

QT LØFTE EGET STANDPUNKT

- om Regnbuens fagpolitiske strategi.

For tiden har vi arbejdspress; og megen stres og anspændthed imellem os. Vi har haft det længe, men formåede alligevel efter sommerferien at komme fælles igang med møderne. Det holdt hårdt. Men som båret af lyst og indsigt i nødvendigheden lykkedes det.

Der var nogle gode fællesmøder - en lang historie værd. Også supervisionen/supervisionsgrupperne begyndte så småt at få og finde rytmer.

Nu er der kævl, strid og fravær. Og afværgeformer har igen indfundet sig.

Der må være smuttet noget! Og dette handler dette papir om.

AFVÆRGEFORMER.

Regnbuen er på intet punkt atypisk ift andre rådgivninger ved at indeholde afværgeformer: fra konfliktafværge til opgivelse overfor arbejdet med nødvendige udviklingsopgaver.

Men som alternativ rådgivning bliver vi traditionel - og undergraver dermed aktivt vores egen eksistensberettigelse - i samme grad, som vi subjektivt bearbejder afværgeformer på restriktiv vis, dvs indenfor rammerne og cirkulært tolkende og tydende. Hvor det er muligt for ikke-alternative, men institutionelt funderet rådgivninger at overleve via systematiseret afværge, så er dette ikke muligt for Regnbuen - for der er ingen andre til at tage hold om vores rammer/betingelser end os selv som kollektivgruppe. Dette vil også sige, at institutionelle måder - også progressive - i Regnbue-regi griber vores praksis begrænset og truer også med at undergrave en fælles udvikling af vores egen praksis, idet det fører til underkendelse/opgivelse overfor nødvendige udviklingsopgaver. Summa kan siges: en (om muligt) almengjort handleevne i institutionel regi er ikke tilstrækkelig for det alternative.

Det er en del af vores arbejde at have med afværgeformer at gøre. Vores brugere kommer med dem i større eller mindre udstrækning; og vi har også vores egne at forholde os til, ud fra hvordan de biografisk og classesociologisk har former sig for os frem til nutiden i dag. I forhold til andet arbejde end rådgivningsarbejde får vores egne afværgeformer større betydning end ellers, idet vi som rådgivere starter udviklingen af en terapeutisk praksis/proces qua os selv bestemt som kompetent. Det er at kunne forholde sig til den udviklingsopgave, der synes at stille sig. Er denne kompetence derimod ikke

til rådighed - eller indenfor rækkevidde - så skal der enten ikke gås ind i et forløb, eller også må kompetencen tilkæmpes som et personligt arbejde parallelt med men også forud for forløbet. Det er i denne sammenhæng at et tidligere minimumskrav for brugerarbejde er blevet formuleret i Regnbuen: at hvis det ikke er muligt at lave perspektivvekslen, så må man drage omsorg for sig selv først og fremmest, og dette er at arbejde snuden op over egne betingelser.

En kompetence er altid relativ. Og der vil altid blive stillet spørgsmål ved den hen ad vejen. Det kan dreje sig om, at en brugers problemstilling er for voldsom: enten ved at man ikke tankemæssigt kan fremanalyse de bestemmende niveauer, der er centralt at arbejde med, eller at man ikke følelsesmæssigt kan rumme brugerens liv, som det bæres af brugeren selv. Stillet her over for er det en opgave for rådgiveren at prioritere en udvikling/fremskæffelse af en selvkompetence til at kunne arbejde med problemet. Men er dette ikke muligt - eller det forbigås på undskyldende/børtforklarende vis (og her kommer eget individuelle arbejde med egne afværgeformer ind) - så kastes man som rådgiver tilbage til udgangspunktet/startpunktet for terapeutisk arbejde: at stå overfor hinanden, også i selve processen, som man ellers fælles om at bevæge på specifik måde. Det at udvikle mål fra den fælles praksis finde da ikke sted, og kan heller ikke finde sted, idet der hverken er kontakt eller begreb om forholdet til hinanden og til det fælles uløste tredje. I en sådan situation vil man spontant søge at opnå kontrol over forløbet ved at søge kontrol over brugerens levemåde. Håbet er via simpel påvirkning af brugerens indstilling/handlemåde igen at opnå kompetence som rådgiver. Glemte er eller (for)bliver, at det essentielle er, hvad der har betinget , at man har tabt kompetence, hvilket er et spørgsmål om, hvor og hvorledes man har grebet for snævert og for skævt tidligere og indtil nu. Der vil her være et slags asymptotisk forhold mellem en brugers eksistentielle problemstilling og den problemstilling, der ubemestret vokser frem i den terapeutiske proces. Udviklingsopgaven for rådgiveren er her at stille sig bag dette ved at prøve at indkredse sammen med brugeren dét uudviklede, der endnu ikke er greb om hos nogen af parterne.

Forbigås dette, så er der trøst og manipulation tilbage som terapeutens bemestringsform. Det er traditionel terapi som via teknikker (:psykoanalyse, adfærdsterapi, systemisk indgreb) og/eller via personalisering (:at vide bedre end brugeren, søge at overtale, at være guru), der her viser sig som restriktiv regulationsmåde. Denne duer som sagt i udpræget grad indenfor institutionelle rammer. Men det er stene for brød, hvad angår brugere.

Det tilgrundliggende problem kan indenfor denne form ikke udvikles - for der

er ikke længere noget fælles (uløst) tredje til stede. Eller måske mere præcist: eksistensen heraf tillades ikke fra terapeutens side. Dette er også en umiddelbarheds indfangethed med focus på brugeren som eksistentiel privat-person - fremfor et middelbart arbejde med at finde veje i brugerens livssituation. Dermed er det også en større eller mindre gentagelse af brugerens problematiske livssituation i den terapeutiske proces (:en læggen sig i forlængelse af brugerens problem, hvad man dog ikke kan undgå, men man kan stoppe op overfor brugen af de spontane måder, der ikke løser det alment, men der imod fastholder det restriktivt).

Kører man ud over ovenstående grænse vil man som rådgiver hurtigt få færden af, at man snart stilles afmægtig.

Og supervisionsønsker og -krav vokser frem.

Ole Dreier's "Privat tænkning"/stencil 87, "Zur Funktionsbestimmung .."/86 og Jespers oplæg om "Supervision"/Regnbuen okt 88 har sat focus herpå. Supervision kan blive en muligt aflastning fra "alene ansvaret i det ellers så isolerede sagsarbejde" (Jespers s.4). Det påpeges ligeledes, at en grund til denne skærpelse skal søges i manglen på en "almen teori om terapi".

Det springende punkt i vores arbejde pt synes at befinde sig her. Det er spørgsmålet om, hvordan der i produktiv og fremadrettet forstand kan arbejdes hermed. Og i sin fulde konsekvens er dette spørgsmålet om en alternativ strategi.

EN ALTERNATIV STRATEGI.

En alternativ strategi vil jeg mene findes i Regnbuen. Ikke hos enkeltpersoner, måske isoleret i deres hoveder eller i praktiske færdigheder i afgrænsede (fra andre) forløb; ej heller i henglemte oplæg. Men overhovedet i det, at Regnbuen har overlevet og nu lever på 5.år.

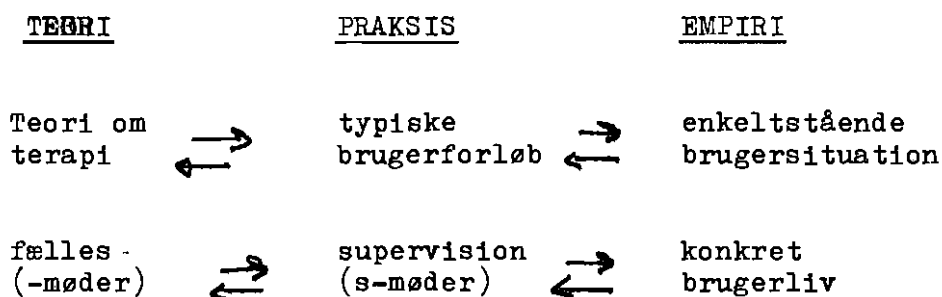
Jeg vil også mene, at vi har strofer til en teori om terapi. Den ligger der endog i sin formulerede retningsbestemmelse som negering af terapi via udviklingen af mere overgribende samfundsmæssige forhold af personlige og kollektive strukturer, selvkompetente strukturer for udviklingen af samfundsmæssige standpunkter og perspektiver.

Konkretiseringsgraden i vores "teori om terapi" er imidlertid ikke særlig stor, hvilket bla kan aflæses af, at der indtil nu kun er et bud på spørgsmålet om "typiske brugerforløb" (oplæg 11.1187) som problemet om "typiske måder at vende en ulidelig livssituation på" ("Terapi - et fælles problem om afmagt", s.13/28.8.85 Kalle).

Tidligere - år 1987 - var der debat i Regnbuen om, om det overhovedet var

muligt at generalisere til "typiske brugerforløb". Tvivlerne mente, at man kun kunne systematisere et konkret brugerforløb; - men på spørgsmålet om, hvorfor det skulle være umuligt at generalisere over flere systematiserede brugerforløb - hvad der godt kunne/ville afsløre flere typer - var der ingen argumenter. Tvært imod var der modargumentet, at overhovedet en systematisering af et konkret brugerforløb allerede betrådte området af "typiske brugerforløb" - en systematisering er også en generalisering - og at en systematisering i en eller anden grad implicit trækker på en eller anden generaliseret "teori om terapi"-bestemmelse.

En forening af de to indfaldsvinkler - jeg oplever debatten som ~~et~~ metodeproblem, og ikke først og fremmest som standpunkts-modsætninger - findes i tredelingen:

Implicit heri ligger grundkonceptet for Regnbuens arbejde: at terapi (som al andet arbejdsvirksomhed) ses som specifik form for samfundsmæssigt arbejde. Og at terapi netop er den særlige form, der opstår som utilsigtet biprodukt (lige som sygdom overhovedet) af almen menneskelig samfundsmæssig produktion. Med eksistensen af stat og kapital idag er der dog ikke længere kun tale om et "utilsigtet" biprodukt, men om en systematisk produktion af psykisk koks og social marginalisering.

Og denne aktuelle form - dette betingelsesgrundlag - føder også en modsætning mellem en institutionel og en extra parlamentarisk/alternativ praksisudvikling - for det at sprænge rammerne/formerne må ses som etableringen af en hel ny form, der i sig selv er socialistisk.

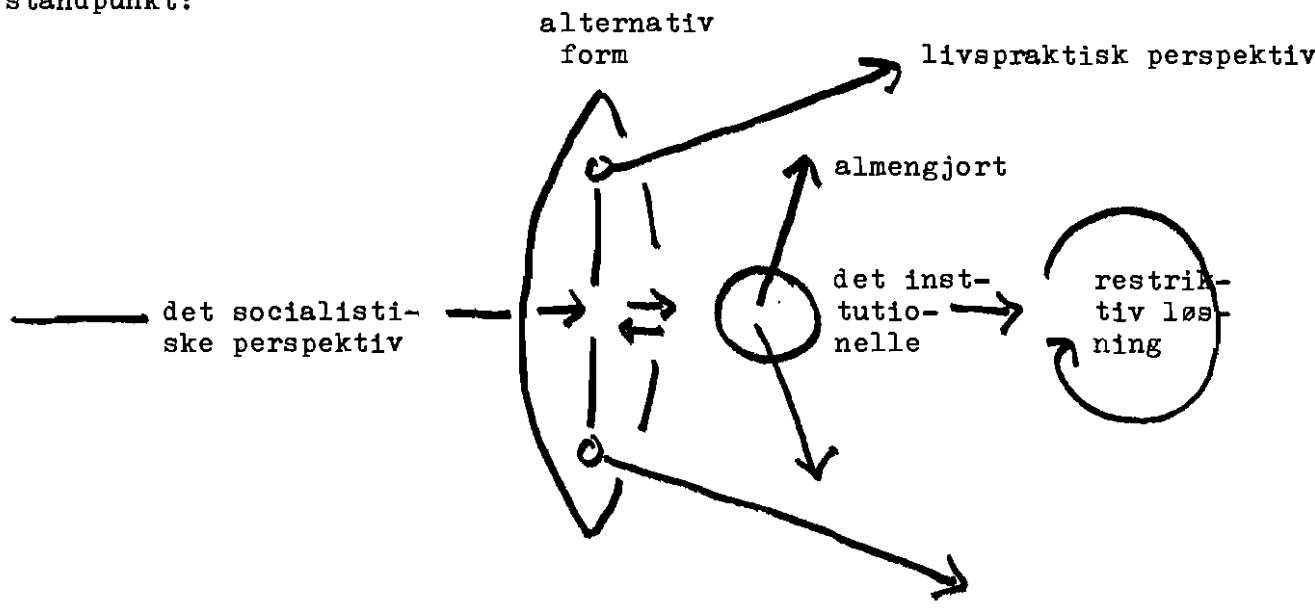
I et socialistisk perspektiv er den institutionelle praksisudvikling derfor funktionelt underordnet den alternative, idet etablerede institutioner er udformet som støttende op under statskapitalismens simple reproduktion. At stille sig i en institutionel praksis giver derfor bestemte og anderledes udviklingsopgaver end det at stille sig i en alternativ praksis - nemlig at nå ud til rammerne, nå dér ud, hvor formen begrænser.

I en vis forstand er Regnbuen også en institution, men med den afgørende forskel, at betingelsesgrundlaget er under kollektivt greb. Vi skal ikke primært ud til formens grænser for at sprænge den; tvært imod står vi allede med

formen i hånden, hvorfor den skal videreudvikles i relation til andre former. Dette giver sig også ud fra, at vi ikke er hængt op umiddelbart i et økonomisk og politisk spændingsforhold ift stat og kapital. Og det er også den^{ne} autonomi, der definerer det alternative.

Her ud fra er Regnbuen ikke i Studenterhuset, fordi vi har brug for et gratis sted - som interviewet i "Røde Blade" lidt lægger op til. Men pga en politisk vurdering af, at der her er konkrete muligheder for arbejdet med almen faglig udvikling.

Skematisk om modsigelsen mellem det alternative og det institutionelle standpunkt:

Meget - jeg vil næste sige alt - af vores koks for tiden finder jeg fundet i, at vi ikke som gruppe og som hver enkelt af os som medlem, ikke tilstrækkeligt formår at omgås, gribe og udvikle modsigelsen mellem det alternative (forstået praktisk) og det institutionelle.

I Regnbuens historie har de to sider kunnet leve side om side. Det har været det alternative overfor det kritisk psykologiske, hvilket også indtil dato er vores to ansigter udadtil. Der er derfor heller aldrig fra gruppens side stillet krav til Regnbue-aktivister om at have en kritisk psykologisk teori i madkassen. Nogen har tidligere ytret ønske om dette - bla Henning S. - men der har ikke været opbakning bag en løsning af modsigelsen på denne måde. Og det - tror jeg - også af god grund.

Perspektivistisk kan der ikke være nogen modsætning af uforenelig karakter - så er der i hvert fald noget galt et eller andet sted (Det vil jeg også mene der er på det punkt hos Ute og K.Holz kamp, hvor staten naturaliseres til at være knyttet til al samfundsmæssig eksistens. Men lad dette være). Konkret er der - og har der de sidste 10 år været en modsigelse inden ^{for} Kritisk Psyko-

logisk Forum - omkring praksisudvikling. Det drejer sig om konkurrerende teorier ud fra forskellige praksis'er. Indenfor det terapeutiske synes det at være et problem om, at "teori om terapi" ikke tilstrækkeligt begrebsligt reflekterer den specifikke praksisform, som teorien udvikles på grundlag af.

Ole Dreiers overvejelser er til eksempel overvejelser ud fra en institutionel praksis og dennes almengørelseskrav - hvad han bla selv gav udtryk for i Fulda. Desuden ligger det også mellem linier i hans tekster, og det kan også aflæses ud fra perspektivet. Og det er fedt nok.

Men en transport af Ole's overvejelser til Regnbuen er problematisk af flere grunde:

- 1 - at Regnbuen er udenfor det institutionelle. Vi har derfor specifikt brug for (be)greber om fælles udvikling af fælles arbejde.
- 2 - nok står vi isoleret fra hinanden og skal derfor søge at nå ud til rammerne, hvor vi kan nå hinanden - hvad Ole sætter på begreb - men fra Regnbuens standpunkt er dette en underlogik, ikke Regnbuens logik i sig selv.
- 3 - focus på underlogikken uden at det alternative standpunkt er konkret repræsenteret overlader greb om det fælles betingelsesgrundlag - og dermed også kontinuiteten i vores arbejde - til tilfældigheder. Og til at blive bestemt af de enkeltpersoner, der er meget i Regnbuen. Dette kan bla betyde en skærpelse af forholdet mellem ny og gammel. Desuden vil et spredt fremmøde i Regnbuen have samme funktion, idet enkelte så alene skal tage vare på kontinuiteten og stå for udviklingen af det overordnede.

I et oplæg om "Terapi" (KUA 22.11.86) begrundet OD det nødvendige i et perspektivskifte for videreudviklingen af terapeutisk praksis. OD argumenterer for et perspektivskifte fra focus på klienten til focus på rådgiveren/terapeut. Et nyt land - udforsket - kommer til syne.

Og det er det samme land, der den sidste måned - startende med "Supervisionsoplægget" - er kommet til syne i Regnbuen: hver af os. Forsvundet i samme åndedrag er dels hver vores konkrete livsbetingelser - studerende, arbejdsløs, lønarbejdende (hvilket også føder forskellig faglighed at indgå med i Regnbuen) - og dels vores konkrete brugerforløb og disses krav til den enkelte rådgiver. Det er terapi set som praksisform, vi har mistet - netop dét terapi er mere end en bruger og terapeut.

En sådan 'forsvundethed' tenderer automatisk en nedblending af Regnbuen som alternativ rådgivning, idet den kollektive arbejdsstand alene vil træde

frem i dens interpersonelle aspekt, hvilket også er det primære medie for afværgeformer. Her igennem kommer der også tryk på eget subjektive befin- dende som isoleret genstand for refleksion: enten reageres ud eller også søges det hele 'rummet'. Ingen af delene er i almen forstand brugbare.

Det nuværende i Regnbuen er derfor også klart selvskabt. Og da det nuværende ikke synes at pege ud over og ud af sig selv, må det dreje sig om at træde tilbage fra dette terapeutiserede overdrev.

Det må være en tilbagegang til de faglige standpunkter, der bevæger sig. På dette punkt ligger der et renskrevet brugerforløb, som fortjener al mulig opmærksomhed.

OM AFVÆRGEFORMER PÅ NY.

Det er et kendetegn ved afværgeformer, at de som et psykisk kompleks bæres abstrakt og køres konkret af uden om ens selvbestemmelsesperspektiv. Umid- delbart kan jeg komme i tanke om følgende: -at kunne lide/ikke lide sin bru- ger; - at køre for hurtigt/hen over hovedet på en bruger; - at bluffe/idea- lisere/fraskrive sig/tilskrive sig kompetence.

At være i en afværgeform er at køre forskubbet fra sig selv, fra eget stand- punkt - og derfor kan der heller ikke summeres om indenfor selve afværgefor- men. Der er nemlig ikke andet indhold end det, der i forvejen mangler. Og de - for tiden gentagne - fejlhøringer, det har jeg aldrig sagt, det er ik- ke sådan det skal forstås - er derfor afværgeformers selvudtryk.

At træde tilbage til faglige standpunkter finder jeg er en betingelse for, at diverse afværgeformer kan tematiseres i deres overflødiggørelsesperspek- tiv. Dette kommer godt nok også implicit til at stille krav til hver en- kelt om et egearbejde med hin specifikke personlige. Dette er vel heller ingen skade - for den enkeltes egenaktivitet herom er nødvendig. Det, der derimod kan gøres til debat for en løsning, er hvordan og hvorledes den en- kelte gives en hånd til dette biografiske og klassesociale udredningsarbej- de. Som gruppe skulle det være muligt at aflaste det eksistentielle tryk i et sådant arbejde - fremfor at skabe overtryk gennem abstrakt arbejde om eg- ne konkrete afværgeformer. Dette forlanger vi vel ikke engang af vores bru- gere.

Til slut.

Dette oplæg har været båret af et forsøg på at stoppe op overfor en "usund" logik imellem os. Det er søgt gjort gennem en fastholdelse af det alterna- tive som overordnet strategi.

Kalle

GRÆSRODSTRÆF FOR ALTERNATIV RÅDGIVNING.SEMINAR FORÅRET 1989.

I 70-erne splittedes "det nye venstre" i kampemod den ydre og indre undertrykkelse og frigørelse. Det kom der en spaltning mellem en parti- og en terapibevægelse ud af.

Men det var også en tid, hvor anti-psykiatrien blomstrede. Senere forsvandt denne i distriktskykiatrien.

Den samfundskritiske psykologi udvikledes kun langsomt.

Men alternative rådgivninger - socialistiske, humanistiske som "GALE" fødtes. Og græsrodder skød op.

Vi er mange idag. Og det vil vi gerne fejre med et weekend-seminar i foråret 1989. Længe har vi levet skjult og uden brug af hinandens kræfter. Lad os dele dem med hinanden, lytte, feste og finde nye menneskelige veje frem.

Vil du være med i arbejdet om denne opgave så kontakt os. Også hvis du bare gerne vil høre nærmere. Eller hvis du har lyst til at deltage til sin tid.

REGNBUEN - Psykologisk rådgivning

STUDENTERHUSET, Købmagergade 52 1, 1150 K. Tlf. 01. 13 65 92
onsdage 18.00-23.00 eller andre dage 01. 81 37 88 og 01. 17 03
63.

FORUM Kritisk Psykologi er en praksisgruppe, der via bladet arbejder for udviklingen af et fagpolitisk rum for psykologisk videnskab.

Vi er en gruppe af studerende og færdige psykologer, der har fundet sammen ud fra en interesse i at tage vores fag og genstand på ordet, og som udtryk for samfundsmæssig forandrende virksomhed. Vi arbejder med bladet af lyst og du er meget velkommen til at koble dig på arbejdet.

Vi er et ikke-økonomisk funderet foretagende. Og vi ønsker os bare at du har lyst til at læse bladet og til selv at lave indlæg. Og så håber vi også, at du vil støtte sagen med et abonnement.

Pris og mere om dette kan du se på bladets inderside. Mht indlæg skal de helst holdes under de 15 sider. Men kontakt os, hvis du har problemer med omfanget.

Redaktionsgruppen

Regulinen 21.10.88

Kære Anni

(Koni til Helle)

Håber du har haft en go' tur. Det smuttede for mig at få ringet til dig sidst. Sorry!

Der er kommet lidt fut i gruppen nu. De to gange med livshistorie-arbejde har været konstruktive - og sidste gang var vi endda færdig før tiden. Desværre har ~~C~~ ikke været der. Første gang pga sygdom hos barn og kone; sidste gang ved jeg ikke hvorfor - men jeg vil prøve at ringe til ham for at høre, hvor han er henne.

12.10.88

Vi startede med J's livshistorie (A3, s.1 og 2). Den blev ikke helt gennemgået af J, idet der var så mange skæringspunkter. Og det endte op med at blive kogt ned til færre (A3, s.3). Særligt er der et skæringspunkt ved 7 års alderen/1962, hvor J tages med på psykiatrisk afdeling af hans mor. Der var vist "noget i vejen" fra hans mors standpunkt. Senere gentages dette i 72, hvor en neurolog stiller diagnosen "spastisk lammelse" og putter lidt på, at J er debil. Det viser sig senere - ved 30 års alderen - ifm en afspændingspædagog, at dette ikke kan passe, idet J kan lave forskellige øvelser, som han ikke skulle kunne, såfremt diagnosen var korrekt. Centralt er dog, at J intet kan huske fra 0-7 års alderen. Og sammenholdt med at J er god til at huske enkelttilfælde af situationer helt ned i detaljer - men ikke sammenhænge mellem situationer, som udtryk for noget relativt stabilt under bevægelse og udvikling - så konkluderer vi, at magt har været overgribende fra J's første færd. Totalt manglende selvbestemmelsesmuligheder gør det nemlig ikke muligt at huske andet end pånødede opgaver, man var sat overfor, og endvidere huske dem på tydende og tolkende vis. I forlængelse heraf kan J's kamp med 'troværdighed' også ses - for at handle under magt kan kun foregå, når det skjules, hvad man er i gang med. At der slet ikke er nogen hukommelse, de første 7 år - og J også har med sig, at han for andre var langsomt udviklet - giver sig også ud fra, at den første/tidlige personlighedsdannelse ikke kan finde sted, hvis man ikke får mulighed for selv at gribe fat i verden på noget, der ligner egne præmisser. Dette vil også sige, at J's hukommelsesevne vil vokse, når vi fanger de akser og forhold, som har kørt hen over hovedet på ham. Her over for står dog, at der ikke er så meget at huske af forskellige væsentlige forhold, hvis magt har været den samme.

'Overgribende magt' viste sig også at hænge sammen med en familie/moders stadi-ge indblanding i J's liv - hvad der får J til at flytte til Århus i 82. Her sker der brud på indblandingen. Men den reetableres delvist igen, da J flytter tilbage til Kbh. I denne sammenhæng snakkede vi om at lave en

familiesociologisk analyse, men blev enige om at udskyde det til senere. Vi stoppede ved at opstille opgaven til næste gang - ud over at lave hverdagsaksen - at stoppe handlinger, der drejer sig om at "begrunde, forklare og legitimere" det at eksistere overfor andre, særligt overfor moderen og D. Begrundelse for denne opgave var, at det netop er her, at J handler på en måde, der ødelægger hans egen livskraft. I forlængelse heraf var der også opgaven at indkredse nærmere de betingelser, hvor under dette finder sted.

Mht B så havde han en livshistorielinie, der på mange måder var en fed historie. Det mangler bare eet eller andet i den, en eller anden ressource, som meget er B selv.

B havde trukket en enkelt episode ud til nærmere uddybelse. En episode med en "depressionslignende tilstand" i 20 års alderen. Den blev sat i forbindelse med arbejdsløshed/et ydre omverdenspres. Og dette er både nok og ikke nok - for mig! For B var det nok, og han er heller ikke bange for at den skal vende tilbage. Der, hvor jeg er, er, at der ligger noget tabt her, som kan pege hen imod en fremskaffelse af den manglende ressource.

I livshistoriesnakken kom vi også ind på B's forhold til faderen. Det var fedt. Og det var svært at forstå, at han ikke er længere. Vi snakkede om at skrive et brev - "at sige farvel" - og sende det pr "ritual", fx brænde det.

Omkring den manglende ressource var vi inde på, at B falder i to typiske grøfter: den individualistiske, hvor man selv handler med ~~den~~ den ene forestilling, at verden står ^{ansvare} overfor een; og den kollektivistiske, hvor man lader sine interesser gå simpelt op i gruppen. Som positivt ledebillede til overvindelse heraf fandt vi det personligt at gå egne veje, således at man selv var med til at skabe et kvalificeret mod- og medspil indenfor hver sammenhæng - i stedet for det at delegere modspillet ud til alene-handlinger og medspillet ud til fælleshandlinger, da de hermed tømmes for indholds mæssig kraft. (skitsen A3, s.4).

19.10.88

Startede igen med J's hverdagsakse, hvor det viste sig, at J havde taget en enkelt episode ud, og beskrevet den liniært. Det var en episode med D, hvor de kommer op at toppes omkring, at det hele er af helvede til, og at de måske skal flytte fra hinanden. Historien afslører at J meget kommer til at stille sig som objekt for D. Mao at han taber sine egne krav til sit liv. Og at det er dem han må finde inden de på fredag skal have en afgørende/besluttende snak om at flytte fra hinanden eller ej. J vil godt blive boende, tror på at de har nogle fællesinteresser med hinanden, men det er

dog aldrig lykkedes dem at bruge hinanden (de er begge studerende).

Det endte op med det vigtige i, at J får stillet krav om plads til hans ting/tempo på den ene side, og på den anden side, at der skal være et fælles slæb/træk derhjemme omkring praktiske ting (:en synlig arbejdsdeling). Og at J må arbejde på at skille sig ad fra D - særligt på det punkt, at han ikke lader D's morale og normalitet om, hvad J bør/skal gøre, blive hans egen.

Endvidere opfordres J til at tegne sin hverdagsakse inden fredag, hvor snakken med D skal finde sted. Argument: at det vil kunne bryde J's synsfelt ud, så det med D kan ses i sin totale sammenhæng for J's videre liv.

B havde lavet sin hverdagsakse. Ikke så meget ved at finde konkrete sociale betingelsesstrukturer, men ved at liste sin egen subjektive formåen til forskellige fænomener.

Det blev lidt af en personaliserende virkelighed, der kom på ord - hvor det ikke må glemmes, at dette ofte er en egenskab/erhvervs"skade" ved det arbejde, der har med andre mennesker at gøre, hvorfor det er umuligt selv eller alene at gøre op med en transport af ydre objektive modsigelser til subjektive og individuelle konflikter.

Forud for det personaliserende ligger et fravær af fælles udviklingsopgaver. Og det er derfor her, der skal sættes ind arbejdsmæssigt.

Her over for står imidlertid, at B står lidt fاملende overfor, hvad han skal fremover med hele sit liv. Vi snakkede her om udviklingsmål - og at et fravær ~~er~~ let betyder, at man bliver hængende i etablere gruppesammenhænge (:det kollektivistiske) eller forfiner private veje (:det individualistiske). Aksen person//sag blev her trukket ind til yderligere forklarings-

Et særlig punkt på B's liste var konfliktskyhed, hvor det var svært at finde grundene til, at B skulle ha' den. Men B kendte det ikke at gå ud til grænsen. Og dette giver en sammenhæng til manglende udviklingsmål - for i den grad at man ikke når ud til grænsen omkring, hvad der foregår, er man også væk fra det, der reelt bevæger situationer og sammenhænge, hvorved gamle (mål)forestillinger forbliver. Udvikles kan det ikke rigtig i relation til det, der reelt foregår.

Det endte med, at B søger på sin livshistorielinie efter fænomenet konfliktskyhed.

Slut!

I forhold til Helle, der som 'flue' kravlede ned de to gange, har jeg lyst til, at vi forstætter alle tre. Hvad siger du?

Knut Kalle

SERVICE FOR LÆSEREN!

Har du et brændende spørgsmål, du gerne vil stille til en person indenfor det psykologiske område. Vi formidler det gerne som et interview.

Skriv blot dit spørgsmål - eller flere - og send det til os, så prøver vi at få et svar til førstkommande nummer af Forum.

Redaktionsgruppen.

Til Danner, Galebevægelsen, Studenterrådgivningen, Kvindehusets
Rådgivning og Manderådgivningen.

Vedlagt en invitation til et café-møde om "alternativ rådgivning".
At det specifikt er jer - ud over studentergruppen - vi inviterer,
skal ses ud fra, at vi igennem årene har haft en eller anden kontakt
med jer.

Det er ikke noget stort opslået arrangement. Det har vi pt ikke kræf-
ter til. Men vi har fundet det nødvendigt at komme igang med at få
rejst debatten om alternativ rådgivning mere bredt og offensivt end
hidtil. Og det ud fra den nuværende situation, hvor højrekrafterne
synes at tiltage sig al initiativ til udformningen af vores kommende
livasituationer.

Mange hilsener Regnbuen
 Købmagergade 52^I
 1150 Kbh K
 01-13.65.92 (ons. aften)

STUDENTERHUSET, KØBMAGERGADE 52st; MANDAG D. 3. OKTOBER KL. 19³⁰

CAFE-MØDE OM

ALTERNATIV RÅDGIVNING

- hvordan man kan arbejde
- problemer, begrænsninger og smukke udfordringer
i fagkritisk arbejde
- om perspektiver for den alternative rådgivnings-
bevægelse

Oplæg til diskussion ved Regnbuen, psykologisk rådgivning i Studentarhuset.

/ REGNBUEEN

anlæg Sex Fanium
sep 88

Forslag til debataften om

SANSELIGHEDENS LOGIK

under herredømmet af stat & kapital.

Det er næppe nogen hemmelighed længere, at magten i systemet griber dybt i de menneskelige subjekter som hver af os. Vi kaldes "til orden" i hoved og røv - og pressende omverdensbetingelser, hvor også et produktionsapparat, der vender klodens økologi mod os selv, kan gøre resten til, at det kan "betale sig" at handle individuelt og privat: passe på sin lyst og tænke på sin egen fremtid. Ansvar hedder dette i dag bredt indenfor de etablerede politiske partier; - og dem, der ikke kan klare dette til fulde, udspøttes til statshospitaler, til fængsler, til den resignative dagligdag eller til det voldsomme selvmord. Det er intet liv her, ingen menneskeverdighed sanselighed til stede, og fraværende er også det specifikt menneskelige i at ha' lyst til hinanden og til at arbejde for det fælles liv ud over alle grænser.

Ovenstående er lidt strofer fra et projekt om "grundlageproblemer i psykologien". At det endte op med focus på "sanselighed" var en overraskelse for mig selv - men også en overraskelse, der vendte sig som harme, idet det i forlængelse heraf viste sig, at også megen såkaldt "progressiv videnskabelig psykologi" nøjes med en systematiseret og idealiseret fremstilling af fornedret og ødelagt sanselig subjektivitet - og med en fornyet "kalden til orden" under verdensstatens og -markedets destruktive pamflet.

Der må brydes med dette; brydes med dette rum, som vi dog alle også er del af. Og i positiv som negativ forstand er der næppe heller tid til andet, idet okkupationen af den nuværende verdenshistorie gennem stat & kapital har nået en grad, hvor selv tiden for samfundshistoriens eksistens er under hastig afvikling.

Konceptet om "sanselighed" har vist nogle veje ud herfra, og også blotlagt nogle nye handlemuligheder, der er meget tæt på hverdagslivet. Det stiller imidlertid også krav om nogle fundamentalt nyepraktiske organiseringsformer, hvis det på lang sigt overhovedet skal lykkes at kaste stat & kapital på den verdenshistoriske mødding for fuldendte fejltagelser.

Lidt debat herom har jeg lyst til at lægge op til med udgangspunkt i "sanseligheden" af i dag. En anden interesse, der indgår heri, er et ønske om en sociologisk kritik og videreudvikling - en interesse jeg håber er gensidig, idet et for svagt eller mangelfuldt personligt subjektbegreb også lader den sociologiske videnskab stande i vande.

Jeg forestiller mig en debataften sidst på året, december 88 eller januar 89. Og det vil være fedt, når andre har ideer eller lyst til at gå med i et samarbejde om en sådan aften.

Mange hilsener

Kalle Birck-Madsen
Bragesgade 18^I th
2200 Kbh N 01-81.37.88

Til Danner, Galebevægelsen, Studenterrådgivningen, Kvindehusets
Rådgivning og Manderådgivningen.

Vedlagt en invitation til et café-møde om "alternativ rådgivning".
At det specifikt er jer - ud over studentergruppen - vi inviterer,
skal ses ud fra, at vi igennem årene har haft en eller anden kontakt
med jer.

Det er ikke noget stort opslået arrangement. Det har vi pt ikke kræf-
ter til. Men vi har fundet det nødvendigt at komme igang med at få
rejst debatten om alternativ rådgivning mere bredt og offensivt end
hidtil. Og det ud fra den nuværende situation, hvor højrekrafterne
synes at tiltage sig al initiativ til udformningen af vores kommende
livssituationer.

Mange hilsener Regnbuen
Købmagergade 52^I
1150 Kbh K
01-13.65.92 (ons. aften)

STUDENTERHUSET, KØBMAGERGADE 52st; MANDAG D. 3. OKTOBER KL. 19³⁰

CAFE-MØDE OM

ALTERNATIV RÅDGIVNING

- hvordan man kan arbejde
- problemer, begrænsninger og smukke udfordringer
i fagkritisk arbejde
- om perspektiver for den alternative rådgivnings-
bevægelse

Oplæg til diskussion ved Regnbuen, psykologisk rådgivning i Studenterhuset.

/ REGNBUEEN

Kære Forum.

Lidt om vores økonomi: pr. 29.8.88:

Indtægter:

Tilskud fagrådet	2000,-
Salg af specialer, Spiri-Marx	983,-
Abonenter 36 plus 5 gentegninger	2245,-
Løssalg Forum nr 1 227 stk	2270,-
Løssalg Forum nr 2 75 stk	1500,-
Løssalg Forum nr 3 77 stk	1520,-
Renter	21,15
(Inkluderet i ovenstående er 423,-kr fra salgssteder)	
Div. uklarheder omkring løssalg, spec mv	254,20
Indtægter i alt	<u>10.793,35</u>

Udgifter:

Trykning Forum nr 1 500 stk	3387,65
Forum nr 2 300 stk	3062,80
Forum nr 3 250 stk	2332,40
Blanketter Giro	286,70
Støtte Indput	100,-
Kaffe	35,-
Stempel	136,-
Drift: kopiering plus porto hos Studenterrådet	1304,50
Udgifter i alt	<u>10.645,05</u>
Kasse pr. 29.8.88	<u>=====<u>148,30</u>=====</u>

Betalte, men ikke leverede abonent-blade:

Forum nr 4-6: 9 stk abonnement	
Forum nr 4-5: 2 - " -	
Forum nr 4 : 4 - " -	Anslået trykke plus portoudgifter hertil er ca. kr.500,- højt sat.

Hertil kommer forventet indtægt fra salgssteder på 100,-.

Vi har mao et underskud på ca. 250,-kr. Men også et vist antal blade stadig!
(gider du tælle op, hvad du ligger med)

Slet ikke et dårligt resultat, alt taget i betragtning, synes jeg. Men vi har formøbet et driftstilskud på næsten 3.000,-kr. Meget er sikkert gået til blade delt ud, men som ikke er blevet betalt; andet til nogen udsendinger, der ikke har givet resultat - men: disse udgifter er en del af det, at blive kendt! Desværre ikke med særlig godt resultat, jvf vores få nuværende abonnenter. Vi skal ha' flere af dem - og vel også mere system i vores salgsteknik = at udvikle bevægelsen af Kritisk Psykologisk Forum.

Anslåede udgifter alt i alt for nummer 4: trykning 3.300,-, kopiering plus porto 1000,-: summa 4.300,- for 350 stk (500 stk for meget måske, 250 for lidt). Vi er alle på røven økonomisk, men ligemeget hvordan konturerne for "kritisk videnskab" er, kan vi køre bladet selv med det værst tænkelige, hvis vi hver i gruppen støtter et nummer med et par hundrede kroner. /Kalle

SANSELIGHEDEN

Disp. for mundt-
ligt oplæg.

- hvorfor sanseligheden som kerne i psykologien.
- en løsning som selvfornedring og udfordring
- om teoretisk og metodisk fremgangsmåde (gamle Karl): historisk løsnings^{modsigelser.} af
- håbløsheden ved ikke-marxistisk fremgangsmåde/teoretisk eksempler
- at lade gammelt opstå af nyt

Udgangspunkt: sanseligheden i den virkelige verden

To påstande herom: 1 - at sanseligheden af idag kun er en simpel skygge af, hvad der er muligt og virkeligt

2 - at grænsen for det menneskeligt værdige for længst er overskredet af den historiske som individuelle tid

To påstande, der stiller en simpel, men meget total opgave:

Opgaven: at bringe livet ind i solen igen.

Første modsætning: at vi allerede vandrer i solen.

Sanselighedens 1. ste problemstilling: at begrave modsigelser.

- ikke-løsning af modsigelser som deres begravelse. Det er det livspraktiske, der står på spil. Men begravelse gennem holismen og postmodernismen: pånødede opgaver som tvang og trang uden historisk tid.

Kan ikke-løsninger ikke holdes i bevægelse, så konflikt ift den historiske tids betydning.

Sanselighedens 2. problemstilling: fremmed løsning af modsigelser.

- * kan konflikten ikke udholdes, så opgivelse af modsigelser som deres forhimling. Det er det livsduelige, der er på tale - og aktiv bortforklaring gennem den nomotetiske forklaring, den ideografiske forståelse, deres eklektiske sammenføjning i eksistentialismen og humanismen, samt i den abstrakte løsning heraf hos Hegel (:bevidsthedsfilosofiens blomst)

Kan konflikten ikke udholdes, så opgivelse af eget perspektiv og underordning sig betingelserne. Opgivelse af aktuel betydning.

- Vores indledende påstand nr.2 er her på denne scene. Men et liv under betingelserne, er det overhovedet muligt?

Sanselighedens 3. problemstilling: udviklingen af sanselig antagonisme.

- at underlægge sig fremmede betingelser - ideernes værdiverden - som etablering af sanselig antagonisme i alle klassesubjekter. Det er det livsmulige, der står til debat - og som smides af helvede til i aktuelle levevilkårsundersøgelser, i udfindelsen af nedre grænse for anvendelse af magt og vold, men også selv at være en del af denne sociale og individuelle struktur.

Prøver at blive. Men vil en løsning. Kan dog ikke ende op med andet end egen fornedring som også andres. Ikke noget livs- praktisk eller livsmuligt - men en verden af ikke-sanselighed, hvor ens livskraft vender sig mod sig selv som tre-enigheden sanselighed-kamp-selvkritik. Underkættelse sig historisk betydning

Men erfaringsdannelse kan gøres: smertelige og eftertænksomme. Personlige erfaringer kan gøres, men er dog ikke gjort som subjekt for sanseligheden selv, hvad der imidlertid er grundlaget herfor. =>

Sanselighedens sidste problemstilling: at blive ved sig selv.

- sanseligheden som globalt problem; og en verden hvor livsmuligheder kan skaffes på bekostning af andre. Opgivelse af historisk proces. Verdensstat og verdensmarked - og deres mikrobearbejdning gennem strategisk og dynamisk psykoterapi. Men også at kunne udtrykke slumrende muligheder ved at ville eje sig selv: kapitalkraft som subjekt (P. Bastian og Prince - hvem kunne ikke også godt tænke sig også at kunne være som dem!)

1. livsmulighed: udviklingen af fagligt internationale - der er i sanselig global forstand ikke tid til andet!

2. livsmulighed: bevægelsen af subjektorienteret samfundsvindenskab (Holzkamp, Leontjev mv)

1+2: at udvikle interesser og ressourcer til den virkelige verdensvirkelige udvikling - fremfor at nøjes med at få den gamle og sig selv fremmed tilbage. At ville ældes - fremfor at nøjes med at blive gammel. At ville livet - fremfor disput om klassen på kloden som et kæmpe Titanic af kendte som ukendte entertainers.

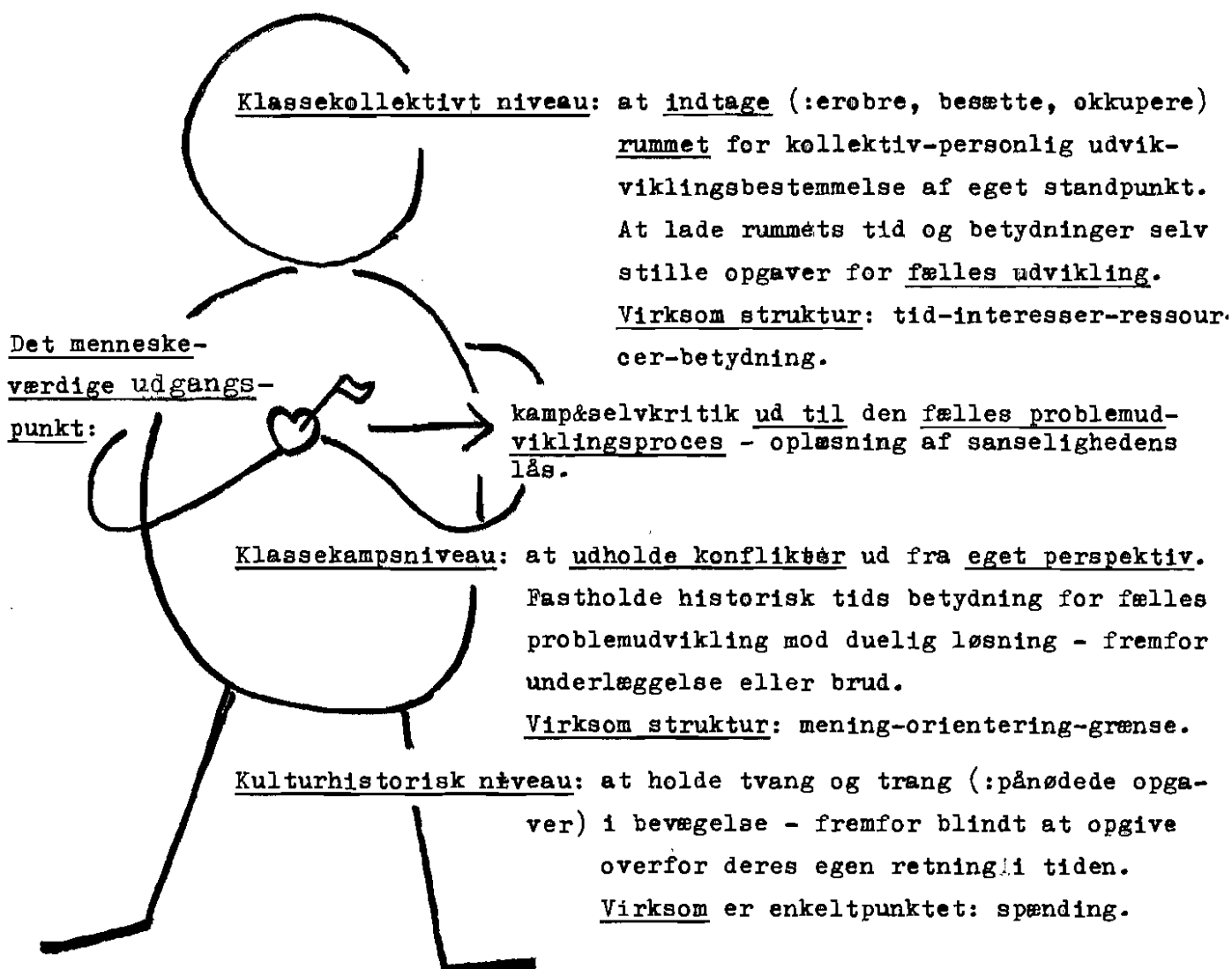
Betingelsesgrund for det værendes fornedrelse: at rummet for udvikling ikke har kunnet fastholdes. Og heraf

Opgaven: at tage rummet for kollektiv-personlig udviklingsbestemmelse.

Sanselighedens modsigelsesproces: at være sol.

- Vi kommer til sanselighedens standpunkt ved at stille os i rummet, at fylde rummet ud fra eget menneskelige standpunkt; i dag under verdenshistorien af stat og kapital: at tage det menneskeverdige som udgangspunkt.

Heraf nu sanselighedens logiske struktur under stat og kapital, men i dens perspektiv det samfundsmæssige menneske verdenshistorisk:

Dybden i vores følelser er da også i det fællesskab, der i virkeligheden er kontakt med. Men det er der altid til videre udvikling - som menneskeverd og produktivkraft til at kaste kapital & stat på historiens mødding for fuldenkte fejltagelser. Som gave og udfordring i denne proces er personlighedens udviklingsfunktion den sanselige virksomhed selv: at ha' lyst til hinanden og til at arbejde for det fælles liv ud over alle grænser.

ALTERNATIV RÅDGIVNING

AR.F02

FORUM 2/1982

-- et fænomen i dødskrampe eller den fagpolitiske vej frem!

Lidt fra REGNBUEEN, alternativ psykologisk rådgivning i Studenterhuset/København.

De alternative rådgivninger lever i dag usynligt i en større offentlighed. Dette gælder både de enkelte rådgivningers brugerarbejde og arbejdspolitiske profiler, som det gælder for den alternative rådgivning som samfundsmæssig kraft og bevægelse. Forskellige tiltag på igen at bringe den alternative rådgivningsbevægelse ind på "banen" - og dermed få videreført diskussionerne fra 70-erne om vejledning/rådgivning/terapi på de herøertes præmisser - er typisk strandet inden, der er bare kommer lidt debat igang.

Det synes som om, at der ikke rigtig er noget at få gang i; - og alligevel eksisterer der i dag et hav af forskellige støtte- og hjælpeinstanser udenfor det etablerede system. Socialministeriet har haft øjnene op for dette; og i 1987-udgaven af Forskningsønsker og -projekter indgår da også en nærmere analyse af "alternative rådgivningers indsats og deres samarbejde med det offentlige" (Socialministeriet 13.7.88).

Nu kan de alternative rådgivninger selvfølgelig føle sig smigrede overfor en sådan - statslig! - interesse og anerkendelse af deres nødvendige samfundsmæssige bidrag. Men bredt set spejler det, at den alternative rådgivningsbevægelse ikke længere har dens eget initiativ i hånden. Det kan selvfølgelig diskuteres, om den nogen sinde har haft det, eller om den primært har været båret oppe gennem dens politiske kontekst: fagkritikken i 70-erne og venstrefløjens øgede klassekampsaktiviteter. Men afgørende for dens tab af eget initiativ og dens usynliggørelse er dog nok, at de fagpolitiske perspektiver ikke nåede at blive tilstrækkeligt udfoldet i positiv forstand, inden højredrejningen og den økonomiske krise for alvor bragte staten i offensiven - fremfor arbejder- og venstrebevægelsen - i begyndelsen af 80-erne.

Hvad der lå dengang var primært perspektivansatser til en "materialistisk sygdomsteori" - godt hjulpet frem af Imervad Rådgivningen" - og Galebevægelsens praktiske initiativer til og om "handling - ikke behandling".

Men de mere præcise og positive indholdsmæssige bestemmelser af, hvordan disse skulle virkeliggøres gennem en stadig revolutionerende praksis - ligefra udviklingen af en solidarisk rådgiver-bruger-relation over omformningen/nedbrydningen af de psykiatriske institutioner til det

generelle opgør med kapitalismens udbytning - fattedes. Siden da har der ikke rigtig været noget samlende for den alternative rådgivningsbevægelse. Den har manglet - eller har ikke kunnet fastholde - en specifik fagpolitisk profil, der frisætter øgede handlemuligheder og lover gode resultater for samfundsmæssig-menneskelig udvikling og livsfylde.

Følgen heraf - og af så meget andet! - har været fatal. Samfundsmæssig nytænkning og praksisudvikling er blevet overtaget af andre/andet. Og indenfor det social- og sundhedspolitiske felt domineres billedet i dag af en behandlerbevægelse og en terapibevægelse. Førstnævnte indenfor institutionelle rammer med klart objektivistiske træk; sidstnævnte udenfor på det privat-kapitalistiske marked og med lige så klare subjektivistiske træk overfor en støtten op omkring menneskelige livsprocesser. Begge "bevægelser"/tendenser trækker endvidere også på binandens "udstillede" kompetence: fx socialrådgiverne, der lærer sig kropssprog til lettere at takle "besværlige" klienter; psykologer der identificerer sig med det psykiatriske diagnose-system; og healere der anvender tekniske måleapparater til opstilling af behandlingsplaner.

Den omstrukturering, der i dag er på tale indenfor næsten alle områder af det samfundsmæssige liv, finder dog så at sige sted indenfor de selvsamme rammer, som det ikke lykkes at bryde op og udvikle et alternativ til gennem 60-erne og 70-erne. Psykiatrien bevæger sig ud i de sociale netværk, men på det gamle menneskefjendske grundlag, der kun tillader en forholden sig til diagnosticerede "klienter"; psykologer kæmper med det grå terapimarked om "kunder"; og atter andre psykologer markedsfører 68-ernes komponenter af "initiativ", "spontanitet" osv på kurser til de virksomheder, der vil betale.

Hvad der har fundet sted - og finder sted - kan vel bedst beskrives som en terapeutisering respektiv psykiatrisering af samfundsmæssig forholden sig til personlig problemudvikling. At mennesker har et socialt betingelsesgrundlag, hvorpå og -igennem de udvikler sig, og som i sidste instans også stiller de problemer, der kræver løsninger, synes ikke længere at være noget, der tiltrækker sig opmærksomhed. Hvis der dog endelig gæses ud over det enkelte individ ('s indre verden), så er det højest til de interpersonelle relationer - og ikke til indholdet i de sociale betingelser bredt set, der udgør det personlige kollektiv eller kollektivgruppen for individet.

Sidstnævnte - at vi hver især lever i sociale kollektiver/kollektivgrupper, og at man tvinges ud af dem eller

isoleres indenfor med "private" problemer, når der ikke er tilstrækkeligt rum, fælles interesser og mulige ressourcer at trække på - har med alle nuancer til trods altid været det centrale for den alternative rådgivningsbevægelse.

Men ligeså centralt det har været, ligeså svært har dette været at gribe produktivt i praksis, idet arbejdet hermed strategisk stiller krav om negering af egen virksomhed gennem udviklingen af en mere overgribende samfundsmæssighed. Og dette fordi, at dette som det eneste kan sikre, at den samme lidelsesfulde udviklingskonflikt ikke stiller sig igen - også for andre.

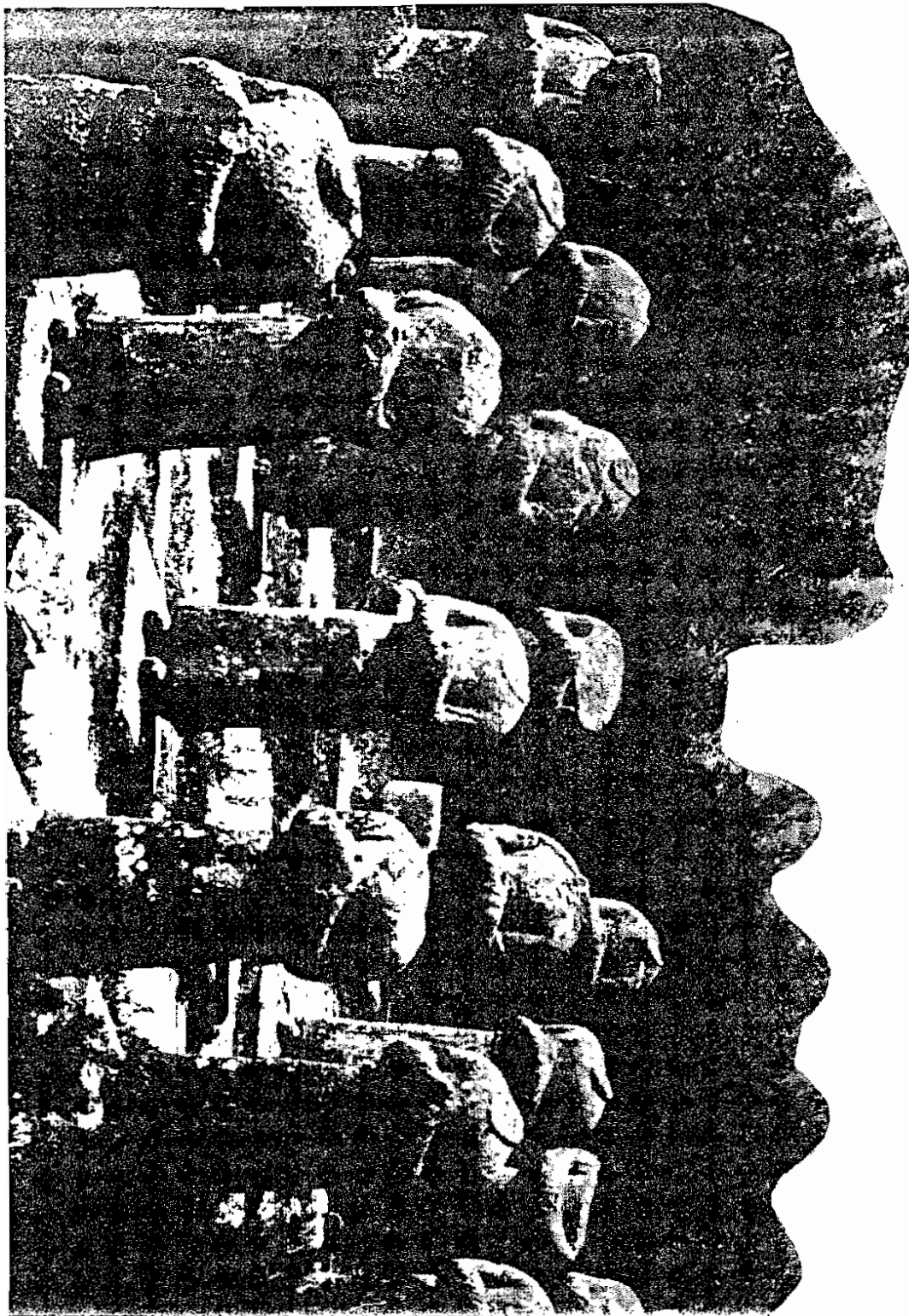
Et arbejde hermed stiller fundamentalt andre kvalitative krav til en teoretisk platform og til praktiske organiseringsformer, end hvad der typisk sættes på indenfor det psykoterapeutiske område, hvor man i vid udstrækning "nøjes" med udviklingen af en snæver egenkompetence gennem råderet over forskellige teknikker til isoleret påvirkning af den "psykiske tilstand" eller de umiddelbare "individuelle interaktioner".

Med ovenstående globalstore udviklingsopgave er der ikke noget at sige til, at den alternative rådgivningsbevægelse ikke er kommet i offensiven de senere år. Den har været for sårbar, svag og uudviklet overfor at takle ændringer i dens omgivende politisk-økonomiske kontekst; og har i vid udstrækning måttet bruge sine kræfter på de mere nære - gruppemæssige, lokale og fagspecifikke - områder, hvor der stadig var mulighed for sammenhæng og selvbestemmelse over egne arbejdsbetingelser.

Men ressourcerne brugt sådan vil ikke i længden skabe en kraft for den opadgående sol; allerhøjest bliver rollen som solidariske lappeskrædere, som staten/Socialministeriet kynisk kan kalkulere med på deres præmisser, tildelt.

Men disse "præmisser" kan aldrig blive præmisser for en alternativ rådgivning. Tvært imod stiller det vores aktuelle problem: at (gen)skabe vores egne ved at opbygge det praktiske netværk, så vi kan støtte hinanden og lære af hinandens erfaringer og teoretiske overbygninger, samt bruge vores fælles kraft til gennemsætning af reale for-hedringer for vores målgrupper.

Det er med ovenstående problem da også sigende, at kritikken af den nye sindssygelov alene er kommet fra enkelte personer indenfor området og fra enkelte venstrefløjspartier, hvor deres manglende bagland har betydet, at kritikken har kunnet overhøres. Sindssygeloven er da også blevet derefter: ingen kvalitative forbedringer. Men løbet her er kørt i denne omgang.

Det er det dog ikke indenfor det specifikt psykoterapeutiske område. Her er det først ved at starte op for alvor, men hovedopgaven er allerede aftegnet. Næmlig at få bragt debatten ud af den snævre "humanistiske" lønarbejder-forholden-sig af behandlergrupperne overfor den stadig stigende brugermasse, samt at få sat focus på de daglige livspraktiske grunde til psykisk koks og social fornedrelse. Disse grunde kan kun ophæves ved at ophæve betingelserne for, at de eksisterer - hvilket der ikke engang kan håbes på som en bieffekt af de forskellige behandlergruppers kamp om "særskilt" kompetence. Tvært imod åbner en sådan "kamp" op for, at statens interesser ganske stille og uanfægtet lader sig sætte igennem.

Som antydnet i undertitlen til dette indlæg mener vi ikke, at en alternativ rådgivningsbevægelse har udspillet sin rolle. Problemet er snarere, at den er blevet fagpolitisk underprioriteret, og dette med fatale konsekvenser. Og det vil vi gerne være med til at "rette op" på. Så hvis du/I - eller den rådgivning, du er med i - vil være med i et sådant arbejde, hører vi meget gerne fra dig/-jer. Vi kan kontaktes gennem Studenterhuset, Købmagergade 50-52, 1150 Kbh K, tlf 01-13.65.92 onsdag aften, eller 01-81.37.88, 01-71.77.77, 01-86.03.75 andre dage. Der er mange opgaver at tage fat på. Et stort benarbejde skal laves. Men et større fællesmøde senere på året må være indenfor rækkevidde.

Selv vil vi fortsætte debatten her ved at offentliggøre nogle centrale byggeklodser, der er en del af vores historie. Her igennem vil vi også prøve at beskrive vores arbejde frem til i dag med de problemer, opgaver og perspektiver, som dette nummer. Vores håb er at få en hudløs, åben og kritisk debat i gang, og inspirere til nyttig praksistænkning frem mod et rødt århundrede. WHO's målsætning "Sundhed for alle år 2000" kommer ikke af sig selv, for ca berørte, og kræver også anderledes radikale midler, end hvad der ellers er "salg" i.

REGNBUEEN 10.februar 88.

SANSELIGHEDEN

— om grundlagsproblemer i psykologien,
eller om den ubetingede kærlighed til livet ♥

Det skal hævdes - ikke til troende, men til sin begrundelse - at sanseligheden af i dag idealtypisk kun er en simpel skygge af, hvad der er muligt, levende og virkeligt. Det skal endvidere hævdes at grænsen for, hvad der er rimeligt og menneskeligt værdigt at skulle befinde sig med for længst er overskredet af såvel den historiske som individuelle tid.

Påstande som disse, hvor rimelige eller utroværdige, naive eller indlysende, som de ved første møde er, stiller en meget simpel, men også total opgave: at bringe livet ind i solen igen. Man kan selvfølgelig føle sit overfor en sådan opgave eller for opgaven som sådan - for man kan endog lade den ligge, hvis man ikke kan forbinde sig med den. Eller man kan forbigå den, hvis man ikke synes, at det også er ens egen opgave. Har man endvidere heller ikke overskud til opgaven, kan den blive overladt som en opgave for andre.

Men så let synes det ikke at være på et så grundlæggende niveau af livsprocesser, som sanseligheden griber ind i. Tvært imod endda - for det viser sig hurtigt overfor bestemte betingelser, at opgaven som en almen problemstilling selv trækker ens egne grunde til at lade den ligge ind i sig; - og endvidere at den gør det gennem en skærpelse af dem til konflikter på en mere overgribende lidelsesfuld og fremmed måde.

Hvad er det da, der er på tale her? Det er livspraktiske modsigelser, hvorom historien kun kender een fremgangsmåde, og det er deres konkret-historiske løsning (Marx 70/I, s.695).

At undslå sig problemstillingen er altså at undslå sig en historisk løsning, af de modsigelser, der er på tale ved sanseligheden. Vi må derfor finde begræber til at gribe denne i sin bevægelse og udviklingsproces. Standpunktet herfor kan kun være sanselighedens eget, men dette er dog også hver vores i den form, hvorigennem det bevæges. Vi betragter derfor sanselighedens modsigelser, konsekvenser og muligheder som proces med det mål at blive subjekt i deres udvikling. (En nærmere argumentation for det mulige og nødvendige i at stille sig på sin genstands standpunkt, for her udfra at kunne udviklingsbestemme genstandens perspektivisk nye principper, se W.F.Haug 76,83 og Kbm 86,87 - og deres kilde: Marx 74).

Vores opgave at bringe livet ind i solen igen støder umiddelbart på sit eget problem, sin egen modsætning: at vi allerede vandrer i solen. Her over for står, at vi i vores påstande gør gældende, at dette liv er karakteriseret ved, at sanseligheden som aktual-historisk betydningsstruktur kun er en simpel idealtypisk skygge af sig selv.

Vores første problemstilling er derfor sanselighedens ikke-løsning af modsigelser.

Første problemstilling: ikke-løsning af modsigelser som deres begravelse.

Modsigelser, der ikke er blevet løst, er pånødede opgaver, hvis livs-praktiske løsning er udeblevet. Man har måttet lade modsigelser være modsigelser ved at indstille sig på situationen. Tilbage er at skulle nøjes med enten en modsigelsesfri fremvisning af den eksisterende sanselighed, eller at sige fra til sanselighedens modsigelser ved at lade dem fremstille sig selv.

Begge dele finder vi gjort før. Det er holismens og postmodernismens projekter, Projekter, der kommer også kommer i stand ved at hævde den historiske tids ligegyldighed eller endelige. Men friheden hertil er katastrofal overfor sanselighedens egen sans.

I holismen, hvor den historiske tid er ligegyldig, må konkrete modsigelser løses ahistorisk. Livspraktiske modsætninger kan da ikke holdes i bevægelse mod deres egen historiske løsning, hvorfor de må falde fra hinanden, falde subjektet af hænde. Sanseligheden må derfor - og kan i livspraktisk forstand ikke andet end at - erstatte tomrummet i midten med sig selv, altså en usanselig løsning. I holismen bliver vi mao i fuld dagslys vidnø til isoleret sanselig befrielse, til skabelsen af en slags himmerrige eller helvede af evig foruroeligelse. Eller mere billedligt: et selvindstiftet Damoklessvær af sanselighed etableres i subjektet. Vi har med en trangst tilstand at gøre; en tilstand der også kan blønde subjektet, hvis det må lade sig binde til situationen som dets evighed. New_Age-bevægelsen med bla J.Bertelsen kæmper her.

I postmodernistisk forstand, hvor det historisk endelige er indtruffet, er der her overfor ikke længere nogen modsigelser at løse, men kun sanseligheden tilbage. Vi er på det uhistoriske overdrev, men dog indenfor historien, hvorfor det alene kan være sanselige modsigelser, der er faldet sammen, ikke kun i subjektet, men som subjekt. Modsat holismen er vi her i skyggen, hvor en selvoptørende sanselighed slår smut med sig selv, prøver at lyse op for at komme ud i solen. Det er en tvangst tilstand, hvortil subjektet er blevet bundet; en tilstand hvor subjektet panisk prøver at gribe situationen uden at der længere er noget at gribe i, ej heller længere sig selv sanseligt.

På afstand er det billedligt som mordet i Finnerup Lade - kun de, der var der, ved hvad der foregik, og hvordan det var, omend udgangen er kendt: den ødelagt sanselighed eller den destruerede subjektivitet. Vi kan også prøve at gå tættere på, gå inden for dette rum ved at dvæle ved Sisyfos, der - modsat i myten - ikke får fred til sit projekt med stenen, men som tvært imod konstant bliver gennemskåret og flået op af skrigene fra dødsriget Hades, hvis skrænter og dyb er Sisyfos' område.

Her er det også som når vi i nærheden af grænsen for vores fatteevne, idet intet billede, begreb eller ytring længere synes dækkende. En sanselighed, der ikke længere af nød har nogen modsigelser at løse, må blive sin egen skrækindjagende tilstand. Fra dette dyb lyder intet - men er en overgivelse til "noget" mulig, er også holismens opgivelse indenfor rækkevidde. Det er her vores hjemlige Paradigma-bevægelse med bla S.Brier virker - mens det i mere ekstern forstand er Baudrillard, Perniola og Lyotard (jvf Vollmer mfl 85 for en analyse af forskellene her imellem).

Holisme og postmodernisme er kun ufuldstændigt sider af samme mønt, idet der ligger forskellige produktionsbetingelser til grund. De er dermed også væsensforskellige.

Men de er fælles på det punkt, hvor der sker en suspension af tidens historie. Vi kan derfor nu sige, at netop en sådan suspension bringer os ud af den sanselige virkelighed - fremfor ind i den. Eksplicit ved vi også nu, at hvis vi ikke formår at lade sanseligheden være sin egen livspraktiske løsning - men tvært imod stiller os uden for og herud fra aktivt nærmer os den fra et holistisk eller postmodernistisk standpunkt, så vil det være den pure opgivelse af sanseligheden overhovedet, og dermed også af ens egen.

Dette kan også udtrykkes på anden måde: når nøden bliver overgribende blokeres den aktuelle sanseligheds modsigelser på en skærpet måde, hvor modsigelserne i sig selv synes at begynde at sanse for os, helt "oversanselig"!

Nu er holisme og postmodernisme ikke bare nogle ligegyldige størrelser, der kun har lokal udstrækning. Intet- subjekt kan siges ikke at være en del af deres reproduktionsfelt. Ikke sådan at det er "naturligt" at komme i nød, men snarere at deres aktive reproduktion peger mod en nuværende strukturelt funderet levemåde, hvor betingelserne for nød ikke længere er et utilsigtet biprodukt af samfundsmæssig-menneskelig aktivitet, men selve deres basis. Styrken af dette reproduktionsfelt er derfor heller ikke at kimse af. Det er faktisk ret så kraftigt, hvad man også kan forvise sig om i et nyligt "værk" af J.Mammen (83), hvor netop det "oversanselige" kommer til at

4

bestemme psykologiens genstand (se til eksempel s.494). Det kommer i stand på den måde, at mennesket ses at have skabt en "struktur af idealisationer" (s.272-73, 296, 492), der er udtryk for objektive træk ved virkeligheden. Disse idealisationer bestemmes som "udvalgskategorier", og de ses som værende selve den "menneskelige værksomhed" (s.494), selv om de dog ikke er konstituerende for det menneskelige. Det er der imod en særlig menneskelig sans for det konkrete (s.256, 264, 272). Nu hævder Mammen dog ikke simpelt tingenes evige tilstand, og at det "oversanselige" generelt er uden for rækkevidde, men kun at den menneskelige sans - som grundlaget for deres tilegnelse - dog ikke uden videre kan antages at være "fuldt udfoldet i de samfundsformer, vi kender idag" (s.499). En udfoldelse heraf bindes imidlertid alene til erkendelsen af "de konkrete mellemmenneskelige forhold (.) som samfundsmæssige relationer". Sat uden for parentes hos Mammen er derved den praktiske forandring af de betingelser, der lader den menneskelige sanselighed (for)blive livspraktisk usanselig eller asanselig. Kort sagt: ved at naturalisere det "oversanselige" kommer Mammen til at give køb på den virkelige menneskelige sanselig på det punkt, hvor udviklingskræfter virker, positivt eller negativt. Det bliver en stadig halehængsagtig tydning af aktuel sanselighed, hvor kun de i forvejen fortabte og ødelagte "sjæle" genfindes af de "idealiserede" findere - fremfor begribende udviklingsfremmende indgreb i betingelserne for deres simple reproduktion. (I parentes bemærket må Mammen over lave en oversætter"fejl" af Leontjev' "aussersinnlichen" til "oversanselighed" for at få sit regnestykke til at gå op. Leontjev 79, s.218 og Mammen 83, s.237, 293, 295).

Det ser slemt ud alt det her. Og vi synes også at være kørt af sporet overfor vores opgave at bringe livet ind i solen. Men ikke helt! For vi kan træde tilbage fra de problemstillinger, som holismen og postmodernismen - og som blev naturaliseret hos Mammen - konkret afslørede for os om vores sanselighed som genstand for erkendelse. Og da det heller ikke kun har været "helt" u- eller asanseligt at bevæge sig her kan vi også tage noget med tilbage. Nemlig: at når livspraktiske modsigelser ikke kan løses eller der ikke længere er nogen modsigelser at løse, så er der heller ikke længere nogen sanselighedens historie at leve i. Solen er slukket her kan man sige! Og den kan ikke tændes bare gennem en anden erkendelse eller bevidsthed af sådanne sagsforhold, som det til eksempel plæderes for af den "gamle materialisme" (For en bestemmelse heraf se Marx 74a, s.12-13/tese 9-11 - og for en indfangethed heri se S.A.Madsen 87, s.97 og 88, samt debatten i Forum nr.2 (Hysse F. 88) og Forum nr 3. (S.A.Madsen 88a)).

At træde et skridt tilgæbe fra denne problemstilling er at stille sig på den modsigelse, der foregår at sanseligheden må begrave modsigelser ved at suspendere en løsning gennem sin historiske tid. Denne suspension er mao det bortabstraherede, der i det følgende må bringes ind. Og vi konstaterer nu, at vi allerede står i og med en bestemt løsningsform af sanselighedens egne modsigelser - men dog den form, hvor igennem modsigelser begraves: en bestemt ikke-livspraktiske betydningsstruktur virker.

Vi kan nærme os standpunktet af modsigelsen her bag ved, ved at bruge vores erfaring til at kigge fremad. Og i dette tilfælde som erfaringer om ikke-løsninger kan vi søge at holde dem foran os som "usminkede sandheder" (P. Weiss), der ikke skal gentages. Men dette er kun en tilstrækkelig løsning, hvis de også kan knyttes til denne tids aktuelle betydninger, idet "ligene i lommen" - som passiv refleks af disse erfaringer - ellers ureflekeret tilstedighed drysses ud over sanseligheden selv, eller de helt forbigås stadig at eksistere. Her over står - som modsætning - at kun den sanselighed, der er realiseret - det være begrebsligt, oplevelsesmæssigt eller intuitivt - er virkelig livspraktisk til rådighed. Eller mao: vi skal befordre løsningen af den modsigelse, som sanseligheden ikke hidtil eller tidligere havde råderet over. For sanseligheden må dette være en spænding mellem sig selv og dets betingelser, som sanseligheden ikke tidligere har kunnet udholde.

En sådan spænding må dog blive sanseligheden fremmed i den grad, at den aktuelle tids betydninger bortabstraherer sanselighedens egen nød. Sanseligheden kan da ikke komme igennem med "hele sig", og den må da slippe sin historiske tids retning ved at indstille sig på betingelserne.

Også dette finder vi realiseret foran os. Og vores anden problemstilling bliver da at se som sanselighedens fremmede løsningsforsøg.

Anden problemstilling: fremmed løsning af modsigelser som deres forhimling.

Opgaver, der ikke kan holdes i bevægelse med en fremtidig livspraktisk løsning, er ikke bare pånødede problemer, hvis løsning udebliver; men det er modsigelser, der er i konflikt med den aktuelle tids betydninger. At blive i konflikten er derfor at blive på grundlag af en aktiv ide om at skabe en løsning. Og det er, når dette ikke lykkes, at sanseligheden må indstille sig på de betingelser, der netop skaber konflikten.

To videnskabssyn, der har været historisk gennemgående siden antikkens slavesamfund - den nomotetiske forklaring og den ideografiske forståelse - er et meget alment udtryk herfor.

I den nomotetiske forklaring afstår man fra en bestemmelse af det konkrete særtilfælde. Det sker på grundlag af det Aristotoliske aksiom om, at det eneste, der er muligt - qua begreber som abstraktioner - er videnskab om det generelle. Det kommer da til dannelsen af abstrakte lovmæssigheder, hvor igennem det enkeltes konkrete særegenhed forbliver uvæsentlig. Set fra sanselighedens standpunkt bliver det da ikke muligt at handle på netop de særlige betingelser, der angår også een selv - men kun på noget abstrakt fælles. Og dette er at måtte underlægge sig den mening, som den historiske tids betydninger kunne have med een. Indenfor psykologien repræsenteres dette idag af behaviorismen eller adfærdspsykologien.

I den ideografiske forståelse hævder man her overfor, at netop een selv som konkret særtilfælde er det væsentligste at handle ud fra. Og man søger da at bestemme sig selv som unik, hvad der dog kun kan finde sted gennem en stadig forstående beskrivelse ud fra sig selv. Herved udelukkes imidlertid en bestemmelse af det, der er fælles. For sanseligheden må dette betyde, at den historiske tids betydninger alene må ses som skabt af eller funderet i sanseligheden selv. Konflikten bliver til en konflikt i sanseligheden, som den alene må søge at komme igennem. Sanseligheden bliver sin egen historiske mening, som den må søge at komme overens med. Psykoanalysen handler her.

Fælles i den nomotetiske og ideografiske bestemmelsesmåde er livet - og dermed konflikter - som skæbne. Vi får en sanselighed passivt underlagt dets betingelsers vold. Men også en sanselighed på flugt fra oprøret. En sanselighed henvist til at leve af sin egen konflikt, hvilket historisk opstår med den første slaveejer og slave.

Betingelsen herfor er nu også i øden for rækkevidde: en sanselighed, der må leve af sin egen konflikt, opstår, når den historiske tid ingen betydning tilståes eller tilstår een; når man overses eller overser andre for at vinde tid til at leve i.

Sanseligheden kan ændre indstilling på grundlag af denne indsigt eller når der ikke er flere flugtmuligheder. Og det må komme til oprør overfor betingelserne, eller til at betingelserne må forlades.

Vi stopper altså flugten udad til det generelle eller nedad til det særegne, det unikke. Og vi prøver indenfor betingelserne at holde konflikten i bevægelse foran os.

Dette er også sagt før! Og hvad der kommer til syne er forsøget på kombinationen af det nomotetiske og det ideografiske. De kan ses som sider af samme mønt, hvor mønten bliver deres fællesområde - begrundet i, at begge erkendemåder er utilstrækkelig. Man kan have sine tvivl på, om dette er nok til et oprør, altså om det er tilstrækkeligt til også at løse konflikten. Vi finder et "nej" i vores verden, men også, at vi ikke har andre muligheder. Det er eklekticismen (vi her har mødt (se til eksempel P.Lauritsen 77, s.74 eller E.Hougaard 83, s.85)). Men vi møder også et "ja" i den humanistiske psykologi (se bla Maslow 54), som dog ikke er mindre eklektisk. Nej-et er den teoretiske underdanighed overfor, at kun ændringen af det stadige 'nu' er væsentlig som drivkraft. I praksis er det kampen for at komme ind i en solnedgang med halsen ud af munden. Ja-et er dette omvendtheds som empirisk opportuniste. Nu-et er stadig det eneste væsentlige, men ses kun at kunne opnås som effekt af følgagtighed overfor givne betingelser - så vil de i sig selv smile tilbage, fx ved en forfremmelse på arbejdet, en tipsgevinst. De modstridende svar hænger altså sammen med forskellig focus på mønten: nej-et kommer fra at man kun kan bruge begrebslig bestemmelse af møntens eksistens i sig selv, medens ja-et kommer fra, at bestemme betingelserne for møntens fremkomst. Eller mao: focus på møntens tilsynekomst som toppunktsoplevelse eller toppunktsoplevelsen i sig selv.

Dette sidste fortælles os også, at det ikke er tilstrækkeligt med en simpel kombination - for vores sanselighed tvinges ned i det 'nu', som det netop ikke tilståes tid til, også for sig selv.

Vi lærer heraf, at i konflikt må sanseligheden slippe dets aktuelle orientering, dets nuværende. Og kan den ikke det, må den indrette sig i betingelserne.

Dette er også sket før! Og det kommer til syne, når det nomotetiske og det ideografiske ses som sig selv nok. Vi får en abstrakt løsning af vores konflikt. Mønten bliver sin egen abstraktion, sit eget medie, hvorigennem vores begreber selv lader sig bevæge, forandre og udvikle. Det er He-gels "selvudviklende ånd", vi her møder. I stedet for konflikt får vi her

8

en strid mellem de enkelte individer om dette "almene" - men vi får også noget mere, idet konflikternes aktuelle betingelser stadig eksisterer konkret i den historiske tid.

Et gennemført oprør må også tage dette med - for selv om slaveejere og slaver har fælles problem i tid, så er deres orientering om den retning, som tiden skal skabes igennem forskellig. Tiden har maao forskellig betydningsstruktur afhængig af produktionsmæssig standpunkt. Og dette er også forskellige mål, der står overfor hinanden. Hermed har vi ikke længere bare en sanselig virksomhed, men også forskellige sanselige subjekter, hvilket også er klasser af mennesker.

Nu er også - ligesom hvad angår holismen og postmodernismen - det nomotetiske, det ideografiske, deres simple eklektiske sammenføjning, samt deres abstrakte ophævelse til eget "himmelske" medie selv dimensioner i den nuværende strukturelt funderede levemåde. De er dermed en del af sanselige subjekters aktuelle betingelsesgrundlag, som dette bæres gennem eksistensen af stat og privatejendom. Af dette følger nu, at et gennemført oprør må have to dimensioner: den må for det første rette sig mod frigørelse af den konkret menneskelige praksis, hvilket for det andet kun lader sig gøre gennem magtens afskaffelse over denne (I praksisfilosofisk forstand er "Feuerbacherne" det sted hos Marx, hvor dette udgår fra (Marx 74a)).

Vi kommer endvidere heller ikke uden om et oprør i ovenstående dobbelte forstand, idet vi har måttet konstatere, at en løsning på sanselighedens konflikt ikke kunne findes indenfor betingelserne. Dette betød tvært imod en forhimling af modsigelser som indstiftelse af et illusorisk, dvs ikke-sanseligt fællesskab, der endvidere lod konflikten være ved som strid. Vores dobbelte opgave ændres heller ikke af den logiske mulighed og dettes historiske faktum, at det har været muligt sanselige subjekter at forlade sådanne betingelser, der fastholdt dem i nød ved at søge magt over dem - for samfundshistorisk er det ikke længere muligt at melde sig ud af klassers og staters historie, idet verdenshistorien er empirialiseret til sidste kvadratcentimeter. Det er en verdensstat, som vi står i og med idag - ikke at glemme. Og som menneskelige individer er vi under denne.

Vi føres hermed af sanselighedens egne modsigelser over i individet - ikke den ene eller anden klasse - som hver af os underlagt betingelserne. Og dette er konkrete materielle betingelser, der endvidere i idealiseret form er "forhimlet" som et ikke-sanseligt fællesskab. Herover for stiller sig nu - som modsætning (sanselighedens tredje) - at om den verden, der ingen kontakt er til, der er heller ingen sanselighed til stede. Det er vores anden indledende påstand, som vi nu står overfor. Nemlig påstanden om fornedrelsen

af mennesket, og dettes overståede faktum i den historiske og individuelle tid.

Indtil nu har vi søgt at holde et problem mellem sanseligheden og dets betingelser i bevægelse, så vi livspraktisk kunne gribe nye betingelser, og dette ikke kun gennem en bekræftigelse af nøden. Vi har for det andet søgt at holde en konflikt foran os, så vi subjektivt også kunne fastholde muligheder for livsduelig orientering i det fremmede, og med det mål at finde virke på ny.

Men nu synes rebet at stramme - for det er det livsmulige, der stiller sig, ikke bare som problem eller konflikt, men som antagonisme: et individ underlagt betingelserne kan ikke have kontakt til dets egen sanselige virksomhed.

Sanselighedens tredje problemstilling giver sig: at den under betingelser kan negere sig selv på ikke sanselig måde.

Tredje problemstilling: magtbestemt løsning af modsigelser som sanselig antagonisme.

En modsigelse, der ikke kan løses i livet og som man heller ikke kan undslippe en livsløsning af, - upåagtet mulige pånødede opgaver eller stillede konflikter - (er) en modsigelse, der må løses gennem sig selv, i sig selv og af sig selv. Antagonismen er næppe en for 'blød' bestemmelse af denne type modsigelse (for diskussion af antagonismebegrebet, se Seve mfl 72).

Nu kan man hæfte sig ved, om et sådant individ overhovedet er levedygtig - og sat op mod dagligdagens individer, som hver af os, der lever, kan man i et næste skridt afvise realitetsindholdet i vores antagonisme med en svada om, at livskvaliteten selvfølgelig ikke er den bedste for alle befolkningsgrupper og måske også endda, at den er skævfordelt. Det er levevilkårsundersøgelser, vi her har fat i (jvf til eksempel E.Körmendi 75, P-H Kühl 81 eller E.J.Hansen 88). Det er klart, at vi ikke kommer ind i livet alene som underlagt betingelserne - hvad også spædbørnsundersøgelse af institutionsanbragte spæde har vist, for de ses klart at vælge at dø, når den sociale pleje og understøttelse udeblive. Men herefter - vel klaret dette i en "go' kernefamilie" - synes vi at kunne klare en større eller mindre dosis af dårlige livsbetingelser. Disse skal selvfølgelig forbedres - kan man sige - men der er jo også visse politisk-økonomiske betingelser at tage hensyn til: der skal være råd til det! Perspektivet heri rækker dog ikke videre end til at kunne "løse rebat" lidt, for de, der er ved at blive kvalt - hvis de vel at mærke får skreget op om deres eksistens i tide. Man kan også hæfte sig ved selve den nedre grænse for, hvad man kan klare uden at gå helt i stykker. Freudomarxismen har til eksempel forstret begrebet "emancipativt minimum" (volmerg 77) for dette. Men udgangspunktet herfor er konceptet om en biologisk "bærer", der møder de sociale betingelser.

Det skal ikke benægtes, at der er en nedre grænse "et sted", eller at det ikke er vigtigt, at diskutere livskvalitet. Men det er afgørende på hvilket grundlag, at dette finder sted - og i ovenstående føres vi da også til-

bage til Hegel eller forud ham; tilbage til det uholdbare for en sanselighed med nomotetisk og ideografisk tilsætning.

Vi må tilbage herfra; tilbage til den modsigelse, der lader livsmuligheder udvikle sig i vores livs tids historiske betydning. Men straks er der også en "indre stemme", der melder: du er jo selv underlagt dine betingelser - og hvis du bære selv eller din gruppe søger livsmuligheder, så sker det jo på bekostning af andre "mere svage". Vi synes at måtte blive i vores betingelser og få det bedste ud af det.

Vi prøver at blive. Men vil en løsning!

Og vi støder hurtigt på to løsningsforsøg, som er fremtrædende indenfor de nuværende debat om psykologiens grundlag. Skulle der ikke være hjælp at hente her. Det drejer sig om E.Schultz (86) og N.Engelsted (86a,b). Begge tager - hvad også Mammen gjorde - deres udgangspunkt i, at psykologien er karakteriseret af grundlagsproblemer - stadigvæk! - selv om psykologisk viden overalt hober sig op. Og de søger derfor - eller ønsker - at prøve at samle de nuværende delbrikker af psykologisk viden til en enhedsstiftende helhed. Schultz gør det ved at hævde sin ide om "psykologisk evidens" (s.47) i alt, hvad han tager fat på, hvilket særligt er rummet af den konkrete person. Engelsted - her over for - gør det ved at genfinde sin ide om "enheden mellem sammenhæng og adskilthed" (86b,s.1) overalt, men dog som udfoldet - ikke helt "rummet" (86a,s.5) af alverdens filosoffer, sociologer og psykologer - inden Engelsted gør det.

Hvor Schultz ender op med at hævde at have fundet personen (s.348-49), som er hver af os som erkender af verden, hvad Schults dog også forudsætter (s.2, 18) inden personen er fundet af ham selv,; så hævder Engelsted at have identificeret personlighedens almene grundlag - særligt i dets højdepunkt af "ansvar" (86b,s.340) - og dette ligeledes ud fra en erkendelsesteoretisk indfaldsvinkel (86a, s.1, 4, 6).

Ud over, at det må siges at være godt klaret af begge, således egenhændigt at se eller finde personen eller personlighedens almene grundlag i sig selv, så er det ikke desto mindre bemærkelsesværdigt, alt i den stund at det huskes, at staten må omstyrtes for at individerne selv kan "hævde deres personlighed" (Marx 74b,s.99).

Det er således ikke aktive, men fikse ideer i ordets negative betydning, vi her har fat i; - for hvad er en person henvist til identifikation af sig selv via "psykologisk evidens" andet end et blafrende lys i mørket; hvad med en personlighed af rent ansvar, kan denne være andet end en overmægtig kæmpe, der af Guder er dømt til, uden at kny, at bære hele verdens byrder og gerninger, inklusiv gudernes egne, på sine skuldre. Eller hvad

med vores eget argument - "staten" - hvor vi taler disse imod - for en sanselighed, der udgår fra staten er vel heller ikke levedygtig; den er vel endnu værre: totalitär og voldelig.

Her ser vi også, at vores eget argument mod andre endda kan vende sig mod os selv. Som effekt kan det slå ind indad ved at man kan blive flov over en sådan uretfærdighed mod andre; eller måske er det skylden, der aktiveres. Men man kan også gøre sig ligeglad - fx ved at huske at man selv var i konflikt, i tvang eller trang. Men ingen bestemmelse heraf - det være som forklaring, tydning eller tolkning, eller ved at tie eller helt isolere sig her over for - synes at kunne skabe hvile på dette punkt. Der er noget på spil, nemlig vores værdighed som deltager og aktør på denne scene. Og det er også denne, der som en sulten tiger fanget i sin egen fælde prøver at gøre sig selv klar til endnu et udfald - eller opgivelse.

Vi synes at være fanget af vores egen ide om en løsning. Men det kan ikke her være afgørende, at det var de forkerte ideer, vi forfulgte - og dermed at vi ikke fandt nogen løsning - men alene at vores aktivitet kunne vende sig mod os selv. Igen! Vi har i overført betydning fået stene for brød. Og om dette er bedre end at begrave eller forhjule modsigelser, kan man altid diskutere med sig selv - hvis man ellers kan komme til orde i det drama, der nu aktivt virker i een. Men en livsduelig eller -praktisk løsning på vores konflikt og nød fik vi ikke. Tvært imod blev konflikten og nøden - modsat det intenderede - ført ind og ned i individets sanselige grundlag: individet undskylder nu sit eget virke, sin aktivitet, sine handlinger, ja selve sin eksistens overfor andre og overfor sig selv. Samtidig må individet nu forgæves - stadig søge at hive sig selv op med hårene. Individet ville blive i konflikten, men endte op med usynlige respektundergravende "elastikker" til andre; individet ville andres aktivitet, men fik kun sig selv dårligt tilbage; individet ville udholde konflikten, men kom ind i en arena af ideers magt, der som værdier dramatisk kunne kæmpe en kamp, der konstant undergraver selvsammes eksistensberettigelse.

Der er gået noget galt - for vi kom ikke ind i sanseligheden, men fik den kun fremmed tilbage; vi fik en verden af værdier, der hele tiden kalder på sin egen modsætning og negation; ikke specielt en "oversanselig" verden, men en verden, der tager magten fra os ved at undergrave vores egen kompetence til at leve i den. Vi er blevet vores eget ubudne drama!

Nok er der gået noget galt, men vi er også kommet ind i den verden, der i livspraktisk eller livsduelig forstand ikke er sanselig kontakt til. Så kan denne verden være nok så meget "anvendelig", dvs udbyttelig og undertrykkelig af andre og vice versa, men livsmuligheder indeholder den ikke - for

individets livskraft vender sig her mod sig selv.

Lad os blive lidt i denne verden, lad os lære den at kende.

Det første vi bemærker er, at den historiske tids aktuelle betydninger aktivt virker igennem os selv. Og for det andet, at vi kun er noget som sanselig subjekt i den udstækning vi formår at være med i den livsstil, der er mode. Vi kan derfor kun komme til vores ret, i den grad at vi er fleksibel tilpasningsagtig på gummimanér. Og vi kan kun blive på en givet scene i den udstækning, at vi ikke afslører dette. Vi er da kun noget menneskeligt set, når vi underdanigt formår at træde op til kamp og selvkritik under stadig "privat" løsning af vores eget legitimationsproblem med at eksistere netop dér og hér, og ikke andre steder - ellers vip- pes vi af pinden, af banen, kommer måske aldrig ind, bliver vejet og findes for let. Vi må taktisk handle med os selv - og enhver aktivitet, fra det at pille sig i næsen til ferieture, vil være under mistanke, fra os selv og andre, for hedonisme respektiv selvdudslættelse. Her ud over kan man risikere at blive fanget og brugt i andres iscenesættelse af deres interne drama. Og arenaen ligger åben - selv om den er lukket for andet end æstetik: den smukke død eller den fuldendte forbrydelse.

Vi eksisterer alene som stedfortræder for dramaer selv - og andre som selvsamme i vores. Men hvem der får der "smukke død" eller som begår den "fuldendte forbrydelse" afhænger af den givne magt og snilde til at trække i eller omgås et styrkeforholds tråde: om det så er spørgsmålet om, hvilke galajslaver, der skal nagles til skroget inden kampen, eller hvilken gladiator, der kan skånes overfor andre.

Vi har med en sanselighed at gøre, der for det første ikke længere kan finde sin egen individuelle lyst, og som endvidere smerteligt må holde det væk, der måtte være bundet hertil; og som for det andet må bevæge sig om sin egen grænse uden også at kunne begrunde sin orientering i individuelt sanse- de betingelser. Men det er ikke kun en romersk krønike, som ovenstående bil- lede kan forlede til. Aktuelt iscenesættes vores hverdag stadig på romersk vis - blot er formen en anden, idet den sanselighed, der ikke længere kan udholde underlæggelsen udspøttes til statshospitaler, til fængsler eller til det stille eller voldsomme selvmord, når ingen livsmuligheder længere tilståes. Den romerske tid kan endvidere siges at være verdensstatens for- historiske gestalt - for udadtil udkæmpes stadig imperialismekrige per sted- fortræder, medens beslutningstagerne sidder højt oppe, godt i sikkerhed og på afstand af kamppladsen. Romerriget varede ikke evigt, så hvorfor skulle ver- densstaten gøre det - og egentlig: hvorfor bruge sit liv med en sådan selv- destruktiv instans også inde i eget personlige livsgrundlag. Lad os komme ud!

Desværre er der ikke nogen, der kan slippe os ud - for som privatindivider er vi "frie", frie til at sælge vores arbejdskraft eller lade være. Det er en frihed til at gå i hundene eller vedblivende at måtte arbejde for fremmede mål. Magten smutter man ikke sådan fra! Man må tvært imod underordne sig, når man ikke kan undslippe. Der er imidlertid forskel på vedblivende at handle sig ind i den, hvorved man bliver aktiv i sin egen fornædelse - overfor at holde magten stangen. Mao's "Tre Verdens Teori" var - medens Kina stadig havde overgribende socialistiske kim i sig - et sådant udtryk for det sidste (se Kommunistisk Tidsskrift nr.5/77, s.20-43).

Som ved sanselighedens første og anden problemstilling kan vi også ved denne tredje lære noget. Det kan dog ikke være en simpel læreproces - for vi kan ikke tage det med tilbage: der går nemlig ingen vej tilbage, når magtens betingelser er overgribende (jvf det "frie" ovenfor). Hvad der er muligt er alene en erfaringsdannelse om sig selv indenfor de klasse-mæssige sociale betingelser, som har trukket een med ind i livet. Vi kan formulere det på den måde: at kan vi blive bevidst om de skridt, der fører ind i den ikke personligt sansede verden, så er det også muligt skridt for skridt at træde tilbage fra den. Dette kan imidlertid ikke være den endelige løsning - for vi er stadig i de betingelser, der gør vold på os. Men vi kommer dog nærmere det standpunkt, der kan være vores eget, og hvor ud fra en livsduelig løsning må søges. Vi havner hermed på hverdagslivets arena - og kan vel heller ikke undre os over både at støde på en smertelig og eftertænksom erfaringsdannelsesproces.

Den smertelige først. Og det er nægtelsen af det basale hverdagsforhold, at man i sin virksomhed har lyst til hinanden og til at arbejde med interesser på grundlag af indhold i det fælles (jvf også F.Haug 87). Arbejde og lyst er faldet - eller mere præcist: revet - fra hinanden. Og har på det seneste om muligt fået yderligere og endnu mere usynlige spilleregler at sætte sig i forhold til hinanden på - spilleregler, der kan være dræbende i mere end een forstand, hvis de ikke efterleves stringent. Vi er sat under pres af Aids, bolig, uddannelse og arbejde, samt af et produktionsapparat, der vender klodens økologi mod os. Det er muligt at skimte tvangsarbejdet med digebyggeri, når "drivhus-effekten" slår igennem, se flugten til de kolde steder, der endvidere må overdækkes som beskyttelse mod solens stråler, samt næsten smage kemikalierensningen af mulige fødevareremner og af drikkevandet. Vi skal godt tilbage i solen om nogle milliarder af år - men dette er næsten for meget! Selv røtten og kakerlakken vil snart få svært ved at leve. Hvad er der andet end at tage situationen i stiv arm, og søge at få det bedste ud af det, mens tid er. Ansvarlighed kan dette hverdagsfor-

forhold kaldes, hvor det drejer sig om at passe på sin lyst og tænke på sin egen fremtid. Eller om arbejde og lyst i en anden omgang (ved hjælp af den sidste kraft for, foran andre, at nå den sidste grønne gren, magten, æren og berømmelsen) knyttes sammen til pligt, moral, etik, kunst, politik, økonomi, noget juridisk eller filosofisk, dét kommer ud på eet. Det er og bliver ideologi, forstået i betydningen ideel samfundsmæssiggørelse fra oven eller fremmed samfundsmæssiggørelse (W.F.Haug 79, 79a, 84). Centralt i de forskellige ideologiske former er da også, hvordan det sanselige subjekt søges inddæmnet, omformet og styret. Kort sagt: hvordan sanseligheden kan kontrolleres og beherskes, så subjektet forbliver i sine betingelser indenfor rammerne.

Vi må derfor trække en grænse ved det sanselige subjekt på det punkt, hvor vi begynder at koncipere os selv strukturelt eller isomorft de ideologiske formers behandling heraf - for her er sanseligheden på fremmed område. Grænsen går præcist på det punkt, hvor individet begynder at aflede konkrete handleskridt ud fra en ide som værdi, idet virkeligheden her mødes fra oven, fra et standpunkt ude fra.

Den eftertænkssomme erfaringsdannelsesproces i hverdagslivet møder vi, når vi uforvarent træder over hinandens grænser. Det er når vi træder for tæt på hinanden eller går for langt væk uden, at der er en samtidighed i relationen herom. Og det kommer i stand, når ideen med ens liv ikke modsvares af en strukturelig ide hos andre, som det i situationen ikke er muligt fælles at samle op. Vi stilles dermed overfor brudprocesser, der smager af gensidigt overgreb og udleverethed. Sådanne brudprocesser kan imidlertid også blive til selve mediet for vores møde med hinanden; nemlig når vi passer ind i hinandens ide som to identiske halvdele, der kun er levedygtig gennem sit projekt med den anden. Det er den moderne, den æstetiske forelskelse, vi her har fat på - ikke kærligheden, som den også forveksles med, hvilket mest systematisk i teoretisk form sker hos Alberoni (81). Det er bundet livskraft, der sættes fri i fascinationen (jvf Kbm 87, s.42 og 87a), der som afgrænset sanselig virksomhed kun kan frisættes helt, når nye sociale mål i fællesskab lader sig realisere. Vi får en proces, hvor der også må bides skeer med gammel tvang og trang - såvel som den bæres af virksomheden selv og som den er repræsenteret udenfor i de æktuelle sociale strukturer; en proces, der hvis den ikke lykkes får en negativ udgang af skærpet sanselig instrumentalisering, infight, tabuering og isolering. De praktiske konsekvenser er endnu et brud i det sociale hverdagsliv: social marginalisering udgrænsning eller helt udstødning af hinanden som part i livet (jvf Kbm 86). Vi får noget at "tænke" over - for vi får endnu en spaltning, hvilket også er grundstrukturen i magt (jvf M.Jäger 83 og R.Nemitz 86). Ikke noget at sige til, at trygheden i det "gamle" stadig smager, selv om bismagen vokser.

Det kan gå galt - selvfølgelig. Men det går galt på det punkt, hvor det sanselige subjekt ikke formår at udholde konflikten ud fra sit eget perspektiv. Modsigelser i forhold til andres ideer, der gøres eller gør sig gældende, kan ikke holdes i bevægelse - men falder enten sammen eller fra hinanden, hvor så kun flugt eller underlæggelse er til rådighed. Og i den grad perspektivet opgives gennem underlæggelse sig det nærværende, så er det også en flugt fra sig selv til ideernes egen værdiverden - for en selvforbedring kræver ikke så lidt af en forklaring eller legitimation. Og at mærke den er som at stå på glasskår og flytte fødderne igennem spændte rævesakse, hvis midte udgøres af sylespidse stålrør.

Mao: en spænding har ikke kunnet udholdes og den personlige sanseligheds grænse går i opløsning, hvilket er ikke selvkritisk at kunne rumme kampen. Og dette er faktisk ikke uvæsentligt. Det er det afgørende - for kan sanselighedens subjekt ikke bestemme sin grænse i de spændinger, der arbejdes med, så kan det heller ikke være subjekt for udviklingen af livsduelig sanselighed eller sanseligheden bliver ikke livspraktisk.

Det smertelige og den eftertænksomme erfaringsdannelsesproces mødes hermed i os. Det kan være gennem et blik tilbage på ens liv, hvor snoren for alle ens fejltagelse, for den måde man har spilt sit liv på, for de forkerte kampe man har ført, for de gange man valgte forkert, pludselig med eet lys op. Hele ens liv har bare været forkert - og hvad er der tilbage. Men orker jeg mere. Selvfølgelig må man sige - og man kan starte med at konstatere, at man skulle have lagt mere mærke til "bi"-smagen i den gammelvalgte tryghed, idet det er denne der er blevet til gift for een. Det er dog ikke selve giften, der nu skal gribes fat i - det er at blive i det gamle - men afgiftningsprocessen, der starter der, hvor der kan trædes tilbage fra sanselighedens kamp og selvkritik. Det er at holde magten stangen, samtidig med at man søger opgør med den vold, man stadig påfører sig selv - men nu fra et standpunkt udenfor selve kernen af "voldens magt". Vi kan her komme bag "ansvars"-dispositivet, som det stiller sig i vejen for udviklingen af processen af arbejde og lyst; vi kommer nemlig ind i det, når forholdet mellem sanselighedens kamp og selvkritik falder subjektet af hænde, hvilket principielt kan antage to former: glemmer man i kampen kritikken af egen sanselighed fås en gold revolutionsromantik, hvor man med ryggen mod muren vil skabe friheden, medens det at glemme kampen i sin sanselighed ikke er andet end plat privatformskvalificering, hvor det nye søges skabt på gamle rådne gulvbrædder.

Hver især er vi henvist til ovenstående arbejde med at gøre os vores magtbetingelser klart. De virker der, hvor vi falder sammen, bliver på fremmed land uden at kunne sanse eller spontant dukker os, flygter. Men standpunktet for deres afskaffelse, den menneskelige frigørelse som perspektivisk proces er os endnu ikke givet - selv om det lige så spontant ser sådan ud.

Det, der blænder, er, at vi kan gøre os personlige erfaringer om de dramaer og tildragelser, vi er indbundet i og selv medvirker i realiseringen af. Det virker befriende at kunne se sin sociale livsproces udefra (for en gangs skyld) - for det giver luft og muliggør korrektion og ændring af ens livsretning.

Men her overfor står - som modsætning - at dette ikke er den sanselige virksomheds eget værk eller dets egen bedrift.

Det må være sanselighedens sidste problemstilling - for vi står ikke længere kun med et ulykkeligt derivat. Endelig!

Sanselighedens sidste problemstilling: at blive ved sig selv.

Vi står på standpunktet af sanseligheden som globalt problem for hver af os. Og som menneskelige individer står vi overfor at orientere os i verden på ny. Det er at udvikle sine interesser i den virkelige verden.

Vi står i og med den form for modsigelse, hvor kravet til en løsning er den sanselige virksomheds eget: livsmuligheder (jvf s.9). Men vi står også i og med en samfundshistorisk form af sanselige klassesubjekter, der kan søge livsmuligheder på bekostning af hinanden, hvor magt eller magtmuligheder er det afgørende herfor.

Vi kan udtrykke det på den måde, at i betragtning af jordens økologiske krisetilstand og ud fra den politisk-økonomiske konflikttilstand, så må fremskridt - desværre! - ske på bekostning af livsmuligheder for nogen. Man kan så humanitært stille den forventning, at de, der måtte tilståes eller som kan tilkæmpe sig muligheder, på langt sigt også anvender dem til at skabe mulige livsbetingelser for de sanselige ofre - dem der måtte være i live bagefter. Højrefløjens i DK soler sig idag i denne "livsfilosofi".

Det er "Privatforms kvalificeringen" (jvf s.16), som vi her står overfor på den offentlige scene. Og om mennesket her kan det siges, - ikke bare sloganagtigt: magt korrupperer, men - at den sanselige virksomhed bliver dets egen æstetiske kamp. Kun hvis det går galt falder der krummer af dette bord - og da kun med en vis egenfordel for øje.

Det er mao muligt for sanselige subjekter at vinde tid til egne livsmuligheder ved at træde ind på den offentlige scene - lige såvel som det også er muligt at blive på den "private" og skjult søge at opnå dem der. Man kan blive politiker, økonom, filosof, kunstner, prædikant osv osv og måske leve af det - men sanseligheden kan ikke overleve denne privat-offentlige scene, idet betingelsesgrundlaget her inden for er handel med magtmuligheder. At alle på en offentlig scene udtrykker en human retning for deres virke, er da også ganske indlysende - nu!

Man kan ville se en "civilisering" af mennesket heri. Men det er ikke andet end verdensmarkedets etablering - for kapitalen har aldrig kendt grænser. Og dets etablering trækker også en ny global statsdannelse med sig: vores verdensstat.

Både verdensmarkedet og verdensstaten er dog så tæt på, at de kan være svære at arbejde i forhold til. Men i og med at det er vores egen form, så må det ske. Systemteorien er da også opstået som verdensstatens enkle gestalt - og inden for psykologien finder vi da også den strategiske som dynamiske systemterapi. Markedsteorier finder vi ligeledes foran næsen på - det er sanseligheden omsat til kapitalkraft: P.Bastian har med "Ind i musikken"

(87) just føstret et selvudtryk herfor, idet mødet med andre mennesker sker hinsides den personlige sanselighed selv. Eller hvad med Prince' "Gud er kærlig. Kærlighed er Gud. Der er en himmel. Jeg ved det - og derfor kan jeg modstå det. Gå over grænsen. Gud passer på jer".

Vi lever alle i denne verden. Og hvem kunne ikke tænke sig at kunne spille som P.Bastian, eller at kunne fremstille sin seksualitet "åndeligt" som Prince! Men almene livsmuligheder kaster kapitalkraft ikke af sig - viser allerhøjest for hver enkelt af os, hvilke slumrende potentialer for udtryksmuligheder mennesket besidder, når det vil eje sig selv.

Hvor systemteorier giver os overbudsløsninger, så får vi med markedsteori-er udsnitsløsninger. Den sanselige virksomheds muligheder ligger derfor udenfor stat og kapital - for her inden for bliver sanseligheden alene sin egen attrap (jvf W.F.Haug 79a, 80 og 81): stedfortæder for andet. Det er når vi begynder at handle med vores liv, at vi begynder at kvæje os overfor os selv - for her bliver vi statisk for en ide og rent kropsligt hylster for værdi. Kierkegaard måtte næste dø, da han stod på højdepunktet af sin egen karriere!

Det er ikke det, der er imellem overbuds- og udsnitsløsninger, vi skal have fat i, idet dette er at blive indenfor deres antagonisme. Vi skal en horisontal løsning på tværs - og det er det fagligt internationale; det er forbund mellem fag og deres udøvere. Et fagligt internationale kan endvidere siges ikke at kunne blive et magtcenter for handel, idet de enkelte fags magt afgrænses af den betydning, som genstanden for deres arbejde selv tilståes af de enkelte folk. Et fagligt internationale er altså almengørelsesdueligt - og dermed en livsmulighed indenfor rækkevidde (Kbm 88 og 88a). Men straks lyder indvendingen: hvor og hvordan skulle der skaffes tid til dette - alt taget i betragtning? Svaret lyder imidlertid også: der er (i positiv som negativ forstand) ikke tid til andet - for et magtcenter for handel, verdensstaten og verdensmarkedet, æder aktivt processen af samfundshistorie, alment som enkelt. Det er når livspraktiske problemer konkret trækkes ind i et styrkeforholdsmedie, at tiden for deres langsigtede løsning passerer - og dette finder sin bekræftigelse indenfor alt. Find et modeksempel!

Vi føres hermed tilbage til den sanselige virksomhed som subjekt for sig selv. Og vi havner i bevægelsen af subjektorienteret samfundsvidenskab.

I Holzkmamps "Sinnliche Erkenntnisse" fra 73 (cit.udg.78) møder vi konceptet "viden om at vi lever i et klassesamfund" som skæringspunkt for den sanselige virksomhed som subjekt (s.263). Det kommer i stand på den måde, at den menneskelige iagttagelse kan bestemmes som "evnen til at erfare betyd-

ningsstrukturer" (s.120), men det finder sted gennem "modsigelseseliminer-
 ring, det sansedes selvforståelighed og individ centrering" (s.296), der
 som konsekvens har, at "bytteværdien ikke kan sanses: "Den objektive mod-
 sigelse (varens dobbeltkarakter af brugs- og bytteværdi) er ikke subjek-
 tivt repræsenteret" (s.213). Men ved at sanse andre arbejdskammerater i sam-
 me situation kan det komme til udviklingen af en begribende erkendelse -
 overfor iagttagelsens rent orienterende. Vi kommer mao til os selv som
 subjekt, når vi orienterer os mod andre, som vi deler socialt liv med -
 for her igennem kan vi udvikle viden om virkelighedens objektive struktur
 som grundlag for handlinger fremad. Det er derfor også mulighederne for
 udviklingen af begribende erkendelse, der skal plejes.

Men kommer vi også til sanselighedens modsigelsesproces her? For det so-
 ciale liv, som vi deler med andre, er også gennemskåret af antagonismer.
 Det er ikke på forhånd givet, hvem vi deler socialt liv med - selv om vi
 i fremtiden måske gerne vil gøre dette med alle. Og er det ikke muligt for
 den sanselige virksomhed selv at kunne skabe sig indsigt heri, så er det
 heller ikke muligt for det at fastholde sin interesse i gennembrudet af den
 sanselige antagonisme.

En indfaldsvinkel hertil finder vi i det forhold, at det faktisk er muligt
 at sanse forholdet mellem brugs- og bytteværdi. En brugsværdipræsentation
 er nemlig altid repræsenteret genstandsmæssigt af bruget. Varer udveksler
 ikke sig selv - det gøres af mennesker gennem brugsværdiforventningen (jvf
 W.F.Haug 80, s.44-45). Betydninger repræsenterer en genstand uden selv at
 være det præsenterede. Og derfor kan vi også sanse i byttet: netop tvivlen
på om det ydre nu også repræsenterer det indre. En tvivls eksistens fortæl-
 ler altså, at vi står som konkurrenter fremfor som fæller i samme situation.
 Det er at huske i dagligdagen, hvis ikke denne simpelt skal gentages.

I "Grundlegung" (83) gentager Holzkamp ovenstående ufuldstændighed i sit
 centrale koncept om "Befindlichkeit" (velbefindende, s.318, 334) - for en
 afklaring af handleskridt ud af den nuværende form gøres igen bevidstheds-
 bundet.

Vi står overfor en ny modsigelse: vi kommer ikke til sanseligheden via be-
 vidsthedens vej, men vi kommer heller ikke til den sanselige virksomhed u-
 den bevidsthed.

Leontjev har givet noget af en løsning hertil, idet han indfører begrebet
 om personlighedsdannelse (Leontjev 79). Vi bliver til personlighed i det
 omfang, vi bliver subjekt i de samfundsmæssige relationer, vi realiserer
 gennem den virksomhed vores bevidsthed formidler. Der er altså et historisk

udviklingsforhold mellem sanselig virksomhed, bevidsthed og personlighed. Men også et udviklingsforhold, der i den historiske proces har måttet realisere sig gennem begravelse af sanselige modsigelser, gennem det sanselige subjekts forhimling af modsigelser, samt gennem udviklingen af antagonisme i den sanselige virksomhed selv på grund af en magtbestemt løsning af modsigelser, hvorved personlighedsdannelsen samfundshistorisk er udeblevet.

Vi må derfor overfor Leontjev gøre gældende, at han kun metafysisk begrundet personlighedens samfundshistoriske dannelse. Dette undgår Holzkamp, men han forbliver til gengæld i en "privat-jegs" psykologi på bekostning af personlighedsdannelsen. Holzkamps "gå imod strømmen" er derfor kun en halv løsning - mens Leontjevs er et luftigt håb.

Men vi er dog nu af sanseligheden ført over i personlighedsdannelsen, men i den form, hvor den endnu ikke eksisterer i verdenshistorisk målestok. Som sanselige subjekter er vi altså ikke bare stillet som individer i et verdensmarked under en verdensstat - men som sanseligt virksomme individer er vi stillet i en bestemt situation og position indenfor et klassekollektiv. Personligheden kommer her kun til sit ret som en historisk og individuel faktor i den grad, at magten skubbes ud af disse klassekollektiver gennem udviklingen af den sociale struktur til kollektive arbejds- og bogrupper. Men den forbliver også sig selv begravet, forhimlet og antagoniseret i samme grad dette ikke finder sted. Ligeledes forbliver samfundshistorien uden den nødvendige verdenshistoriske kollektivitet i samme grad, som menneskelig praksis udveksles gennem magtcentre for handel.

Ovenstående er også sanselighedens sidste problemstilling: det er dens værk at blive ved sin egen problemstilling, at være sin egen ressource. Og i den grad dette ikke lykkes, falder dens livsmuligheder væk.

Et billede herpå er enkel: kloden som et kæmpe Titanic af kendte som ukendte entertainers.

Det der betinger denne problemstilling er ganske enkelt manglende muligheder for udviklingsbestemmelse af egen historie. Det er rummet for udvikling, som ikke historisk har kunnet fastholdes. Det er tvært imod blevet okkuperet af stat og kapital i en nuværende verdenshistorisk grad, hvor selv tiden for rummets eksistens er under hastig afvikling. Derfor får vi også mere og mere travlt med at komme ind i livet for at overleve - men det har aldrig kunnet og kan heller ikke længere nåes indenfor den givne magtbestemte levemåde - hverken historisk eller individuelt.

Det springende punkt er derfor at tage rummet for kollektiv-personlig udviklingsbestemmelse. Og dette er meget mere end klassekamp, selv om dette også er dets medie.

Sanselighedens modsigelsesproces: at være sol.

Vi kommer til sanselighedens standpunkt ved at stille os i rummet. Og det er det, der ligger "udenom" eller "nedenunder" den historisk som individuelle antagonisme. Sanselighed er at fylde rummet ud fra eget standpunkt - for kun her igennem bliver sanseligheden livsmulig som sin egen historiske betydning i tiden.

Vi havner hermed på sanselighedens eget logiske standpunkt i verdenshistorien af stat og kapital:

- at indtage (:erobre, besætte, okkupere) rummet for kollektiv-personlig udviklingsbestemmelse af eget standpunkt. Det er at lade interesser og ressourcer virke om de problemer, som rummets tid og betydning selv stiller af opgaver for fælles udvikling - for kun her igennem kan perspektivet om problemer som udviklingsopgaver selv virke i dets almene betydning af udviklingen af arbejdsvirksomhed. Det er udadtil et opgør med privatejendommen indenfor fælles rammer - og indadtil mod kollektivet er det afklaringen af de tvivl på hinandens interesser og ressourcer om det fælles, der måtte dukke op, idet de individuelle mål her endnu ikke er udviklet så de kan nå, berige hinanden.

Det, der virker i denne form, er strukturen af tid-interesser-ressourcer-betydning; og

- at udholde konflikterne ud fra eget perspektiv. Det er at fastholde egen historiske tids betydning for fælles problemudvikling mod en duelig løsning - fremfor brud eller underlæggelse. Og det er orienteringen på egen grænse, hvorom man hele tiden bevæger sig.

Den virksomme struktur er her mening-orientering-grænse; samt

- at holde trang og tvang i bevægelse - fremfor blindt at opgive overfor deres egen retning i tiden.

Strukturen er et enkeltpunkt: spænding.

Rummet som ovenstående sanselige struktur virker i er personligheden som kollektiv proces - den personlighed der i virkeligheden lever livet, bag æstetikken af formædelse på niveauet af sanselighed-kamp-selvkritik; så i den grad at den sanselige struktur kan gøres til subjekt af individet gennem udviklingen af de sociale strukturer til kollektive rum, vil magten kunne holdes stangen under en samtidig arbejden sig den påførte vold ud af sig, hvorved kampen og selvkritikken bindes til den fælles problemudviklingsproces. Sanseligheden er da ikke længere et problem, der låser subjektet,

men er nu selve personlighedens udviklingsfunktion som sanselig virksomhed,
som menneskeværd.

Sanseligheden kan nu som sin egen sol - den opgave den har at være - udvikle sig gennem dens betydning for rummets egen udvikling. Her igennem får den som gave en historisk tid at virke i, men også udfordringen at vokse tilbage i naturhistorien, i solen selv som kosmisk bevægelse.

Omvendt er solen selv et udviklingsprodukt af kosmos, hvor sanseligheden opstår, når tidens betydninger bliver en funktion af udviklingen: almen genspejling. Naturhistorien som funktionel genspejling vil da træde frem, når tiden bliver til struktur (:organ) for udviklingsbetydninger i rummet. Medens samfundshistorien træder op til dans, idet sanseligheden som struktur og funktion af tidens organiske betydninger bliver subjekt for udviklingen af eget rum: historisk-logisk. Stat og privatejendommen og deres almen udtryk gennem magt og vold er da at se som en samfundshistorisk synder, der fik eget liv, da kampen for rummet ikke bare blev opgivet, men skrinlagt gennem samfundshistorien selv. Nu er den dukket op igen som ny udfordring; men det vil være dumt at gøre den til "the point of no return" som dengang med slaven - men det er ikke mindst dette, der er udvikling i idag - for selv langt ind i venstrefløjens gives der op overfor etableringen af autonome rum. Lige så får højrekræfterne idag lov til at privatisere alle de rum, der også produktionsmæssigt måtte være. Samtidig lyder det også i kor: "Ingen rettigheder uden pligter. Ingen pligter uden rettigheder". Sanselighedens logik er på dette punkt såre enkel: hvad med at gribe i egen frustration i stedet for gennem magt at lade andre være de uløselige statister. For der er ikke noget, der er mere fremmed for sanseligheden end at begrunde sin lyst til at virke.

En virkelig gennemtrængning af de aktuelle muligheder og begrænsninger, som de stiller sig konkret i vores dagligdag fra hver vores personlige standpunkt, får vi dog først, når vi følger sanselighedens egen historie genetisk nedefra. Dette er en udviklingsopgave af arten historisk rekonstruktion, hvor focus særligt må lægges på det udviklelige, dvs de forhold, der foregår, ligger udenfor eller under sanselighedens problemstillinger - at begrave modsigelser, forhindre, antagonisere eller blive ved sig selv - idet det er her, at sanselighedens virkelige udfordringer ligger.

Dybden i vores følelser er da også i det fællesskab, der i virkeligheden er kontakt med. Der vil jeg leve - for der kan der leves.

Eller som Henrik Strube udtrykker det:

DER FØLER JEG MIG HJEMME

Der, hvor landet ligger udstrakt
og grænserne er fri
og hvor man selv bestemmer
om man vil rejse eller bli'

Der, hvor havet skyller ind
over sand og ral og klit
hvor man en tidlig morgen finder rav
og trækker vejret frit.

Der føler jeg mig hjemme
og der vil jeg leve mit liv.

Der hvor skoven skifter farve
og vilde blomster gror
hvor kornet står og modnes
til brødet på mit bord.

Der, hvor meninger kan brydes
og tanken flyver frit
hvor et menneske lukker døren op
når en fremmed ber om ly.

Der føler jeg mig hjemme
og der vil jeg leve mit liv.

Der, hvor hjerter stadig banker
og børn bliver født af lyst
hvor man kan gå forelsket
ved Vesterhavets kyst.

Der hvor livet er en kamp
der giver mening og mod
hvor det vigtigste i verden
er gjort af kød og blod.

Der føler jeg mig hjemme
og der vil jeg leve mit liv.

Der hvor man kan være sammen
og alene hvis man vil
hvor man engang kan lægge sig
og dø med værdighed.

Der føler jeg mig hjemme

Henrik Strube

Referencer:

Abberoni, F: "Forælskelse og kærlighed", Informations Forlag 81; Bastian, P: "Ind i musikken", Gyldendal 87; Bertelsen, J: "Selvets virkelighed", "Energi og bevidsthed", "Dybdepsykologi", Borgen 88/84/83; Birck-Madsen, Ka: "Terapi, samfundsform, subjektivitet"/86; "Kollektive forformer ..", Forum 1/87; "Spiri-Marx"/87a; "En positiv historie"/88; "Kritisk Psykologisk Forum - Politisk!"/88a; Brier, S: "Uvidenhedens sky", Information 24.11.86; Forchhammer, H: "Det bedste forsvar er et angreb", Forum 2/87; Hansen, E-J: "Generationer og livsforløb" Hans Reitzel 88; Haug, F: "Arbejtsverhältnisse. Ein Frage an Klaus Holzkamp zum 60. Geburtstag" i Maier's mfl: "Kritische Psychologie als Subjektwissenschaft", Campus 87; Haug, W.F: "Vorlesung zur Einführung ind "Kapital"", Pahl-Rugenstein 76; "Theorien über Ideologie", AS 40/Argument 79; "Ideologie/Warenästhetik/Massenkultur", SH 33/Argument 79a; "Warenästhetik und kapitalistische Massenkultur", Argument 81; "Ideologische Werte und Warenästhetik am Beispiel der Jeanskultur", Semiotik 81a; "Krise oder Dialektik des Marxismus", AS 100/Argument 83; "Die Camera Obscura der Ideologie", AS 70/Argument 84; Holzkamp, K: "Sinnliche Erkenntnisse", Athenäum Taschenbücher 78 (opr.73); "Grundlegund der Psychologie", Argument 83; "Mennesket som subjekt for videnskabelig metodik", Komm.3.Psyk ca 85; Hougaard, E: "Psykoterapi som non-specifik behandling", Psykologisk Skriftserie Aarhus 83; Jæger, M: "Über Macht und Partein", AS 91/Argument 83; Körmendi, E: "Psykisk handicappede", Soc.Forsknings Instituttet, pub.67/75; Kühl, P-H mfl: "Psykisk sårbare", Socialforsknings Instituttet pub.102/81; Kommunistisk Tidsskrift: "Om 3-verdensteorien", nr.5/77; Mammen, J: "Den menneskelige sans", Dansk Psykologisk Forlag 83; Madsen, S.A: "Personlighed og virkelighed" i "Forsvar for fornuften", KT 87; "Blot "problematisk" en replik", Forum 3/88; "Fundamentalisme på dansk", Cicero 88; Marx, K: "Kapitalen bog 1", Rhodos 70; "Bidrag til kritikken af den politiske økonomi. Indledning fra Grundrids", Rhodos 74; "Feuerbachtserne", Rhodos 74a; "Den tyske ideologi", Rhodos 74b; Nemitz, R: "Der neue Spiritualismus. Über Capras "Wendezeit"", Das Argument 155/86; Prince: fjernerer/koncert 10.9.88; Maslow, A.H: "Motivation und personality", Harper & Row 54; Lauritsen, P: "Personlighedspsykologi", Nyt Nordisk 77; Leontjew, A: "Tätigkeit, Bewusstsein, Persönlichkeit", Volk und Wissen Volkseigener Verlag 79; Seve, Sobolev, Mao: "Politik som dialektisk proces. Tre indlæg om modsigelsers rolle i dialektikken", Ny dag 72; Strube, H: pladen "Nyt land", 88; Schultz, E: "Personlighedspsykologiens teori og metode", KUA 86; Vollmer mfl: "Rigor Mortis"- om postmodernismen", RUC 85; Volmerg, U: "Om forholdet mellem produktion og socialisation med det industrielle lønarbejde som eksempel" i "Produktion, arbejde, socialisation", Progressiv Bogklub 77;

* Og glemt foroven: N.Engelsted: "Personlighedens almene grundlag I & II", 86a,b.

Go' sommer.

juni 88

Hved med et Forum, Fredag
~~19. august~~ d. 19. august kl 19⁰⁰ på SR:

Kære Forum-gruppe.

Jeg synes det er svært at få nogle ordentlige, udbytterige debatter mellem os i forbindelse med bladet. Eet er tiden, men noget andet og lige så vigtigt tror jeg er at komme igang med at diskutere - så skal det nok komme. Ligetil og konfliktfrit vil det ikke være, men det er til gengæld en udviklingsopgave vi ikke i længden kan undslå os. Desuden tror jeg det kan blive skide spændende, hvis vi kan holde tungen lige i munden med fikspunkt i, at det er initierede ændringer i fremtiden, som det reelt drejer sig om.

Jeg vil prøve at starte - ved at tænke højt om Jespers udviklingsopgave, som jeg har søgt at gi' en feedback på inden eksamen.

Jeg blev ret inspireret af opgaven. Den fik mig til at tænke. Og ^{jeg} så tilbage med bagefter at se den som et relevant emne til Forum nr.3 eller 4. Det var ikke med sådanne øjne jeg læste resp gav feedback på den. Tvært imod kunne jeg sidde med en uklarhed/usikkerhed/måske uenighed omkring det for mig grundlæggende i opgaven: nemlig udviklingsbestemmelsen. Denne kunne godt være adækvat, men der var også noget der skurede i den. Omvendt sad jeg heller ikke med nogen kriterier, der ville kunne afklare dette, i hverken positiv eller negativ forstand.

Da jeg begyndte at tænke Forum blev ovenstående til en modsigelse mellem inspiration af opgaven og kontrovers om udviklingsbestemmelsen. Denne modsigelse vil jeg ikke mene er specifik for mig i dette tilfælde. Tvært imod synes jeg at kunne finde den hos os alle og i alle hidtidige indlæg i Forum, om de så befinder sig på et teorifilosofisk niveau - a la "Kollektive forformer", på et empirisk-historisk niveau - a la "Nybiologisme?" - eller om de befinder sig i midten heraf på det kategorielle enkeltvidenskabelige niveau - a la emotionalitetsartiklen, og hvor også Jespers udviklingsopgave placerer sig.

Man kan nu lade modsigelsen inspiration//kontrovers være uformidlet, og bringe Jespers opgave i Forum; forkortet lidt ned med indledningen - de første sider - måske skrevet om, så de specifikt relaterer sig til genstanden (:den tidlige dannelse) snarere end til processen med selve opgaven. Det er en mulighed, jeg er åben overfor: der gives inspiration videre - og dem, der er uenige, kan så senere lave opfølgende indlæg.

Omvendt stilles vi også som Forum-gruppe overfor selv at arbejde langsigtet med, hvordan oplæg følges op og debatter videreudvikles. Vi skal så at sige arbejde os frem til at ha' fingeren på pulsen omkring mulige udviklingsret-

ninger/-bestemmelser, lige såvel som vi også må tage strategisk som taktisk stilling til, hvilke der skal fremmes på et givet tidspunkt og i en givet kontekst.

Det er nok ovenstående - i sin essens kollektive gruppearbejde - som vi famler ift, men som vi også snart må arbejde os op til at stille os på.

Tilbage til Jespers opgave og til den anden side i modsigelsen: kontroverssiden.

Hvad der er på tale - for mig - er det forhold, at udvikling hos Jesper bestemmes gennem "forbinde sig" og "større gensidighed", samt det implicitte heri, at barnet fra begyndelsen af, dvs fra fødslen, ses som adskilt fra verden. Umiddelbart tænker jeg, at denne diskurs af 'adskilt(hed), forbinde sig og større gensidighed' er kapitalismespecifik, altså at den alene spejler privatformens gennemslag i individualhistorien. Hertil - hvad jeg tilfældigt er stødt på - også, at denne diskurs findes indenfor den psykoanalytiske tradition omkring M.S.Mahler.

I positiv forstand er diskursen logisk og indvendigt forbundet med den virksomheds- og personlighedspsykologi, der bærer opgaven. Men denne er dog kun impliøit bestemt, og - vil jeg mene - ikke tilstrækkelig almen for konciperingen af menneskelig udvikling fra spæd til olding. Begrebet/kategorien om indbundethed er i forlængelse heraf mit bud på det almene grundforhold.

Set fra standpunktet af indbundethed, så er det at være adskilt og at måtte forbinde sig qua/mht opnåelse af større gensidighed ikke kun et kapitalismespecifikt forhold, men mere grundlæggende og i biografisk forstand et udviklingsforhold, der træder frem, når det - af forskellige grunde - kommer til brud mellem det sociale kollektivs samlede understøttelse af den spædes udvikling af egen aktivitet og den spædes greb om selvsamme i et virksomhedsperspektiv. Som følge heraf må diskursen 'adskilthed ...' ses som et specialtilfælde, et specifikt ikke-almment reproduktionsforhold.

Ovenstående/^{forsøg på}status er ikke en forkastelse af Jespers udviklingsbestemmelse, men gyldighedsområdet for den kommer til at ligge indenfor det klinisk-pædagogiske praksisfelt. Metodologien i opgaven, som jeg synes er stærk, finder jeg ikke disse begrænsninger ved. Tvært imod.

Herved kommer en anden - supplerende? - mulighed/^{mht Forum}til syne: at føje det i ovenstående, der har noget på sig, ind i teksten, eller at bringe det som en indledende bemærkning. Umiddelbart er det dog ikke et problem, der så at sige kan løses med det vupti, idet det hænger sammen med, at vi stadig står på trapperne til at nå den virksomheds- og personlighedspsykologi, der i praksis peger frem mod det sanselige menneske.

Hvad synes du?

K.H. Kalle

Kære Ida. *Schiønning.*

Jeg skriver til dig i forbindelse med nogle planlagte indlæg fra Regnbuen i PsykologNyt. Jeg ved ikke, hvor meget du har føling med vores aktiviteter - men selv oplever vi at stå med en ret funderet praksis, mange erfaringer og nye ideer. Problemet er, at det er i en sammenhæng/kontekst, der er diametral modsat gængs måde at arbejde med terapi på, som det typisk i traditionel forstand kommer til udtryk i PsykologNyt. Og så længe vores platform er fraværende er det svært for os at blande os, få en dialog igang, også på enkeltområder.

Det er ovenstående vi til at starte med godt vil rode bod på - så det ikke bare ender med en ny terapidebat på det gamle begrænsede grundlag.

Hertil har vi selv tanken at lave vedlagte skrift om "Terapi - et fælles" om til indlæg fra Regnbuen med titlen "Kritik af terapien". Det skal selvfølgelig rettes til på alle leder og kanter, og det kan også forkortes flere steder, selv om der også mangler noget at tilføje. Det er et gammelt indlæg, men det har været meget centralt for os i bestræbelsen på ^{at fastholde} hvordan der ikke skal/kan arbejdes terapeutisk i bred forstand. Desuden slutter det dér, hvor en positiv indholdsudfyldning er muligt som det fælles arbejde, det nødvendigvis er. Her har vi selv en masse at tilføje, men til den tid.

Derfor! Har du nogen umiddelbare kommentarer, ideer, forslag, kritikker mv.

Mange hilsener
Regnbuen v/

Kalle Birek-Madsen
Bragesgade 18, 1.th.
2200 Kbh N
01-81.37.88

Kære Mugge!

Kan du ikke befri mig for dine stikkende overgreb. Jeg vil godt lytte, men jeg gider ikke slås om at få lov til at eksistere i din verden. Hellere sam-arbejde en gang - end reduktion.

Hvad angår meditation contra erkende, føle og ha' selvbevidsthed, så er der måske ingen forskel anden end den, at meditation er en mystificeret praksisform, der består i realitetsafværge. Meditation skal derfor ikke dyrkes, hverken praktisk eller teoretisk.

Men hvis meditation også er noget, der foregår i dagligdagen, fordi der ingen forskel er på meditation og det at erkende, føle og ha' selvbevidsthed - dine ord også! - ja, så er det også mystificerende og realitetsbenægtende overhovedet at bruge begrebet meditation fremfor den "ægte", "sande" betegnelse. Men hvad er så det, dette "tredje"?

Dette er vel for fanden så dagligdagen, der er genneskåret af mystifikation og realitetsfortrængning; en gennemskæring der hverken individuelt eller socialt ophæves gennem analog benægtelsen af fænomeners begrebslige eksistens. Erkendelsesmæssigt så meget! Emotionelt har dette sin pendant i det affektive, hvor aversion ej heller blødt lader sig opheve i den virkelige verden gennem en simpel udenomsgående dens genstandsmæssige fundering i realiteterne. Og hvad angår det tredje - selvbevidstheden - så må denne nødvendigvis være blokkeret på det punkt, hvor det drejer sig om produktivt at kunne omgås - og dermed udvikle handleevne overfor - selve fænomenet i dagligdagen.

Du kommer derfor nøjagtig til at reproducere, hvad der er stridens genstand: den fastlåste subjektagtighed. Det er et virksomhedsproblem og spørgsmålet om, hvad der som genstand for samfundsmæssigt arbejde - dvs udviklende praksis - oplåser det låste på den ene side, og på den anden side samtidig sætter de personlige og kollektive betingelser, der overflødiggør, at det subjekt-aktive må låse sig selv stagnativt for at kunne reproducere sig selv indenfor formerne/rammerne/betingelserne.

Af ovenstående følger ganske enkelt/logisk, at den praktiske tilgang til det låste må være mere favnende i sit perspektiv end det låste selv. Ellers falder man bag Marx og tilbage i bevidsthedsfilosofien, der har sin rationelle kerne i, at det

"i realiteten (er) langt lettere gennem analyse at finde de religiøse tågedannelsers jordiske kerne, end omvendt at udvikle de himmelgjorte former af de respektive virkelige livsforhold. Men den sidste er den eneste materialistiske og derfor videnskabelige metode. Manglerne ved den abstrakte naturvidenskabelige materialisme, der ikke medtager den historiske proces, fremgår allerede af de

abstrakte og ideologiske forestillinger, der kommer frem hos dens repræsentanter, når de vover sig uden for deres special-område" (Marx, "Kapitalen", bog 1.3, s.547).

I marxistisk forstand er ideologien derfor også kun een side ved den historiske proces - og mere præcist: een side i den historiske proces af stats- og klassesamfund - og at tro, at denne en gang for alle kan ophæves af enkeltgrupper eller enkeltpersoner indenfor de selvsamme stats- og klassemæssige betingelser, det er et eklatant blufnummer. Det er perspektivet, hvormed der arbejdes med de ideologiske former, der er afgørende for, om den fraståede kompetence, som de indeholder, kan tilbageerobres eller ej. Det er udvikling af ^{ideologiens overflødigsgørelse} praksis gennem / heri.

Begrebet om "marxistisk meditation" er et forsøg på for det første at føre klassekampen ind på et område, der ellers er monopoliseret af idealismen og den platte materialisme (:at der ikke eksisterer andet resp at det ikke eksisterer). For det andet er det et forsøg på at oparbejde en kompetence til at omgås fænomenet på en ikke fastlåst måde, hvad monopolisterne qua deres tilgang gør ved blot at erstatte een forskubbet form med en ditto anden.

For det tredje - og i specifik terapeutisk forstand - så støtter omgivelserne mystifikation^{og}/realitetsafværge/-benægtelse/-fortrængning i samme grad som det debatterede fænomen behandles på samme måde: ved komplettering eller abstrakt negation. Det sætter dog gang i fænomenets kerne, men alene som brud ift det allerede eksisterende - og ikke som brydninger fremad i fælles samfundsmæssig forstand ud af det fastlåste. Terapi bliver alene til - reduceret set som - påvirkning og manipulation. Og ikke som dobbeltheden af påvirkning og Kooperation om det uløste tredje, der styrer (:kontrollerer resp behersker) processen, og dennes simple reproduktion. Den samme uvirksomme sanselighed må bestå, når det, der alene kan opnås, er forandring og bevægelse indenfor selvsamme form - og det er sku ikke det marxismens særkende er en integral bestanddel af. Tvært imod!

Vedlagte "Spiri-Marx" har ikke magten som fixpunkt, men dens afskaffelse som proces: det kollektive utopia. Derfor marxistisk meditation. En kritik af, at sandheden hverken er marxistisk eller meditativ/spirituel - men real! Skriftet handler derfor om, hvor-dan man indenfor området af massage, kropbevidsthed, meditation og healing kan fastholde den reale verden i sit perspektiv. En virkelighed hvor det hverken er det sociale eller det individuelle, der skal laves om udefra, men hvor det er forholdet imellem, som det er opgaven at udvikle samfundsmæssigt indefra. Om det lykkes eller ej, er selvfølgelig til debat - empirisk og teoretisk.

Til spørgsmålet om genstanden for meditation mv giver oplægget svaret: atypiske personaliseringsprocesser, som er en funktion af, at den personlige virksomhed ikke umiddelbart lader sig udvikle til/gennem sam-

fundsmæssigt arbejde. Ganske marxistisk - idet funktionen går forud or-
ganet eller strukturen herfor.

Men en opstået funktion trækker også samtidig - hvis den almengører
sig - et kvalitativt nyt organisk niveau resp struktur med sig. Og
dette udviklingsforhold forbigået er slet og ret funktionalisme.
Derfor kan en bestemmelse af meditation mv ikke begrænse sig til et
greb om funktionen, men må tvært imod analyse og afdække de særegne
modsigelser i strukturen, der kommer til syne, når funktionen står på
egne ben/reproducerer sig selv. At disse modsigelser skulle kunne ud-
ledes af forhistorien, der muliggjorde funktionen, er at vegetere på
"sparsommelighedsprincippet" i den funktional-historiske metode.

Derfor kan meditation mv heller ikke reduceres til et metodeproblem -
for det er mennesker, der mediterer. Og lige meget hvor meget et så-
dant menneske vælger at tro herpå, så kan virkeligheden - individet i
dets sociale situation/indbundethed - ikke reducere sig selv hertil.

Kammeratlig hilsen

HVAD DER KAN UNDFANGES I FRIHED
KAN VOKSE

- 0 -

Der findes ^{forståelighed, der høres} ~~forståelighed, der høres~~
af psykosers rus;

der findes lidenskabelighed,
hvor fascinationer momentant
styrer fælles vej, ^{fremad!} fremad.

Der findes kræfter også hinsides
at være hinanden fremmed.

Lenin 1917, Marx 68.

LEVE 88

FRA REGNBUEEN - alternativ psykologisk rådgivning.

Vi har igennem længere tid arbejdet på en samlet dokumentation af vores snart fire årige brugerarbejde.

Det er desværre langt fra færdigt til offentliggørelse; men allerede nu står det klart, at vi har kunnet yde en væsentlig støtte for særligt to marginaliserede studentergrupper: de socialt isolerede og de "løbende" studieskiftere. Det er grupper, der på den ene side er karakteriseret ved at have mange ubrugte ressourcer, der dog ikke kan findes afsæt for; men som på den anden side også er stillet med massive problemer af social og psykisk art, der forhindrer en aktiv deltagelse i (universitets)livet.

Samlet gælder også for vores brugere, at de i vid udstrækning enten allerede har søgt støtte andre steder og har været igennem forskellige forløb ("behandlinger"), men uden positivt resultat, eller at de på forhånd har frasagt sig de "etablerede" behandlingsmuligheder ud fra forestillingen om, at disse ikke varetager deres særlige personlige og sociale interesser. Forholdet mellem disse to motivgrunde for at søge Regnbuen er skønsmæssigt 5 til 1. Hertil kommer en tredje kategori, som vi ikke helt har indkredset endnu - men som vi er glade for - og det er, at tidligere brugere henviser til os.

Alt andet lige synes de skærpede tilværelseskrav - og særligt den stadige udhuling af de sociale og kulturelle betingelser for studiearbejde - i fremtiden at ville øge antallet af marginaliserede studenter indenfor universitetet med en forhøjet studietid til følge og/eller et øget frafald. En følge heraf er også en øget skævhed i den sociale rekruttering til universitetet og i beståede afgangseksamener.

Og dette er hvad vi fra Regnbuen prøver at sejle op imod ved dels at tilbyde individuelle samtaler, støtte til gruppeprocesser/-arbejde af enhver art; og gennem arbejdet med bredere socialpolitiske initiativer, der skal muliggøre et arbejde med problemerne før de antager konfliktkarakter - for det er også her, at de sociale "netværk" på institutterne oa selv har mulighed for - via eget rum, interesser og ressourcer - at takle egne problemstillinger i konstruktiv retning.

Studenterhuset er et immanent sted for et sådant arbejde om langsigtet at løfte samlet, få hinanden med, og via tværfagligheden at styrke den samfundsmæssige og de enkelte videnskabsområders udvikling i positiv retning - allerede mens man er studerende.

Det er også et stort arbejde. Det tager tid, og vi har til stadighed for få ressourcer til de nødvendige opgaver. Men det nytter. Det vil og kan kun gi' flere duelige resultater fremover.

Bilag: - Folder

Regnbuen 5.5.1988

- seneste publikation (fra PsykologNyt nr.7/88)

FORUM
c/o Studenterrådet
Kystalgade 16, 2.
DK-1172 København K
Giro 7504144
Abo: 3 numre 60,-

KÆRE FORUM-LÆSER.

Forum Kritisk Psykologi er nu på gaden for 3. gang. Et år er gået, og som bladgruppe er vi mange erfaringer rigere, der kun kan gøre de næste numre bedre.

Men vi håber især, at det har været et blad for dig; et blad der har kunnet gi' dig inspiration til at bevæge din praksis på ny. Også at bladet har kunnet give sit bidrag til udviklingen af den nødvendige socialistiske fagpolitik, nedefra, mellem de berørte, globalt.

Som bladgruppe har vi oplevet at vores bevægelse - den samfundskritiske del af studenter- og venstrebevægelsen - er vokset og stadig styrker sig. Det luner og tegner godt for en langsigtet offensiv fra venstre; en offensiv der ikke stopper ved kritikken, men som reelt forandrer, omformer og udvikler de samfundsmæssige forhold i deres menneskelige perspektiv.

Men vi er langt fra tilfredse med vores eget arbejde. Det gælder både det tekniske og det indholdsmæssige.

Det tekniske er vi ved at lære; færre fejl, bedre tryk for hver gang. Men indholdsmæssigt ville vi gerne have haft mulighed for at bringe flere indlæg også fra andre fagkritiske grupper. Vi har ikke været opsigende nok!

Vi ved, at Forum bliver læst og debatteret - men også at der er langt til selv at lave indlæg. Alligevel vil vi opfordre dig til at overveje, om ikke du har noget, du vil bidrage med.

Til slut: Forum har ingen økonomi og skal heller ikke have anden, end hvad der dækker de rent tekniske udgifter. Dette giver os en meget lille margen for løssalg mht. udrødning af trykkeomkostninger. Vi håber, du vil hjælpe os ved at tegne/forny dit abonnemet allerede nu denne måned.

Kammeratlig hilsen Forum v/

Kalle Birck-Madsen
Kalle Birck-Madsen

Kbh 3.maj 88

Kære Bladgruppe.

I skrivende stund er FO3 ved at blive trykt på Studenterrådet - må vi så håbe. Jeg tror det er et godt nummer. Processen blev lidt diffus til sidst, men der blev så til gengæld også kræset om de små detaljer.

Prisen er noget dyere end ellers. 4300, - alt i alt, må vi nok påregne at skulle udrede gennem maj måned. Det er 225 blade af nummer 1, 2 og 3 - og det kan vi squ godt klare. Vi har en eksistensberettigelse, en målgruppe der også kan bruge vores indhold - og som også er vores fremtidige kræfter. Og dem om os ta'r jo faktisk også godt imod os. Nu er vi endda begyndt at blive kritiseret for at ha' et praksisproblem - jvf Villy Lauersen indlæg i forrige nummer af Indput.

Jeg gider dårlig skrive om alle vores uløste problemer. Der er alligevel ingen af os, vi kan laste for dem.

Selv har jeg kunnet styre mine frustrationer - undtagen til aller sidst, hvor det kneb med irritation. Her bagefter er det mere det urimelige i at skulle styre sine frustrationer, der er et kampkrav for mig. Det er det at hanke op i historien - Forums - og skrive den mere og mere bevidst, der måske er sagen. Skrive den nedefra, inde fra og ud, derfra hvor vi ellers løver i studenter-, aktivist- og lønarbejderliv. Et liv der forøvrigt ikke tillader megen reproduktionsliv i den brede kulturelle offentlighed - men den, der er for tiden, er vel også tillat undvære. Fedt at 1.maj bryder denne ved at være sit eget alternativ.

Knus Kalle

Til

Færdig-organiseringens medlemmer oa

Vedlagt lidt historie om den kritiske psykologis historie herhjemme i 80-erne.

Det er kun en side af vores samlede historie, der er blevet fortalt. Der mangler stadig meget, og mange faglige udfordringer venter på at blive grebet/etableret.

Omvendt er der meget brug for os - for det vi har at bidrage med - i den samfundsmæssige debat og praksis.

Håber derfor at vedlagte kan gi' inspiration til at fortsætte og styrke arbejdet for en forenet kritisk psykologisk praksis fremover.

Mange hilsener Kalle /
lønarbejdsfærdig studerende

AT SVARE IGEN MED UDVIKLING

- en positiv historie om gruppen af kritiske psykologer*

Jeg vil godt fortælle en lille historie om gruppen af kritiske psykologer. Det er en positiv historie; og derved adskiller den sig fra de fleste andre "historier", der idag fortælles og kan fortælles.

Men at fortælle en positiv historie støder også på det problem, at der meget fattes begreber til at fastholde de duelige udviklingsskridt for bevægelser, der har det alment-samfundsmæssige i sig, i sit perspektiv, og som rent faktisk også virkeliggør dette.

På området af dårlige eller negative historier er dette ikke noget problem. Her er sagsforholdet også et andet, om det så angår destruktionsen af vores naturbetingelser fra top til grund, af vores individuelle reproduktionsevne, eller af mængden af arbejds- og boligløse. Her indenfor vides meget præcist, at hvis der ikke gøres noget, så vil det problematiske i fænomenet - det krisebefængte - udvikle sig sådan og sådan indenfor en ganske udmålelig tidsramme, hvor det bare vil være/blive endnu mere umuligt at gribe styrende og løsende ind. Hvad der er på tale er ikke manglende viden eller manglende vilje i det arbejdende folk, men staten og kapitalens systematiske destruktions af naturlige, samfundsmæssige og individuelle værens-betingelser for livsudfoldelse og livskvalitet; og det næsten irreversible tab heraf, når problemer og sagsforhold trækkes ind i deres logikker, hvor alene strukturmultipliciteter for magtformer giver sig til kende, tilbyder sig som kortfristet egenoverlevelse på bekostning af andre og af helhedens fortsatte livspræmisser. Postmodernismen sætter af her, i dette indholdstomme, og må derfor også forblive tom i dens udsagnskraft om andet end sig selv som narcissistisk paradigme-reproduktion.

Indenfor mit eget område - det psykologiske - kender vi idag i detaljer alle de forskellige trin med tilhørende nuancer, der fører dybere og dybere ned i psykisk koks og ud i social fornedrelse.

Og selv om det - i individuelle tilfælde - er muligt at gribe ind, vende udviklingen gennem prioritering af menneskelige ressourcer, så er det straks ulig sværere systematisk at få hold og greb om de sociale og individuelle betingelser og forudsætninger - det udviklede kollektivt-personlige - der må gribes, og som skal udvikles, således at den samme lidelsesfulde udviklings-

--o--

Oplæg fra Djurslandkonferencen for "socialistiske/kritiske samfundsforskere" på Sostrup Slot 11.-13.marts 1988. Indlægget er i denne skriftlige udgave lettere udbygget med interne nuancer og problemstillinger, så det bedre kan udgøre et debatoplæg også til os selv; og til de uden om os i det daglige, der kan have interesse i eller lyst til at gå videre med i udviklingen af arbejdet.

konflikt ikke stiller sig igen og igen - også for andre. Dette - som også er opgaven om udviklingen af en stadig mere overgribende samfundsmæssighed til overflødiggørelse af, at problemer kan falde de involverede af hænde og stille sig som skærpede individuelt-sociale konflikter - er problemet om at svare igen med udvikling, når konflikter stiller sig.

Dette kan endvidere siges at være subjektformen for proletariatet, idet formen der har skabt lønarbejderen og privatmennesket generelt er i konflikt med sig selv.

Og i vid udstrækning er problemet om at svare igen med udvikling derfor det almene problem at arbejde med for arbejderklassen, for venstrebevægelsen, for studenterbevægelsen - og for alle andre grupper, der har objektive interesser i socialismen.

Hermed vil jeg også mene, at det centrale arbejdsfelt for denne fagpolitiske sammenhæng (:Djursland-konferencen og dens videreførelse) er givet: det er den teoretiske almengørelse af den praktisk sammenhængende udviklingsproces af delvise strukturer for kollektivt arbejde på den ene side, og på den anden side afkrævningsprocessen af de sidste individuelle lænker gennem udviklingen af den personlige virksomhed. Det er trinene heri, dimensionerne for de arbejdende strukturers samfundsmæssige samvirke, processen herigennem - kollektivt-personligt - der er historier, der bringer kvalitativt nyt med sig, og som der kan læres af.

Ovenstående arbejdsfelt og dets bestemmelser er også historier om, hvordan det var muligt at undgå kapitalismens ødelæggende logik på den menneskelige sanselighed og subjektagtighed. Og hermed også sagt, at i samme udstrækning, at vi i fora som disse begynder at fungere på statskapitalens typiske måder - dvs vi bruger hinanden som instrumenter i egen tjeneste, vi slås om (retten til) at være her, eller vi isolerer/tabuerer problemstillinger eller hinanden - så er vi væk fra det nye, og fra de læreprocesser, der har det nye i sig. Der er ingen nemme løsninger her; men et skridt tilbage kan gi' det overblik, der er gået tabt, muliggøre greb om videre fælles ansatzpunkter for kollektiv praksis. Det er historiens vej, den bliver aldrig færdig, men den har en logik, der er værd at bemærke. Og gode drømme har det også med at gå i opfyldelse; det tager bare lidt længere tid end med de dårlige, der allerede er.

Og nu til den konkrete historie. Den er delt op i tre faser: start, mellemfase, foreløbig slutfase - nystart. Og den skrives gennem analysedimensionerne ressourcer, interesser og rum, der har at gøre med de almene grundforhold i en udviklingsbevægelse.

I STARTFASEN: PROBLEMET OM FORENING AF GIVNE RESSOURCER.

Året er 1980, hvor det bliver mere og mere umuligt at videreføre kampen mod statens nedskærings- og disciplineringspolitik. Det gælder både i arbejdet indenfor det partipolitiske og generelt indenfor studenterbevægelsen. Man kommer ikke igennem på de kampområder, der er valgt ud, prioriteret; og der kommer nye områder til, som man ikke selv vælger. Den eksisterende studenter- og fraktionspolitiske struktur er åbenlys ved at smuldre som modmagt. Tilstedelighed mangler der ressourcer til det ene eller andet "store slag"; og de ressourcer, der er, bruges overvejende til en slåen på tromme for flere, og organiserer dem yderligere. Socialpsykologisk er der tale om en gåen på symptomet, fremfor til det tilgrundlæggende uformulerede problem. Men mange er også kørt trætte, og kun få nye er i de senere år gået med i arbejdet, hvorfor den politik, der kan udvikles, er den selvsamme, der ikke duer længere.

På psykologi prøves man at sejle op mod dette - denne abstrakte kamp-isme - ved at prioritere det faglige indhold i det politiske op. Og nogle tværkritiske fora med centrum i debataftener om "marxistisk psykologi" ser dagens lys. Men alle dør hurtigt.

I første omgang grundet, at perspektiverne ikke synes at lade sig udvikle ud over det eksisterende; altså forsvarspræget, hvor alene fastholdelsen af det fagkritiske var omdrejningspunkt, hvorved også de eksisterende fraktionspolitiske modsigelser helt kom til at dominere det nye felt. I anden omgang fordi de involverede marxismeforståelser ikke syntes at muliggøre en berigelse af hinanden i relation til den fælles genstand - psykologien - hvor dem, der var på tale, var marxismen

- a - som "sand" (Diamat)/DKP og $\frac{1}{2}$ KAP
- b - som "alene en teori om økonomiske strukturer" (Freudo-marxismen, Kapitallogikken og Althusser's strukturalisme)/Fagfronten og den overvejende del af VS. Og
- c - marxismen som "almen subjektvidenskab"/uorganiserede og dele af KAP, lidt VS og DKP.

En tredje grund til at de tværpolitiske fora forblev døgnfluer må findes i det forhold, at hvis de involverede standpunkter ikke tilkender faget/genstanden en substans at udvikle gennem fælles praksis om den, så er der ingen indre berøringspunkter at gribe hinanden med - hvilket kapitallogikken, strukturalismen og delvis også freudomarxismen og Diamat-tænkningen spærer overfor resp forbigår.

Med det tværkritiskes fallitbo og fraktionernes fagkritiske ditto, er der kun den mulighed tilbage, at der dannes interessegrupper omkring det bestemte standpunkt, der ønskes bearbejdet. Subjektet her er den enkelte, og hvorvidt

og i hvilken grad standpunktet bliver overindividuel i samfundsmæssig forstand afhænger nok af de konkrete betingelser for arbejdet og for, hvordan der arbejdes med det, men dog primært af, hvorvidt standpunktet er almengørelsesdueligt for flere i samme situation ved at blotlægge handlemuligheder indenfor rækkevidde og ved at vise vej for overvindelse af handlenødvendigheder..

Forum for Kritisk Psykologi opstår i 1981 som en sådan interessegruppe, der har overlevet om et bestemt standpunkt. I første omgang var det et forslag om at gøre kritisk psykologiske tekster mere tilgængelig for flere, der samlede. Det drejede sig om intern udveksling, samt om formidling af kontakter vedr. bøger fra Tyskland, hvor der allerede var en kritisk psykologisk tradition centreret omkring Frei Universitæt i Berlin. Der viste sig hurtigt at være behov for mere end blot dette; og man begynder at mødes i smågrupper omkring begrebet Kritisk Psykologi, der forstås som bestræbelsen på indenfor marxismen (:marxismen som almen subjektvidenskab) at udvikle en videnskabelig psykologi. L.Sève, J.Zelený og W.F.Haug var her væsentlige inspiratorer på det filosofiske som samfundsteoretiske niveau; V.Schurig på det evolutions-teoretiske; og K.Holz kamp, U.H.-Osterkamp, F.Haug og O.Dreier indenfor det mere specifikt psykologiske.

Een af smågrupperne befinder sig på daværende tidspunkt sidst på studiet. Og er senere blevet til en "færdig"-organisering, der desværre (sic!) stadig ikke vil ha' med studerende at gøre. Så idag er der to organiseringer: een for færdige og een for studerende og færdige. Og det er den sidste, jeg her vil koncentrere mig om. Rart ville det dog være, hvis "færdig"-organiseringens historie også snart blev fortalt. En opfordring.

Tilbage til smågruppestrukturen, hvor der hurtigt blev etableret 5-6 arbejdsgrupper (terapi-, oversætter-, fagpolitisk, læse- og praksisgrupper), der mødtes næsten ugentligt. Og som på skift stod for afholdelsen af et fælles månedlig Forummøde, hvor der blev udvekslet ideer, nedsat nye grupper, og arbejdet med forskellige temaer ud fra en kritisk psykologisk indfaldsvinkel.

Ud over det indholdsmæssige på månedsmøderne, der var givet ud fra smågruppernes arbejdstema, var det centrale i de fælles debatter, hvordan Forum kunne forbinde sig aktivt til det studenterpolitiske liv, til ens egen praksis, og til livet udenfor studiet. Een gruppe arbejdede eksempelvis med "modsigelser i studenterliv"; en anden var aktiv i forsøgene på at etablere et studenterhus. Og håbet om systematisk at kunne lære i en kritisk praksis - udvikle faget, sig selv, systemet/kvæle kapitalismen ved at tage det på ordet som genstand for samfundsmæssigt arbejde, foranderlig og udviklelig, fælles som fælles -

opstod og blev en væsentlig drivkraft. Vi blev en gruppe af løst tilknyttede personer, men hvor der var meget stærke bånd, følelser og arbejdsfællesskaber mellem de enkelte.

Men dette var ikke nok. Efter et år til halvandet begyndte flere grupper at smuldre: enten havde de ligesom opfyldt deres opgave for de involverede, eller også var de - og Forum - blevet til pligtaktiviteter, der ikke kastede tilstrækkelig udviklingsstøtte af sig til opfyldelse af alle de andre daglige livspraktiske krav, opgaver og fornødenheder.

Hertil kom også problemet med en begyndende specialisering mellem Forum-aktivister, hvor det nok var sådan, at der var en gensidig interesse i hinandens arbejdsfelter, men muligheden for også at bruge hinandens kompetence i udviklingen af eget felt gav de månedlige møder ikke.

Mao havde vi endnu ikke konkret formået grundlæggende at løse det kapitalistiske paradoks, hvordan man skaber en livssammenhæng, der styrker den enkeltes fremadrettede livspraksis, og dermed vore alle sammens.

På dette problem om samlet desintegration begyndte flere grupper at trække kompetence ind udefra - fx arbejdende psykologer - til månedsmøderne, hvor "de" så kunne fortælle, hvad "de" gjorde. Det gjorde de så; og vi blev færre, idet en sådan "gulerodsstrategi" kun duer som inspirator til at åbne et fastlåst arbejdsfelt, når der samtidig er aktivitet om, hvordan man selv skal/forestiller sig at udvikle eget arbejde - hvad der ikke var tilfældet bredt set.

"Gulerodsstrategien" blotlagde dog en masse modsigelser - bla mellem praktikere og teoretikere, mellem lønarbejdere og studerende - hvor pragmatisme kom til at stå overfor aktivisme; men disse modsigelser kunne ikke holdes i bevægelse og løses indenfor et arbejderklassestandpunkt, idet der ikke var et medium for deres bearbejden. Noget af betingelsesgrundlaget for eksistensen idag af to organiseringer med samme målforestillinger er at finde her - og særlig i effekten af de uløste modsigelser, idet sådanne trækker adskillelser og spaltninger med sig, der så let som ingenting lader sig kapitalisere bagom ryggen på de involverede/berørte.

Nå. Men vi begyndte at se os om efter en ny organiseringsform. Og som man plejer at gøre, når dette er et problem, afholdtes nogle organiseringsmøder: få deltagere og intet udbytte. Månedsmødestrukturen gik i opløsning. Problemet var som sådan klart nok: vi havde som gruppe ingen kontakt udadtil på egne præmisser, og dermed heller ingen fælles praksis i arbejdsmæssig forstand. Subjektivt manifesterede dette sig som en uforpligtethed overfor hinandens fremtidige liv, idet kun (den fortidige) historie bandt os sammen. Hertil kom også, at studiestramningerne med øget disciplinering, dårlig økonomi med meget erhversarbejde mm gjorde sit til, at borgerlig tilpasning kunne "betale" sig. At

psykologien blev udhulet, og restgruppen - de, der ikke kunne få kvalificeret vejledning, de i forvejen isolerede, de særligt studiebetingelsesramte, der dropper ud - voksede, (for)blev usynligt for det flertal, der kæmpede om krummerne. Udenom os var Anker Jørgensens udtalelse fra 81 om "ro" som udtryk "for modenhed og forståelse, der er for de økonomiske problemer" i det danske "folk" til fulde stadig dækkende, omend det var afmagten, der på god reformistisk vis blev omfortolket til bureaukratisk udnyttelse.

En studietur til en kongres om Kritisk Psykologi i Tyskland blev det, der bragte os sammen igen. Fed tur, der gav os ideen til selv at afholde noget større samlet, for det var ikke sådan, at der slet ikke skete noget rundt omkring, men vi arbejdede bare isoleret fra hinanden. Udgangen herpå blev et weekendseminar, hvor alle og projekter på een gang kunne komme til orde fagligt-indholdsmæssigt.

Og dette er indgangen til mellemfasen.

II MELLEMFASEN: PROBLEMET OM SAM-ARBEJDET OM DE FORSKELLIGE/FORSKEL- LIGES INTERESSER.

Der skrives nu 1984, hvor der som erklæret formål ligger at arbejde sammen om udviklingen af det almene grundlag for en psykologisk videnskab. Dette indbefatter også det videre opgør med, at psykologien kun kan bestå af (konkurrerende) skoler, hvor det så ikke bliver bedre af, at det alene er borgerlige/traditionelle skoler, der i praksis og udadtil tegner psykologien.

Men efter seminaret stod vi lige pludselig selv med divergerende opfattelser af det grundlæggende i en psykologisk teori og metode (indenfor marxismen) - eller var det blot forskellige niveauer indenfor samme genstandsbestemmelse, som der blev arbejdet på, og som endnu ikke var (blevet gjort) synlige overfor hinanden i deres indre sammenhæng.

Seminaret var imidlertid også en succes, idet der var en gensidighed omkring målforestillinger, så problemet om divergerende opfattelse - eller hvad det nu var - blev taget som en udfordring. Og næste seminar havde fået sin energi at finde form igennem.

Siden da er der troligt blevet afholdt halvårlige weekendseminarer, hvor 25-45 har deltaget, og med emner som:

terapi, ideologi, mandepsyk, kvindepsyk, opportuniste, seksualitet, det ubevidste, alternativ rådgivning, AIDS, skilsmisse, kollektivitet og samværsformer, parforhold, emotionalitet og affekter, et bedre liv, studenterpolitik, teori og praksis, fremtidsværksted, neuropsykologi oa.

Nogle seminarer har haft et overordnet/gennemgående tema, som de enkelte indlæg har forholdt sig til; andre seminarer har været opbygget den anden vej;

andre seminarer igen har haft workshopkarakter, andre blot opbygget ud fra serielle indlæg, ligesom hvert seminar også har indeholdt en introduktion til kritisk psykologi. Her udover har der gennem tiderne været indslag af alt fra sport, tegneterapi, massage, healing, meditation og lege i kædevis.

Seminarformen, der gav de enkelte arbejdsgrupper/projektgrupper mulighed for fremlæggelse af deres arbejde, når de var parat dertil, var imidlertid ikke den eneste nyskabelse, dette gode skelsættelse 1984. Allerede inden det første seminar - og hvad dette seminar også viste - var det forholdsvis klart, at det ikke ville være muligt for på på simpel vis blot at snakke os igennem vores forskelligheder og modsigelser, idet disse også var funderet i forskelligartede praksissammenhænge, som den grund, hvorudfra de involverede tematiserede deres genstand.

Det var et teori-praksis-problem vi stod i og med.

På den teoretiske side var det problemet, at nok eksisterede der til konkret praktisk arbejde psykologiske almenbestemmelser udledt og begrundet på marxistisk/genstandsbundet vis, dvs funktionelt-historisk oparbejdede kategorier gennem analysen af naturhistorien, af dyr-menneske-overgangsfeltet, og videre op gennem den menneskelige samfundshistorie til deres formbestemmelser under kapitalismen. Men disse almenbestemmelser og deres konkrete formbestemmelser var stadig meget almene og gav derfor kun meget overordnede rettelinier for greb og udvikling af konkret psykologisk arbejde. På den anden side var der uklarhed/uenighed om, hvordan de kunne/skulle videreudvikles gennem oparbejdning af forholdet mellem samfundshistoriske almenbestemmelser og konkret-almene formbestemmelser i bestræbelsen på udviklingen af en den kritiske psykologi i konkret forstand. Særligt er der her en uenighed, der går på, om det er nødvendigt eller ej at operere med et alment - men også historisk udviklings - samfundsformsniveau med selysamfundsmæssiggørelse som perspektiv. Men hvis der ikke operes med/på dette niveau - hvis dette skridt ikke tages - så er det ikke muligt at hævde samfundshistorisk producerede love, hvorved den menneskelige praksis bliver reduceret til skæringspunkter mellem noget over- og noget undergribende, hvor det kommer ud på eet om det kaldes kosmologi/naturhistorie, stat/privatejendom eller andet. De menneskelige subjekter kan da ikke længere begrundes i deres egen historie - og metafysikken må snige sig ind. Om begrebet om samfundsform selv ender i metafysik, dét må historien vise.

I praktisk forstand, på den praktiske side af teori-praksis-forholdet, sloges vi som gruppe med problemet om, at en kritisk psykologi kræver en kritisk praksis i samfundsmæssig forstand; at det mao ikke er nok at handle indenfor de eksisterende former med en "ny og kritisk" teori, idet dette ikke overvinder bevidsthedsfilosofiens idémæssige og abstrakt formålsbestemte tilgang til ver-

den. Marx' ikke-princip om udvikling af virkelighedens nye principper gennem greb om virkelighedens egne, fremfor "Hier ist die Wahrheit, hier kniee nieder!" var stadig ladt tilbage/i vores praksis. Eksistensen af "røde" lærere på Uni - endelig! - og fagkrittikkens samtidige dødvande sidst i 70-erne og først i 80-erne er en bekræftigelse ex negativo herpå. Men også på helt egen grund sås problemerne, idet bekendt kritisk psykologisk arbejde institutio- nelt af de enkelte blev fremstillet på den måde, at der i nogen sager blev arbejdet kritisk psykologisk, men i andre - pga tidspres mv - ellers traditio- nelt, hvad der især fra studentside blev kritiseret for at være en defensiv afværgestrategi - for sådan arbejder traditionelle psykologer også med deres teori!

Det er derfor ikke nok bare at blande sig i en "debat" med sit ræverøde stand- punkt; standpunktet må selv i praksis almengøres, dets perspektiv selv udvik- les ved at udvikle praksis til en kvalitativ ny form herfor - ellers er "de- bat"-standpunktet heller ikke selv tilstrækkelig for videre fælles udvikling. Omvendt er det dog også klart, at en ny/anden tilgang til praksis tvinger prak- sisforhold til at bevæge sig anderledes, hvor nye bevægende momenter kan akti- veres. Men i sidste instans er det selve formen, der sætter grænser for de kvaliteter, der kan udvikles. Og da det netop er nye kvaliteter - duelige - der er udviklingsopgaven at befordre, så kan kritisk praksis ikke begrænse sig til arbejdet med og i de eksisterende former, men må søge ud af dem, ud over dem, praktisk som teoretisk. Marxismens videnskabelig kan siges at be- stå i det livspraktisk begrundede teoretiske og metodiske arbejde hermed, idet løsningen af modsigelser er den eneste vej historien kender.

En eksta krølle på formniveau er også, at der eksisterer former, der ikke selv er duelig for almengørelse, hvorfor der indenfor selve formen ingen modsigel- ser er, der peger ud over den (fx fænomenerne stat og arbejdsleder, der kun kan eksisterer "deroppe", når noget/nogen er under, hvor en almengørelse da er negation af muligheden for fænomenets eksistens overhovedet).

Ovenstående focus på kritisk praksis i samfundsmæssig forstand kan siges at rejse en praksiskritik af det eksisterende, der ikke umiddelbart indfanges - eller lader sig indfange - af de historisk udledte psykologiske almenbestem- melser (hvor kapitalistisk formbestemte de end søges konkretiseret historisk nedefra), idet sagsforholdene også og væsentligst er overgribende sociologi- ske fænomener af konkret biografiske køn- og klasseforhold, der har deres egen historisk udviklede særegne logik indenfor den totalsamfundsmæssige udviklings- proces. Forud for en bestemmelse af psykologiske sagsforhold går derfor en samfundshistorisk bestemmelse af den praksisform, og dennes mulige fremtidi- ge placering og funktion (om muligt nogen), hvor indenfor der handles.

Teori-praksis-problemet fremstiller derfor en livspraktisk modsigelse, som det

gælder om at være - komme - på højde med empirisk-konkret; snarere end at være et problem, der kræver umiddelbare løsninger indenfor de eksisterende former, hvor det mere er modsigelserne, der skal holdes i bevægelse.

Og een måde, en mulighedsbetingelse herfor, er skabelsen af egen praksis om fælles genstand(e) udenfor eller som en overbygning på den privat-offentlige dimension, idet teoretiske og praktiske udviklingsforhold da kan holdes i bevægelse på historisk egen relative grund.

Og denne mulighedsbetingelse bliver grebet. Forskellige tiltag på praksisledet teoriudvikling - med det alment-samfundsmæssige som fixpunkt - ser dagens lys, bla indenfor områderne psykologisk rådgivning, mande- og kvindeproblematikker. Af disse tiltag er det rådgivningen, der har "bidt" sig fast i en bredere sammenhæng, og den fungerer nu på 4.år som "Regnbuen - alternativ psykologisk rådgivning" i Studenterhuset/København med et arbejdsfelt, der strækker sig fra individuel vejledning/rådgivning/terapi til bredere socialpolitiske tiltag.

Kan overgangen til praksisarbejde med involverede/berørte på egen grund ses gennem udviklingen af nye former for teori-praksis-forhold, så kan den videre udvikling heraf imidlertid ikke gribes gennem dette to-ledede skema om teori og praksis. Snarere bliver der tale om et treledet skema af teori-praksis-empiri-forhold, idet egenarten/formen for/i den bestemte praksis (:den særlige form for samfundsmæssigt arbejde) er og må blive en integreret del af den teoretiske handlen gennem det empirisk forefundne, såvel indenfor praksis' selv som ud over den.

Overgangen til praktiseringen af et treledet skema af teori-praksis-empiri giver såvel nye standpunkter som perspektiver for praksisudvikling, som det er værd at fæstne sig ved videre frem.

For det første er det muligt at fastholde den marxistiske teoris konkrete problemorienterethed (dens anti-ideologiske effekt): det er det eksisterende her, der skal almengøres/overflødiggøres indefra af de involverede/berørte selv, og det er det teori skal åbne op for, muliggøre. Med forbund indefra og ud.

Og for det andet muliggøres en begrundet erfaringsudveksling mellem praksisprojekter - fremfor abstrakt transport af andres/tilfældige ideer - idet deres praktiske grund for netop den måde at gribe og udvikle praksis på selv kan ses i begrebet herom. En produktiv tilegnelse af verden kan for alvor begynde, idet en sådan også kræver egnede redskaber at lære med.

For det tredje muliggøres en praktisk overvindelse af den med bevidsthedsfilosofien forbundne duale tænkemåde, og af det abstrakte for og imod totalitets-tænkningen. Det er hverken-eller en global teori eller både-og en global praksis, der kan/skal være fremtidigt fikspunkt, men snarere er det det samfunds-

10

mæssigt udviklelige, der skal plejes, støttes og ha' konkret-almen værensform i den plurale virkelighed. Totalitetstænkning eller ej er ikke længere problemet; det er derimod praktiseringen af det samfundsmæssige i forholdet mellem det almenes standpunkt som "expressiv totalitet" og det enkeltes som "artikuleret organiseret enhed" (W.F.Haug). At supplere marxismen med andre teorier - fx indenfor enkeltområder - er da udtryk for ensidig totalitetstænkning, hvad der også er tilfældet, hvis marxismen forudsættes a priori at have specifik udsagnskraft indenfor alle enkeltområder. Alternativet hertil er derfor at bruge marxismen til at udvikle enkeltområder, hvad der er at skrive deres særegne status og logik ind i marxismen selv, hvorved også marxismen undergår sin udvikling. Dette er at koncipere, hvad en genstand svarer - kaster af sig, afslører om sig selv - når den gøres til samfundsmæssigt arbejde. Organisationsmæssigt er der fra 1984 tale om en differentiering af arbejdsgrupper i interesse- og praksisgrupper. Nye grupper dannes nu typisk på seminarerne, lige såvel som hvert seminar nedsætter en ny planlægningsgruppe til forberedelse af næste seminar. Det er også en tid, hvor et organisationsmæssigt princip begynder at vokse frem; og det er princippet om autonome grupper uden omsvøb, hvor selve udviklingsopgaven indadtil er at gøre sig til strukturel effekt for udviklingen af en selvstændig fagpolitisk kultur. Opgaven udadtil afhænger derimod af gruppens specifikke genstand, tema eller emne, og som disse organisk kan forbinde sig med andres arbejde herom.

I forlængelse heraf skal det tilføjes, at der aldrig reelt er blevet lavet kollektive prioriteringer, hvilket kan gi' en organisationsmæssig skrøbelighed fra tid til anden. Men til gengæld er engagementet så båret af lyst og samfundsmæssig nødvendighed til at arbejde for egne og kollektivets fremtidige muligheder.

Fra 1985-87 er der tale om en stille og rolig voksen af Kritisk Psykologisk Forum. Det eksisterer fra seminar til seminar; og dagligt gennem fagkritiske projekter indenfor næsten alle områder af psykologien/psykologistudiet, samt gennem praksisgruppernes arbejde. Interessegrupperne er i denne periode nærmest identisk med projektgrupper, medens praksisgrupperne ligeså med møje og besvær søges at almengøre deres erfaringer ud fra den nye praksis, som de har fået stillet sig i.

Men 1985-87 er også en udviklingsperiode, hvor der både kommer nye aktivister til og hvor arbejdet trækkes imod et stadig tættere og dybere engagement i det studenterpolitiske, fagforeningsmæssige og andre venstrefløjsaktiviteter. Fugl Phønix var kommet os i møde med en fælles kritisk praksis; vi var blevet en kraft for os selv og andre. Der begynder at komme en tid, hvor "den lange afmatnings historie" endelig synes helt at have sluppet sit tag, både

11

hos os og udenfor - og der går ikke mange dage mellem, at der deles nydelse over "har du hørt, hvad de andre, dem&dem, er i gang med at udvikle der ude i verden". Det er forårstid med en stadig åben midte og ustivnende formål.

Men det er også en tid, der ender med at stille os kronisk overbelastet med arbejdsopgaver af enhver art. Manglende (mulighed for) koordinering bidrager hertil; og der finder meget dobbeltarbejde sted, også uden at de nye spirer til nye aktiviteter/perspektiver synes at finde fodfæste hos hinanden i ny fælles praksis.

Vi havde kunnet svare igen med udvikling på problemer om involveredes forskellige eller modsatrettede interesser. Men disse måtte også bringes videre frem: der måtte være et rum, hvor de kunne mødes - et rum, hvor vi også kunne ^{være} sub- jekter for overvindelsen af vores belastninger, dobbeltarbejder og mangelfulde koordination.

Og med dette starter 3.fase, hvor også et tidsskrift planlægges og udkommer.

III FASE: SLUTFASE = NYSTART: PROBLEMET OM FREMSKAFFELSEN AF TILSTRÆKKELIGT HANDLERUM.

De halvårslige seminarer har nu fået en slags fast form. De er himmelvid forskellige, men vi er begyndt at få traditioner - og en slagsang udbygges på ny hver gang. Vi ved, hvor vi kan møde nogen, vi ellers ikke ser til daglig. Og seminarerne bliver også meget et sted, hvor venskaber og kæresteforhold mødes på grunden af fællesfølelser af lyst til at være virksom.

Vores samlende problem om belastning, dobbeltarbejde og mangelfuld koordination bliver nu taget op af seminarplanlægningsgruppen, der forbereder et Fremtidsværksted under temaet "For et bedre liv".

Udgangen af dette weekendseminar blev et fælles tema/perspektiv om kollektiv livspraksis for arbejdet frem, hvor det fik følgende underpunkter at blive udviklet igennem:

seminarerne; aktivitetsrum omkring studie, politik, bo og arbejde; koordination og fællesprioritering af alle/alle psyk/alle krit.psyk; samvær/samvæksformer; Fulda (Ferieuniversitet i Tyskland efterår 87); etablering af forskningsgrupper; og livsfylde.

Mange nye arbejdsgrupper så også dagens lys:

praktisk formidling; formidling af forskning; hjernegruppe; Kritisk Psykologisk Råd (månedlig fællesmøde); koordineringsgruppe; nærmiljø og mødeformer; fagkritisk gruppe; økonomigruppe; biblioteksgruppe; mobiliseringsgruppe; aktionsformsgruppe; og fabriksgruppe (månedlig debataften).

Nogen grupper kom igang, har også fuldført deres aktuelle opgave, medens andre grupper stadig lader vente på sig.

Med Fremtidsværkstedet - der først og fremmest betyder en væsentlig udvidelse af vores organiserede arbejdsfelt - bliver adskillelsen til den anden organisering ("færdig"-organiseringen) tydelig som et problem, der spærrer for udviklingen af en videre fælles praksis. Ligeså bliver det muligt at skimte organisationsmæssig kontakt til andre kritiske psykologer, særligt i Tyskland.

I negativ forstand er det også "mangler" indenfor rammerne, der fører opmærksomheden ud af dem - for til stadighed bruges der megen energi på at reetablere vores struktur. Den er ikke selvkørende, selvudviklende - endnu! - hvilket også fortæller om et rum, der er for snævert.

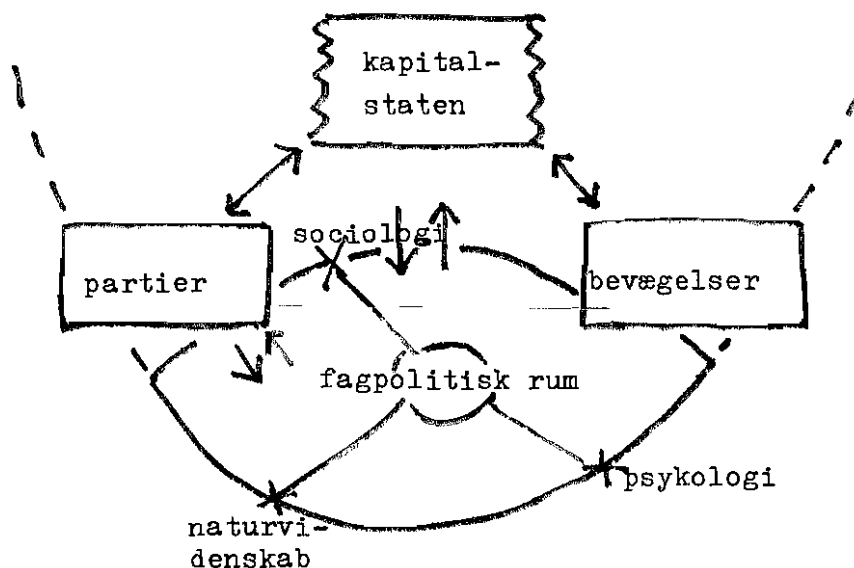
Det lykkedes dog ikke at overvinde adskillelsen til "færdig"-organiseringen - den blev tvært imod stadfæstet af selvsamme, hvilket må ses som et for dårligt arbejde med det særlige i de to organiserings teori-praksis-empiri-forhold. Men en studietur til et organiseringsmøde i Tyskland gjorde os til een region af fire (de tre andre i Tyskland: Syd, Vest, Nord). Muliggjort hermed er direkte erfaringsudveksling, fælles brug af fælles kræfter, samt kontakter, der gør det muligt for os at holde organisationsmæssig (arbejds-)ferie hos hinanden - hvilket allerede er gået igang. De andre Skandinaviske og Europæiske lande må blive næste overregionale skridt.

En yderligere frugt af Fremtidsværkstedet var oplevelsen af at være en del af en subjektiv faktor, også konkret og sanseligt. Det frisætter, og skaber mulighed for politicklægning netop dér, hvor der handles ud fra.

Et moment heri har været udviklingen af begrebet om en fagpolitisk strategi, om forholdet til partier, bevægelser og staten.

Medens dette tidligere har kunnet begrundes implicit indenfor den Kritiske Psykologi selv - videnskabeliggørelse af psykologien - så stiller problemet sig samfundsmæssigt i samme grad, som den kritiske psykologis arbejdsvirksomhedsstruktur ikke længere lader sig reducere til udadvendt/udadværende resp indadvendt/indadværende praksis, hvilket netop er tilfældet, når den subjektive faktor kommer på begreb gennem/i praksis. Falder den kritiske psykologi under dette niveau, eller tager den ikke dette skridt, så bliver den også halehæng til den samfundsmæssige udvikling, hvilket også er det samtidige svigt af dens genstands videnskabeliggørelse. Det samme gør sig også gældende, hvis den lader sig reducere til at udtrykke eksisterende partinteresser.

Men hvad er da strukturen i en fagpolitisk strategi? Næppe andet end at se det fagpolitiske rum som en omvendt paraply - hvor hver pind i paraply-skærmen er videnskabsobjekter - under partier og bevægelser, og med staten ovenover sig/dem; den stat, der skal overflødiggøres gennem kollektiv-personlig udvikling fra neden. Skematisk således: →

En fagpolitisk strategi må imidlertid også være mere end ovenstående, idet dette kan kritiseres for at mangle/forbigå organisationsstrukturer af fag- og arbejdsgiver-foreninger. Men denne kritik, kritikken heraf, er den nye overbygning af ikke-stat, der netop skal erobres, skabes på almen måde. En fagpolitisk strategi er derfor revolutionær voksen ind i kommunismen gennem ophævelsen af den privat-offentlige dimension indenfor det fagpolitiske rum selv, hvorved også det socialistiske kommer til sin egen ret.

Nu har begrebet om subjektiv faktor under kapitalismen - eller generelt i statssamfund - ud over ovenstående politikside også en økonomiside. Og en fagpolitisk strategi må her sætte borgerløn på dagsordenen, for kun her igen lader det fagpolitiske rum sig almengøre gennem fællesskabet om det. Borgerløn for de, der vil ha' det - lønpresset/-trykket kan da ophæve sig selv for resten, hvor det som effekt så også bliver synligt, hvad et arbejde skaber og ikke-skaber af ret til og pligt over private ejendomsmuligheder.

En fagpolitisk strategi kan samles gennem "forbund fra neden, globalt"; men de samfundsmæssige rum, som det vil lykkes at erobre/skabe, og som netop tillader en handlen udadtil og indadtil i fællesskab, kan kun overleve gennem deres egen samfundsmæssige almengørelse, idet de - modsat staten og kapitalens organiseringer - ikke har noget at falde tilbage på, men kun fremtiden som frihedens undfangelse i nu'et. Men organiseret! da frihed er en social kategori. Som Marx slutter i "Den Tyske Ideologi" må samfundets individer omstyrte staten for at hævde deres personlighed, deres menneskelige ret. Men når dette tages som genstand for samfundsmæssigt arbejde, så er det ikke længere bare individer, der står overfor samfundet, staten, men menneskelige personligheder

i sociale sammenhænge, samfundsmæssige subjekter af arbejdskollektiver og virksomme boggrupper. Begrebet om de "forenede producenters magt" indfanger dette om Kooperation som specifik menneskelig produktivkraft - og som udtryk for proletariatets kraft - men det er under abstraktion fra, at samfundsmæssig produktion altid er arbejdsdelt produktion, hvor det kun er den tvungne arbejdsdeling, der forudsætter og betinger magt.

En fagpolitisk strategi kræver derfor også en ikke-tvungen, men videnskabeliggjort arbejdsdeling som perspektiv og fækspunkt, hvor det overordnet må dreje sig om samvirket mellem naturvidenskaben, hvor vi lærer naturens love - dem vi lever af - at kende, og samfundsvidenskaben som det vi lever igennem, dèt vi har bevidsthed i og om måden vi producerer vores livsforholdigheder på og derigennem os selv: det sociale vi griber med vores hænder og måden vi flytter fødderne på, og det psykologiske, hvor vi hver er individuelt subjekt for vores liv.

Langsigtet må det derfor dreje sig om udviklingen af en bæredygtig - dvs genstansforbundet - arbejdsdeling mellem de fagpolitiske organiseringer, der tager deres videnskabsområder og ^{på ordet} -grens/som genstande for samfundsmæssig forandrende praksis. Paraplyskærmens "pinde" vil herigennem kunne finde den overbygningsform, hvor igennem frihedens rige - den almene samfundshistorie - organiserer sig selv.

Ovenstående tegner også aktuelle problemfelter indenfor Kritisk Psykologisk Forum.

For det første må vi til stadighed bruge mange ressourcer på at oparbejde det naturvidenskabelige og det sociologiske felt, idet disse på hver deres måde er en forudsætning for en videnskabelig psykologi. Konsekvensen pt synes at være, at vi havner i en underprioritering af vores eget specifikke område, vores egen genstand. Ligeså må det omvendt gælde, at såvel naturvidenskaben som sociologien må falde under det samfundsmæssigt mulige, hvis ikke subjektperspektivet udvikles fortløbende - også herinden for.

For det andet er - og har det været svært - at lade interesse- og projektgrupper vokse til praksisgrupper, hvor der konkret-organisatorisk arbejdes for og med andre involverede/berørte. Aktuelt er det også kun rådgivningen/Regnbuen, der fungerer som praksisgruppe.

Måske er det tiden også praktisk at tænke tværfagligt om kritisk psykologisk praksis.

TIL SLUT.

En positiv historie har ingen slutning andet end dèt, den bringer med sig. Selv har vi fået et rum, der tillader os at handle udad- og indadtil i fæl-

lesskab. Vi har også konflikter - selvfølgelig - men de slår os ikke ihjel, når vi stiller opgaven, hvad vi har forbigået eller mangler at bevæge, forandre og udvikle i vores fælles verden.

Det er problemet om at komme ud af privatheden og også leve af det; og det kan man ikke typisk idag under statskapitalismen. Men er der et andet menneskeligt eller langsigtet perspektiv at insistere på at kunne end dette overhovedet!

Det springende punkt for opbygningen af en fagpolitisk organisering er derfor, at den bygges op og lader sig bygge op i perspektivet at skabe delvise handlemuligheder for flere overfor den nuværende samfundsmæssige kontekst. Dette perspektiv og måden den bygges op på må dog være så almen, at den selv er med i den alternativitet, der hedder socialismen - for hvis ikke socialismen skulle vokse ud af det nuværende, hvor skulle den så komme fra.

Kalle Birck-Madsen

Centrale referencer til Kritisk Psykologi:

Dreier, O: "Familieværen og bevidsthed", Dansk Psykologisk Forlag 77; (red): "Den kritiske psykologi", Rhodos 79; F.Haug: "Erziehung und gesellschaftliche produktion", Campus 77; (red): "Frauenformen", Argument Verlag 80; "Geschlechterverhältnisse", Argument Verlag 84; "Subjekt Frau", Argument Verlag 85; Haug, W.F.: "Vorlesungen zur Einführung ins "Kapital"", Pahl-Rugenstein 76; "Standpunkt og socialistisk perspektiv i kritikken af den politiske økonomi", Philosophia nr.1-2-3/79; "Pluraler Marxismus", 1 og 2, Argument Verlag 85 og 87; Holzcamp, K: "Sinnliche Erkenntnis - Historischer Ursprung und gesellschaftliche Funktion der Wahrnehmung", Athenäum Verlag 78; "Grundlegung der Psychologie", Campus 83; H.-Osterkamp, U: "Motivationsforschung I und II", Campus 75, 76; Leontjew, A.N: "Problemer i det psykiskes udvikling", Rhodos 77; "Tätigkeit, Bewusstsein, Persönlichkeit", Volk und Wissen Volkseigener Verlag 79; Marx; PIT (Projekt Ideologie-Theorie): "Theorien über Ideologie", Argument 79; "Die Camera Obscura der Ideologie", Argument 84; Sève, L: "Marxisme og personlighedsteori", Rhodos 78; Schurig, V: "Naturgeschichte des Psychischen I und II", Campus 75; "Die Entstehung des Bewusstsein", Campus 76; Zeelený, J: "Die Wissenschaftslogik und 'Das Kapital'", Europäische Verlagsanstalt Frankfurt 73; PAQ (Projektgruppe Automation und Qualifikation): "Entwicklung der Arbeit", Argument 78; "Automationsarbeit 1,2,3", Argument 80,81,81; "Zerreißproben - automation im Arbeiterleben", Argument 83.

Specielt til dette indlæg:

Indput (de psykologistuderende blad) 1980-88; "Om et bedre liv"/referat fra Fremtidsværksted 87;

samt FORUM for Kritisk Psykologi Teori og Praksis nr.1 og 2 /87, 88, der kan fås ved henvendelse til FORUM c/o Studenterrådet, Krystalgade 16, 1172 K.

Abo nr.1-4 kr.70,-. Giro: 7 50 41 44.

Hvis du vil vide noget mere om os, har du kritik, lyst til at være med i arbejdet eller alt andet, giver bladgruppen Forum gerne en hånd. Kan kontaktes på Studenterrådets adresse eller på 01-81.37.88, 01-29.70.64, 01-22.25.23, 01-85.99.91, 01-23.82.59

13.4.88

Kære Bladgruppe.

Vil gerne ha' lidt feedback på vedlagte oplæg fra Djursland-konferencen. Det er meningen at det skal trykkes op i et særnummer af et Nyhedsbrev indenfor "Forum for socialistisk analyse og debat" sammen med de andre indlæg fra konferencen. Der er deadline 1.maj.

Det var sjovt at lave udkastet til den mundtlige fortælling. Men renskrivningen har været et helvede. Det har hængt mig langt-langt ud af halsen. En følelse af, at ~~vi~~^{JEG} ikke har så megen historie og kraft, som der er brug for, det aktuelle liv taget i betragtning.

Kom meget gerne med dine uforbeholdne kommentarer. Vil gerne lave det om!

Knus Kalle

Ved på søndag/arbejdsdagen

Husk kl 10⁰⁰ mødes, da Rasmus kommer og viser os, hvordan vi fungerer ^{tekt} anlagt.

RÅDSMØDET - Kritisk Psykologi - man d.7.marts i Studenterhuset var præget af afbud. Og tiden blev i stedet brugt praktisk på huset; det studenterhus, der for hver dag vokser lidt mere end statsmagten formår at sabotere.

Referes skal kun, hvad der ligger for af meddelelser/oplysninger fra og efter mødet.

HAMBORG-TRÆFFET for Kritisk Psykologi i februar, der til formål havde at sondere muligheden for en overregional organisering endte op med dannelsen af 4 autonome regioner: 3 i Tyskland (Syd, Vest, Nord) og København/Danmark som den 4. region. Hver region planlægger og udfører deres aktiviteter ud fra de problemstillinger, der er centrale, men samtidig er de åbne for alle andre. I første omgang drejer det sig om erfaringsformidling regionerne imellem, og løsning af de opgaver der går på tværs. Heri ligger også, at alle gives mulighed for at gå med i hinandens arbejde; vi kan så at sige holde organisationsmæssig (arbejds-)ferie hos hinanden - hvad en tysker allerede har gjort her i Kbh. Hun kommer endog flux igen, og mange flere har også fortalt, at de snart kommer. Så hvis du har lyst til at lære lidt tysk, snakke engelsk måske, og få inspiration som "vært" kan du snart få muligheden.

"FÆRDIG"-ORGANISERINGEN, der hidtil har været forbeholdt psykologer, der har statsmagts stempel herfor, har på deres møde d.12.febr stadfæstet deres udelukkelse af studerende. Parolen "YT med adskillelser, arbejdsmålet må afgøre om man er sammen" gjorde ikke indtryk på det lille flertal, der valgte at stemme inkompetencen igennem. Nu er det op til "FORUM" for kritiske psykologer at arbejde med udviklingen af en mere overgribende fælleshed, der kan overflødiggøre denne borgerliggjorte mekanisme imellem dele af os.

STUDENTERHUSET har haft ordinær generalforsamling. Der var positivt nyt: huset er kommet på Uni's konto fra 89. Der resterer dog et større benarbejde med også at få pengene til udbetaling. Af negativt var der rygtet, at den kvalificerede topnar i Undervisningsministeriet nu vil sælge huset (og meget andet også). Dette kan huset ikke alene gå op imod, da det indgår i den borgerlige regerings nedskæringspolitik på uddannelsesområdet. Planlagte aktiviteter må derfor favne og gribe bredt blandt alle, der kan have modstand dels mod en tilbagevenden til feudal-tiden skolastiske eliteuddannelser, dels mod en teknisk udvanden af det samfundsvidenskabelige. Der er her konkrete allienkemuligheder med fagbevægelsen om BFU (Betalt Frihed til Uddannelse) - men det kræver på lang sigt, at universiteterne får drejet/omformet deres funktion mod det alment samfundsmæssige - fremfor det stadige elfenbensbyggeri med stadfæstelse og opretholdelse af den tvungne arbejdsdeling mellem hånden og åndens arbejde. Viden er nok magt, men magt er uvidenhed.

På generalforsamlingen blev husets strategi også diskuteret: der er ikke rigtig nogen pt. Men der var enighed om at gøre denne politikløgning til det centrale for det kommende.

Endvidere ligger der en mulighed for allerede i år at få penge til drift mv. Men huset har brug for arbejdskraft/aktivister/utopister. Løbende møder er aftalt i huset, foreløbig tirs d. 5.april, kl.19, tirs d.12.april kl.19 (01-13.65.92 eller 01-29.08.56)

KONFERENCE for socialistiske/kritiske samfundsforskere, 11-13 marts på Sostrup Slot forløb bare fedt. Der var oplæg og diskussion om status/tendenser/perspektiver for venstrefløjten i dag, samt fremlæggelse af praksisorienteret forskning, bla kvindeforskning, Kritiske Historikere, CASA, Socialistiske Økonomer, Kritiske Jurister, Socialforskningsinstituttet. Desuden oplæg fra Forum for Socialistisk Analyse og Debat (Soc.Forum), og en positiv historie at fortælle fra Kritiske Psykologer.

Konferencen viste meget, at den kritiske samfundsforskning er i defensiven - og også at visse dele af marxismereceptionen fra 70-erne, særligt kapitallogikken og strukturalismen, havde befordret denne defensivitet indefra. Men konferencen viste også, at der faktisk foregår meget rundt omkring, og at der ligger mange ubrugte erfaringer hos hinanden at lære/bygge videre på.

Der vil blive afholdt en lignende konference om et års tid, sandsynligvis med tværtemaet "demokratiseringsprocesser". Soc.Forum står foreløbig for det. Ligeledes vil alle oplæg fra denne konference blive trykt op. Og udgives som et særnummer af Soc.Forums nyhedsbrev. Kontaktadresse: Jan Erik Wassmann Kirstein, Ved højmosen 131, 2970 Hørsholm.

Den Kritiske Psykologi - bestræbelsen på videnskabeliggørelse af psykologien - har nødvendigvis en direkte interesse i Soc.Forums arbejde, idet det ikke er muligt at udvikle psykologien længere end, hvad der er subjektorienterede sociologiske kategorier om konkret samfundsmæssige processer til rådighed. I dag bruges megen tid/energi indenfor psykologien på dette, med en tilsvarende underprioritering af eget område til følge, hvorfor det langsigtet må dreje sig om udviklingen af en bæredygtig - dvs genstandsforbundet - fælles politisk arbejdsdeling mellem Krit.Psyk og Soc.Forum. Så længe dette ikke "finder ben" vil tilbagefald til subjektivismen resp objektivisme tilstedeværelsen findes indenfor begge videnskabsområder.

GENERALFORSAMLINGEN i Dansk Psykologforening, d.19-20.marts, var en noget tam affære, og skal derfor ikke gentages her (ref kommer i PsykologNyt). At bemærke er imidlertid, at "psykoterapeuterne" nu endelig fik stemt sig igennem til et selvstændigt psykoterapeutisk udvalg i foreningen. Indtil nu kan man sige, at repræsentanter for de traditionelle/borgerlige psykoterapeutiske skoler ikke har kunnet finde fodslag sammen; men med udvalget ved man nu, hvor de særligt er samlet. Et blik over sundet til Sverige viser, hvad dette i værste fald kan ende med:

at et statsapparat legitimerer udvalgte metoder som adfærdsterapi, gruppeterapi og familieterapi (PsykologTidningen nr.5,1987). Fremfor videnskabeliggørelse af psykoterapien - hvilket også er dens ophævelse i socialismen - ud fra et begrundet teoretisk og metodisk arbejde med det virksomme menneskes konfliktsituation, så kan/skal mennesket nu også passes til til magtens dominans, selv når det er derude at skide, hvor det havner i psykoterapi, fordi det ikke kan bære mere fremmed magt.

Der fattes snart et søgearbejde efter kapitalismens civiliserende tendens.

FORUM NR. 3/88 har deadline for indlæg d.15.april.

Det er gået godt med nummer 1 og 2, selv om der stadig skal sælges 100 stk før det økonomisk kan løbe rundt. Bladgruppen mangler dog feedback på arbejdet, og ligeså er kommentarer mm til artiklerne i bladet mere end velkommen.

REGNBUEEN /Studenterhuset har for tiden ift nye brugere kun ressourcer til at være henvisende instans. Prøver - som sit andet ben - at gøre rådgivningsarbejdet bredere, så der subjektivt kan arbejdes med problemerne før.

NÆSTE RÅDSMØDE/KP mandag d.4.april, kl.19 i Studenterhuset.

Før pennen

Kalle

Offentlig debatmøde om:

SOCIALISTISK KULTURKAMP

KUNST OG POLITIK

med

Jesper Jensen, Carsten møller,

Peter Larsen og Ole Sparring.

Tid: torsdag d.7.april kl.19³⁰

Sted: Christianshavns Beboerhus,

Dronningens Gade 22, 1.sal

Arr: Forum for socialistisk analyse og debat

RÅDSMØDE / KP

Mandag d.1.februar holdt vi igen Rådsmøde for kritiske psykologer i Studenterhuset. Næste møde samme sted

mandag d.7.marts kl.19;

og så fremdeles den første mandag i hver måned. Møderne er åbne for alle, der har - eller har lyst til at ha' - noget med den Kritiske Psykologi at gøre. Hvad der kommer på dagsordenen er, hvad der er på hjertet. Ganske uformelt. Målet - eller perspektivet - er, hvordan man ud fra en psykologisk indfaldsvinkel kan blive dueligt subjekt i stadig større udstrækning for den samfundsmæssige forandringsproces i den nødvendige socialistiske retning.

På det sidste møde var der fire tyngdepunkter i vores snak:

- studiebetingelserne/den ny studieplan: det var problemet om den kraftige grenspecialisering, der mest spejler at lærerne har fået "løst" deres samarbejdsproblemer indenfor de af DVU afstukne rammer - end det er et bud på en kvalificeret psykologiuddannelse; det var problemet om manglende kvalificeret vejledning/varierede undervisningstilbud - hvilket generelt rammer den kritiske undervisning. Hvad gøres ud over arbejdet i Psykrådet og SR. Hvordan kan Kritisk Psykologisk Forum styrke arbejdet her?? Det var ikke lige til at få hold på. Men vi hårdt brug for en generel snak om aktuelle udviklingstendenser på lang sigt, således at det systematisk er muligt at arbejde med at vende studenterbevægelsens defensive situation til det offensive - hvilket også pressesig på i og med at der igen er bebudet tårnhøje nedskæringer, hvad der let kan føre til spørgsmålet om, hvilken generel omstrukturering af de højere uddannelser, der skal/kan vælges (Bachelort-problemet og den vigtige kamp herimod kan let vise sig at være en lille fisk).

Specifikt en snak om den obligatoriske litteratur til klinisk eksamen: den var ren psykoanalytisk. Tomt. Dem der vil være med til at lave noget her, en klage til SN måske, kan kontakte Karen o2-38.77.07.

- Kritisk Psykologisk Forum: hvordan komme bredere ud, hvordan få mere gang i vores debatkultur? Der må være kritiske psykologer andre steder end på psyk/KUA. Bladgruppen tager foreløbig initiativ til Århus oa. Der er også problemet om, at der er så lidt at undervise efter. Det må opprioriteres.

Ærgerligt at "Kvindebogen" ikke blev til noget/blev færdig. Bladgruppen tager kontakt til den gamle gruppe; måske kunne oplæggene/artiklerne fra gruppen så komme i Forum hen ad vejen.

Forøvrigt er Forum nr.2 på gaden nu - redigeret på det nye lokale på Studenterrådet. Bare fedt.

- Forholdet mellem psykologer og psykiatere: den nuværende konkurrence ift sygesikringsordningen går kun ud over brugere, men vi mangler en diskussion af,

om psykiatere - qua at psykiatrien er en falsk/ren ideologisk videnskab - kan være potentielle allierede på kort sigt, eller om der alene er tale om et strategisk modsætningsforhold.

- Kooperative arbejdsfelter at udvikle; til diskussion stod de aktuelle forskningsbetingelser, hvor kontraktforskning og forskning i det private erhvervsleven regi vinder frem. Skal "kapitalen" - in cash! - overhovedet ind på Uni, selv i en situation, hvor Uni fattes penge? Nul - men der er også fordele, selv om de mest overskygges af indholdsmæssig styring ud over, hvad markedsmekanismen i sig selv disciplinerer med.

Den gamle "Forskning for folket - ikke for profitten" er nødvendig som aldrig før. Hvordan systematisk udvikle den? Vi mangler kontakter til arbejderbevægelsens brændpunkter, der hvor der er mere end reformistisk tilpasset sig på den ene side, og på den anden side hvilke brændpunkter ser vi selv. Aktionsforskningen fortjener at blive (an)vendt igen.

—
Til næste møde er der allerede følgende: - ref fra "Færdig"-organiseringen, der har - med afstemning - besluttet sig til at forblive lukket; - ref fra Hamborg-træffet, gode nyheder; - og et forslag om at bruge et af de følgende møder til en generel fremtidssnak ud fra eget individuelle ståsted.

OG HUSK : - Fed fest i Studenterhuset fredag d.18.marts.
Huset er skinet op, det er blevet lækkert; og forhåbentligt vil også cafe'en snart åbne op igen hver dag. Vil du være med til det? **JESPER**
01-24.04.99

- Generalforsamling i Dansk Psykolog Forening
d.19.-20.marts.

/ref Kalle

KRITISK PSYKOLOGISK FORUM:

ORGANISERINGSMØDE.

Mandag d.4. januar mødtes vi i Studenterhuset til en snak om selve organiseringen. Mødet var en ny type møde - Kritisk Psykologisk Rådsmøde - der som intention havde at koordinere og styrke de mangeartede og forskellige KP-initiativer, der især efter sidste seminar er vokset rodfæstet frem. En anden intention med mødet var at få en struktur, der er åben udadtil, og som alle, der har interesse i Kritisk Psykologi, kan gå med i.

Mødet endte op med, at vi fremover holder

rådsmøde den første mandag i hver måned, kl. 19¹⁵ i
Studenterhuset,

hvor det er de fremmødte, der suverænt bestemmer, hvad mødet skal handle om, og hvilke initiativer der kan/skal tages (se også oplægget "Om et bedre liv"). Her ud over bringes der referat af mødet i Indput; medens de, der ikke holder Indput, kan få referat tilsendt ved at sende navn&adresse til Steen Sørensen, *Borchs Kollegium, St. Konnikestræde 12* ♥. Udgifterne hertil - måske en 50,- om året - skal man selv betale, men herom senere.

MØDET startede med en runde, hvor det, der var på hjertet, kom frem. Nogen var mødt op, fordi der lå et nyt forslag til organiseringen; andre fordi de havde brug for diskussion af nogle planlagte aktiviteter (bibliotek, fabrik mv); og andre igen var nye, der sympatiserede med initiativet, og som havde lyst til nærmere at stifte bekendskab med kritisk psykologi.

Specifikt blev det nævnt, at den eksisterende organisering alene tilgodeser de, der i forvejen er etableret i arbejds- og temagrupper; at det særligt er det kliniske felt, der dominerer indenfor KP, hvorfor det bliver vigtigt fremover systematisk at skabe rum for udviklingen af andre/nye arbejdsfelter; at der mangler fora specifikt for diskussion af brede fagpolitiske problemer på et marxistisk/KP-grundlag; at det er på tide at modsætningsforholdet mellem studerende og "færdige" brydes/løses, hvorfor det er vigtigt med et fora, hvor ~~4~~ begge parter er velkomne, nødvendige; at det er vigtigt med mere samling af kritisk psykologisk teori og praksis udvikling, så det ikke bliver ved stadige pip på enkeltområder, hvilket også er en underlæggelse af det borgerlige samfunds atomisering af livsbetingelserne; at vi opprioriterer focus på psykologfunktionen, udad- som indadtil, så psykologisk viden kan oparbejdes ud fra de udfordringer, krav og perspektiver, der aktuelt og socialistisk-langsigtet stiller sig for en samfundsmæssig psykologi og psykologisk praksis.

Megen af kritikken af den eksisterende organisering gik som sådan på atomisering af praksis, og dermed også på for lidt brug af hinandens/fælles ressourcer. Dette blev i en positiv formulering til "YT med adskillelser; arbejdsområdet må afgøre om man er sammen".

Også forholdet ud ad til blev berørt, idet vi er ved at få en søsterorganisering i "Forum for socialistisk analyse og debat", der især vil koncentrere sig om det sociologiske genstandsfelt.

Til sidst blev vores tidsskrift "Forum for kritisk psykologi teori og praksis" berørt. Pt er nummer 2-3 under udarbejdelse, men spørgsmålet var, om der også skulle satses på en slags månedlig nyhedsbrev. Problemet var her, at dette for tiden nemt kunne føre til, at FORUM bragte det mere teoretiske stof og nyhedsbrevet det praktiske for bevægelsen, hvilket kunne cementere den adskillelse mellem teori og praksis, der godt nok er et særkende for de fleste andre bevægelser, men som det er vigtigt i kritisk psykologisk regi at overvinde. Det blev derfor til en enighed om at opprioritere FORUM - flere udgivelser om året - og så korte referater af rådsmøderne til uddeling/offentliggørelse.

Et hyggeligt møde sluttede. Vi mødes næste gang mandag d.1.februar.

Referanter Pernille & Kalle

Offentlig debatmøde om:

Socialistisk teori og praksis i dag -
om venstreintellektuelles bidrag til
80-erne og 90-ernes socialistiske politik.

Oplæg ved

Poul Petersen, VS

Niels Bredsdorf, tidsskriftet Kurasje

Benito Scocozza, KAP

Tid: torsdag d.4.februar kl.19³⁰

Sted: Christianshavns Beboerhus

Arr: Forum for socialistisk analyse og debat.

Super!

Kære Bestyrelse.

Vi har nu gang på gang oplevet konfrontation om lokaleplads onsdage med U-radio. Generelt er det vores indtryk, at de - eller enkelte i gruppen særligt - ikke respekterer fælles indgåede aftaler.

Aftale 1: At U-radio kunne være i huset onsdage kl.16-18 under præmissen, at de ikke greb forstyrrende ind i vores arbejde med brugere. Forud for dette går, at Regnbuen i forvejen er her onsdage; afhængig af brugere nogen fra 12, andre gange fra 15³⁰. U-radio holdt her efter møder i stuen ved trappen - OK - men fik hurtigt travlt med at henstille os og vores brugere om ikke at forstyrre dem. Det mest skærpede var endog en henstilling om ikke at komme efter 18 (sic!).

Det er for meget.

Aftale 2: U-radio fikk for det andet råderet over "glasburet" under forudsætning af, at det - som andre specifikt brugte lokaler - var et åbent lokale for andre arbejdsgrupper, her specifikt for Regnbuen, som i forvejen brugte det onsdage.

Her blev der hurtigt stillet spørgsmål ved, om vi ikke kunne udvise noget fleksibilitet.

Nej - for vi bruger de lokaler der er hver onsdag - og har i forvejen problemer med at finde lokaler. Der er simpelt hen ikke nok onsdag aften fra ved 18-tiden.

Aftale 1 og 2 er principielle aftaler. Og det er simpelt hen for meget, at disse skjult søges undergravet.

Vi må derfor bede bestyrelsen om at tage dette problem op - og U-radio om at styre deres medlemmer.

knotne hilsener
Regnbuen v/Kalle

KOPI TIL U-RADIO.

INDSTIK!

Kære Regnrød.

Siden overfor ("Indhold pt") er den første side i den mappe, der er til kopiering til nye arbejdsfælles. Et bundt papirer lige til at kære igennem en kopimaskine.

Der er taget, hvad der var i den generelle mappe - den hvor alt materiale imellem os også går ind i - bortset fra nu-beskrivelser. Men den generelle mappe er ufuldstændig. Især de tidlige dele af vores historie er lidt tyndt repræsenteret, hvad der kunne være rart at få rettet op på en dag. Måske er der noget herfra, der også skal i kopimappen.

Nu kan kopimappen dog ikke bare vokse og vokse. Derfor også spørgsmålet om, hvad der nu/senere skal skiftes ud i denne.

Som kopimappen er nu, er der meget for nye arbejdsfælles at sætte sig ind i, tage stilling til. Selv synes jeg ikke, at det er et urimeligt krav til nye, at de arbejder med Regnbuens teoretiske og praktiske historie, men det skal også være muligt at indfri på en måde, der ikke kvæler interesserede.

På den anden side må der vel også stilles krav til nye, om en vis interesse/overensstemmelse i forhold til det generelle i Regnbuens fagpolitiske profil - ellers kan vi ikke udvikle vores arbejde kollektivt.

Som det foregår indenfor andre alternative rådgivninger idag, kan man komme ind, hvis nogen siger god' for een, og senere skal man så 'konfirmeres' af den samlede gruppe. Altså en indgang/indtræden med en slags gensidig prøvetid. Dette er også, hvad mange kollektiver kører med - i hvert fald det sidste.

Men det er også - min mening - en kun defensiv måde at arbejde med problemer på. Hvad kan være en offensiv?

Selv vil jeg godt - når tid kommer - brygge lidt videre på "Kære Dig!", så dette også indeholder noget generelt om vores teoretiske og praktiske arbejdsprofil.

Kalle

- o -

Ovenstående er foranlediget af, at jeg finder mig selv i at lave nogle "interne mellemregninger" omkring, hvor åben jeg er eller ej, når nogen spørger til Regnbuen som et muligt fagpolitisk aktivitetssted. Mao kan jeg ikke forholde mig alment til problemet. Måske nogen af I andre også støder på dette.

INDHOLD P.T.

- Kære Dig! / 12.1.88
- Almindelige statutter for den internationale arbejderassociation/ 1871
- Tanker til og om en rådgivning / okt 84
- Terapi - et fælles problem om afmagt, at det eksisterer og om dets overvindelse som en del af kampen for socialismen/ aug 85
- Afptalogisering /S.Willert
- Stikord til fremstilling af teoridel
- Regnbuen - alternativ rådgivning i Studenterhuset /forår 87
- Kollektive forformer / forår 88
- Regnbuer - og Regnbuen og studenterhuset
- Den funktionelle metode
- HoW? /John Lennon
- Studenterhusrådgivningen
- Om grupper, Hej Inge og Tanker til Selvtillidsgruppen / okt 87
- Lidt om Regnbuens generelle arbejde
- Lidt fra Regnbuen /AU marts 87
- Teori og praksis - beretning fra Fulda okt 87
- Alternativ rådgivning - et fænomen i dødskrampe eller den fagpolitiske vej frem /feb 88
- Alternative rådgivninger i DK - alternativ til hvad? /N.P.Agger
- Strategier for miljøarbejde / P.Elsas
- Psykologisk Rådgivning / Tom&Beth
- Privat tænkning - mod en teori om sammenhængende terapeutisk praksis /O.Dreier
- Om et bedre liv /nov 87
- Spiri-Marx / dec 87
- Fælles sag under samme tag (Regnbuen / Folder
- Studenterstress /Studenterbladet feb 88

Kopimappen / Regnbuen

AT BLOMSTRE !

Studenterhuset er et sted for "studier" i bred forstand; - Det er et sted, der er bygget op kompromisfyldt udadtil; - men det er også et sted, der er blevet til noget socialt, noget kulturelt, og til det, der går på tværs af skel mellem os alle - samfundsmæssigt set.

Det er det ikke blevet til uden, at det har været et sted for aktiviteter; og aktiviteter, der har mening: den menneskelige kamp for retten til at leve, sanse og være virksom.

Fra de forhåndenværende betingelser til nye; fra bums til adelsmænd, fra hore og skøge til kvinde, og for mænd ned til alfonsen og kongen i sig. Fra isolerede individer til personer, kollektivt i vigør.

"Studier" er studier i at forandre verden. Det er naturvidenskab, hvor vi lærer naturens love - dem vi lever af - at kende; det er samfundsvidenskab som det vi lever igennem og reflekterer over, det vi har bevidsthed om: det sociale vi griber med vores hænder og måden vi flytter fødderne på, og det psykologiske, hvor vi hver er person for vores subjektive liv.

I dag er "studier", som det at forandre verden, nærmest lig med kamp og splittelse! Vi slås mod hinanden, vi afgrænser os fra de andre - fx ikke-studerende, eller sumperne blandt os, de særligt studiebetingsramte. Samtidig - eller som følge heraf - bliver vores videnskabelighed - det som det påstås af systemet, at vi globalt uddannes til - bare dårligere. Meget er reaktion, søgning af private nichèr, retsligt, moralsk, juridisk - for selv at overleve, bare lidt menneskeligt.

Forståeligt - når man er under tryk. Men så meget desto mere er det vigtigt også at svare igen med udvikling - ellers bliver det de stadige gentagelser, de små hop på stedet, hvor tingene uden om bare bliver dårligere.

Udvikling er at gribe sammen, favne. Det er at tage udfordringen op.

Dette hus lever af, hvad der produktivt kan gi's det; og hvad der er af fristeder, fælleshed og rum til det.

Det er stadig sig selv, intakt - men der er mange flere etagemeter, end de få vi "fester" i, og som vi endnu ikke har fået nøgle til.

Huset har også derfor brug for flere aktivitetsgrupper at udvikle sig igennem:

rådgivningsfløjen kan også være særlige social-juridiske grupper - oppe på tredje sal, når vi får den; interessegrupperne også særskilt politisk markerende fra kælder til loft, - når kælderen bliver vores; og værengrupperne mere subjekt i den offentlige debat, hvor ellers kun boulevardpressen og de private frustrationer læver - også inden ved siden af i Købmagergade 50, som vi heller ikke har fået nøgle til, selv om det nu står tomt.

Få en idé med livet og kobbøl dig på husets standpunkt - så kan alt dette også være din fælles kraft.

Kalle

TIL AKTIVGRUPPERNE OG NYE ENKELTE

Vi må løfte lidt mere sammen - især også de grupper, der bare mest bruger stedet for kun deres egen aktivitet.

Huset skal indtages; det skal udvikles kulturelt og socialt - og der er mere plads udenom os, og vi skal ha' de fandens forhandlinger bragt ud af "ingemandsland".

Pt fattes vi sammen bud på husets strategiske linie fremover. Men vi må kunne lære af historien. Starte med begyndelsens abc. Og så håber vi også på dit bidrag.

Bestyrelsen i SH
/ marts 1988

Der er kommet skuffe til alle aktivgrupper. De står i baren. Brug dem til kommunikation med andre/grupper.

FORUM har også brug for udenbys aktivister. Forum er et lille nyt blad, et tidsskrift om det psykologiske genstandsområde. Og det har sine rødder i den samfundskritiske del af studenter- og venstrebevægelsen.

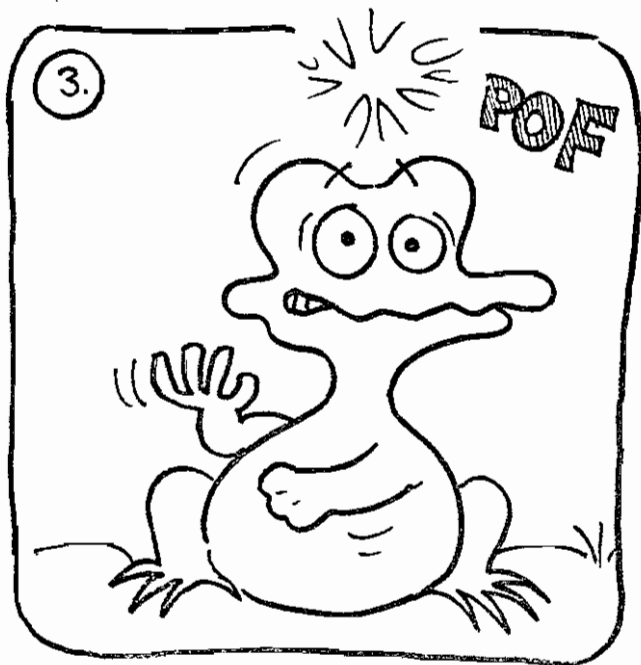
Ligenu er vi kun københavnere om det; og dette er kun en variant og udlægning - lokalt set - af den kritiske psykolog. Der må være andre positive bestemmelser heraf; i andre universitetsbyer, eller hos alenearbejdende, måske langt ude på landet endda.

Vi har brug for indlæg til bladet; det du har på hjertet. Vi har også brug for at finde folk, der har "kredse", bogskabe eller relevante kantiner og mødesammenhænge at afsætte det igennem. Men målet er ikke bare at komme bredere ud.

Snarere er det at få videreudviklet og opbygget den fagpolitiske kultur i videnskabelig socialistisk retning, så et reelt alternativ til det bestående kan artikulere sig teoretisk som praktisk. Eet nummer er blevet lavet. Og nummer to er lige kommet - et halvt år forsinket!

Men fat pennen og kontakt os. Nummer tre kan blive anderledes.

FORUM c/o Studenterrådet
Krystalgade 16
1172 København K. Eller
01-813788, 01237064, 01222523

Staffan

teori & praksis

Beretning fra 4. Internationale Ferienuniversitet Kritisk Psykologi, 5.-10. oktober 1987, Fulda.

Vi var en lille gruppe psykologer og psykologistuderende fra København, der først i oktober drog af sted til Fulda i Vesttyskland. Knap 300 andre vesttyskere - og enkelte andre fra Holland, Belgien, Østrig og Schweiz - gjorde det samme. Målet var deltagelse i det internationale ferieuniversitet, der nu for fjerde gang blev afviklet i Kritisk Psykologisk regi.

Temaet for ferieuniversitetet var "forholdet mellem teori og praksis i psykologien" - et tema, der blev vendt og drejet gennem forskellige oplæg, der hver havde deres hovedvægt på udvalgte dele heraf: ligefra forsøg på kategoriel bestemmelse af praksisbegrebet til præcisering af teori-praksis-forholdet indenfor bestemte arbejdsfelter (psykologisk forskning, terapi generelt som specifikt ved stofmisbrug, og pædagogisk arbejde med børn og unge).

TEORETISK LEDETRAD.

Det fælles udgangspunkt for oplæggene - som var beskrevet i forvejen i en lille piece - var, at teori-praksis-forholdet i psykologien ikke kun er en ren begrebslig sag at afklare, men at det fremstiller et reelt modsætningsforhold, der typisk udtrykker sig gennem en mængde personaliserende konflikter mellem "praktikere" og "teoretikere". I forlængelse heraf bliver teori og praksis da også hyppigt set i et udelukkelsesforhold til hinanden: hvad der er teori, er ikke praksis; hvad der er praksis, er ingen teori.

En sådan adskillelse mellem teori og praksis kan imidlertid ikke begrundes: der findes ingen samfundsmæssig-menneskelig praksis, der ikke også er begrebslig/teoretisk ledet eller styret, lige såvel som teoretiske overvejelser altid har sagslige og livspraktiske anknytningspunkter. En kategoriel adskillelse af teori og praksis betyder derfor en hypostatisering af den med klassemæssigt opstående arbejdsdeling mellem hånden og åndens arbejde; en hypostatisering der kun kan virke fastfrysende på de selvsamme borgerlige former, som det gælder om teoretisk og praktisk at gennembyrde, overvinde.

UGEN DER GIK.

Stor var vores forventninger til ugen i Fulda da også. Det er altid rart at komme ud blandt fæller. Og vi ville

gerne se bysen, høre oplæg og diskutere. Vi nåede det hele - omend diskussionen af oplæggene primært blev mellem os, da ingen af os er særlig gode til det talte tyske. Det var derfor ikke i gruppe- og plenumsnakke, at vi vovede hovedet frem ift de andre, men mest på tomandshånd til fester og på værtshuse. Godt nok! Men også - efterhånden som ugen skred frem - dybt frustrerende, da vi mere og mere oplevede, at vi faktisk havde noget at bidrage med både teoretisk og praktisk-organisatorisk ift den videre udvikling af kritisk psykologisk teori og praksis.

Den sidste aften fandt vi ud af at ta' frustrationerne på ordet. og vi fandt sammen for at lave et lille oplæg til næste dags plenum. Tysk eller ej - vi ville ud med noget, ville også gerne gi' vores bidrag til ferieuniversitetet. Forud herfor havde også gået et fællesmøde om muligheden for en organisering af kritiske psykologer, hvor det viste sig - noget overraskende - dels at der egentlig ikke var nogen organisering studerende imellem og mellem studerende og færdige i de andre nordeuropæiske lande, og dels at 'Berufsverbot' hang tungt over hovedet på vesttyskerne for det overhovedet at organisere sig. Udgangen på dette møde blev dog at afholde et koordineringsmøde i Hamborg februar 88.

Vi skrev vores indlæg; det blev oversat i løbet af natten og rettet til næste formiddag med hjælpsomme tyskeres støtte. Men tiden var gået for os, og vi måtte haste for at nå vores tog hjem. Vi fik dog een til at læse det op for os senere på dagen i plenum. Feedbacken herpå kender vi ikke; men har senere med glæde konstateret, at mødet i Hamborg på dagsordenen blandt andet har et punkt om kategoriel kritik af nuværende kritisk psykologisk teoribygning - hvilket meget var indholdet i vores indlæg.

Selve oplægget kom imidlertid til at indeholde passager af "uforståelig" karakter i sin tyske oversættelse. Men når vores tyske støtter ville rette det til, så forsvandt vores mening/pointe! Et formidlingsproblem - ja. Men mere end det: noget indholdsmæssigt også; og det endte op med, at vi ofte fastholdt vores tyske formuleringer - i håbet om ikke at tabe vores eget standpunkt for det første, og for det andet at det måske kunne inspirere til indholdsmæssig om- eller gentanke. Og dette ikke mindst ud fra, at det "uforståelige" dukkede op ved analoge problemstillinger, hvorfor det også måtte have at gøre med uklarheder/uenigheder om den kritiske psykologis udviklingsretning.

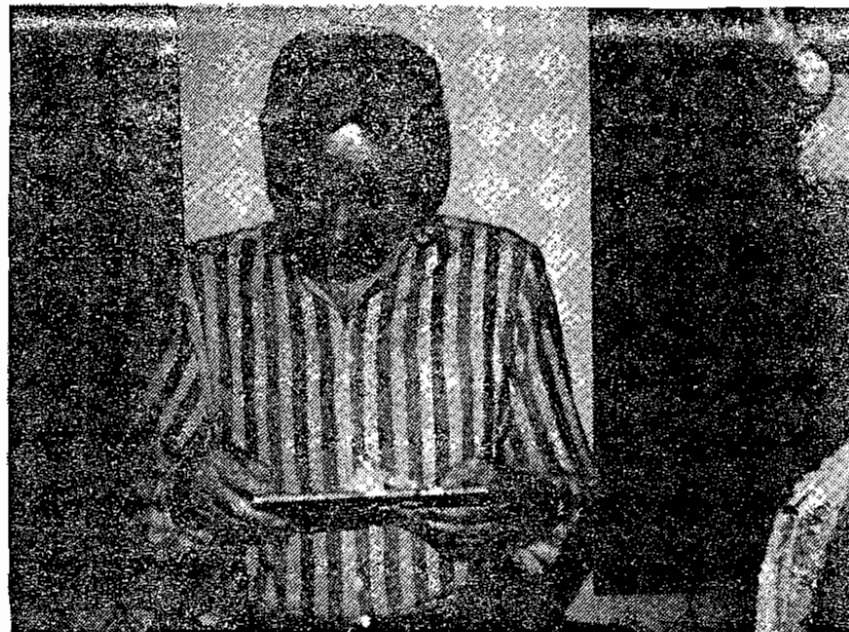
Vi valgte i vores indlæg ikke at kommentere de enkelte dage/oplæg; men mere at prøve at trække noget generelt ud af ugen, og at knytte det sammen med problemet om organisering - simpelt hen fordi der var denne sammenhang for os. Derfor tror vi også, at vores indlæg kan gi' mening for andre end de, der selv overvarende indlæggene - indlæg, der forøvrigt også trykkes op i bogform senere på året.

VORES SAMMENFATNING AF UGEN.

"Vi er en lille gruppe psykologer og psykologistuderende fra København, der har været meget glade for at være med til dette Ferieuniversitet her i Fulda. Oplæggene har været gode; mere konkrete end tidligere oplæg om tilsvarende emner, og dermed også mere "praksisvenlige". Vi oplever også, at kløften mellem de teoretiske bestemmelser og de praksisområder, som de er til for i praksis at udvikle/bemestre, er blevet mindre.

Vi finder dog ikke så meget nyt i de enkelte oplæg taget for sig, eller i forhold til de genstande, som de omhandler. Dette indtryk mener vi tildels må forklares ud fra vores utilstrækkelige tysksproglige færdigheder, som kan betyde at mange - mere eller mindre væsentlige - nuancer i det talte tyske sprog tabes for os. Men en anden årsag til, at vi ikke finder så megen nyt i oplæggene, finder vi må forklares ud fra de muligheder, som den måde, vi har organiseret os på i Danmark, giver os. Og det, der her er på tale, er en flad struktur af Kritisk Psykologiske arbejdsgrupper, der fungerer autonomt. Af grupper kan nævnes bladgruppe (FORUM), alternativt rådgivning (REGNBUEEN), læse- og oversættergrupper, halvårslige Krit.Psyk seminargrupper, fabriksaftener som er månedlige debataftener om udvalgte emner, neuropsykologiske grupper, fagpolitisk gruppe, fagkritisk gruppe, biblioteksgruppe osv osv. Aktuelt er der egentlig to parallelle organiseringer - een for færdige og en for studerende - men der er også overløb her imellem i kraft af, at mange færdige vedblivende arbejder indenfor studenterorganiseringen, der også som erklæret mål er åben herfor. For tiden er der også initiativer i gang i retning af opbygningen af een samlet organisering.

Rent indholdsmæssigt i organiseringen - og for de enkelte grupper - er det centrale, at der arbejdes konkret med at udvikle, formulere og løse problemer - man organiserer sig simpelt hen herom - såvel gennem praktisk arbejde som gennem teoretisk almengørelse af vores virksomhed; og dette lige fra formidlingen af studieprojekter på

månedlige møder som til praktisk bruger/klientarbejde for og med andre. Det er især overstående indholdsmæssige aspekt - den konkrete kobling mellem teori og empirisk arbejde - som vi oplever som brugbar for gensidig formidling af erfaringer, for teorikritik og -udvikling, samt at det støtter os i at være godt ajour med det sidste nye indenfor området.

Når vi med ovenstående siger, at vi ikke finder så meget nyt i de enkelte oplæg - måske! - så vil vi dog også samtidig fremdrage (og dette er det andet hovedpunkt i dette indlæg), at oplæggene tilsammen pejer på noget kvalitativt nyt indenfor kritisk psykologisk teoriudvikling: nemlig relativeringen af funktionalitets-kategorien. Om det er intenderet eller ej, så synes alle indlæg at knytte funktionalitet og restriktivitet sammen. Mao synes funktionalitets-kategorien at have fundet den eller de genstande, hvor udviklingen primært er knyttet til betingethedstankning, til egenoverlevelse indenfor det eksisterende; og dette vil igen sige, at funktionalitets-kategorien knyttes til de rum, hvor udviklingen enten er suspenderet (:stilstand) eller determineret i form af een udviklingsretning.

Pudsigt nok er ovenstående karakteristika for restriktiv "udvikling" analoge med det, som den Kritiske Psykologi blev kritiseret for at indeholde i sit grundlag i sin startfase i 70-erne: samfundshistorien som forudbestemt, endemål socialismen per automatik - hvilket også er en suspendering af det menneskelige subjekt i historien. Hertil er der at sige, at nok kan den forudgående historie ikke have foregået på anden måde, end den måde den rent faktisk foregik på, hvad der altså langt fra behøver at være funktionelt - vel at mærke; men den kommende historie: her er der alternativer! Nogen dog mere duelig for samfundsmæssig almengørelse end andre- andre overhovedet ikke duelige til noget som helst.

Dette gælder også for det enkelte individstandpunkt, hvor netop dette standpunkt - at stille sig på subjektets standpunkt og tematisere dets dobbelte mulighedsrum, hvor man som individ altid har et alternativ - finder vi da også, at den Kritiske Psykologi har betrukket og som værende godt igang med at (videre-)udvikle.

Den Kritiske Psykologi er altså - ud fra vores opfattelse - ikke længere lig sin egen funktionalitet. Og dette finder vi vigtigt at huske i forhold til den udviklingsopgave, der nu stiller sig -for også her vil der være alternativer, nogle mere brugbare end andre. Og skal vi give vores bud på den kommende udviklingsopgave, så finder vi, at den består af to ting:

A) - at stille sig på et subjektstandpunkt har som konsekvens, at man stiller sig på det konkrete individs standpunkt, dvs hver af os som personer. Altså drejer det sig om at opprioritere oparbejdningen af en personlighedspsykologi. Men i denne oparbejdning er det vigtigt at huske en gammel pointe fra L.Såve: at en teori om det konkrete individ - en personlighedspsykologi -er funktional underordnet en samfunds-/sociologisk teori, idet de samfundsmæssige forhold altid overlever det enkelte individ, lige såvel som det er de overleverede sociale betingelser, som det konkrete individ må samfundsmæssiggøre sig igennem. Forudsætningen for udviklingen af en duelig personlighedspsykologi er derfor udviklingen af en tilsvarende konkret samfundsteori, der så at sige også er mediet for personlighedspsykologiens oparbejdning. Forbigåes ovenstående indenfor personlighedspsykologiens område fremmanes eller opnås blot endnu en teori om det isolerede og private individ, der har brug for kraft udefra for at kunne udvikle sig; det bliver en psykologi om "den anden/de andre" - fremfor om een selv i sammenhængen med andre i den samfundsmæssige produktionsproces.

B) - I forlængelse af udviklingen af denne enhed mellem personlighedspsykologi og samfundsteori er det vigtigt for det andet ikke simpelt at overføre den nuværende funktionalitetsbestemmelse til bestemmelsen af den praktisk almengjorte handleevne. Vi finder her, det er et åbent spørgsmål, om det overhovedet er dueligt at tale om en funktionalitet for og i dette valg af ikke-restriktivitet indenfor stats- og klasse-mæssige betingelser, idet netop disse betingelser river kort- og langsigtede interesser og behov fra hinanden, og hvad og hvilket knytter så disse sammen igen på lang sigt, når det er funktionelt på kort sigt at handle restriktivt?! Men hvis der kan tales om en funktionalitet her indenfor, hvilken art og karakter har den så i givet fald? Ud fra dette bliver det vigtigt at begrebsliggøre og videreudvikle den kollektivt-personlige praksis netop der, hvor det formås at overvinde lidelse, vende nøden og lægge restriktiviteten bag sig.

Vender vi ud fra ovenstående forsøg på præcisering af den kritiske psykologis udviklingsopgave for nærværende tilbage til den enkelte oplæg på ferienuniversitetet, så er det nu muligt at fremhæve et overordnet problem, der har været gennemgående i oplæggene, men som særligt viser sig i Holzkamps indledende oplæg. I dette oplæg om praksisbegrebet - "Praksis, funktionskritik af et begreb" - finder vi praksisbegrebet bestemt for snævert, dvs ikke tilstrækkelig alment, idet det ikke i sig selv indeholder

eller omfatter det standpunkt, hvorudfra det kritiseres. Eller mere blødt formuleret: det er i hvert fald uklart fra hvilket standpunkt, at Holzkamp dels tematiserer den funktionelle modsigelse mellem praktikere og teoretikere, dels træder ud af den respektiv overvinder den.

Et alternativ til det problem, vi har har ladet Holzkamp stå for, finder vi i at lade enheden mellem personligheds- og samfundsteori være det standpunkt, hvor udfra der i videnskabelig forstand gæes til verden og til værks med. - Og dette er også vores forslag til det indholdsmæssigt samlende i opbygningen af en overregional organisation."

OG TIL SIDST.

Ovenstående indlæg er som vi formåede at fatte os i situationen. Vi har rettet det lidt til hør bag efter, men det bærer desværre stadig præg af at være skrevet med en oversættelse for øje og at henvende sig til flere ikke klart afgrænsede målgrupper: oplægsholderne som til Ferieuniversitet generelt, samt til de, der særligt har en interesse i opbygningen af en overregional organisation.

Det kan synes som om, at vi ikke i tilstrækkelig omfang har formået at takle det formidlingsproblem, der her er på tale. Og dette vil vi godt medgive vores kritikere. Men af større vigtighed finder vi nu, hvad det er for et indhold og hvilke praktiske former, som det politisk er vigtigt at sætse på opbygningen af, den aktuelle situation med højredrejning og en defensiv venstrefløj taget i betragtning. Sikkert er her, at de former og det indhold, der satte disse, og som klassekampen i 70-erne og først i 80-erne kæmpede sig ind i, ikke længere er tilstrækkelige. Spørgsmålet er så, om den implicitte strategi i dette oplæg - praktisk faglighed fra neden - er et tilstrækkeligt supplerende alternativ, eller om der skal mere til af kvalitativ art?

Svaret findes vel kun i den kommende praksis! Men det er allerede nu opløftende, at også andre (fag)grupper er under ny-organisering: et sociologisk forum - "Forum for socialistisk analyse og debat" - er lige blevet dannet, lige som et "Kritisk Initiativ" indenfor studenterbevægelsen er ved at finde sine første ben. Anliggende for også os - og lige så kritiske psykologer internationalt.

Birthe Palmblad, Danielle Mikkelsen,
Jesper Døpping, Inge Svane og Kalle
Birck-Madsen

Kære

I "Forum for socialistisk analyse og debat" holder vi et første offentligt debatmøde. Og vi vil være glade, hvis I vil bringe nedenstående mødeindkaldelse og/eller annonce (som vi desværre ingen penge har til) i avisen.

Til mødespalte:

"Debatmøde om "De venstreintellektuelles funktion i dag".
Oplæg ved Niels Bredsdorf, Benito Scocozza og Poul Petersen. Christianshavns Beboerhus tors.d.4.februar kl.19³⁰.
Arr: Forum for socialistisk analyse og debat."

Eller som annonce:

"Offentlig møde om:

Socialistisk teori og praksis i dag -
om venstreintellektuelles bidrag til
80-ernes og 90-ernes socialistiske
politik.

Oplæg ved

Poul Petersen, VS

Benito Scocozza, KAP

Niels Bredsdorf, tidsskriftet Kurasje

Tid: torsdag 4.februar kl.19³⁰

Sted: Christianshavns Beboerhus

Arr: Forum for socialistisk analyse og debat. "

Mange hilsener

Kalle Birck-Madsen

Bragesgade 18, 1.th.

2200 København N

01-81.37.88

Til

Poul Petersen,
Niels Bredsdorf og
Benito Scocozza.

Først og fremmest rart, at I vil deltage med et oplæg til diskussion indenfor Forum: torsdag d.4.februar kl.19³⁰ i Christianshavns Beboerhus.

Den nærmere præcisering af temaet - ud over hvad I allerede har fået (31.12.87) - falder os svært i planlægningsgruppen, idet det er et møde, der indgår i en ny sammenhæng, der endnu langt fra har fundet sine organiske samfundsmæssige ben.

Men mødet annonceres i Arbejderavisen, Klassekampen, Solidaritet, Socialistisk Weekend og Information med titlen

"De venstreintellektuelles funktion i dag" i en kort udgave,
og i en lang som

"Socialistisk teori og praksis i dag - om venstreintellektuelles bidrag til 80-erne og 90-ernes socialistiske politik".

Skal vi alligevel prøve at kredse genstanden ind, så er debatgenstanden ikke først og fremmest alment om teori og praksis; men snarere hvad en historisk tilgang/indfaldsvinkel på venstrefløjens rum og situation i dag stiller af udfordringer, krav og perspektiver for praktisk socialistisk politik, specifikt for de venstreintellektuelle. Dette indbefatter også overvejelser over, hvor skillelinier i dansk politik i dag går, og hvordan disse bedst kan gribes og internt på venstrefløjen udnyttes fremover.

Selve begrebet om "venstreintellektuelle" kan også stilles til debat. Har det overhovedet (stadig) en duelig samfundsmæssig genstand, eller er det aktuelt et legitimationsbegreb for marginaliserede teoretikere, der har svært ved at komme ind på kamppladsen - og i givet fald, hvor er denne. Spørgsmålet om aktuelle alliencepartnere stiller sig her, og ligeså problemet om organisationsstruktur (indplacering i billedet af partier, bevægelser og fagforeninger).

I har selvfølgelig frit spillerum for, hvordan I kan gribe temaet an. Har I spørgsmål eller tvivl går vi gerne ind i en snak herom, lige såvel som vi gerne vil fungere som koordinator mellem jer.

På forberedelsesgruppens vegne
John Andersen, 01-308390 Arbejde 01-150520
Hvf Frederikshøj 228, 2450 SV

Kalle Birk-Madsen
Kalle Birk-Madsen 01-813708
Bragesgade 18, 1.th, 2200 N

Kære Regnrod.

Jeg har lovet at gi' Jane noget information om Regnbuen.

Et par ord udviklede sig. Og blev til et par sider, der også meget udtrykker mit billede på en tilstandsproces. Det blev til en invitation til os. Dermed er det også en gruppe, der udtaler sig.

Og du får det til diskussion af, om det er det væsentligt almene, der er blevet sat på begreb. Det er endnu ikke sendt endnu.

Vedlagt til "Kære Dig!" har jeg tænkt på følgende:

- "Tanker til og om en rådgivning"/okt 84.
- "Terapi - et fælles problem om afmagt, at det eksisterer og om dets overvindelse som en del af kampen for socialismen /au 85
- "Regnbuer"/86
- Folder /86
- Forum nr.1/86
- "Lidt om Regnbuens generelle arbejde"/nov 86
- " "Spiri-Marx"/dec 86

Er der mere - tilgængeligt! - at vedlægge?

Tanken er også, at "Kære Dig!" kunne sendes til Lone og andre, som vi i gruppen har kontakt med.

Men vi stilles også snart overfor - om ikke lige nu - at få snakket igennem ved hver ny, hvordan vi som gruppe kan prioritere ressourcer og stille rum til rådighed for indgåelse i arbejdet.

Kalle

Kære Dig!

Hermed lidt fra Regnbuen - et sted der er åbent for alle, og hvor alle er velkommen til at gå med i den fælles udvikling af arbejdet.

Regnbuen er dog primært også et studenterprojekt, men med dets fagpolitiske profil af alternativ rådgivning er dette mere en rettesnor og et prioriteringsområde, end det er en definition af rum for nogle.

Hertil kommer også, at Regnbuen ligger i Studenterhuset, hvor kun studerende må komme; men dette er mere et problem om et politisk gunstigt tidspunkt at ændre husets vedtægter i dets videre udvikling - for husets interne strategi er også langsigtet forbund af studerende og akademikere, af bønder og arbejdere.

Af samme grunde er der også i dag et bomærke af "rådgivning for studerende af studerende".

For tiden er det "kun" kritiske psykologer, der er derinde. Vi har prøvet gennem årene at få studerende fra andre fag og andre faggrupper med i arbejdet, men det er ikke lykkedes. Vi har nu heller ikke været særlig aktive herom, selvom vi har været udadvendte med det fra tid til anden. Meget herom hænger dog sammen med, at det er krævende ordentligt at arbejde med denne nødvendige læreproces - og vi har squ altid for få ressourcer.

Vi synes altid at fattes ressourcer; både når vi har få brugere - en enkelt eller to - eller når vi har mange som nu, hvor der er mellem 3 og 15; og hertil kommer også aktuelt en støttegruppe og en selvhjælpsgruppe, hvor vi er med.

Vi har enkeltvis "visitation" - folk ringer eller møder op, har set os i Information, hørt om det fra andre, henvist fra læge eller Galebevægelsen oa - men har nu i en tid snakket om at tage imod gennem en åben støttegruppe - en problemafklaringsgruppe - som det primære. Og dette dels for at opprioritere grupper, gøre nye erfaringer her, og dels for at klare det pres på os, som af og til er for stort. Vi har da heller ikke rigtig venteliste; og vi henviser heller ikke generelt - kun en enkelt gang har vi måttet gøre det af uoverskuelige grunde.

Formelt er det onsdage fra 18 til 23 vi er der; men mange forløb kigger andre dage og tidspunkter.

Vi arbejder to og to om en bruger, hvor de personer en bruger har lyst at tage med er velkommen. Vi arbejder også helst med een af hver køn - og med mindst een med samme klassebaggrund som brugeren, hvad vi aldrig nogen sinde endnu har kunnet praktisere systematisk. Alt ovenstående er vores indfaldsvinkel til en ny brugerkontakt - men det ændres og kan ændres efterhånden som en brugers problem og krav til problemløsning lader sig bringe frem i lyset.

Det gælder både for køns- og klassedimensionerne at vi altid har prioriteret en snak om dem, men vi har aldrig systematisk fået det; så vi kender kun de "gamle"/klassiske bestemmelser heraf, men ikke særligt de nuancer og specifikke personlige kampe, der konkret ligger, når de bæres og skal overflødiggøres. Ligeså har nogle initiativer til at lave en særskilt kvindederådgivning ikke rigtig taget form. Den nærmere genstand herfor har været svær at indkredse - fra en kritisk psykologisk indfaldsvinkel!

Alt det her viser sig også forskellige modsætninger i gruppen, hvor det er uklart, hvori de er funderet. Der kan være forskellige personlige motiver til at gå med i arbejdet; det kan være forskellige områder, der prioriteres indenfor Regnbuen, eller brugerunderlaget for de enkelte kan være forskellig - hvor der idag er to klart adskilte brugerkategorier: "studieskiftere" overvejende fra tekniske/overbygningsfag og "psykiatriserede skæbner". Aldersmæssigt er brugerne fra 20-erne til op i 30-erne, og med en klar overvægt af kvinder.

Når vi prøver at udvikle arbejdet, når vi støder på problemer - fremfor at definere os ud af dem - så er vi løbet ind i det svære ved hele tiden at være på højde med sit eget arbejde - både teoretisk, fagligt og personligt, og ikke at glemme praksis'en.

Vedlagt er forskelligt materiale, men det bærer den skævhed i sig, at det kun er noget af Regnbuens arbejde, der her kommer på begreb. Men vi prøver at bide skeer med dette, så på et tidspunkt vil det også være overvundet.

Mange hilsener Regnbuen

FORUM har også brug for udenbys aktivister. Forum er et lille nyt blad, et tidsskrift om det psykologiske genstandsområde. Og det har sine rødder i den samfundskritiske del af studenter- og venstrebevægelsen.

Ligegyldigt er vi kun københavnere om det; og dette er kun en variant og udlægning - lokalt set - af den kritiske psykologi. Der må være andre positive bestemmelser heraf; i andre universitetsbyer, eller hos alenearbejdende, måske langt ude på landet endda.

Vi har brug for indlæg til bladet; det du har på hjertet.

Vi har også brug for at finde folk, der har "kredse", bogskabe eller relevante kantiner og mødesammenhænge at afsætte det igennem. Men målet er ikke bare at komme bredere ud.

Snarere er det at få videreudviklet og opbygget den fagpolitiske kultur i videnskabelig socialistisk retning, så et reelt alternativ til det bestående kan artikulere sig teoretisk og praktisk.

Et nummer er blevet lavet. Og nummer to er lige kommet - et halvt år forsinket!

Men fat pennen og kontakt os. Nummer tre kan blive anderledes.

FORUM c/o Studenterrådet
 Krystalgade 16
 1172 København K
 Eller 01-813788, 01-237064, 01-222523

16.2.88

Kære PsykologNyt

Vedlagte nonprofitable og psykologiinterne notits fra FORUM vil vi meget gerne ha` bragt under meddelelser i førstkomende nummer af PsykologNyt.

Mange hilsener

Kalle Birck-Madsen 02879

Kalle Birck-Madsen
Bragesgade 18, I TH

2200 København N

01-81.37.88

SPIRI - MARX

Dette oplæg refererer en konkret massage-weekend, der som præmis havde, at det var arbejde med en allerede etableret gruppe, som alle kendte hinanden fra fælles virksomhed; næsten alle kendte også til området i forvejen. Oplægget er desuden udbygget med tanker gjort bagefter - tanker der blev produceret på weekenden i kraft af selvsamme gruppe.

Lørdagen:

- teoretisk om psyke-soma-forholdet s.2;
(Skitse o: almen samfundsmæssig kollektiv-personlig udvikling s.4; Skitse o/a-c: almen nødvendighed indenfor begrænsede betingelser s.5; Skitse 1: ideologisk subjektion s.6; Skitse 2: energiflow s.7; Skitse 3: healing-mennesket s.8; Skitse x: en fænomenologisk fejltagelse s.11; Skitse y: healing-menneskets ideologiske magt s.12; Skitse 4: Spiri-Marx s.13)
- personaliseringsprocesser s.15;
- rysteøvelse s.19; - vejtrækningsøvelser s.19; - energi-cirkel; og krop-afspænding s.20; - massage-demonstration s.21; - meditationsøvelse s.22; - fysisk kontakt og diagnostik s.23.

Søndagen:

- teoretisk om personlighedspsykologisk energiarbejde s.24;
(Skitse 5: Skizofremiklemmen - den ikke-magten egen ideologiske subjektion længere og ingen ydre udvej s.28)
- rum s.29; - interesser s.29; - ressourcer s.30;
- en marxistisk meditation s.31;
- det videre s.33; - litteratur s.33; - bilag: programmet

I Regnbuen har vi holdt en massage-weekend med det formål at få et indblik i området af meditation, massage og kropoplevelse/bevidsthed. Her igennem ville vi søge, dels at tilgodese/prioritere os selv som personer, og dels at oparbejde noget kompetence på området af rådgivning/terapi, der relaterer sig specifikt til den kropslige egenoplevelse af sig selv.

I tilgift fik vi med weekenden også en god gruppeoplevelse. Tilbage er, hvordan vi fremover mere systematisk kan få de på weekenden bearbejdede forhold med i fremtidigt udviklede dagligedage, og også hvordan vi ligeså systematisk kan arbejde med disse virkelighedsdimensioner indenfor Regnbuens generelle virke.

Det følgende, som i store træk er en udskrift - lidt forkortet nogen steder, groft udvidet andre steder - af, hvad der blev formidlet teoretisk som praktisk på weekenden, skal derfor tjene til at fastholde det, som vi har søgt at arbejde med indenfor området - og forhåbentlig kan det også inspirere andre til at gå med i en teoretisk som praktisk videreudvikling af det.

Det sidste om en "videre"-udvikling er påtrængende, idet området er meget bredt - det er svært blot med nogen præcision at bestemme det som fænomen, hvilket omvendt er en forudsætning for den nødvendige historisk-logiske oparbejdning/teoretisk gennembrydning - og endvidere er de til området knyttede koncepter stort set alle metafysiske om en hals. Den praktiske brug heraf - såvel teknisk som tolkningsmæssigt - behøver derfor langt fra at føre til udvidet værensfylde i den praktiske livsproces; og selvom det skulle gøre, hvordan så bevidst videreudvikle denne, når det er uklart, hvilket virkelighedsforhold, der gribes og gribes ind i. Brugen af eksisterende - metafysiske - koncepter kan derfor styrke den fremmedgørelse, der allerede er eksisterende - og herigennem virke forførende og reaktionært tilpasningsaktive i deres formidling.

Selve weekenden - bestående af to gange 5 timer til teori om området, afslapningsøvelser, (aura-)meditation, massage mv - slap heller ikke fri af ovenstående fare. Områdets mangelfulde duelige oparbejdning muliggjorde ikke en historisk-logisk fremstilling af de væsentligste indholdsmæssige aspekter i deres udviklingsmæssige sammenhæng.

Hvad der der imod blev søgt formidlet var alene en slags foreløbig teoretisk før-bestemmelse (:en fænomenologisk genstandsindkredsning) af soma-psyke-dimensionen ud fra eksisterende - overvejende spirituel - teori indplaceret

at subjektet må svare igen med udvikling på trods heraf, udenom eller ved siden af - eller simpelt hen over - hvorved aktivitetstildragelsen efterlades ubearbejdet, ikke-integreret; men da den ikke hermed forsvinder, må den vedblivende være i det biografiske bagland som en fysisk kerne (:psykosekerne) af et specifikt kognitivt-emotionelt virkelighedsforhold, der som aspekt ved handleevnen medbestemmer denne, og dette også ved at kunne træde frem som dynamisk aktiv under bestemte betingelser.

Det hævdes ofte, at psyke-soma - eller i holistisk forstand: krop og sjæl - er en enhed, og uadskillelige aspekter af det menneskelige væsen. I Østen har man så i årtusinder forfægtet dette standpunkt, medens Vesten har opretholdt med en opsplitning mellem krop og sjæl. I samme åndedrag fremmanes den vidtrækkende betydning, som den fænomenale integration af østlig erfaring- og vestlig eksperimentalvidenskab har og vil få for livet på denne klode.

Og det er da i en vis forstand plausibelt nok! Men hvilken betydning? Hvilken enhed er psyke-soma-dimensionen da udtryk for? Er den en bestemmende enhed - den bestemmende dimension - der karakteriserer os som samfundsmæssige væsener; eller er den tvært imod den enhed/dimension, der træder frem som specifik bestemmende i de livssituationer, hvor den menneskelige personlighed - indenfor dens særlige kollektivgruppemæssige betingelser - betinges somatisk og/eller fremmedbestemmes psykisk. Den sidste bestemmelse skal forfægtes her - for kun ved betingede respektivt fremmedbestemte subjektive bearbejdningsforhold kan det menneskelige individ opleve og erfare sig på afstand og i modsætning til dele af sig selv. Ved sådanne bearbejdningsforhold er det ikke personlighedsudvikling - som almen samfundsmæssig udvikling - der er på tale, selvom det måske kan ende med at blive det; snarere er der tale om, at personligheden står overfor en indre udviklingskonflikt: den skal både på samfundsmæssig vis gribe sit eget personlige livsperspektiv og dets tilsvarende kollektivmæssige standpunkt og udholde pressende, stressende og smertende individuelt-sociale begrænsninger. Ved en sådan indre udviklingskonflikt er der tale om et symptombåret formidlingsforhold mellem person og kollektivgruppe, der udvikler sig i stagnativ retning i den grad, det ikke er muligt for den enkelte at tage vare på alene sig selv i kraft af omsorgen i andres aktiviteter.

Når formidlingsforholdet mellem person og kollektivgruppe er symptombåret - hvilket udtrykker sig i nedsat handleevne og forstyrret livsfylde - er der tale om eksistensen af atypiske modsætningsforhold mellem det psykiske og det somatiske på den ene side, og på den anden side mellem det psykiske og det sociale; atypiske modsætningsforhold der gensidigt betinger og/eller fremmedbestemmer hinanden i kraft af uudviklede kollektivt-personlige strukturer. I skitse o og o/a-c er ovenstående udvikling skitseret.

i et marxistisk koncept om kollektiv-personlig udvikling. I praktisk forstand blev der videregivet teknikker til udvidet oplevelsesmæssig vandring i verden, og til håndtering af kropsmassagearrangementer. Endelig blev der også arbejdet med nogle øvelser til samling af en gruppes energi.

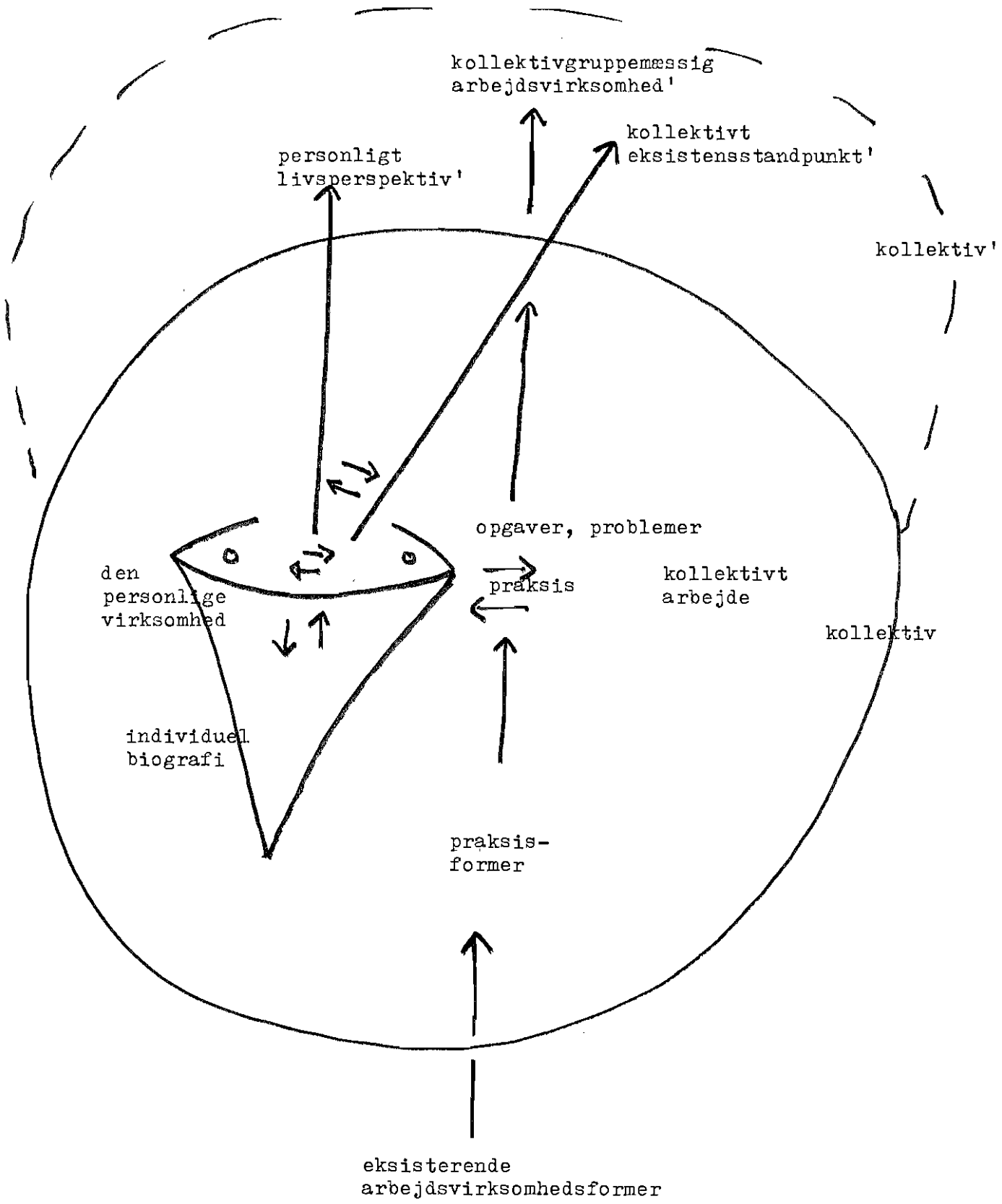
Det følgende følger dagene, som de fra min side blev grebet og formidlet. Det følger ikke helt programmet (se sidste side), og der er ikke noget om de enkaltets erfaringer og oplevelser med weekenden - men jeg vil opfordre de, der var med, til selv at fremstille og offentliggøre dem; og dette også ud fra, at den eneste, der er kompetent til at vurdere oplevelser og erfaringer er den enkelte selv - men da der omvendt ikke findes oplevelser og erfaringer i sig selv, men kun indenfor bestemte sociale situationer og sammenhænge, er det ligeså vigtigt sammen/kooperativt at få afdækket de bestemte formidlingsforhold her imellem, da kun grebet om disse formidlingsforhold muliggør greb om "den sig udviklende" praksis,- og her igennem den bevidst formidlede forbedring heraf.

LØRDAGEN. Og start med teoretisk om psyke-soma-forholdet.

Siddende ved kaffebordet med den nødvendige smøg - alle var vi rygere! - kom den første indledende kommentar, om vi ikke skulle gå i gang. Det mere "rationelle" - i betydningen det verbale - blev taget; det var ellers udskudt til senere.

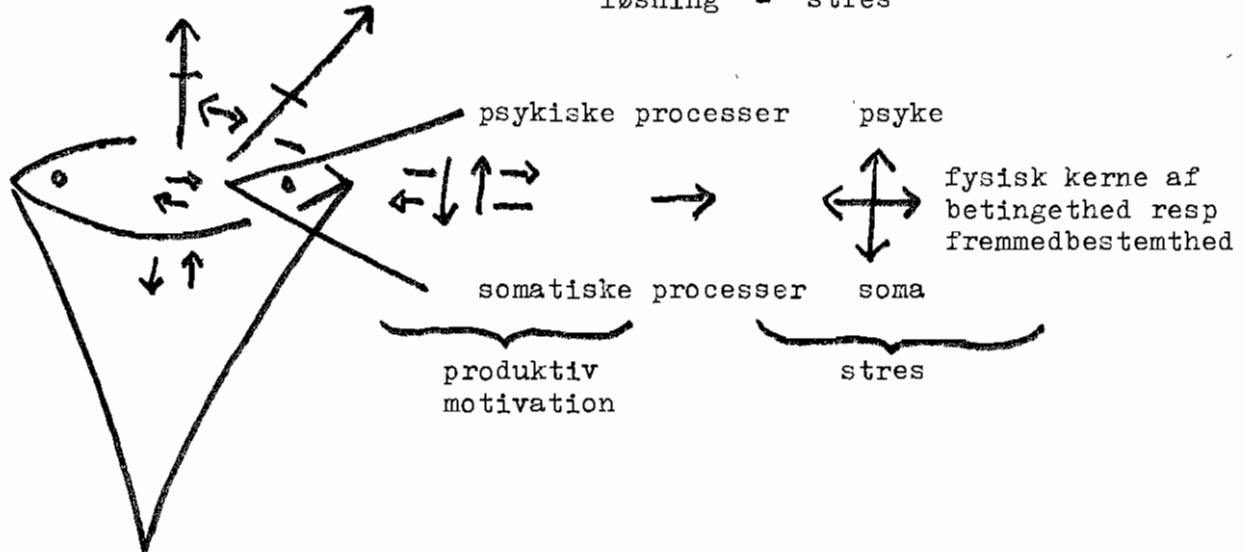
Med udgangspunkt i en del af formålet med weekenden - psyke-soma-dimensionen - blev det fremført, at det er muligt at opnå en slags "ren" oplevelse af denne på mange måder: via stoffer, ved at løbe, elske, når man presses og stresser op vedvarende uden at kunne undslippe denne tilstand, når man overbelastes og handler sig ind i sygdom osv osv. Alt sammen tilstande, hvor den personlige virksomheds middelbare formidling med det kollektivtgruppemæssige umiddelbart er overlejet med den individuelle aktivitet som relativt selvbestemt i sin egenbevægelse. Det er tilstande af momentvis eufori, fysiske ~~og~~ psykiske smertetilstande ~~og~~, der dominerer over den bevidst formidlede udvikling af væsentlige praktiske modsigelser. Den personlige virksomhed er i disse tilstande relativt selvstændiggjort overfor de kollektive arbejdsprocesser - hvilket kan være intenderet af subjektet selv, eller tvangsmæssigt fremtvungent gennem mangelfulde/begrænsede kollektive betingelser, hvor fælles utilstrækkeligheder bliver et individuelt anliggende. I den senere integration/overvindelse af sådanne psyke-soma aktivitetstildragelser gennem udvikling af den personlige virksomhedsform er det muligt,

Skitse o: almen samfundsmæssig personlig-kollektiv udvikling

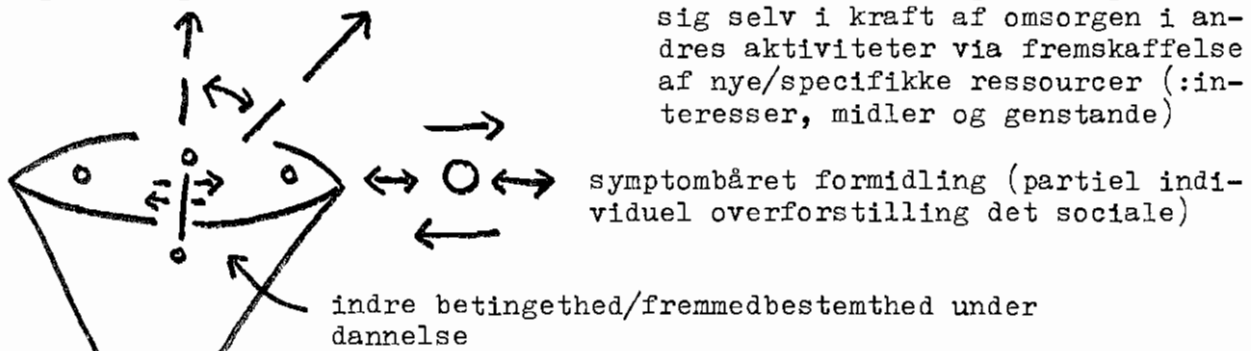

Skitse o/a-c: almen nødvending indenfor begrænsede betingelser

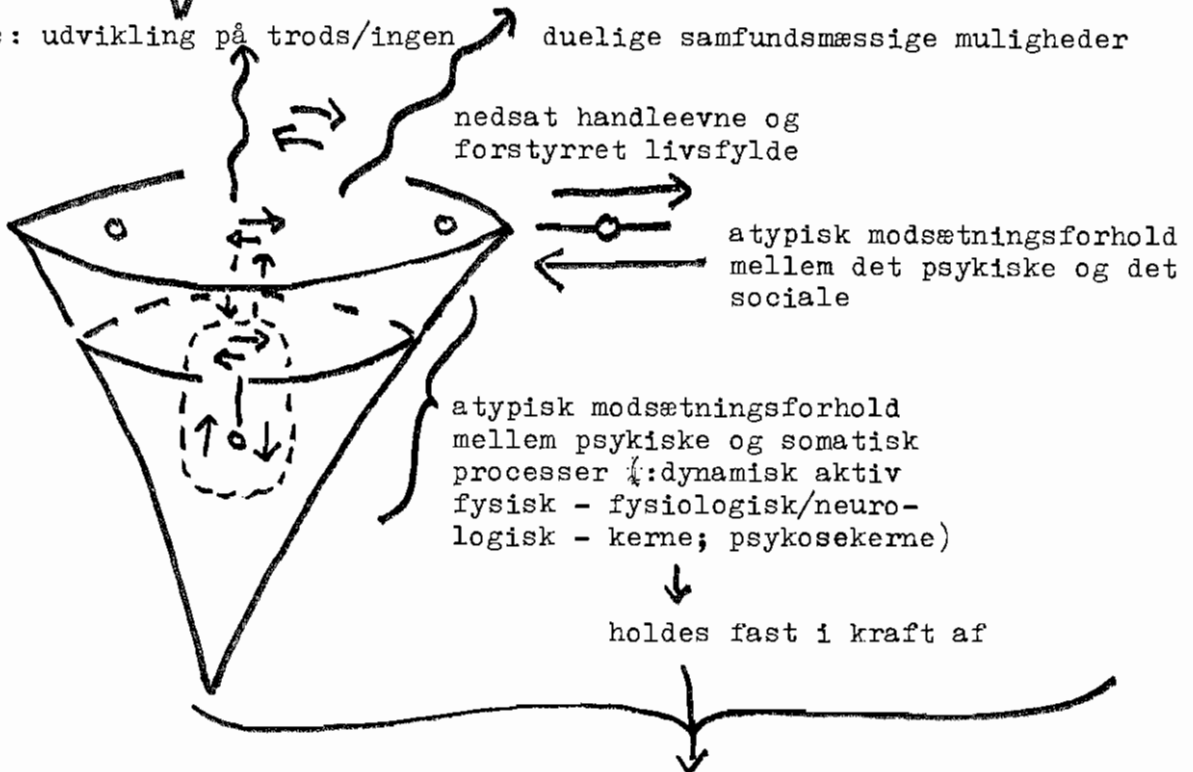
a: energimobilisering til nødvending: produktiv motivation; ingen løsning - stres

b: ingen muligheder for at komme omkring stressen ved at tage vare på alene sig selv i kraft af omsorgen i andres aktiviteter via fremskaffelse af nye/specifikke ressourcer (:interesser, midler og genstande)

c: udvikling på trods/ingen duelige samfundsmæssige muligheder

uudviklede dimensioner af kollektiv-personlig art

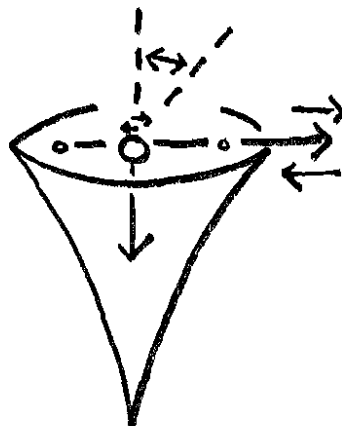
Stillet overfor ikke-løselige problemer - konflikter - hvor forholdet mellem person og kollektiv er symptombåret, som udtryk for misforhold herved, så ligger symptombehandling lige for, men vil ikke i længden ophæve betingelserne for de atypiske modsætningsforhold, og disses stagnative indflydelse for helheden - tvært imod vil alene symptombehandling kunne destruere helhedens reale udviklingsevne på irreversibel vis.

Det er også muligt at prøve at omgås symptomerne - fremfor at søge at få skovlen under dem - men livsprocesserne her indenfor må så subjektivt søges bemestret gennem kontrolbestræbelser ift psyke-soma-modsætningsforholdet, hvilket implicerer et herskabsforlangende overfor det sociale, da kontrol ellers ikke er mulig; eller omvendt: gennem kontrolbestræbelser ift modsætningen mellem det psykiske og det sociale kan der søges herskab over det somatiske.

Hvad der her kommer til syne gennem forsøg på at omgås symptomer indenfor de eksisterende praktiske begrænsninger er to - lige restriktive - livstile: i den første forsøges til stadighed en egenreparation af sig selv, for så senere (måske) at kunne gøre noget andet ("Sundhedsflipperne"); i den anden løber man stærkt indenfor etablerede rammer, for så senere (måske) at kunne gøre noget for sig selv ("Karrierestrissene"). Men i begge tilfælde vil det "senere" ikke blive nået - og nåes det ikke brænder man op indvendigt hen ad vejen - hvis ikke den tilgrundliggende uudviklede kollektiv-personlige struktur på een eller anden måde bliver gjort til arbejdsstand for den personlige virksomhed.

Til grund for ovenstående værensstrategier - ren symptombehandling eller forsøg på omgåelse af symptomer - ligger ideologisk subjektion: magtbestemt kollektiv-personlig formidling, hvor livet leves med 'noget' inde/nede i sig og 'noget' udenfor sig, som gensidigt suger energi og tiltrækker sig opmærksomhed, samtidig med at subjektet herfor lever forskudt herfra (altså væk fra den reale grund), hvorved udviklingen af det bevidst formidlede greb om udviklingsforholdet mellem personligt livsperspektiv og kollektivt eksistensstandpunkt tilstadighed (må) forbigås (skitse 1).

Skitse 1: ideologisk subjektion (skitse o/c i "ren form")

Ved ideologisk subjektion står personligheden hele tiden overfor at krakelere - hvad subjektet omvendt også kan beslutte sig til at gøre fra tid til anden, hvorved der så at sige gives luft. Spørgsmålet er dog, hvordan den ideologiske subjektion gøres til den arbejdsgegenstand, der også er duelig for samfundsmæssiggørelse.

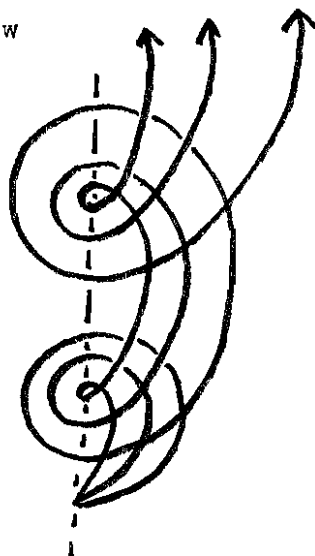
Til dette spørgsmål har området af meditation, massage, afspænding og sine bud.

Og følger vi det typiske bud, der er ved at almengøre sig indenfor dette område, så tager det sit udgangspunkt i at betragte mennesket - og alt i verden - som strukturer af energier.

Der er mange måder at afbilde disse på, hvad angår mennesket: de kan bestemmes som lag uden om os, eller som lag i os; eller begge dele: at vi sidder i et slags æg med energilag i os og uden for os med huden som skæringspunkt; der er også den at se os siddende i en cirkel, hvor hovedet træder særskilt frem overfor cirklen som udtryk for åndelig bevidsthed; og endelig er der også at se os som spændt ud i et vibrerende energifelt, som der er meditativ kontakt med (Jes Bertelsen billeder).

Der er ingen af disse bestemmelser, jeg oplever som dækkende. Men jeg har heller ikke selv noget præcist billede på, hvad en bestemmelse så kan være. Det tætteste, jeg kan komme det, er at se os som en tredimensionel spiral, der roterer mod uret (skitse 2).

Skitse 2: Energiflow

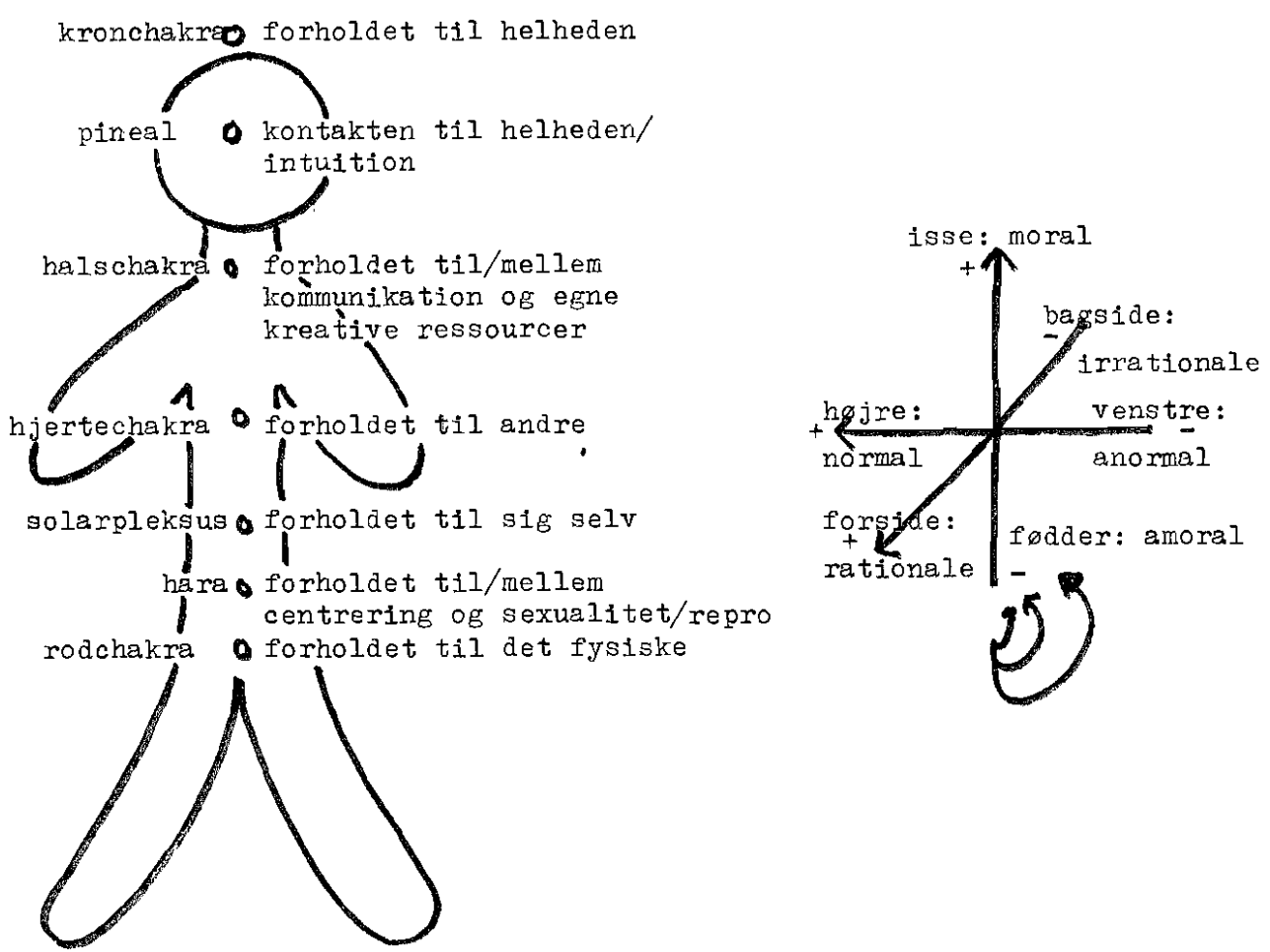

Rotation "mod uret" kommer fra den konstaterbare spændingsforskel mellem venstre/højre side i kroppen, mellem bagside/forside og mellem fødder/isse, med førstnævnte sider som negative og sidstnævnte som positive.

Ligesom strukturen kan bestemmes på forskellig vis, er der også et hav af måder at inddele den på i distinkte (del-)systemer af energier. Nogen opererer med 4 energisystemer, andre med 5, eller 6 - og endelig er der 7, som det nok mest almindelige i vesten indenfor en spirituel indfaldsvinkel. Til hvert energisystem hævdes det også, at der er et fysisk lokaliserbar center, de såkaldt chakraer (skitse 3).

I skitse 3 er også tilføjet et bud på de forskellige kvaliteter, som de enkelte chakra repræsenterer, lige såvel som kvaliteterne ved kropsakserne er søgt bestemt (Det er bevidsthedsfilosofi/binaritetstænkning på kropsligt niveau, se også model 3 i FORUM nr 1, s.24).

Skitse 3: Healing-mennesket

Sådanne kvaliteter og deres placering - hvilket også gælder for andre(s) bestemmelser heraf - er typisk udviklet indenfor særlige samfundsmæssige sammenhænge og positioner: fra klostre i (og udad) det asiatiske klassesamfund til nutidens karismatiske privatsituationer under statskapitalismen; det er rum, hvor man er stillet eller har stillet sig udenfor/over i kraft af magt eller qua magtbestræbelser. Og der er derfor al mulig grund til at være varsom med og mistænksoverfor deres funktionelle værdi for udvidet værensfylde - indtil nogen tager sig sammen og udvikler de almene samfundsmæssige bestemmelser for den kropshistoriske fylogeneese, der er deres rekonstruktionsgrundlag og videnskabelige målestok.

Bliver vi ved en ren energimæssig betragtning, så kan det umiddelbart siges, at en struktur kan komme i ubalance; der kan komme energiophobninger nogen steder indenfor enkelte systemer, underskud andre steder; og som følge heraf kan der dannes energiforbindelser mellem systemer, der ift den grundlæggende egenart af strukturens selvudvikling er af ren stagnativ karakter. Energi kan hermed være bundet, fraspaltet og fordoblet - hvilket funktionelt kan forhindre en struktur i at komme i ligevægt respektivt udvikle sig. Princippet i healing vil derfor kunne beskrives som åbning, integrering og opløsning af de ikke-funktionelle energisystemer/-felter, så energien i den helhedsmæssige struktur flyder frit.

Når der arbejdes på et rent energimæssigt niveau, så vil der i healingsmæssig forstand kunne hentes legitimation for sine overvejelser i kvantefysikken. Til den objektivisme, der her igennem kommer til syne, kan man tilføje, at kvantefysikken selv havner i en subjektivisme, NÅR det forbigås at tage udgangspunkt i en bestemmelse af den særlige form for materie - den kvalitative egenart - man har med at gøre.

Når det i dette tilfælde drejer sig om mennesket som samfundsmæssigt væsen, så er det centrale, at man ikke kan forstå udviklingen af dette - denne kvalitative egenart af materie - og reproduktionen af det menneskelige samfund uden at operere med bevidst formidlet praksis indenfor en kollektiv-personlig værenssammenhæng. At denne struktur så selv historisk senere er kommet i ubalance, er blevet splittet og fordoblet i hoved og røv spiller ingen afgørende rolle for argumentationen, men kræver dog at den selv følges i sin samfundshistorie. Dette skal ikke gøres her - men konstateres skal den slående lighed mellem samtlige healingsystemer og de samfundsmæssige strukturer, hvor centralismen er overregional med decentralt selvstyre: det er samfundshistorien fordoblet i en verdensstat over et verdenssamfund under - fremfor selvforvaltning gennem de forenede producenters verdenshistorie. Healingsystemers rationelle kerne er derfor, at de arbejder med mennesket som generelt individ - fremfor med det faktisk forefundne privatindivid, netop

det individ, der ikke har andet at miste end dets lænker som personlighed, men som dog også må krænke disse af sig, for som personlighed generelt at kunne hævde sig som menneskeligt individ, få sin menneskelige ret (Marx).

Af ovenstående kan to ting konstateres.

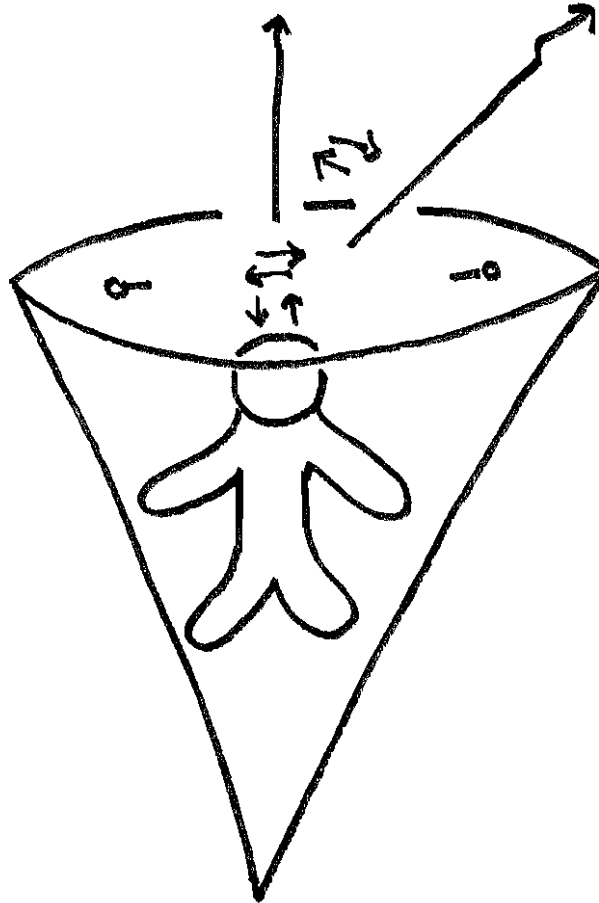
For det første at healingsystemer kan bringe den menneskelige personlighed tættere på sig selv, men de kan aldrig nå den! Hverken i praksis eller i teorien. Et argument herfor ligger også implicit i healingteorier - og indenfor den såkaldte "dybdepsykologi" også - når deres udviklingstankegang/ forståelse bringes frem i lyset: at først var bevidsthedstilstanden fælles ubevidst, så noget dyrisk ubevidsthed, herefter jeg-dannelsens bevidsthed, og endelig højere bevidsthed (:jeg-transcendent bevidsthed) i dens jordiske mentale, spirituelle og kosmiske former (4-6. chakra), og for den mulige ændelige nirvanske form (7.chakra). Forbigået/udgrænset er her, at den menneskelige personlig ikke kun er en indre individuel udviklingsforudsætning, men primært et resultat af samfundsmæssig-menneskelig udvikling (Leontjev). Personlighedens dannelse er af samfundsmæssig art, og derfor kan den ikke konciperes/bestemmes abstrakt individual-historisk, men kun ud fra dens konkrete arbejdsvirksomhedsformer.

For det andet at healing-systemer nok kan fange forhold/kvaliteter ved mennesket som person, men det er uspecifikt (sekundært) bestemmende forhold, som kun under særlige betingelser kan træde frem i ren form - og da kun under suspension af det indholdsmæssigt væsentlige. Et argument herfor findes endvidere indenfor den healingsmæssige/spirituelle platform selv: nemlig at til og med det 6. chakra er det muligt at gå teknisk til værks omkring transcendering af bevidsthedstilstande, men i forhold til det 7. chakra - helhedsværen - kan man kun stille sig åben. Enkelt nok! For dette - denne endelige integration med/af helheden selv individuelt - er jo netop niveauet af personligheden, hvor al teknik i sig selv hører op, da det her væsentligst er udviklingsforhold af arbejdsvirksomhed, der er logos. Dette niveau er meget mere og andet end "ren bevidsthed", som en healingsmæssig tilgang hertil vil afsløre; det er snarere den "bevidste væren" (Marx) i dets betingelsers indbundethed, hvorfor den eneste "transcendering" heraf er den praktiske udvikling af kollektive modsætningsforhold. En sådan udvikling behøver dog ikke nødvendigvis at være af almen samfundsmæssig karakter - hvad der senere skal gås ind på - men den kan (for)blive af "privat" individuel-social art.

1/

Indtil nu synes der at være resson i det indtryk, at healing er godt nok - meget godt endda - hvis bare man gør sig klart, at det er niveauer under personlighedens procesplan, der fanges og arbejdes med. Altså en fænomenologisk integration således:

Skitse x: En fænomenologisk fejltagelse!

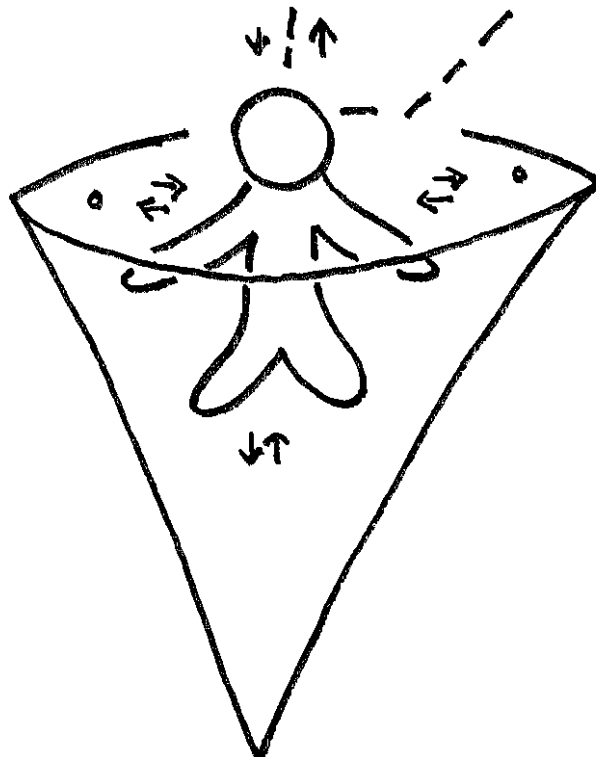
Der er bare den hage ved ovenstående skitse x, at healing ikke finder sted/ udføres udenfor eller så at sige frakoblet det samfundsmæssige. Desuden er fremtiden et kvalitativt aspekt ved nutidens - og fortidens - personlighed. Heraf følger derfor, at healing-mennesket hører hjemme i personlighedens procesplan. En fænomenologisk integration på grundlag af dette er markeret i skitse y.

Med ovenstående er der kommet en modsætning frem: healing-mennesket hører hjemme både under og i personlighedens procesplan uden at være integreret heri.

Den eneste løsning, der kan komme på tale, er at undersøge den bevægelse, der kan resultere heri. Og til dette starter vi med at differentiere vores almene bestemmelser. Vi skal indføre begrebet om jeg-et som et særligt procesplan i subjektet; et procesplan, der er "foranderlig som selve dets liv, men bevarer samtidig dets bestandighed, dets identitet med sig selv" (Leontjev). Jeg-et er derfor ikke nogen oprindelig kerne i personen, men skabt på grundlag af de objektive forbindelser mellem virksomhederne, og er "et

resultat af personlighedens centrering af bestemte virksomheder med tilhørende motiver, evner og personlighedsegenskaber, af dens prioriterede koordinationer og måder at forbinde virksomheder på. De "knuder" af virksomheder med tilhørende motiver og evner, der hermed etableres skaber en dimension gående fra kerne til periferi" (Dreier 83, s.24). Vi bemærker her, at med skitse y har den ideologiske subjektion (:skitse 1) fået den "levende" form, som den rettelig også har i subjektet: en måde at omgås - bemestre som kontrollere - det ikke-rummelige ude som inde: magten! Den udviklings-

Skitse y: Healing-menneskets ideologiske magt.

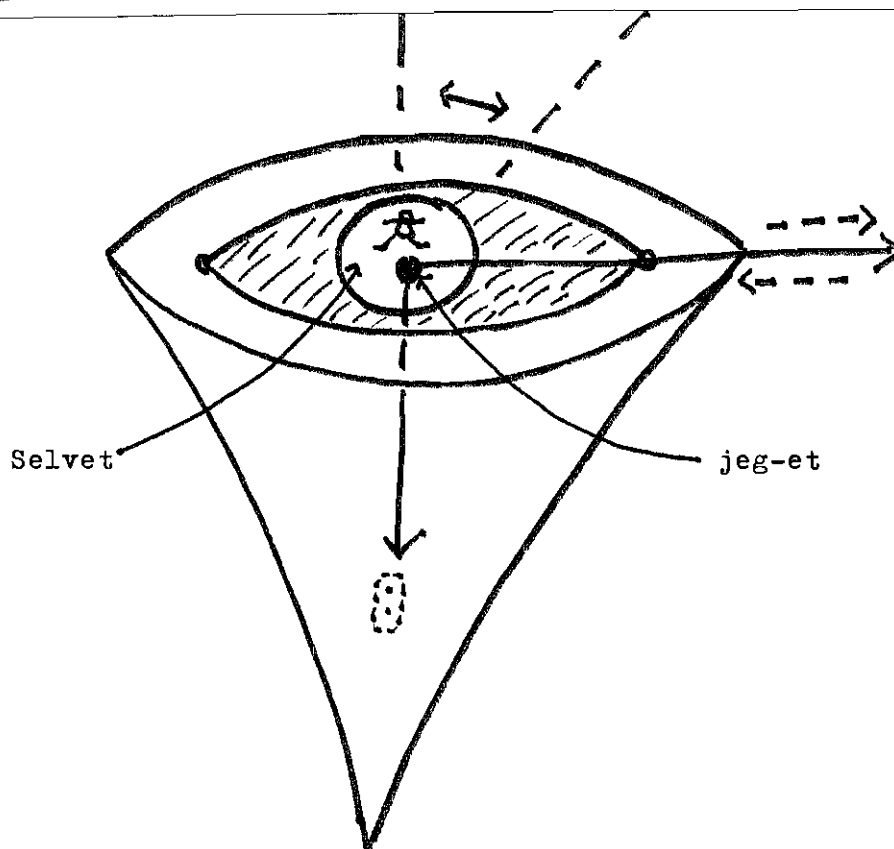
bevægelse, som vi søger, er da den bevægelse, hvor subjektet må udvikle sig på trods - efterlade en aktivitetstildragelse ubearbejdet, ikke-integreret i det biografiske bagland (:psykosekerne) - og en udvikling, hvor jeg-et bindes og låses fast i dets kraft mod periferinen, hvilket vil finde sted, hvis de samfundsmæssige betingelser låser subjektet til at forholde sig til sig selv på bestemt måde, dvs ved personlige værenskrav - fremfor gennem krav til formidlingsforholdet mellem person og kollektiv (Der gås efter spilleren fremfor efter bolden!).

Når jeg-et sættes under pres ved at blive låst fast, kan det selvstændiggøre sig overfor personlighedens aktuelle virksomhedsformer. Jeg-et bliver hermed en relativ autonom instans, der forskudt fra subjektets reale grund selv medbetinget, hvordan individet går til de sociale opgaver og problemer, hvilket er en udvikling til fremmedbestemt - ikke længere kun betinget - væren. De aktivitetstildragelser, der indenfor denne form kan produceres uden også en reproduktion som duelig arbejdsvirksomhed, vil have en anden karak-

ter end psykosekerner, og som begreb herfor eksisterer fascinations-objekter (jvf s.39 - 42; Kalle 87). Fascination har med bytteprocesser at gøre; det er mislykkede forsøg på indenfor fremmedbestemte betingelser at blive personligt subjekt for sit eget jeg, hvor man stilles med en "ufuldstændig halvdel af helheden" - andre/andet har den identiske rest - og fascination kan derfor beskrives som en "besættelse af sig selv" i form af fascinations-strukturer. Indenfor denne form kan man omgå taktisk med sine krav og mål til andre såvel som til sig selv, men dog altid med krav og mål, der ret beset ikke er ens egne personligt producerede. SUMMA: med jeg-ets autonomi qua fastfrysning af virksomhedsknuder overfor den personlige virksomhedsstruktur sker der en adskillelse mellem psyko-somatiske procestyper - som en mulighedsbetingelse for selvstændiggørelse heraf, samt for integration i nye ikke-funktionelle psykiske respektiv somatiske procestyper. Nu er det personlige subjekt ikke længere i sig selv sig selv, men også noget forskelligt herfra: Selvet sættes som fremmed kategori.

En indholdsmæssig integration af en healingsmæssig tilgang til mennesket og marxismens person-kollektive bestemmelse giver derfor følgende skitse 4.

Skitse 4: Spiri-Marx

I ovenstående skitse er området af den "bevidste væren i dets betingelsers indbundethed" markeret (skraveringen), hvor den "lille gut" heri søger at magte sin ideologiske subjektion. Skraveringen er også området for den personlige kerne, individets væsentligste udviklingsforhold: personligheden. Og når der således indenfor en healingsmæssig tilgang abstraheres herfra - eller mere præcist: det opfattes reduktivt som alene "ren bevidsthed" - så kan vi også på denne måde konstatere, at det herindenfor ikke er muligt at arbejde med det væsentligste ved mennesket - dets personlighed - idet dette

falder ud af praksis. Fremfor et koncept, der bestemmer produktionen og ophævelsen af den ideologiske subjektion, får vi med healingsystemer et koncept om det ideologiske subjekt: den "lille gut" i klemme med noget udenfor sig og nede i sig. Denne konstruktion findes allerede hos Freud, der dog ikke vil vide af personligheden som kraft, men alene vil kontrollere den som agent for jeg-et; den videreføres hos Jung, der dog godt vil vide af personligheden, men alene vil udnytte den i jeg-ets tjeneste. (Hos Freud kommer der en kapital-økonomi til syne, hos Jung en stats-økonomi). Forskellen mellem Freud og Jung som "dybdepsykologer" og healingsystemer generelt, hvor "trancedens" af bevidsthed over jeg-et sættes på begreb, er derfor ikke andet end det antal af instanser, der opereres med inden for jeg-ets form og den måde disse instanser antages at samvirke på i et abstrakt ahistorisk menneske.

Hvad der derfor bliver tilbage herfra er begreber om et særligt abstrakt individ - det individ, der i forvejen ikke findes (Sève) - og som alene kan stå i et ydre, kraftløst forhold til dets konkrete samfundsmæssige betingelser som person - men som jeg dog almægtigt, hvis det ellers kan lære at magte egne interne ressourcer abstrakt!

Det er ikke meget! Men det er sku niveauet af interaktive processer mellem individer; og det er påvirkningsprocesser i deres indhold, hvor det bliver den givne kompetence over rummet, hvor indenfor de forløber, der alene bestemmer deres udfald. Hvad der derfor er healingsystemers - og dybdepsykologiens - reale genstand er personaliseringprocesser (Denne tese kan også "efterprøves" empirisk, idet variansen af instanser/energicentre/chakra må følge udgrænsningen af de særlige subjektagtive momenter, der under bestemte sociale betingelser har skulle magtes på den ene side, og på den anden side at det har været funktionelt individuelt at gøre dette på bestemt "privat" måde).

Den funktionelle værdi i healingsystemer kan derfor bestemmes ved deres eger skab til at give personen tilgang til sin egen ideologiske subjektion; og her igennem muliggør de for det andet en grad af frihed til at kunne bevæge sig subjekt-agtigt her indenfor. Et stivnet jeg kan blive et bevægeligt jeg, men dog stadig kun i dets afsondrethed fra den personlige virksomhed som sådan; altså et selvbevægende, selvbestemt jeg - fremfor det alment duelige i et gennem virksomhedsbevægelsen selvbestemmende jeg. Her igennem åbnes der dog også op for personlighedsprocesser - de kan tages kontrolleret ind - men healingsmæssigt kan disse ikke gribes bevidst i deres kollektive egenart. Og udgangen herpå kan blive en ny besættelse af jeg-et, en komplettering af jeg et gennem healingsystemet fremfor frisættelse af jeg-et gennem udvikling af virksomheden. Healingsystemer kan derfor også virke som en slags Supersymbol, som jeg-et kan besættes eller lade sig besætte af (Astrologien er et

eksempel på et analogt Supersymbol, medens psykiatriens diagnosesystem er af en anden type herpå pga at det kun har kraft over andre i kraft af, at andre har samfundsmæssig kompetence til at ha' magt over een. De to typer af Supersymboler kan derfor også siges at adskille sig fra hinanden ud fra, om de tænker indefra og ud eller udefra og ind (eftersom den ideologiske subjektion).

Videre til genstanden: personaliseringsprocer.

Personaliseringsprocesser er de procestyper i subjektet, der formidler emotionelle og kognitive processer i individets forhold til dets samfundsmæssige opgaver. De kan derfor også ses som de processer, hvor igennem den menneskelige personlighed gør sig selv til subjekt for sit samfundsmæssige liv. De er - fordi subjektivitet altid er intersubjektivitet - på en gang underordnet og bestemt igennem den samfundsmæssige kooperationsproces og dennes interpersonelle relationer, som de er overordnet set fra individets standpunkt, når personligheden taber sit greb om dets virksomhedsgenstande (ved problemer, der udvikler sig til konflikter, overbelastning mv). I den dækkende forstand er personaliseringsprocesser produktiv motivation - det er den (i kvantitativ forstand livshistorisk) udviklede evne til at svare igen med energimobilisering, selv når udvikling ikke længere synes muligt. Og derfor er personalisering både udtryk for personliggørelse af de sociale betingelser - der er tale om at stoppe op overfor at handle sig yderligere ind i indre begrænsninger ved at gøre sig selv til subjekt for deres langsigtede overvindelse - som udtryk for afpersonalisering af sig selv - hvor der er tale om, at handle ud overfor ydre begrænsninger for at gøre sig til subjekt for deres kortsigtede overvindelse. Personaliseringsprocesser er typisk ikke-bevidste, men kan gøres bevidste i eftergribende forstand, hvorved det så også bliver muligt at gøre sig til subjekt overfor deres udvikling. En ren teknisk tilgang hertil er umiddelbar mulig: enten "psykisk" via meditation eller "somatisk" via kropsbevægelsesøvelser gennem optræning af evnen til opmærksomhed på såvel bevidsthedens genstand som på bevidstheden herom som to distinkte tilgange til udviklingen af den reflektive bevidsthed; - men pga middelbarhedsforholdet mellem den personlige virksomhed og det kollektive arbejde er almen dækkende udvikling alene den, hvor samfundsmæssig problemudvikling er udgangspunkt som slutpunkt (problemets udvikling må bestemme teknikken/middel - og ikke omvendt).

Personaliseringsprocesser virker så at sige i jeg-ets tjeneste, men uden at ha' deres udspring her. De vil dog blive trukket ind i jeg-et og primært blive bestemt her igennem, når forholdet mellem personliggørelse og afpersonalisering falder personen af hænde, og individet må svare igen på udvikling gennem jeg-ets egen form. Nogle personaliseringsprocesser vil da få

deres egen autonome/cirkulære logik indenfor jeg-et, medens andre vil blive holdt udenfor, hæmmet - hvorved de også kan/vil blive "fremmede", og dermed forstyrrende for personlighedens opretholdelse og udvikling som jeg.

Hermed har vi den ideologiske subjektion indefra, hvor individet lever forskudt fra sin egen personlige grund. Personligheden kan ikke længere selv indenfor de eksisterende former gribe (efter) sit eget jeg, da det har fået selvstændig eksistens - lige såvel som der nu findes subjektprocesser, der ikke kan gribes gennem jeg-et.

En healingsmæssig tilgang hertil er at skabe rum - at stille specificerede interesser, midler og genstande til rådighed - for den omvendte proces, hvilket netop kan gøres ved bevidst at udnytte/arbejde med forholdet mellem personliggørelse og afpersonalisering: på den ene side ved at stille en afpersonaliseret ramme - teknikker - til rådighed, og på den anden side som teknikker at identificere sig med disses personliggørende kompetence. Det er dog - den manglende problemudvikling/-bestemmelse til dels - med ryggen mod muren, at man prøver sig frem gennem konglomeratet af forskellige påvirkningslogikker - men ændringer skal der nok ske!

Der er da også megen tryk på i de situationer og sammenhænge, hvor der (ud fra en healingsmæssig tilgang) arbejdes med massage, meditation, krop-oplevelse, afspænding osv; og dette simpelt hen fordi der (alt andet lige) implicit stilles krav og mål om at rumme sin egen livssituation situationelt (Det er en 'omvendt gestalt', hvor "frivilligheden" til at bryde op i situationen sker af indre tvang).

At rumme sin egen situation er ikke altid behagelig, især ikke når denne er dårlig eller der ingen veje synes ud af den; og hertil kommer så også de tidligere ikke-rummede livsbiografiske situationer (:psykosekernerne), som til stadighed melder sig. Men det at rumme sin egen situation - og dermed komme til sig selv - det gøres heller ikke med mindre det i situationen også er muligt - man slipper ikke en spænding med mindre, den kan deles med nogen/noget - og i duelig forstand er dette den praktiske udvikling af de kollektive modsætningsforhold, der betinger resp fremmedbestemmer den aktuelle livssituation og position.

Når overgivelsen til eget liv er den praktiske udviklingsproces af selvsamme, så er det også den bevidste tilgang til ikke-rummede aktivitetstildragelser af personen selv, der er duelig for almengørelse. To ting er her centrale. For det første har de "bundne energier" et virkelighedsindhold, der fortæller noget om den aktuelle livssituation, som denne gribes og bemestre af personen, lige såvel som de fortæller om tidligere kollektiv-personlige livssammenhænge. Den bevidste skridtvise indgang heri muliggør - fremfor endnu en "tom" panikoplevelse - også den bevidste udtræden heraf, og dette såvel med nye ressourcer som interesseperspektiver, fordi det, der var mu-

ligt at rumme i situationen, også blev rummet. Subjektivt er forskellen mellem psykotiske og meditative tilstande da også alene, om man er blevet skubbet derind, eller om man selv skridt for skridt med ydre muligheder har kunnet overgive sig til sit eget liv; objektivt er der derimod en praktisk verden til forskel!

For det andet peger de bundne energier også ud over sig selv; som bundne virker de fastfrysende på den kollektivt-personlige struktur, der som udviklet betinger og/eller fremmedbestemmer deres eksistens; og som opløsende peger de tilbage til denne udviklede struktur, der netop for udvikling er den centrale ressourcestruktur, som det drejer sig om at få fat i og bevidst gribe i sin bevægelse.

Ud fra ovenstående bliver det også klart, at enhver brug af triks, snyd og bedrag, tvang og magt til opnåelse af tilgang til "bundne energier" ikke blot er uduelige; men umenneskelige idet de suspenderer den menneskelige personligheds eget livsaktuelle standpunkt i forhold hertil, hvorfor brugen heraf også kan betyde en øget "egenbesættelse" af subjektet selv - med en tilsvarende udtørring af personlighedens mulige ressourcer. En livsstil introduceres - fremfor mulige kollektivt-personlige livsudkast at-arbejde-ud-i-verden - og udviklingen af eget liv bliver til et rent intuitivt spørgsmål, hvor kun udnyttelse af mulighederne indenfor rammerne vil træde frem som subjektivt nødvendige. En ren healingsmæssig tilgang vil altid trække i denne retning - om man så vælger at bemestre energiflow via almene symbolbetydninger eller gennem gestaltterapeutiske fremstillinger heraf! Hvad der derfor alene i samfundsmæssig forstand kan komme på tale er at muliggøre, at hver enkelt selv kan tage sine skridt til at nå, gribe og videreudvikle den udviklede kollektive struktur, der betinger og/eller fremmedbestemmer, at dette ikke er muligt fuldt ud nu - og dette er et forbundsarbejde, der tager sit udgangspunkt i det personlighedsmæssige (og slutter det ikke på dette niveau, så var udgangspunktet og betingelserne herfor for snævre respektivt skævt konciperet).

At arbejde med massage, meditation, krop-oplevelse/-bevidsthed, afspænding mv med andre betyder derfor krav om at skabe en kollektiv ramme for personligt arbejde. For denne ramme stilles der også krav om, at man selv hæver sig op som person - det er det personlige krav om at komme til sig selv, ellers er det hverken muligt at arbejde for eller med andre. Sådan noget kan man ikke bare sådan! Men det personlige krav til terapeuter bredt set aftegner sig: det er kravet om at kunne lænke deres bearbejdning og ophævelse af individuelle psykosekerner som fascinationsobjekter til udviklingen af de alment-samfundsmæssige strukturer af nødvendighed som foregribende mulighed, der perspektivisk overflødiggør dem - for uden en sådan konkret lænke vil det heller ikke i situationen med andre, der arbejdes for, være muligt

at lade sit eget "private" komme bevidst til orde til fælles brug for sammenhængen; i modsat fald vil der ske en mere eller mindre ubevidst brug af sammenhængen i egen privat interesse med kompetencemarkering og øget brug af fritsvævende teknikker som følge og til fastholdelse af herskab og kontrol over situationen. (Når der traditionelt snakkes egenterapi - typisk psykoanalyse, gestaltterapi eller varianser herover - som nødvendig terapeutkvalifikation, så er dette i ovenstående forstand "stene for brød", idet der hermed skabes en indre selvbekræftigende lænke til eget terapeut-jeg, hvor der i personlighedsmæssig forstand ikke kan gives andet videre end varierede temaer over, hvordan der kan kommes overens med ydre som indre magter; og i denne forstand er det rigtigt, at det ikke er muligt at hjælpe andre længere end man selv er! Godt det samme - men tragisk for de, der ikke gives andre muligheder).

Når det således kun er muligt som perspektiv at hæve sig som person, ved aktuelt at bide skeer med ydre som indre lænker gennem praktisk revolutionerende arbejde (den borgerlige livsform er således terapeut-kontraindiceret), så bliver der det tilbage i situationen at tage sit udgangspunkt i den praksis, der er sammen, og bruge denne som åben indfaldsvinkel til, hvad der kunne foregå. Dette vil igen sige to ting: -at være åben overfor det, der foregår udenfor, hos den anden; - at være åben overfor det, der foregår i en selv. Og hele tiden arbejde med disse to niveauer gennem fuld opmærksomhed på deres interaktion i perspektivet den andens voksen som person. Og dvs at kunsten er at tage imod det, den anden indeholder på den andens præmisser, og at gi' den anden, hvad den anden har brug for, og stadigvæk stå på sine egne ben i (gennem) det. Med andre ord er dette at tage hold om rammen gennem omsorg for den anden.

Slut her. I morgen nogle overvejelser med udgangspunkt i det personlighedspsykologiske plan. -o-

Ca en tiende del af ovenstående kom på ord i den indledende snak om teoretiske overvejelser for området.

Efter kaffebordet mødtes vi i stuen, hvor vi stillede os i en rundkreds. Og endnu et par ord.

Jeg skulle ha' fået et program; og i det er formålet beskrevet som et "personligt indblik i psyke-soma-forholdet". Man kan undre sig over at det "sociale" ikke er med her; men det er ud fra, at det sociale er bestemt på forhånd i form af den plan/ramme, der allerede er lagt for aktiviteterne.

En sådan ramme kan både være snærende og forløsende: på den ene side skal man passe sig ind, på den anden side gi'r det en mulighed for at slippe sit overblik og koncentrere sig om sig selv. Jeg håber i gør det sidste, så vil jeg prøve at fastholde overblikket og prøve at få en helhed ud af pro-

cessen.

For det andet er der det at sige, at de følgende øvelser har til formål at aflaste ens opmærksomhed i det ydre og i det indre, sådan at een selv som en helhed kan komme til orde. Men - og det er det vigtigt at være opmærksom på - man vil i første omgang komme frem med stres, nervøsitet og anspændthed. Og dette simpelt hen fordi ens vandte måde at gribe verden på ikke umiddelbart dækker overfor en ramme, der ikke kendes. Her vil der være en spontan tendens til at tolke/tyde dette, som noget man har i sig - og en angst for ikke at kunne styre det vil kunne træde frem - eller man kan hæfte sig ved at rammen er forkert. Det vil her være vigtigt at huske, at det har med en ny/anden ramme at gøre; og her kan man tage den tankeind og spørge: hvad er det egentlig jeg spænder op over i denne sammenhæng, og skal det, er det nødvendigt, at det fylde så meget. Simpelt hen at tage tid til det, tage sig sin tid; og hvis det stadig fylder, så må man melde ud-ad-til; hvis nej er nogle overfladespændinger opløst.

En rysteøvelse til at starte med.

Rysteøvelse.

Ryst først den venstre hånd lidt; tag herefter underarmen med, så overarmen; hele armen; dernæst den anden hånd,.....; begge arme samtidig, tag overkroppen med; hovedet stille fra side til side; så den ene fod, underbenet med, låret med også; og til den anden fod,.....; hele underkroppen, hele kroppen, lad den få lov at reagere ud.

Vejrtrækningsøvelser.

Rysteøvelsen tager ikke nødvendigvis ens vejtrækning med. Derfor tre små øvelser (fra Tureby-gymnastik). Find en stilling med fødderne, som du står godt i.

1: sammel hænderne, og på indånding fører du dem op over hovedet; på udånding hænderne ned i hvilestilling; her efter en vejtrækning, og forfra igen. Den gøres et par gange.

2: hænderne enkeltvis op over hovedet på indånding; fire vip bagud, hold vejret; på udånding hænderne helt ned til gulvet; og op i retstilling på indånding; en vejtrækning, og forfra. Gøres et par gange.

3: sammel hænderne - og før dem på indånding op over hovedet; på udånding venstre rundt og ned mod venstre fod, forbi og stop mellem fødderne; videre rundt på indånding til op over hovedet; fra hovedet ned i retstilling på udånding; vejtrækning, og forfra. Den gøres et par gange.

Det gælder for de ovenstående øvelser, såvel som for alle, der guides, at den der guider selv udfører øvelserne - og dette med støtte fra al den in-

formation af ydre som indre art, der kan rummes, hvor den reflekterede sammenhæng her imellem bevidst bruges, fx til at afgøre hastighed for øvelserne, hvad der skal siges og ikke siges, hvor der skal ventes ud fra, hvad der synes svært at ha' kontakt med, hvornår der skal stoppes, hvordan der skal stoppes mm.

Her efter fandt vi sammen i en energicirkel.

Energicirkel; og krop-afspænding.

Vi stiller os i en rundkreds ^{hinanden i hænderne og} med/venstre håndflade op og højre ned - ud fra at vi tager mod energi fra venstre og gi'r energi med højre (dette både i betydningen tage imod ude- og indefra, og gi' inde- som udefra). Find din grounding - den stilling hvor du står fast og har kontakt med dig i det fysiske (benene lidt spredte, fødderne pegende lidt udad, knæene lidt bøje- de og underlivet skuppet frem). Du kan evt vippe lidt frem og tilbage for at finde din stilling - den har med hara-chakrat at gøre.

Send din opmærksomhed ud, væk fra dig selv. Se i rummet - der er et billede, en stol,, der er også lyde, lyden fra en bil, Tag nu kontakt til de andre her i gruppen; se, mærk, tag den kontakt du kan finde ud af med hver af de andre; og når du har gjort dette, luk dine øjne - og se med lukkede øjne rundt i cirklen; tag dig din kontakt igen. Mærk nu at du står i denne cirkel, mærk de hænder du holder i hånden. Mærk din grund - at du står her på gulvet - mærk din luft, det over dig.

Send nu din opmærksomhed til din isse, slap af i issen; videre til din pande, mærk om du spæder, prøv at slappe af; videre til næsen, kæben, tungen, halsen; hele hovedet, mærk dit hoved; videre til dine skuldre, sidder de trukket op eller er de faldet ned, slap af i dem; opmærksomhed på armene, venstre arm, højre arm; mærk dit bryst, din mave, hele forsiden af overkroppen; mærk din ryg, lænden, hele ryggen; hele din overkrop; mærk dit underliv, hvordan har det det; mærk dine lår - det er din styrke - og hvis de begynder at ryste, så ryst med; videre til dine underben, dine fødder, den venstre fod, den højre fod; mærk dine ben; mærk hele din krop - og mærk at du står her på gulvet sammen med andre.

Når du mærker et håndtryk, så tag imod det, slip, og send det videre til de der står på den anden side af dig (et håndtryk sendes rundt begge veje). Me bliv stående med lukkede øjne. Gå nu selv din krop igennem, fra isse til fo og find det eller de steder, som sagde eller nu siger dig noget. Find et ord, begreb, billede eller symbol for det. Tag dig din tid - og tag til sidst stilling til, hvordan du har det her-og-nu. Vend tilbage med åbne øjne, når du er parat.

Når alle er tilbage en runde, hvor hver enkelt fortæller det, de har lyst til eller brug for.

Nogen der vil lægge ud, starte.

I en sådan runde kan der gås mere eller mindre ind i den enkeltes oplevelse. Vigtigt er dog, at hver enkelts oplevelse - med alt hvad der er tilrådighed, hvis det er nødvendigt - søges rundet, så den står i sig selv for personen.

Efter denne runde skulle der findes massage-par. Den indfaldsvinkel, der her blev brugt, var at spørge til, hvem der allerede havde en lyst eller så en udfordring i en bestemt anden, og det vil igen sige at vælge bevidst, og også vælge bevidst fra. Det endte med at gå op!

Vigtigt - også her - er at være bevidst omkring "mislyde", tage dem op, afklare dem eventuelt sammen med de andre, den anden, således at man ikke trækkes eller lader sig trække ind i noget, hvor der stadig er "elastik" til, hvor man står. Falske hensyn må gennembrydes, idet de ellers bliver Damoklessvær, der kan få eget dynamisk liv de involverede imellem.

Massage-demonstration.

Vi arrangerede os i en rundkreds omkring een, der godt ville være demonstration-objekt (dette er altid en utaknemmelig tjans - med mindre der for sammenhængen er tid nok - hvad der oftest ikke er - til, at en reel kontakt mellem den, der giver/demonstrerer, og den der får, kan etableres).

Den optimale demonstration er at tage situationen på ordet, og gøre denne til den-sig-udviklende indfaldsvinkel (ligesom ved ikke-demonstrationer); herved forsvinder demonstrations-aktiviteten som perspektiv for arbejdet, men en demonstration vil dog altid være af en anden art aktivitet end et selstyret massageforløb mellem to, idet de, der i en demonstration arbejder med hinanden, også mellem sig må rumme det generelle for gruppen (Der er et hav af forskellige grupper - ud over ovennævnte to også, at to arbejder med en tredje, eller at to arbejder og en tredje er bisidder osv osv - men det vigtige i duelig forstand er dog ikke at stille dem ved siden af hinanden i en teoretisering her over, men at gribe distinkte gruppesammenhænge i deres udviklingsmæssige sammenhæng ud fra den genstand og dennes udvikling, som de tematiserer. Der mangler også meget på dette område!).

Inden parterne indstiller sig på massage-aktiviteten - den ene siddende over for den anden liggende - er det vigtigt, at det, der måtte være nærværende de berørte i situationen, finder en bevidst formidlingsform mellem parterne. Massagen starter her!

Den, der får massage, er centrum for aktiviteten. Og indledende ord til denne var at gi' åndedrættet opmærksomhed; du skal ikke prøve at styre det, det finder selv sin rytme, bare opmærksomhed.

Den, der skal gi' massage, må her overfor indstille sig på den anden; simpelt hen bruge sig sin tid på at komme til stede. Og det gælder her som andre steder, at de tanker der dukker op tages ind og gøres færdige i deres betydning for situationen. Man sætter sig meditativt overfor den anden.

En meditationsøvelse til hjælp til at komme til stede med den anden blev foreslået, brugt.

Kontakt hara, punktet lige under navlen; kontakt her efter hjerte-chakrat, punktet i brystet; og kontakt til sidst essens-/individualitetspunktet over hovedet, der er hvor din næve er, når du knytter den og rækker din arm op over hovedet; mærk dit punkt.

Forestil dig nu et hvidt lys i essenspunktet; og træk på indånding lys herfra, ned igennem hovedet, igennem kroppen til hara; på udånding fra hara til hjerte-chakrat og ud af brystet og ud af dine arme; du bygger hermed energi op foran dig, netop i det felt, hvor den du skal gi' massage befinder sig. Bliv ved med denne øvelse til det opbyggede energifelt rummer den anden.

I et næste skridt kan du læse ind i dette felt; mærk dig hvad du ser med dit "indre" blik; tag stilling.

Og vend tilbage med åbne øjne og mærk, se igen. Gennemgå igen den anden som den anden ligger dér foran dig, og tag - skridt for skridt - helhedsmæssig stilling til, hvad den anden er i, har brug for, kræver, er bange for mv. Integrer dine billeder, afklar dig hvordan du vil gå videre i processen; det er at stille sig det sted, der indvendigt rummer arbejdet med begge billeder - her hvor du stadig kun er på vej ind i den anden ude fra.

Og gå i gang. Du kan evt sende din opmærksomhed i forvejen, så du på din vej kan bruge din registrering af, hvad du kan møde til at møde det, hvis/når du møder det.

I samme grad, som på-vej-mødte energier rummes fuldt ud, vil den, der giver massage ende op med frit at kunne bevæge sig rundt i den andens fysiske og immaterielle felt; åbnende, integrerende og opløsende dér, hvor den anden er i sin bevidste gennemtrængning. Det springende punkt er derfor også at udvikle den fælles kontakt - hvor den end måtte være - for kun denne er kollektiv kraft qua dens forbundethed med det fælles nærværende grundlag - hvad der så at sige er bevidsthedens egen følte eksistensgenstand.

Resten af massage-demonstrationen skal ikke gennemgås i dette - allerede for omfattende - papir. Kun det at tage "kontakt" til den anden skal have et par ord mere.

Fysisk kontakt og diagnostik.

At tage "fysisk" massage-kontakt med een, der er helt ude at skide (klinisk: grænsepsykotisk) opfattes almindeligvis som en noget problematisk affære, som der helst skal gås udenom. Hvis der der imod gås ind i det, så beskrives tilgangen som Grounding(at tage kontakt til fødderne), og ellers kun arbejde med de undersprændte muskler i kroppen.

Det videre skridt på undertrykkelsens vej - massage-arbejde med psykotiske - opfattes i forlængelse heraf som en professionel dumhed. Man har dog gjort sig den erfaring, at skizofrene - hvis en fysisk kontakt tillades - synes helt udenfor rækkevidde.

Alt dette er rigtigt! MEN det er under den forudsætning, at hvis man arbejder ud fra en diagnostisk indfaldsvinkel/platform, så skal man holde sig væk, helt væk endda! - indtil en anden indfaldsvinkel siver ind hos een. Endvidere skal der heller ikke arbejdes med "grænsepsykotiske" på den beskrevne måde - ikke generelt i hvert fald. Og dette giver sig ud fra, at det at tage kontakt til fødderne nok er et groundingfelt, men det er i et massageperspektiv en grounding via den, der giver massage, arbejder hermed. Og en sådan grounding, når man er ude at skide, kan lige så godt - og vil også typisk - føre til en fravending det fysiske og til en modsvarende psykisk kontakt mellem parterne, hvorved kontakten tvinges ind i en jeg-form. Denne jeg-form kan så godt styrke den anden af - for en tid; men det store og grundlæggende arbejde med at gribe ressourcestrukturerne (der ligger uden for jeg-et) forbigås endnu en gang. Det kan så godt være, at den der er ude at skide har brug for dette, og hvis det er ud fra en fælleskontakt, så er der heller ikke noget problem. Summa: man skal ikke "tro" det er muligt at være neutral i sin tilgang; det er tvært imod de stadige tilgange, der i åben brug, må udveksles til kollektiv kontakt qua fælles kraft - hvad en diagnostisk indfaldsvinkel ikke tillader overhovedet.

- o -

Når man har givet massage er det vigtigt for det første, at lade den anden få sig sin tid til at komme tilbage. For det andet er det lige så vigtigt, at man selv reflekterer sit forløb igennem og tager stilling til det. - ellers vil den efterfølgende snak parterne imellem let blive noget "mudder", hvor man hænger i det - og i hinanden - fordi der ikke sker en tilbagevenden til det personlighedspsykologiske niveau.

Efter demonstrationen var det massage-parrenes egen virksomhed, der fandt rum.

Og til allersidst mødtes vi igen i energicirklen, i grounding, med lukkede øjne; og et håndtryk (den ene vej) stillede os alene sammen. Tilbage igen - og det, der skulle formidles, kunne formidles. En lørdag fandt et semikolon!

Søndagen.

startede for gruppen ved kaffebordet, hvor de teoretiske overvejelser om området blev taget op igen.

De blev søgt videreført ud fra et lille oplæg, hvor indfaldsvinklen var, hvor gårdagens slap: det personlighedspsykologiske som udgangspunkt; altså en omvendning af tankerne fra om lørdagen, hvor det overvejende var energimæssige betragtninger fra-neden-af-og-op, der kom frem.

Teoretisk om personlighedspsykologisk-energiarbejde.

En sådan omvendning er genstandsbundet indenfor området: nok finder udvikling kun sted indefra genstanden selv - på basis af historien forud og de fremtidige muligheder og nødvendigheder - men den indre udvikling er dog primært bundet til, hvordan det aktuelle sætter sig sammen, gribes; og aktuelt mødes en genstand altid udefra. Hertil kommer så også - som dimensioner i aktuelle "møder" udefra og indefra - at de involverede genstande også har en historie sammen allerede ved at være dele af samme helhed.

På det samfundsmæssige niveau er dette at mødes på det personlighedspsykologiske plan indenfor en kollektivmæssig sammenhæng. Verdenshistorisk er dette såvel det almene samfundshistoriske standpunkt som perspektiv - aktuelt er det med statskapitalismen samfundshistorie gennem klassekamp mellem klassekollektiver og klassepersonligheder som kamp mellem personlig brug og udnyttelse af eksisterende ydre som indre begrænsninger i egenprivat tjeneste gennem konkurrence, marginalisering, udgrænsning og udstødning som klassekollektiv handlestrategi eller gennem forbund fæller imellem om udvikling af kollektiv arbejdsvirksomhed.

Gid det var så, at ovenstående alternativ var et simpelt valg, et slags enten-eller. Det er det ikke; det er tvært imod en problemstilling indenfor en magtbestemt global struktur, hvilket i sig selv fordrer en taktisk forholde sig til gennemførelsen af langsigtede alment samfundsmæssige inter-

esser for at kunne "komme ud af" statskapitalismen. Alment duelig er derfor kun det konkrete arbejde med forholdet mellem kortsigtede og langsigtede interesser, der i sig selv overflødiggør den taktiske forholden sig til andre, personer som kollektivgrupper - og dette er problemet at delegere den-taktiske-forholden-sig ud af de sociale klassekollektiver i rejsningen af disse som samfundsmæssige arbejds- og bogrupper, således at udfoldelsen af person og kollektiv kan komme til sin menneskelige ret.

I samme grad som ovenstående samfundsmæssige perspektiv almengører sig, så vil produktionsbetingelserne for psykosekerner - som udtryk for begrænset kollektiv subjektagtighed - og for fascinationsobjekter og -strukturer - som udtryk for klassekollektiv afmagt - i det individuelle subjekt ligeledes bliver ophævet. Og omvendt. Sammenhængen her imellem er dog hverken ydre eller mekanisk; det er tvært imod to sider af samme sag: det fælles tredje og grebet herom, hvor det alment duelige alene er udviklingen af det fælles greb om det fælles tredje såvel indenfor de enkelte praksisformer som for praksisformerne imellem.

Er den praksisform, der er på tale, en terapeutisk situation, så er genstanden (:det fælles tredje og grebet herom) brugeren i dennes relation til terapeuten. Og at tage denne genstand på ordet, udvikle den, vil samfundsmæssig være problemet om at overflødiggøre de betingelser, der betinger at situationen må opstå; altså selvnegering via udvikling af mere overgribende samfundsmæssighed - hvilket er terapeutens opgave i situationen, idet netop dette er, hvad brugeren aktuelt ikke selv alene magter. Dette kan igen ses som arbejdet med, den fælles virksomhed om at samle ressourcer og prioritere interesser, således at der kan svares igen med samfundsmæssig udvikling på begrænsende og magtbestemmende kollektivt-personlige værens-betingelser.

Problemafklaring, -udvikling, -formulering og -løsning som sammenhængende procesdimensioner er trin i denne særlige udviklingsopgave for den terapeutiske situation. Hvor problemafklaringen har en behandlingsstrategi som perspektiv, som en måde at udvikle problemet på, så har problemudvikling behandlingsmetoder i sit perspektiv, medens problemformulering munder ud i tekniske måder at nå målet på.

I samme udstrækning terapeuten forbigår det kooperative ved ovenstående udviklingsopgave, så træder kun problemafklaring og -løsning frem som arbejdsdimensioner (qua deres etablerings-perspektiv afsluttende karakter); men hertil kommer dog også, at de træder frem og begrunder sig i terapeuten "private" præmisser, idet netop udgrænsningen af problemudvikling og

-formulering fastfryser, at brugerens problem kan/skal løses indenfor de selvsamme givne samfundsmæssige rammer, der allerede har stillet een alene, og/eller stillet een med sig selv som problem. En komplettering qua personliggørende teknificering af ideologisk subjektion fra terapeutens side er det bevidste udfald heraf; ubevidst kan man så håbe, at en bruger kan og søger at ryste det lort af sig, som vedkommende søges praktet på i professionel forstand - men en reel samfundsmæssig udvikling (netop hvad det hele drejede sig om) står dog stadig tilbage, og dette med de konflikter mv som manglen herpå cyklisk producerer.

Ovenstående er også i terapeutisk forstand at gå direkte på personaliseringsprocesserne i brugersubjektet, hvad man så kan gøre på åben eller lukket/skjult måde. Og dette er hvad der synes at være under almengørelse indenfor det institutionelle område, hvor der i korttidsterapeutisk øje med sættes på det terapeutiske "NU" som gennembrudsfaktor (dynamisk (psykoanalytisk) og strategisk (kommunikationsteoretisk) korttidsterapi). Her er Haley nok den af nogen, der med tesen om psykoterapiens almene paradoks fortæller, hvad dette "NU" som gennembrudsfaktor går ud på: nemlig at påvirke brugeren, så denne af egen fri vilje forandrer sig, hvad der kan gøres ved at bruge magten over situationen til at definere, hvad der skal foregå, og samtidig benægte, at det er det han gør.

Haley fortæller direkte, hvad der ikke skal gøres - hvis det drejer sig om personlig udvikling (jvf tidligere om udtørring af mulige ressourcestrukturer, når der ikke skabes rum for bevidst indgang/nedgang i fascinationsobjekter og psykosekerner skridt for skridt).

Her overfor står så den bevidste Kooperation om den terapeutiske udviklingsopgave, hvor det direkte arbejde med personaliseringsprocesser fælles tilbyder sig ved udviklede problemformuleringer, hvor målet er kendt (udviklet gennem fælles kontakt), men hvor der endnu mangler midler til opnåelsen heraf. HER kommer teknikker ind - ej før, ej senere.

Opsummerende kan vi nu sige, at problemafklaringen - som arbejdet med de indfaldsvinkler på problemet, der er tilstede i situationen - må udvikles, så den rummer det, der i sidste instans kan muliggøre et bevidst fælles arbejde med personaliseringsprocesser. Hvis dette rum ikke skabes - eller det tabes hen ad vejen - så vil det ikke være muligt selv at komme til sig selv på egne personlige præmisser i deres kollektive indbundethed; komplettering af begrænsninger og afmagt finder sted endnu engang individuelt. Omvendt også: når det finder sted ikke-bevidst-intenderet, så gives de involverede også information om, at rummet - der foregår nu'et - og den måde, så det blev grebet på, var begrænset og begrænsende. En analyse heraf muliggør

en kommen til bevidsthed om den historie, der skrives, og dermed også en mere bevidst brug af historien i udviklingen af problemet, dets formulering og løsning.

Hvordan ser da processen ud, når der gives mulighed for, at subjektet/brugeren kan komme til sig selv - hvilket er en overflødiggørelse af Selvet som fremmed kategori gennem ophævelse af fascinationsobjekter og psykosekerner. For det følgende er det vigtigt at være opmærksom på, at det genuint er et praktisk kollektivt udviklingsarbejde i perspektivet skabelsen af kollektive arbejds- og bogrupper, der alene langsigtet kan sætte den ideologiske subjektion som indre lænke i subjektet ud af kraft. Mao: muligheden for at komme til sig selv - og den personlige brug heraf - aktuelt skaber kun tilgang til mere eller mindre partielle og/eller enhedsmæssige ressourcestrukturer i deres udviklede kollektive eksistensform; det er ikke samtidigt den samfundsmæssige almengørelse heraf, men dog en mulighedsbetingelse herfor. Endvidere er betingelserne, hvor under dette finder sted, en integral del heraf, hvorfor det ikke kommer på tale at vælge eller operere med en "indre" og/eller en "ydre" vej for det fremtidige. Tvært imod: hvis ikke den konkrete formidlingsproces tages som udgangspunkt og slutpunkt for samfundsmæssig almengørelse, så vil en indre resp ydre vej træde frem, men disse er uendeligt tomme - og bliver til former uden indhold - når de står alene eller sættes overfor hinanden.

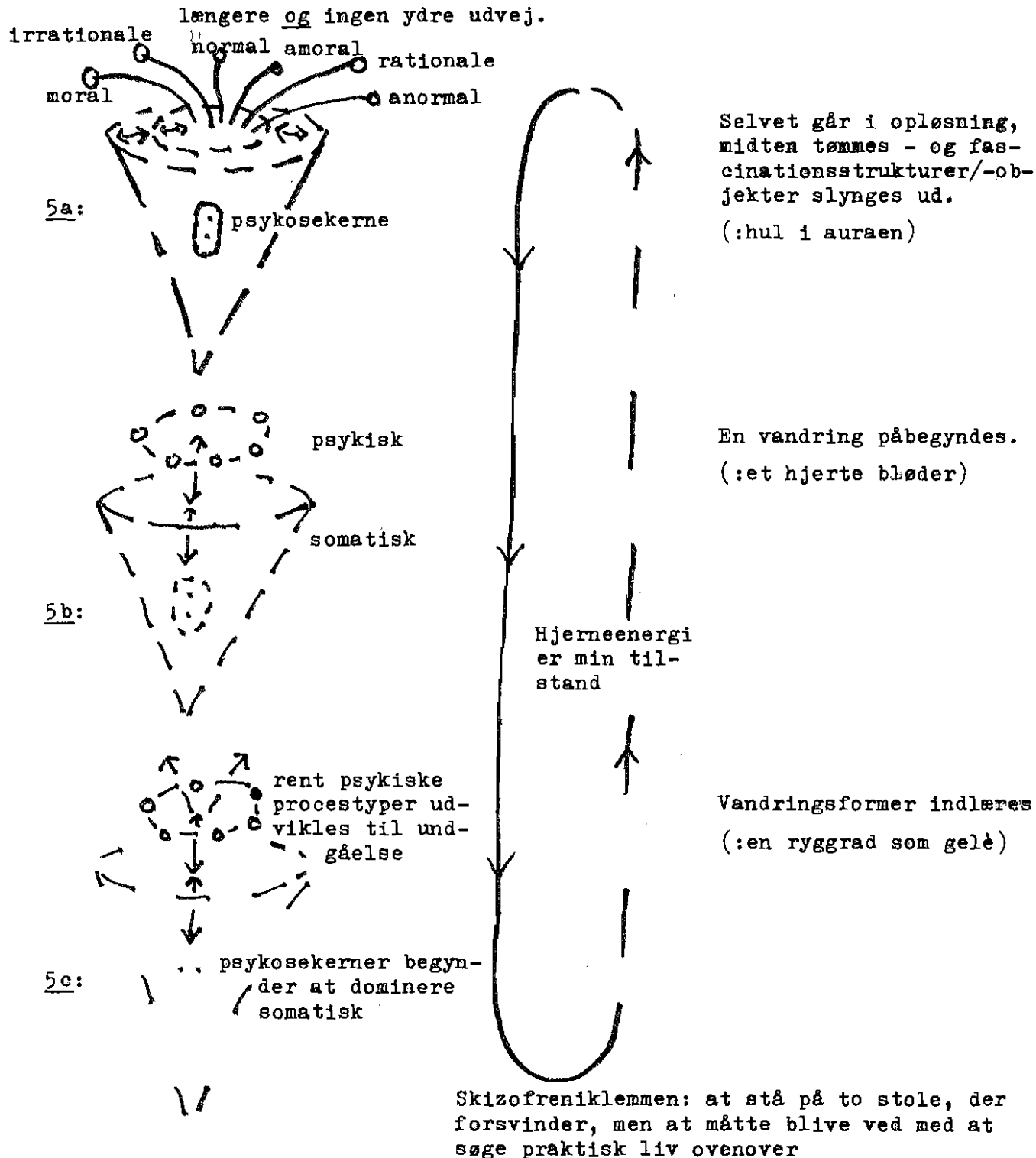
Når problemafklaringen må være så rummelig, at den i sidste instans kan muliggøre et bevidst fælles arbejde med personaliseringsprocesser (jvf s.26), så er udgangspunktet, hvad der i dybeste undertrykkende og fornædrende forstand kan mødes? Det er at være flere af sig selv uden subjekttagtig kontakt her imellem, hvad der skal sættes på begreb med skizofreniklemme.

En skizofreniklemme opstår, når det personlige subjekt ikke længere magter sin egen ideologiske subjektion. Den er et produkt af den sociale sammenhængs interne instrumentalisering af de involverede med efterfølgende selvfjendskab, isolering og isolation, samtidig med at der ikke er (anticiperet) mulighed for at undslippe, bryde ud af den sociale sammenhæng. Den berørtes personlighed kan ikke klare presset, idet kun udvikling indefra og væk er mulig, hvilket ej heller er en mulighed. Jeg-et kan hermed ikke længere kontrolleres og beherskes selv, og Selvet går i opløsning, hvorved man heller ikke kan opleve sig selv som fremmed. Man går selv i opløsning, idet det ikke er muligt at bære, magte midtens tønning - hvorfor man må være i dele af sig selv. Fascinationsstrukturen som den sidste rest af rummet subjekttagtighed falder hermed fra hinanden i noget selvstændiggjort psykisk og somatisk, der hverken kan eller vil vide af hinanden længere, da der ik-

ke er sociale betingelser for deres møde. Hér er vandringens stier; fra del til del, fastfrosset på brændende sted, derfor videre; - hvor! Gamle psykosekerner bærer een - bag om ryggen på een selv, det Selv der ikke længere har rum til at være for noget, dét rum man må væk fra.

Jo længere denne tilstand må udholdes, og jo mere overgribende den er for subjektet, desto mere "funktional" må det psykiske etablere sig som aktiv undgåelse det somatiske.

Skitse 5: Skizofreniklemmen - den ikke-magten egen ideologiske subjektion

Mennesket er i skizofreniklemmen krop og sjæl - begge som hylstre for hinanden med dynamisk kontakt som undgåelse. Der mangler rum for ståsted.

Rum.

Rum er overhovedet den første form i en kommen til sig selv. I denne første form er psyko-somatisk kontakt i sit udgangspunkt ikke mulig; mulig er kun psykisk kontakt under abstraktion fra somatisk - og omvendt; og da kun partielt. Det er en væren væk fra den anden part, hvor det at være ved er at være åben for en midte, der ikke er sig selv; en midte der over for dig tilstedehed tømmes, og må sløre det ved at slette sporene efter sig. Midten vil dog - når rum fastholdes - vise sig som noget adskilt, noget anderledes end før: noget normalt/anormalt, moralsk/amoralsk og/eller rationelt/irrationelt. Selvet finder faktisk her form igen, når dette mødes. Fremfor alene dysfunktionelle energistrukturer, der aktivt slører med energiretning med uret, træder nu de disfunktionelle fascinative strukturer og -objekter frem - medens psykosekernerne fylder sig ud.

Kropsmassage er ved rumform overhovedet bundet til en aktivering og fastholdelse af helheder, helheden ved mennesket, idet dette kan skabe rum for, at det der opleves er noget man selv oplever. Dette betyder ikke, at der ikke kan - eller skal - arbejdes med enkeltdeler, men de vil være dynamisk tomme i deres indhold, indtil deres tilgrundliggende energisystem begynder at leve i strukturen. Mangler dette liv kan det betyde en fastfrysning af skizofreniklemmen, idet subjektet ellers ikke vil kunne rumme dem som dele af sig selv.

Hvad der kommer til syne ved rumformen er noget af een selv, hvor det bliver interessen heri, der kan betyde en udgang heraf.

Interesser.

Interesser er den anden form, og disse er givet qua kontakt med fascinationsstrukturer og -objekter. De vil træde frem, overvældende og paniske; og de vil straks søge fodfæste i den ydre verden. Der må læres på ny, selv; der må gås bag - intakt! Et bagland kræves, et sociale fri-rum må melde sig som krav for en indholdsmæssig bearbejden det for det særlige i distinktionerne moral/amoral, normal/anormal og rationel/irrationel.

Kropsmassage her går særligt ind i forholdet til og mellem kropsakserne, idet deres egenbinding - det fascinative - låser een selv til at fordre noget bestemt andet, som man aldrig har haft, men som heller ikke er ens eget i personlig forstand. Det at udholde at se sig selv udefra vil her være det, der kan skabe individuel kontakt. Men hertil kræves ressourcer.

Ressourcer

er den tredje - og sidste form; for det at se sig selv udefra, som individ overfor andre individer, er uudholdelig indenfor jeg-ets form.

I sin tid var det en måde at overleve på ved at være som den anden kunne bruge - og man selv kunne bruge det på kort sigt; - men fælden klappede, og ingen ydre overgribende struktur udviklede sig om det, og trak os berørte jeg-er med. Nej! Vi lærte tvært imod at mestre os her indenfor - hvor også anderledes sociale strukturer udenfor fik lige så stor fascinerende kraft som de nære selviske andre, der både var een og ikke een selv. Psykosekerner - den fælles brudthed, måske endda fra andet sted og andre - binder dog også een op. Som udviklet noget kollektivt at overvinde, og dermed kooperativ kraft; men netop også den kraft, der ikke var, da man behøvede den. Andre overså een, kunne måske ikke gøre noget; måske var der endda ikke nogen og ingen svigtede. Men man brændte lidt sammen; og man blev gjort svag.

Ressourcer ligger her kun ved en integration af den struktur, der får een til at brænde sammen. Og dette er en voksen op som person, personlighed. Billeligt er det at fylde sit "tønnebånd" ud, hvilket ikke er andet end udviklet afklaring mod et fælles håndtag på det forlagte: det "kriminelle", "tabuerede", "uforståelige" - som var det, der ikke duede dengang, og som ej heller ubegrebet duer i dag. Men til forskel fra dengang er der mulighed til på ny at tage dem bevidst med ind i dagligdagen - og dette på de punkter, hvor de møder genstande, der henviser. Interesseafklaring er her kamp. Tunge og lette energier melder sig, må vendes mod verden for en gøren situationen klar; hvad henviser de til for mig, hvad drejer det sig om - hvor kan jeg vokse socialt med dette individuelle problem, hvordan kan/skal handles!

Nu er det de personaliseringsprocesser, der gik forud hin destruktion, der kan tale igen. At lytte til det er eet, at se, se i øjnene, smage osv osv noget mere; og bevidstbringeren noget tredje centralt. Det er praktisk opmærksomhed på en væsentlig betydning for nødvending - en betydning, der endnu ikke er afklaret, men som i sin afklaring vil bringe krop og sjæl sammen i deres samfundsmæssige form: en levende sanselig personlighed, der kan virke igen også her, frisk rask.

Set udefra, uden for psykosens "leben", er det eksplosioner af kraft, hvor dog kun bevidst opmærksomhed på disse to genstandes udviklende forhold - psykosens liv og strukturen herom - muliggør at egne interesser kan finde den manglende samfundsmæssige form at integrere sig i. Det er at spørge til hvad psykosen fortæller mig om min sociale ramme og om mig i denne, og hvor skal begge hen fremtidigt. Det er en voksen ind og ud anti-fascionelt, perligt og kollektivt. Det er dog endnu ikke vejen frem, men der er ved at bli

ve skabt rum for, at den kan findes.

Kropsmassage ved ressourceformen er delopmærksomhed. Det er opmærksomhed på steder af energiunderskud, overskud, noget forbigået, noget klemt, noget rørslgt, noget koldt og varmt osv osv; alt af betydning, af betydning alt! Og at rumme det i min betydning, for det der gøres.

- o -

Et skridt tilbage herfra; fra denne fremmede verden, og dog så nærværende. Fra Selvets verden. Fra "tredje-persons-processerne" (Holzkamp).

- o -

Og tilbage til den massageweekend, der med ovenstående mange tilføjede op-velser og tanker snart ikke ligner sig selv.

Vi mødtes igen på gulvet i stuen, stillede os i en rundkreds.

Først er, hvad der er fra i går. Oftest hør man "noget", når man har bevæ- get sig på området, men det er også den personliggende og afpersonalise- rende stemme, der taler - og taler på et sanseområde af en anden kanal end vanlig. Her er også en gruppeproces ved at få møde.

Til den frivillige runde havde jeg selv en irritation på mig selv fra om lørdagen. Rart at få den fortalt, formidlet. Alle formulerede sig. Og vi gik videre med "rysteøvelse" og "vejtrækningsøvelser" (se s.19-20). Her efter en lille marxistisk meditation - som en af mange indfaldsvinkler (tegneøvelser en anden) - til fremstilling af et personligt livsudkast, som der direkte kan arbejdes videre med i massagesessionen - hvis det ønskes.

En marxistisk meditation.

Man sætter sig i en cirkel med hinanden i hænderne, venstre håndflade op og højre ned. Man finder en stilling som der kan siddes i et kvarter til tyve minutter; en åben afslappet og bevægelig stilling - find eventuel et sammen rullet tæppe at sidde ^{på} og skal du flytte dig undervejs (en arm eller et be- sover) så gør det bevidst ved at gøre dine bevægelser bevidst. Ligeså når der kommer tanker: tag dem ind, gør dem færdige og vend tilbage hertil.

Først sendes opmærksomheden stille udad; hør og se også det, du har opmærk- somhed på (den der guider kan nævne de forskellige nærværende sansegenstan- de).

Se også de andre i din gruppe; tag den kontakt, der kan være, og den du kan rumme.

Og med lukkede øjne lader du din opmærksomhed falde ind i dig. Skridt for skridt, udefra, ind og ned i dig. Du lader dig synke; dybere, dybere.

Sid lidt og betragt det, der sker.

Forestil dig nu et lys over gruppen; et lys i vores fælles midte. Byg det evt op som en sol; og mærk hvordan du får energi fra det. Se energiens stråler fra lyset, fra solen, ud til dig; til de andre i gruppen; til os alle på een og samme tid.

Prøv nu at rumme hele dig dér; hele gruppen hér. Rum helheden.

Prøv nu - skridt for skridt - at læse ind i det; fornem hvad det er; og gør dig fortrolig med, at det er dig, der oplever det.

Gi' det du oplever et navn, et begreb, symbol eller et billede; noget du kan fastholde din oplevelse med.

Når du mærker et håndtryk, så tag imod det og slip; og giv det videre til den, der sidder på den anden side af dig; bliv siddende med lukkede øjne (et håndtryk sendes rundt begge veje).

Find nu dit navn, begreb, symbol, billede eller hvad det var igen; og sæt det nu bevidst foran dig; ud foran dig og ind i gruppens energier.

Gi' det nu igen din opmærksomhed; gi' det energi - og MÆRK hvad der sker med det og med dig. Bliv så længe heri, at du mærker hvad (om det så er ingenting, for hvordan føles ingenting) der sker, og find også ordet, begrebet eller andet for det nye, der er vokset frem. Bliv siddende lidt i denne proces, der foregår.

Ved nu tilbage til dig selv, hér hvor du sidder med en fysisk krop, på gulvet sammen med andre, og med luften over dig.

Gør dig beredt til at vende tilbage; og når du er det, så åben dine øjne.

Nogen der har lyst til at fortælle om deres oplevelse, hvor de var henne.

Der tages en runde, hvor de, der har lyst, fortæller. Vigtigt er her at støtte hinanden i at få en så klar fornemmelse af egen oplevelse.

Afluttende er her at sige, at det oplevede kan tages direkte videre med i massagen. Den der skal starte med at gi' massage kan bevidst lægge sit billede væk for en tid, og den der skal ha' massage kan i starten efter opmærksomhed på åndedrættet trække sit billede ind igen, lade sin krop fylde op af det.

Det der sker i ovenstående meditation er - min oplevelse - at man får via gruppekraften nogle mere eller mindre ubevidste ting frem i mere ren form, end hvad der ellers er tilfældet i meditative øvelser, idet den giver een selv een selv i hænderne på det område, hvor fælleshed hersker - i modsætning til det typiske at måtte tage noget mere eller mindre ubegrundet på sig, eller at stille sig åben overfor en "åbenbaring".

Det videre.

Vi gik videre - som en lørdagen - til en massage-demonstration som primært havde bagsiden af kroppen som genstand. Endvidere blev der formidlet noget om muskeltonus/-typer i forhold til tre traditioner indenfor området: Reich hvor arbejdet med overspændte - handlestres og forsvar - muskler står i centrum (:bioenergetiske øvelser også); Lillemor Johnsens hvor de underspændte muskler - det ubevidste - står i focus; og L.Marchers arbejde som en kombination af disse to ud fra, at begge muskeltyper er nødvendige, mulige og med den normale "gennemtrængende" muskel som deres perspektiviske balance. Men - må der spørges - kan dette også være perspektivet, hvor igennem der arbejdes med de tre muskeltonus'? Nix - kun den konkrete arbejdsvirksomhed er det samfundsmæssigt tænkelige perspektiv, hvorfor der ikke kan tænkes bevidsthedsmæssigt indenfor en bevidsthedsdiskurs, hvad kropsterapierne dog netop gør! Og alligevel kan man heller ikke andet! Denne modsætning lader kun løse, når den menneskelige krop i sin helhed ses ud fra dens virksomhedsform, som netop skjuler sig deri.

Endelig blev der også formidlet en slags sekundær energistrøm, der kunne trækkes med ind i massagearbejdet. Den er den energistrøm, der går fra venstre fod op igennem kroppen og ud af højre arm, og den fra venstre arm og ind ned af kroppen og ud af højre fod. Her ligger en individ-stres som en løben fra at være alene og/eller en gennemskåret reproduktion af eget køn. Symbolsk som ude til højre →

Og det var nu massageparrenes tur.

Herefter sluttede vi samlet af i en stille energicirkel - medens BZ-erne allerede havde startet deres kamp nede på Vesterbrogade. Hvad det hele drejer sig om blev sat i relief!

Litteratur:

Arnold, A.: "Unterbewusstes und Enbewusstes im Denken und Handeln", Pahl-Rugenstein 85; Bertelsen, J.: "Dybdepsykologi" I-IV, Borgen 78-83; "Drømme, chakrasymboler og meditation", Borgen 82; "Energi og bevidsthed", Borgen 84; Dreier, O.: "A.N.Leontjev: Virksomhed og personlighed", Stencil 83; Downing, G.: "Massagebogen", Borgen 74; Dychtwald, K.: "Kropbevidsthed", Borgen 79; Ebbe, K.: "Massage - et terapeutisk redskab", Akademisk Forlag 86; Eysenck, H.J. & Nias, K.B.: "Astrologien - en revision i lyset af moderne videnskab", Bogan 83; Haug, W.F.: "Ideologie/Warenästhetik/Massenkultur. Entwürfe zu einer Theoretischen Synthese", SH33/Argument Verlag 79; "Pluraler Marxismus", Argument Verlag 85; Hem, L.: "Arbejdsnoter om drømme. Metodespørgsmål", Stencil Århus 82; Holz kamp, K.: "Grundlegung der Psychologie", Campus 83; Gordon, R.: "Your Healing Hands", Unity Press Santa Cruz 78; Kalle: "Kollektive forformer, fortidigt, nutidigt, fremtidigt", Forum 1/87; Leontjev, A.N.: "Tätigkeit, Bewusstsein, Persönlichkeit", Volk und Wissen Volkseigener Verlag 79; Lumbye, J. & Gørmansen, K.: "Kritisk Psykoterapi", Paludans Forlag 75; "Psykoterapi, Smerte, Ekstase", Borgen 77; Miller, R.D.: "Psykisk Massage", Borgen 79; Marx, K.: "Den Tyske Ideologi", Rhodos 74; Rajneesh, B.S.: "HU-meditation og kosmisk orgasme", Borgen 75.

MASSAGE WEEKEND

MED

REGNBUEEN

TID: lørdag d.14.november og søndag d.15.november; kl 13³⁰-17³⁰ og 17³⁰-18⁰⁰ begge dage.

Der er the, kaffe og afslappende musik fra 12³⁰.

Besked om du ikke kommer til undertegnede!

Der kommer skriftligt oplæg (kort!) om Regnbuens arbejde senere.

STED: hos Pernille Hviid, Sct.Jørgens Allé 4^{IV TV}, 1615 V 01-22.25.23

MEDBRING: liggeunderlag, lagen og tæppe. Olie - kan købes hos Matas eller på apoteket - og løstsiddende klæder.

FORMÅL: at opnå et personligt indblik i psyke-soma-forholdet ud fra en personlig-kollektiv/marxistisk indfaldsvinkel.

PROGRAM:

lørdag	13 ⁰¹ - 13 ⁴⁵	: intro til dagene; bevægelse & meditation
	13 ⁴⁵ - 14 ³⁰	: demonstration af kropsmassage-tilgange
		massage to & to - med særlig vægt på forsiden af kroppen
	14 ⁴⁵ - 15	: fælles aura-meditation
	15 - 15 ⁴⁵	: massage den ene vej
	16 - 16 ¹⁵	: fælles aura-meditation
	16 ¹⁵ - 17 ⁰⁰	: massage den anden vej
	17 ¹⁵ - 17 ³⁰	: opsamling og afrunding
	17 ³⁰ - 18 ⁰⁰	: Regnbuens generelle arbejde
søndag	13 ⁰¹ - 13 ⁴⁵	: fra i går; bevægelse og meditation
	13 ⁴⁵ - 14 ³⁰	: demo kropsmassage og polaritetsterapi
		massage to & to - med særlig vægt på bagsiden af kroppen
	14 ⁴⁵ - 15 ⁰⁰	: fælles aura-meditation
	15 - 15 ⁴⁵	: massage den ene vej
	16 - 16 ¹⁵	: fælles aura-meditation
	16 ¹⁵ - 17 ⁰⁰	: massage den anden vej
	17 ¹⁵ - 17 ³⁰	: opsamling, afrunding, perspektivering
	17 ³⁰ - 18 ⁰⁰	: Regnbuens generelle arbejde - fortsat

REFERAT AF FORUM-MØDE D.8.1.88 I STUDENTERHUSET.

Vi var desværre ikke så mange på sidste redaktionsmøde - og slet ikke så mange samtidig. Men det er ved at ligne et blad - FORUM nr.2-3/1987-88 - hvis vi tager hånd i hanke med det den kommende tid.

Vi besluttede, at til næste møde

MANDAG D. 25. JANUAR, KL 19⁰¹ hos Pernille

skal det mulige være færdigt. Dvs hvad der er af oplæg, der skal færdiggøres, oversættes og/eller skrives ind på PC skal være færdig til denne dag. Helst også kopier af det indskrevne til uddeling blandt gruppens medlemmer, så den endelige finpudsning kan finde sted kollektivt, for de indlæg hvor dette er på tale.

Derfor også en opfordring til allerede nu at kontakte Pernille for brug af PC, idet tiden er knap, og det kun er godt at vi bruger den om dagen fra 9-17. Længere fremme i referatet kan du se en oversigt over, hvad der er til bladet denne gang, og hvem der står for hvad. Og hvis ikke du kan nå det, så giv det videre hurtigst muligt til en anden aktivist.

Der blev ikke snakket egentlig deadline. Men et forslag fra mig om næste møde igen opsætning søndag d.31.januar fra kl. 12 hos Pernille, så det er trykkeklar til man d.1.feb. Hvis trykkeren også kan, kan bladet tages med på seminaret, til hungrende semesterstartere, Tyskland osv osv.

Dagsordenforslag til d.25.jan.88.

- velkommen ved frøken klokken 19⁰¹
- hvor står vi med det konkrete arbejde omkring indlæg
- ressourcer i gruppen, hvem er med og på hvilken måde
- snak om redaktionel linie, opsætning og leder, og hvem arbejder videre med hvad til næste møde
- praktisk omkring adresse (Jesper er flyttet), nummerering, deadline dette nummer (trykker), deadline næste numre mv
- hvad skal også laves til dette nummer, så der kommer en helhed af liv ud af det, og hvem laver det forskellige
- PR-profil for dette og kommende numre
- distribution
- trykning
- generelt om hvordan et kontinuerligt, entropilavt bladarbejde kan foregå (hvor har vi base aktuelt, på lang sigt, hvordan får vi en hurtig kommunikationsgang, uddeling af ansvarsområder osv osv)
- indlæg til næste numre
- evt

ansvarlig

INDLÆG:

træk&hiv

indskrivning

- forside - en tegning eksisterer vist	Hysse	
- Leder - disk af indhold d.25.jan		
- art af Morus fra Fulda: oversættelse Jørn, Jesper, Danny, Inge	Jesper	
- art Frigga - er oversat, kopi til Frigga	Hysse	Hysse
- art. soc.psyk. bestemm. af ano.nervosa	Pernille	Jesper
- midterside om Krit.Psyk.vejviser (grupper el. udgivelser)	Jesper/ Jørn	Jørn
- opfordring opgavebib - er lavet men hvis P&T's opgave bringes som oplæg/indlæg skal den laves om	Kalle	Kalle
- art. Hysse&Mugge om terapi - der skrives på den	Hysse	Hysse
- art. K.Hauser - er oversat, men mangler en en- delig samlet finpudsning	Kalle/ Pernille	Kalle/ Pernille
- indlæg fra Fulda	Kalle	Kalle
- ref fra 7.KP-sem, måske noget Fremtidsværksted også	Jesper/ Kalle	Kalle
- art "emokritik" Torben&Pernille	Pernille	Pernille
- boganmeldelse af "Forsvr for fornuften" - færd.	Hysse	Hysse/ Pernille
- art fra Tom&Beth fra seminaret - færdig	Danny	Jørn
- forkortet oplæg fra Ejvind Risgaard om "Kollek- tivitet - drøm eller transformation?"	Kalle	Kalle

Generelt skal vi også finde illustrationer, undersøge om der er plads på SR for opsætning den valgte dag mm.

Endelig er det også vigtigt at vi allerede fra starten af skriver ind i det rigtige format (linielængde, sidelængde, skriftstype).

Jeg har et lille indstik til gruppen om gruppen - og det klare motiv, at hver enkelt reflekterer sin position heri, og hvad man vil med gruppen som en helhed.

Tre punkter.

- Det første er at vi er en del af en social bevægelse. Ift andre rådgivninger - som vi ikke har det bedste forhold til, de etablerede i hvert fald og traditionelt organiserede grupper - er vi en brik; ift organiseringen af kritiske psykologer er vi en anden brik; ift; og kigger man sig omkring, så er huset her - selv om det igen ser lidt tomt ud, som til at starte igen - også meget et produkt af denne gruppe. Alt dette har kun kunnet nås ved at gribe (efter) fælles udviklingsforhold - og måden som disse er grebet på repræsenterer hver enkelts tilstand i gruppen nu.
En duelig historie at fortælle. Et produkt af en arbejdsgruppe - ikke af enkeltpersoner eller klikker.
- Det andet er, at jeg er træt af 30 års fødselsdage; træt fordi de åbenbart afvikles efter "hvem-er-inde og hvem-er-ude" legen. Skoletidens konkurrence om kammerater!
Jeg kender ikke reglerne her - og jeg har ikke lyst til at lære. De modarbejder sammenhold, den kooperative kraft.
- Tre! Jeg kender selv til det at feste noget, men jeg har svært ved at gøre det - og for praktiske mærkesager undlader jeg som regel helt, fordi jeg ikke kan overskue eller har lyst til at tage ansvaret for det, der kommer ud af det.

Noget syndeligt behov for at diskutere ovenstående to punkter har jeg ikke.

Der må være en tredje vej.

Kalle

KOLLEKTIVE DRØMME OM KREATIVT LANDSTED

"Stor og småt; et hjem udenfor storbyen, på Sjælland, måske Køge-Ringsted-Roskilde egnen; Afstand? helst ikke behov for en bil, og ikke længere væk end det stadig er muligt at ha' god kontakt til Kbh;
Et sted at bo, leve og arbejde - også udenfor; et sted hvor man kan leve af at være kreativ/produktiv - med de nødvendige lønarbejderkompromisser; et sted med idé i;
Et sted med børn, for børn og alle dyr; levende musik; lokalpolitisk arbejde; sport; kogekunst og selvforsyning med grøntsager, pot mv".

Vi er nogle stykker, der har forestillet os ovenstående. Tilsammen kan det næppe rummes fuldt ud under samme tag; og hertil kommer så også, at nogen forestiller sig at lave et kursussted, være plejefamilie eller socialpædagogisk kollektiv - andre har ikke specifikt disse interesser selv.

Og hvad der egentlig søges af hver enkelt er også under udvikling.

Derfor prøver vi at tage det, der er, på ordet: søger steder og søger sammen med andre, der også har drømme i den retning, der umiddelbar gi'r os selv mening her-og-nu.

Måske kan vi som en gruppe fælles finde "slottet", hvor der er flere særskilte bogrupper med eget indhold indenfor samme helhed; hvor det store i det små og de forskellige interesser kan nå hinanden, bruge hinanden - udviklende;

måske vil vi på vores vej selv opdage steder og afklare drømme, der netop modsvarer det man vil med enkelte andre i gruppen, hvor gruppeprojektet så kører videre, medens man selv etablerer sig;

måske

Vi bruger hinanden til at finde muligheder, finde afklaring; til at få vores drømme om noget andet end hvad er gjort virkelige.

Og vi mødes hver 2. søndag aften kl.19 - ulige uger - i Studenterhuset, Købmagergade 52.

Gå med, brug det, til dig. Mange hilsener "de nuværende" → se videre →

Om grupper.

Hermed lidt information om "Selvtillidsgruppen". Håber også det kan gi' lidt inspiration/indput til en senere generel snak om grupper i Regnbue-regi.

Til en sådan snak hører også historien om, hvordan grupper (terapigrupper) samfundsmæssigt kom på banen. Og her kommer vi næppe uden om Maxwel Jones' platform om miljøterapi eller terapeutiske samfund, som blev fostret institutionelt-internt i 50-erne ud fra, at man pludselig stod med en større gruppe af klienter (der havde visse fælles/analoge problemstillinger, men det var vist sekundært), men ingen mulighed for en tilsvarende forøgelse af behandlingsmæssige ressourcer. Resultatet blev en dobbelthed af kollektivism og behandlingsmæssig effektivisering byggende på demokratisering, tolerance og realitetskonfrontation.

Der skal ikke her lyde onde ord om disse byggesten taget for sig. Men som en samlet strategi for gruppearbejde går de helt forbi den eller de sager, som det er på tale at arbejde med i fællesskab. Og mere endnu: de kan betyde endnu et tilpasningspres mod det enkelte gruppemedlem i perspektivet at leve med "kulturens ubehag" inden i sig.

Et alternativ hertil kan være, at vi søger at afklare de forskellige typer af logikker - og deres udviklingsmæssige sammenhæng - som er på tale ved forskellige former for (psykologisk) arbejde, der har psykisk koks som væsentlig dimension i sig: fra individuelt arbejde over gruppeterapi til selvhjælpsgrupper, basis- og aktivitetsgrupper. Kategorier til bestemmelse heraf findes faktisk allerede hos Holzkamp i "Grundlegung": interaktive forhold, interpersonelle relationer^{og} kooperative processer, når de stilles op efter deres almene proceskarakter. Jeg er dog ikke enig i, at disse kategorier er almene specificationsniveauer indenfor samfundsmæssig-menneskelig Kooperation generelt - ud fra kritikken af at Holzkamp mangler det væsentligste kategorielle niveau: det kollektivt-personlige - og kan man æde denne kritik, så får kategorier automatisk status af specificationsniveauer indenfor de samfundsmæssige rum, der spøttes ud af klassekampen med den enkelte som bærer af fælles uløste samfundsmæssige problemer. Altså kategorier, der spejler en marginaliseret praksis, i sin mulige vej ind på banen igen.

En afklaring af de forskellige typer af gruppelogikker vil også muliggøre, at vi sagslig med vores brugere kan afklare, hvad der er vigtigt også fremover at bide skeer med. Som bieffekt opnås her, at vi ikke ukritisk blot skubber brugere fra individuelt arbejde over i gruppemæssige sammenhænge med argumentet, at grupper bedre kan varetage bestemte subjektuelle dimensioner af fællesmenneskelig karakter, som eller kun vanskeligt lader

sig udvikle/bemestre ved individuelt arbejde.

Ovenstående argument kan der næppe stilles det store spørgsmålstejn ved. Men det er afgørende, at det rent faktisk har sin begrundelse i det eksisterende individuelle arbejde; ellers kan det blive en afværgeløsning, hvor man frem for at tage problemer - stilstand, mulige konflikter mm - op i det individuelle arbejde, blot sender dem videre. Og dermed i sit udgangspunkt reproducerer M.Jones' platform.

Kalle

Og lige et ord om problemet med 'for' mange brugere, venteliste eller ej. Og i sammenhæng hermed, at vi yder gratisarbejde - og dermed aflaster systemet. Jeg tror, at vi - hvis ikke vi snart - kommer i gang med udadvendt politisk arbejde ift de betingelser, der skaber brugere, at vi så løber ind i en legitimationskrise, også måske at vi kører død i eget arbejde. Dette taler for en omprioritering af vores kræfter - færre brugere - men hvis dette politiske arbejde kan komme med på supplerende måde hen ad vejen, er det vel at foretrække.

Mht de brugere, som vi ikke kan tage, men som dukker op, er der den mulighed, at vi laver og systematisk afvikler en åben støttegruppe. Hvordan ved jeg ikke, men hvis vi søger for, at der altid er nogen, der tager imod - og afviser/henviser - på solidarisk måde, kunne man se, hvad et sådant arbejde kunne udvikle sig til.

Hej Inge.

Jeg har kigget på mine noter fra "Selvtillidsgruppen". Og overvejet at skrive dem ud, så de også kunne gives tilbage til gruppen, samtidig med at du fik din information om dens virke. Tanken var så, at bruge udskriften til den opsummerende gang, som det er aftalt at gruppen snart skal ha'.

Det er det ikke blevet til. Jeg har ikke kunnet spænde over alle disse mål på een gang. Så det følgende er primært mine refleksioner til dig. Men forhåbentligt kan de også bruges som udgangspunkt til, hvordan vi tænker os de næste gange i gruppen og opsummeringen heraf.

Gruppen.

Gruppen har defineret sig selv som en "Selvtillidsgruppe". Og dette ligger også meget godt i forlængelse af de problemfelter, som de enkelte nævner at slås med: svært at tale i grupper, svært at sige fra og til, er ikke sikker på det rigtige, kan ikke takle folk/er anspændt, går ved siden af sig selv, svært ved at blive vred, svært ved at komme ud med sit eget/udtrykke sig, kryber sammen over for selvsikre folk.

Gruppen har mødt hinanden på et weekendkursus med en terapeut J.G. engang i foråret 87. Hvad kurset præcist indeholdt/havde til mål ved jeg ikke, men de arbejdede med opstillingen af konkrete handleskridt og udredning af belønning/straf at gi' sig selv i relation til, om de fik gjort det opstillede eller ej. De virkede alle glade for kurset, men ingen havde fået udført deres opstillede handleskridt - og havde altså måtte straffe sig selv, hvad historien ~~da~~ ikke nævner noget om, om de også gjorde det! Der blev ikke gået nærmere ind i dette paradoks. Men der blev givet det tilbage om det, at hvis ikke de konkrete betingelser for handlinger er nærmere undersøgt og handlingens mål vurderet ud fra dens væsentlighed for den samlede personlige virksomheds udvikling, så er det svært at mobilisere/fastholde de nødvendige subjektive drivkræfter til at prøve nyt, afprøve grænser mv.

Efter weekendkursus har gruppen mødtes flere gange i Studenterhuset på eget initiativ. Men de oplevede gang på gang at køre fast, og har samtidig konstant været bange for at komme ud i situationer, hvor de ikke kunne bunde. Der snakkes konkret om grænser, om at træde over og være bange for ikke at kunne samle op - uden også i praksis systematisk at komme i nærheden af væsentlige grænser på en åber måde.

Det fastkørte gruppe-arbejde får dem først til at henvende sig til J.G. en gang til. Men han skal ha' en 4-500,- pr time, hvis han skal føre det videre - og det har de ikke mulighed for at betale. Herefter henvender de sig

til Regnbuen med ørkset om psykologisk bistand, som de vil betale for; en bistand til afvikling af hvert tredje gruppemøde. De ønsker særligt at lære nogle teknikker til afvikling af gruppemøder, idet det hele ellers foregår "inden i een selv".

De gruppeproblemer, som de ser, er problemer med ens "væren" ved runder (noget med ikke at komme ordentligt igennem/frem eller at nogen dominerer), og det er en kokset sammenblanding af tema og enkelt"optræden", når der er gruppesnak.

Det ender op med, at Regnbuen gerne vil gå med gruppen, hjælpe den med at blive selvkørende indenfor en ikke nærmere defineret tidsperiode.

Det giver nogle problemer i forhold til strukturen for Regnbuens arbejde, idet den, der går ind i gruppearbejdet, ikke kan være med til fællesmødet fra 21-23. Dette klares ved at lave en overgangsordning: at i starten er vi med hele aftenen, senere kun fra 19-21 og måske også på visit ved gruppens opsamling/afslutning ved 22-tiden. Som det er nu - efter det 6.møde - er vi kun med fra 19-21, men det prioriteres også, at een af os kan blive her ud over, hvis der er noget særligt der skal arbejdes (videre) med.

Problemet omkring penge, som ikke tager/vil høre om, kan begrundes i Regnbuens fagpolitiske profil: at det er oplagt, at der ikke skal betales for noget, der retteligt er et fælles problem, man er stillet alene med.

Selvtillidsmøderne, opstart.

Det første møde aftales den 5. august 87 kl 19 med effektiv start 19¹⁵. De er seks i gruppen - Ole, Niels, Henrik, Elisabeth, Ma(r)tine og Henrik - og en syvende måske også, når han kommer tilbage fra ferie.

Ud fra at "Selvtillidsgruppen" har problemer med overhovedet at afvikle deres møder, udarbejdes en plan med tidspunkter for den første aften; en plan/skabelon for aftenen til forhandling med gruppen, hvad alle planer er inden de søges bragt til udførelse. At komme med en plan - et udspil til aftenens indhold og struktur - ud fra, hvad der er af problemer fra sidst og/eller generelt at takle, er siden blevet fastholdt fra vores side. Men der er sket det at vi så småt også prøver at få nogen fra gruppen til at være medansvarlig for de enkelte punkters afvikling. Her er de skide dejlige - de enkelte går ind, når de oplever at de kan eller kan bruge den udfordring, som det er.

Overvejelser over arbejdsprincipper.

Som ved individuelt arbejde - vejledning/rådgivning/terapi - på "brugerens præmisser" er der heller ikke ved gruppearbejde bæredygtige subjektorienterede teoretiske ansatser at arbejde ud fra. Til individuelt arbejde har vi i Regnbuen dog snart noget/meget, men grupper er nye i Regnbue-regi, hvorfor

teoretiske koncepter først må skabes, udvikles af den praksis, som man kun ved, hvorom den ikke skal bearbejdes af støttepersonerne og ikke reproduceres af gruppen.

Det følgende er lidt småpip hertil.

Overfor individuelt arbejde adskiller gruppearbejde - med eksterne personer som vejledere, rådgivere og terapeuter, samlet kaldt støttepersoner - sig ved at skulle fungere videre end for den form, som der allerede praktiseres i. Hvor individuelt arbejde afsluttes ved at den terapeutiske form endeligt negeres ved/qua brugerens generobring af de "tabte" sociale og individuelle betingelser for kollektiv-personlig værensfylde, så overlever gruppearbejdet de involverede støttepersoner, hvor det som sådan ikke er formen, der aktuelt står overfor at blive negeret, altså ophævet i en ny og omfattende samfundsmæssighed, der aktivt rummer de involveredes personlige perspektiver; snarere er det at perspektivet i den enkeltes ressourcer varetages af gruppen på almindelig måde, hvilket omvendt kun er muligt ved at den enkelte har medbestemmelse ift gruppens udviklingsretning. Ved gruppearbejde drejer det sig altså ^{ikke} fra støttepersonernes side - om at negere selve formen; men om at negere sin egen eksistens i formen ved at gribe og støtte udviklingen af de gruppelogikker, der sikrer at hver enkelt kommer og kan komme til orde på de områder, der er væsentlige for den enkelte på den ene side, og på den anden side at udfinde/udrede/afdække/udvikle det sagsindhold af samfundsmæssige betydningsstrukturer og betingelser, der er fælles interpersonelle relationsområder. ^{sagsforhold} Måske at gruppen bliver sin egen kompetence i udviklingen af egne interne handleskridt.

Tre gruppetyper - indenfor området af individuelt koks med det sociale - kan udskilles: terapigrupper, selvhjælpsgrupper, basisgrupper. Der er en udviklingsmæssig sammenhæng herimellem, der relaterer sig til, hvordan dimensionen sag//person bearbejdes af de enkelte og reproduceres af gruppen.

I terapigrupper er sagen de involverede personer selv i relation til rent interaktive forhold. Via terapeuten gør de enkelte brug af hinanden i egen sags tjeneste. Sagen kan blive på dette niveau - eller de involverede personer kan udvikle interpersonelle forhold, hvor de ser hinanden ud fra et fælles tredje, der binder dem sammen. Tages disse interpersonelle forhold på ordet - og er det muligt at udvikle dem, holde dem i live - så overgår gruppen til at være en selvhjælpsgruppe, hvor gruppen er den fælles sag, som den personlige virksomhed har som medie for egenudvikling. En sådan rent interpersonel gruppestruktur er imidlertid ligeså ustabil i sin form som rene interaktive grupper (terapigrupper), hvorfor den over tid enten må udvikle sig videre til en aktivitetsgruppe, hvor bestemte eksterne forhold søges

påvirket/udviklet gennem fælles arbejdsdelt praksis; eller til en basisgruppe, hvor bestemte interne forhold søges bearbejdet i fællesskab. I forlængelse heraf kan det siges, at aktivitetsgrupper og basisgrupper er hinandens personlige respektiv sagslige modpol; de er nok mere stabile i sine former - qua at det fælles tredje er konkret defineret - men de overlever kun i den grad, at grupperne hver for sig kan holde sag-person-forholdet for gruppen som for hver enkelt i bevægelse ved den stadige vekslen mellem konkret praksis omkring såvel interne som eksterne forhold. Ellers dør de af mangel på produktivt bidrag til egenoverlevelse/-udvikling.

Opsummerende kan det siges, at i terapigrupper er det gruppens eksistens, der er problemet at overvinde ved at styrke de enkeltes brug af hinanden; i selvhjælpsgrupper er det de enkeltes uklare sagslige interessefelter, der er udviklingsopgaven at befordre en afklaring af; medens basis-/aktivitetsgrupper - qua at de foruden ovenstående interaktive og interpersonelle forhold også specifikt har bestemte sager givet ud fra de enkelte personlige forhold til den totalsamfundsmæssige formidlingsproces - direkte er stillet overfor en kollektiv-personlig udviklingsopgave, og dette uden også allerede at ha' et betingelsesgrundlag herfor som gruppe, hvorfor disse grupper da også er ustabile som samfundsmæssige kollektiver - der i forlængelse heraf kan ses som den praktiske integration af basis- og aktivitetsgrupper indenfor en defineret arbejdsdelt lokalitet.

Ud fra ovenstående er "Selvtillidsgruppen" at opfatte som en selvhjælpsgruppe, men i og med Regnbuens indtræden i gruppen får den umiddelbart terapi-gruppekarakter. Vores udviklingsopgave er derfor: at udforske/udvikle de mulige fælles interessefelter for gruppen på den ene side, samt på den anden side støtte op om de enkeltes aktive brug af hinanden til egenafklaring af eksistensbehov at gå i skranken for uden for gruppen. Vi skal mao støtte "Selvtillidsgruppen" i at blive en selvhjælpsgruppe, igen! Men her skal vi være opmærksom på, at i samme grad dette sker, så forandres også samtidig "Selvtillidsgruppens" udviklingsopgave: realiseringen af en basis resp. aktivitetsgruppe, hvor det er udviklingen af bestemte sagslige perspektiver, der personligt træder frem. Jeg ved ikke om det er mig, der her kokser, men hvis det ikke er det (!), så stilles vi allede nu overfor at medreflektere, hvordan de enkeltes sagslige interesser kan tage sig ud, hvordan de kan forfølges udenfor eller over området af lønarbejde, familie og fritidssfære, ikke nødvendigvis i konkurrence hermed, men som noget mere.

Med ovenstående kommer det individual-terapeutiske niveau ind "i" vores genstand igen. Men det er på en anden måde, og det er en anden koncipering af dets placering i genstanden end, hvad der er typisk i traditionel

objektivistisk og/eller subjektivistisk gruppeterapi. Her snakkes der da også/^{kun} konsekvent om den enkelte og om gruppen som et system af (interaktive) relationer. Nul fælles/^{og/eller enkelt} sager, ~~andet~~ end hinanden - hvor den anden/de andre da også konsekvent reduceres til en simpel betingelse, når den enkelte arbejder med sig selv - fx "Selvhjælpterapi" af Goodison og Ernst/Modtryk 1983 og "Gensidig terapi" af Klaus Gormsen/Lindeløves Forlag 1987. Disse bøger er dog noget af det bedre på markedet - hvad angår teknikker!

Af ovenstående udviklingsforhold lader det 'kritiske punkt' for vores "Selvtillidsgruppe" sig også indkredse.

De fælles ydre begrænsninger - som har skabt gruppen ved at placere hver enkelt i den - findes i starten kun i form af en fællesnævner på niveauet af "oplevet kulturubehag"; senere når dette - i sin nuværende form - abstrakte personbundne virkelighedsforhold er åbnet, så vil de enkeltes interessefelter og mulige samfundsmæssige måder at løse/overvinde de subjektivt givne problemer på træde frem i sin relation til den givne placering indenfor den klassedelte samfundsmæssige produktion - og her er der ikke nødvendigvis noget fælles-menneskeligt perspektiv at samle op igennem. Der kan være klare interesseforskelle i, hvad der findes vigtigt at arbejde videre med, og hvilken retning det skal antage.

Forskællige brydningsflader af op-/redvurderende karakter og/eller umælende ståen-af vil det derfor være vigtigt at indfange og gøre åbne så hurtigt som muligt. Der er smuttet et par stykker af disse!

Flere (basis-, aktivitets-, selvhjælps-)grupper kan være den nødvendige udgang herpå, lige såvel som det er vores opgave at sikre, at ingen tabes til fordel for ingenting.

Et andet pip omkring arbejdsprincipper er, at i forhold til individuelt arbejde, hvor der over tid ofte er focus på enten ydre betingelser eller indre forudsætninger ift udviklingen af et givet problem, der stiller sig i vejen - og hvor der først kommer skred i det terapeutiske arbejde, når den indre logik her imellem (og som også betinger dette "her imellem") afslører sig og kan gribes som almentduelige resp restriktive handletiltag - så vil gruppearbejde fordre en sikring af, at hver gang indeholder focus på såvel ydre betingelser for eksistensfylde som indre forudsætninger for den personlige livsfylde, idet de enkelte gruppedeltagere altid vil komme i forskellig "stemning" - i et alment spektrum af opmærksomheden ude, væk fra een selv til inde, dybt nede. Og derfor kan det også siges, at indledningen/påbegyndelsen af gruppemøder må være så bred og varieret, at alle gives mulighed for at komme "tilstede" i deres tempo. Dette er konkret søgt opnået ved at starte gruppemøderne med lidt bevægelses- og opmærksomhedsøvelser.

For det tredje må det være vigtigt, at gruppearbejdet i sin helhed for en aften sikrer et skift mellem fællesforholden sig af de enkelte og de enkeltes forholden sig til sig selv. Dette er søgt realiseret ved at ha' to "hovedaktiviteter" pr gang - een der går på, at hver enkelt kan komme frem med sit i smågruppe eller fælles, og een, der foregår fælles (fx temasnak).

De enkelte gange.

1.gang: - opvarmning (kropsrysteøvelse), energicirkel, komme tilstede psykisk & fysisk; - præsentation af hver enkelt og om hvorfor de netop er her; aftenens program; gruppesnak om hidtidigt forløb, og om forstillinger for det kommende; PAUSE; Aktiv lytning to&to, hvor man på skift i 5 min af gangen fortæller - uden afbrud - om noget der aktuelt er vigtigt for een at arbejde med; afslutning og Kritik/Selvkritik.

Der stilles opgaven at tegne livslinier, hvor vigtige begivenheder - af social og individuel art - markeres med een linie for livet generelt indtil i dag; og een anden (der evt godt kan være identisk med den første) for de begivenheder, der betinger eller har betydet, at den enkelte er her i gruppen pt. Alle har efterhånden fået tegnet deres livslinier nu, men de er endnu ikke blevet taget op.

2.gang: - opvarmning, energicirkel (opmærksomheden ud, mod de andre i gruppen, lukkede øjne, håndtryk og slip, opmærksomhed ind i kroppen og herfra rundt i gruppen, opmærksomhed tilbage og rundt i kroppen mod væsenlig kropssted og symbol/begreb/billede, tilbage med åbne øjne), verbal formulering af aktuelt velbefindende; - nogen der har noget - tanker og følelser - fra sidst, fra ugen, der er gået, som de godt vil dele/indvie resten af gruppen i; aftenens program; - livsliniesnak ud fra en enkelt positiv/negativ begivenhed to&to og struktureret som aktiv lytning, men med 5 mins feedback fra lytterne om, hvilke følelser/stemning, begivenheden sætter igang. Formålet er at få uddifferentieret ens følelsesmæssige forhold til en defineret enkeltepisode/begivenhed, og her igennem få gjort enkeltfølelser stærkere, så der kan handles forskelligt på de enkelte - fremfor at blive holdt i skak gennem uddifferentierede evt modstridende følelser; PAUSE; -opsamling i gruppen, hvor de enkelte viderefortæller, hvad deres makker har fortalt; - påbegyndelse af angstsnek (et ønsket emne), hvor hver enkelt fortæller om sit forhold til angst, måske om angstens udseende og situationsbestemmelse; - opsamling og K/SK.

Temaet parforhold-forelskelse-kærlighed går igen i flere indlæg - udover angsten. Næste gang snak om angst - normal/neurotisk - ud fra en artikel/kronik af P.Ørum.

3.gang: - opvarmning, energicirkel, komme til stede; - fra sidst, aftenens program; angstsnak i gruppen, hvor hver især fortæller om angst - og især genstandene kæreste/par/den anden dukker op; PAUSE; -snak om kronikken, som ikke var så velegnet endda som udgangspunkt; Opsamling, næste gang, K/SK.

4.gang: - opvarmning, energicirkel, komme til stede; - fra sidst, aftenens program; - Matine har bedt om tid-tid til at præsentere sit problem; PAUSE; -videresnak ud fra Matine; opsamling og K/SK. Drømme som tema ønskes senere.

5.gang: -opvarmning, energicirkel, komme til stede; -fra sidst, aftenens program; - tegneøvelser 2 stk; PAUSE; præsentation af ny (Dorte) og om det videre arbejde (uden os); - opsamling og afslutning.

6.gang: Denne gang afvikler 'de' selv mødet. Der kommer måske endnu en ny til gruppen, lige såvel som Anette fra Regnbuen går ud af gruppen. Planen er at få en snak om formålet og fremtiden for gruppen - og herudfra tages konkrete emner op; også plan om drømmesnak. Aftale om at vi kontakter nogen fra gruppen inden næste gang, så vi kan få nærmere at vide, hvilke ønsker vi skal forberede os på at arbejde med.

Objektivt givne indholdsmæssige akser.

De indholdsmæssige fællesområder og brydningsflader for/i gruppens arbejde synes endnu ikke at ha' etableret sig resp. blevet udarbejdet i sine detaljer. Jeg oplever det er svært præcist at sige, hvad det drejer sig om, og hvor dette 'hvad' er i sin udvikling. Jeg er dog ikke i tvivl om, at flere/mange i gruppen har etableret væsentlige relationer hinanden imellem, som der sættes lid til dels til afkast af ekstra dagligdagskræfter, dels til udvidet, oplevet og følt varen.

Det er en meget blandet gruppe: der er akademikere, håndværkere, studerende, nogen med mellemuddannelser; der er såvel mænd som kvinder; og aldre fra midten af 20-erne til først i 40-erne (tror jeg!). Altså akser af køn, alder og erhvervsstatus.

Køns-aksen under kapitalismen betyder indfaldsvinkler fra kollektivismen til individualisme; det er det typisk at ha' måttet udvikle sig gennem det forhold, at personligheden har stabiliseret sig gennem en stærk ydre overtagende (veninde-)gruppe på den ene side, og på den anden side at den enkelte person overvejende hele tiden har måttet tilkæmpe sig (kammeratskabs-)grupper at være en del af uden særlig overgribende støtte fra andre; en focus på andre (der skal være der, før der kan handles) eller på een selv (der altid må handle uden tro på andre er der) har udkrystaliseret sig.

Alder-aksen - og dennes spredning i gruppen - betyder, at nogen er i gang med at se sig selv skabe historie for første gang, men hvad skal den bruges

til, og hvor skal den hen? Andre har der imod den udviklingsopgave, at de kan se tilbage på, at de allerede har en historie, har skabte, men hvad udtrykker den, og hvad skal/kan den bruges til fremover?

Erhvervsstatus-aksen - med spredningen fra hånden til håndens arbejde - vil presse problemet om egenkarriere respektiv udviklingen af arbejderkollektivet frem.

Tilsammen vil de tre akser stille hver enkelt overfor et uhyre pres om en egenafklaring på egne præmissar - stik imod hvad der umiddelbart kræves/ønskés af gruppen - idet det er modsætningsforhold, der dominerer i dannelsen af fælles handlekoncepter. Dette betyder en forsigtighed overfor at komme frem med det, der virkelig er ens eget, een selv, idet det på forhånd ikke er klart, om og hvorvidt ens (langsigtede) interesser nu også varetages på solidarisk, fremadrettet måde. I forlængelse heraf kan man søge at undslippe modsætningerne ved at fokusere på det kulturbestemte fælles - at vi er alle mennesker - men her vil der så konstant blive noget/meget af een selv tilbage, som ikke kan komme til udtryk: netop det der er særligt ved ens eksistens, og som kræver en særlig forholden sig for at kunne blive løst livspraktisk. Og dette fordi, at det særlige ved et menneskes liv ikke kommer fra en abstrakt substans af det generelle menneske, men fra de bestemte sociale betingelser indenfor den overordnede arbejdsdelte struktur, som hver enkelt har måtte udvikle/samfundsmæssiggøre sig igennem. Det er også her indenfor, at følelser/tanker/oplevelser/handletiltag har sine begrundelser, idet de er udviklet som individuelle svar på overvindelse/løsning af livspraktiske problemer og konflikter. Hvis der derfor abstraheres fra de sociale situationer/sammenhænge, der er hver enkelt til dels, så abstraheres der derfor også fra det, der er særligt for hver enkelt, og som kræver en særlig løsning, for konkret at blive løst af den enkelte selv. Og kan der ikke handles på det særlige på en særlig måde, så stilles man skakmat; konsekvensen bliver at man ikke selv kan finde ud af det.

Alt i alt kan dette betyde, at presset fra de dominerende modsigelser - hvis ikke modsætningsforholdene takles åbent - let kan føre til, at hver enkelt må give sig selv skylden/ansvaret for, at livet er en svær størrelse at mestre. Objektivt givne begrænsninger, og forhold der til en begyndelse fordrer en forsigtighed i omgangen hermed, ender da op med at blive set/oplevet/følt som egenskaber i een selv: fx jeg er forsigtig, jeg er ikke god nok, jeg kan ikke finde ud af noget osv osv. Kollektivt-gruppemæssige problemer er da ikke blevet løst, men kun delegeret ned i de enkelte som alene deres eget private problem. Og så kan der så startes forfra med ens egen utilstrækkelighed en gang til, en gang til

Ovenstående er at se som det, der kan ske, hvis ikke gruppen som helhed kan

holde de livspraktiske dagligdagsproblemer/-modsigelser hinanden imellem i åben bevægelse. Sker dette ikke, så vil det ligeledes være svært at finde/fange de dagligdagsmodsigelser, der løses ved subjektivt at give sig selv skylden for, at de eksisterer = "aktiv tapning af egne kræfter". Selvfølgelig eksisterer der både ydre og indre begrænsninger, men hvor skulle de indre komme fra, hvis ikke fra begrænsninger i ens livspraksis!

Mht arten af de involverede modsigelsesforhold er der det at sige, at de ikke er antagonistiske i deres natur, idet det er modsigelsesforhold indenfor en arbejderklassekollektivitet - men en kortsigtet, måske nødvendig, løsning heraf kan dog let få antagonistisk karakter.

Subjektivt fremførte problemfelter.

Her er der særligt tre felter, der manifesterer sig: problemer med det nære, at ha' kontakt, at være kæresten bla. ; problemer med at komme igennem arbejdsmæssigt, at ha' / få rum til at udføre arbejdet på eget initiativ; og problemer med at blive synlig og tillade sig selv at være det i gruppemæssige (ikke-familiære og ikke-arbejdsmæssige) sammenhænge.

Tilsammen danner de tre felter et indtryk af, at gruppens medlemmer er presset mod det nære på den ene side, og på den anden side at det eksisterende nære er for snævert, altså et indre pres mod noget andet og mere. Samlet må det blive noget med at få rum til at skabe mere rum om sig - og at ta' det rum, der måtte være/blive/komme ved at udfylde det med, hvad man har af slumrende nyt eller gammelt tilsidesat.

Og dette kan "Selvtillidsgruppen" umiddelbart opfylde for hver enkelt i samme grad, som der arbejdes bevidst med løsningen af de modsigelser, der pressende præger de enkeltes dagligdage. Her vil det på den ene side dreje sig om at afklare, hvilke typer af pres fra andre, der skal stemmes op imod, skubbes tilbage, og hvilke nye handlerum der er for erobring/afprøvning og som er indenfor rækkevidde; og på den anden side - og som et middel og delmål hertil - at sikre at hver enkelt rent faktisk også kan komme til udtryk med hele sit, med sig selv som person i gruppen - for i samme grad at dette ikke sker, så forbliver det uklart (også for den enkelte selv) hvad det egentlig drejer sig om, hvorfor det heller ikke er muligt systematisk at arbejde videre med det; hertil er også at sige, at i samme grad som noget indeholdt, tilbageholdt kommer ud, så skifter det også kvalitet udad- som indadtil, idet det går fra at være vrang til blive ret-side, og til at være noget, der bevidst kan arbejdes videre med - i stedet for at "det" som noget underligt uklart noget vedvarende sætter sig ubevidst igennem bag om ryggen på een.

Mht tryghed som en væsentlig faktor for det at bevøge og flytte sig i verden, så er opnåelsen af denne i gruppen nok væsentligst bundet til, hvorvidt overstående arbejde falder tilfredsstillende ud: at man oplever at kunne bruge sig selv, og at det, der foregår i gruppen, støtter og styrker een også udenfor gruppen - for tryghed er ikke noget, der haves eller som kommer, men noget som et fælles (risikofyldt) arbejde kan kaste af sig, når der stås hinanden bi, hvilket også betyder at det kan være en tryghed at skilles, hvis der viser sig klare gensidigt-åbne forestillinger af forskellige interesser/målførstillinger med arbejdet.

Og til sidst ...

Så lidt eller så meget om gruppen i bevægelse. Håber det gi'r lidt overblik over, hvilken bevægelse det er, som du står overfor at skulle informere dig i.

Som min oplevelse, mit standpunkt af ufærdig karakter, er det langt fra sikkert, at det har genklang i gruppen; og at det også er herom, at gruppens egen subjekttagtighed centrerer sig. Hvis ikke det er det, vil der - alt andet lige - ske en skjult/tvungen styring, som ingen kan bruge til noget som helst. Og derfor synes jeg, at dette papir må stå sin prøve gennem kritik fra gruppen også. Det kan kun blive bedre.

Knus Kalle

Tanker til Selvtillidsgruppen 7.gang, d.21.10.87.

Udgangspunktet er ønsket om a) noget mere konkret og kantant via fælles-snakke, og b) en afklaring af min - og dermed også Inge's - roller fremover.

Ad a) Det er andre toner end tidligere, hvor øt var det stille, det bløde, der var fremme. Der er altså sket noget med gruppen. Godt. Men hvad er dette? Jeg tror det kan være to ting: den ene, at man føler sig mere tryk i gruppen, og at man derfor også er villig til at investere og prøve sig selv mere af; den anden, at man er utålmodig overfor, at der ikke sker nok, når man er her i gruppen, og ej heller nok til at man styrket kan klare den dagligdag, man kommer fra og skal tilbage til.

Ad b) Min - og Anettes - roller tidligere, som noget uforståeligt, eller mig, der er uforståelig - hvad jeg opfatter som identiske problemstillinger - så er der det at sige hertil, at de har bestået af to ting: den ene at sætte rammer/struktur, således at alle kan komme til orde; og den anden at være formidler af gruppeprocesser med det mål, at I ikke har brug for os mere.

At sætte rammer/struktur omhandler overhovedet det at gennemføre et møde; at starte det op, ha' et indhold, sørge for at de enkelte kommer frem, afslutte mm. Jeg oplever ikke de store problemer her, idet det drejer sig om at skabe nogle rutiner/traditioner, som er kendt af alle, og som derfor også kan ændres/udvikles af alle i fælleskab.

Det andet - at være formidler af gruppeprocesser - oplever jeg her overfor som lidt af en blandet affære, som det er foregået - både fra os og mellem jer. Det, der grundlæggende, står på spil her, er, at gruppen får en sådan karakter, at den kan varetage behandlingen af hver enkelts (aktuelle) problem på den enkeltes egne præmisser. Og her har det været noget af en balanceakt både at skulle varetage gruppens spørgen sig ind/støtte til den enkeltes egenafklaring og den enkeltes egeninteresse. Den spredning der er i spørgsmål fra en gruppe af mange, og det at samle det sammen hen ad vejen, er tit - til at starte med - større end brugbart for den enkelte, hvis den enkelte står med et presset problem - hvad jeg oplever har været tilfældet flere gange. Det er så endt op med, at jeg har taget mig min kompetence til at bruge tid til at spørge ind ift den enkelte. Men når dette sker, så får den enkelte ikke aktuelt varetaget sine interesser gennem gruppen - hvad der dog er målet på lang sigt. Der kommer en modsætning mellem kort- og langsigtede interesser frem her. Og her er der næppe nogen nemme løsninger - andet end hvad et langsigtet gruppearbejde kan kaste af sig.

Til problemet om formidling af gruppeprocesser hører også det rent indholdsmæssige: eet er hvad den enkelte kan ha' brug for at få snakket om; et an-

det hvad, der som noget fælles, kan samle gruppens energier. Og her har jeg i hvert fald måttet famle mig frem. Jeg har haft svært ved at finde nogle fællesnævner, bla. ud fra at jeres sociale situation er meget forskellig. Tit har jeg måttet gribe til i bitte små ting, og digte improvisatorisk - i håbet om, at her måske var en indholdsmæssig fællesnævner af konkret karakter.

- o -

Skal ovenstående samles op, så bliver det til noget med, at det som hver enkelt kan få af gruppen ligenu er at opleve sig selv og hinanden som hinanden er - dvs at gruppen kan være et frirum, hvor man ikke distancerer sig fra sig selv og/eller verden. Og for det andet, at gruppesnakke om udvalgte temaer kan gi' nogle nye indfaldsvinkler/synspunkter også på ens egen særlige livssituation.

Ovenstående vil også sige at gruppen/I ligenu står i midten af jeres udgangsproblem: at det flyde; man kommer ikke frem/videre, der er masker.

Men hvis det skal lykkes at komme her igennem - og at blive en selvhjælpsgruppe uden brug af ydre støttepersoner - så er vejen nok alene over en involvering i gruppen. Det er ikke nok bare at møde op en gang hver 14. dag for at læsse af respektiv få input til sit dagligdagsliv. Kravet er faktisk at prioritere gruppen og hinanden - i håbet om at den på lang sigt kan blive den platform, hvorudfra at dagligdagsgennembrud kan foretages.

Brugen af os som støttepersoner - 2 ud af 3 timer - er et problem, idet vi ikke kan følge gruppen som en helhed fra gang til gang. Der er her to muligheder: enten bruger I os de to timer nogle gange endnu, hvor vi kan diskutere op med nogle øvelser, der forbereder den enkelte til fællessnakken, eller vi går med fuldt ud nogle hele aftener endnu, altså en opstramning - men dette kræver en anden ugedag (tirsdag).

Forslag til program:

19¹⁵: opvarmning, energicirkel, komme til stede

19³⁰: fra sidst: fra hver enkelt til gruppen, og fra gruppen til os

20⁰⁰: to og to snakke; strukturen som aktiv lytning med en halv time til hver, men hvor lytter bruger energi på 1) at definere problemet, som den anden snakker om, og 2) at afklare, hvordan den anden forholder sig til det, og her særligt, hvordan den anden smutter, fedter af, går uden om, flygter fra at gå rigtig ind i det, afstår fra at tage kamp/konflikter med andre

21¹⁵: hver fortæller kort om - men med hjælp fra - den anden ud fra problem og afværge-forholdet-sig.

21⁴⁵: fælles opsummering plus hjemmeopgaven, at hver enkelt til næste gang

prøver at blive i de problematiske situationer med åben pande og bryst - fremfor den vanlige flugt.

22⁰⁰: næste gang: forberedelse af temaer a la

mig & karligheden/forældre/sexualitet eller andet ud

fra hvad der er pressende for et par stykker

22¹⁵: K/SK.

Næste gang igen:

19¹⁵: opvarmning mv

19³⁰: fra sidst, hvordan er det gået? *spg til oplæg fra sidst*

19⁴⁵: fremstilling af de personlige oplæg

20¹⁵: gruppearbejde herom

21⁰⁰: fremlæggelse af gruppernes resultater: feedback til de enkelte, samt videreformidling af egne måder at forholde sig/løse de berørte problemer

21⁴⁵: afrunding, næste gang

22⁰⁰: K/SK.

FAGLIGE LIVSLINIER.

Min indgang i uddannelsesverdenen var gennem det logiske og det rationelle; det var den naturvidenskabelige vej. Denne var jeg blevet god til gymnasietiden igennem - også lidt (meget) en protest mod, hvad gymnasietedet rummede af muligheder for humanistiske kvaliteter.

Og småblindt - omend det også var et område, der var på vej frem - kørte jeg videre i datalogien og matematikken, som jeg først slap 7 år efter, da jeg i 1980 besluttede mig til afstå fra min gang på instituttet. Det var nu ikke så svært at stoppe op her indenfor; for psykologien - og især dennes sociale kræfter, når den blev tænkt samfundsmæssigt og gjort praktisk - havde fået tag i mig fra 1977.

Forud herfor lå to ting.

For det første havde jeg måttet erkende, at mine perspektiver på datalogien - først udviklet problembestemmelse, her efter skridtvis inddragelse af tekniske løsningsmidler, som godt kunne være EDB, men ikke nødvendigvis behøvede at være, selv om det var det, der specifikt blev arbejdet med - var i håbløs mindretal; og at jeg sled mig ukonstruktivt op i stadige forsøg på at udvikle faglige sammenhænge, der kunne vende dette. Det drejede sig også om, at min humanistiske indfaldsvinkel endnu var for fattig og lidet udviklet til, at jeg personligt kunne fastholde - og overleve - i såvel institutlivet med den undervisning, som jeg forestod, som udenfor med systemudvikling og markedsføring af programmerbart kontormateriel.

For det andet havde jeg på psykologistudiet fundet rum for det samfundsmæssige perspektiv, som meget af min virksomhed drejede sig om, men som jeg havde stået alene med indenfor datalogien. Her - i psykologistudiets studenterliv - var der fora til forsøg på bevidst praksis-forandring; og her var der energi på mere end medløb, konkurrence og overflade. Det fagpolitiske blev mit liv mest; og udenfor blev det institutionsområdet, jeg ellers slog mine folder inden for.

Det var go'e og produktive år. Det var også hårde år, hvor frustration begyndte at melde sig i samme grad, som samtlige fag- og studenterpolitiske 'mærkesager' begyndte at lide skibsbrud. Der fattedes nye veje, nye strategier.

Og den jeg fandt duelig for mig på lang sigt var at bruge og udvikle faget gennem praksis udadtil indefra et studenterperspektiv. Studenterhuset fik min interesse - og en alternativ rådgivning blev etableret. Sidstnævnte foregik ikke uden sværslag, for nogen faglig kompetence blev ikke tilstået af nogen - tvært imod, og dette som oftest med argumenter, der blev taget fra et standpunkt udenfor sagen. Irritation og undren førte til en intensiveret kritisk vandring gennem det kliniske, det terapeutiske og det psykospirituelle

felt. Efter dette "dybe dyk" - eller nærmere: med fortroligheden af disse atypiske (og fremmedbestemte) samfundsmæssige procestyper - er såvel rationalitets som irrationalitets-kategorien blevet fjern for mig; og det gælder også overhovedet den polære tænkning, da den kun kan befæstige - og styre - men ikke udvikle samfundsmæssige sagsforhold.

Og en faglighed på de berørtes præmisser er kommet i centrum for arbejdet; den nødvendige Kooperation de involverede imellem ligeså. Det er, hvad jeg vil; og det er, hvad jeg har interesse i at videreudvikle - og jeg er slet ikke så dårlig til det længere.

/foråret 1987

Oplæg til seminar mandag den 13.12.1982.

Et møde med en arbejdsplads.

Med forventning om at kvalificere sig selv videre på en anden måde end hidtil på den ene side, og om at lære den samfundsmæssige/statslige forvaltning af menneskers eksistens problemer indefra at kende på den anden side, tropper jeg op på rådgivningscentret.

Stedet som sådan virker imødekommende: "Hej med dig. Du skal bare sige til, hvis jeg kan hjælpe med noget", lyder det fra flere sider. Og man begynder at spekulere på, hvad der egentlig arbejdes med, hvordan det gøres, og også hvad man specielt har lyst til at lære noget om.

Godt nok er jeg p.t. mest interesseret i voksenlivets problemområder, så selv om centrets indfaldsvinkel er barnet og den unge, så skulle jeg have mulighed for at forfølge min interesse, da der på centret ikke arbejdes isoleret i forhold til børn og unge. Jeg er også interesseret i at bruge mig selv i situationer der har terapeutisk karakter, hvad der også skulle være mulighed for.

Du skal lære stedet at kende først!

I starten snakkes der om, at det altid er svært at starte et nyt sted. Man skal ligesom lære stedets rytme at kende. Og så må man senere tage op, hvad der er, som man kan gå ind i, og hvilke interesser man har.

3 uger forløber med journal læsning og deltagelse i diverse møder. Det er rart at se, hvordan det foregår i praksis; men det er også en drøbende passiv rolle at blive sat i. Det er "føllets" rolle, og tit har jeg ønsket mig op som "en flue på væggen": Så kunne jeg i det mindste i fred iagttage, hvad der foregår - i stedet for at være med i det der foregår på en passiv måde.

Eet er centrets møde med sit arbejdsmateriale; et andet er centrets interne måde at fungere på omkring dette.

Diffus konsensus.

Til de interne møder - især store-disp. - var der altid spændinger/vibrationer i luften. En diffus stemning, der af og til fik sin udløsning gennem korte personkommentarer. Og så videre i teksten! Der var aldrig konkrete uenigheder - og der blev heller aldrig gjort noget for at trække modsætninger op i forsøget på at bringe de problemer, som man stod med, videre frem. Kommentarerne til sager, der blev taget op, havde altid karakter af spørgsmål til nuancering af sagen; og det på trods af en større og større fornemmelse af, at de enkelte personer arbejdede vidt forskelligt - og på vidt forskelligt grundlag - med deres sager. Underligt og irriterende, fordi det var umuligt at fornemme, hvad det egentlig var der foregik. Også omkring hvor jeg selv stod i alt dette. Tilsyneladende viste alle, hvor hinanden stod - og så forsøgte hver enkelt at få sine egne interesser igennem under skyldig hensyntagen til ikke at berøre noget af det, som der måske kunne være uenighed om.

Udgangen på en debat var så godt som altid mindste fælles fold - og aldrig præcisering af modsigelser, som der måtte arbejdes videre med.

Det var som om at sælge selve sagen, som man stod med som et fælles

problem trådte i baggrunden til fordel for blot formidling af de involveredes holdning dertil.

Når selve sagen træder i baggrunden vil der altid være tendens til personalisering af problemer. Det bliver den ene eller den andens viden/færdigheder/motiver, der bliver problemet - og det som underkastes den "kritiske lup". Personalisering af problemer er usikkerhedsskabende, som subjektivt nødvendigvis må imødegås: F.eks. via focus på det formelle; isolering; at holde sig til hvad man plejer at gøre; at undgå åbne konflikter ved ikke at berøre det konfliktfyldte osv. osv.

Og en ond cirkel er sat i gang: Uenigheder udgrænses aktivt til fordel for nuancering af nuancer i håbet om at komme igennem til sidst. Trygheden bliver formel og arbejds- og udvik-

En praktikants socialisering: lingshæmmende.
Socialisering under rammer, der er modsætningsfyldte og hvor modsætningerne ikke tages op, gør at ens egne følelser bliver diffuse, der bruges forholdsvis meget energi på at blot at finde ud af, hvad der egentlig foregår - og for mig har dette været på bekostning af, hvad jeg selv havde lyst til, hvad der skulle foregå med mig. Tilbageholdenhed med at stille krav - for man ved ikke om der er støtte at hente nogen steder, eller om man kommer op imod centret som sådan. Omvendt er det også svært at gøre sig sine krav bevidst - endsige udvikle dem - når det er uigennemskueligt hvad og hvem det er krav i forhold til.

Når så centret som centret betragtet er uafklaret/uenig også med hensyn til hvad man kan/skal bruge praktikanter til, og hvad praktikanter kan/skal bruge centret til, betyder det at man som praktikant placeres midt i problemet om konfliktfri tilpasning/praksis. Jeg har ikke formået at løse dette problem på en for mig tilfredsstillende måde. I har fået alt for lidt ud af mig, og jeg alt for lidt ud af jer.

Det har virket hæmmende på mig at skulle starte via passiv iagttagelse. Gu' er det vigtigt at vide, hvilke rammer man fungerer under, men når det ikke sker via noget som man selv er en del af og har mulighed for at præge, så kan det heller ikke vurderes hvilke forhold i rammerne, der er væsentlige at afklare sig over for. Alt bliver lige væsentligt, og dermed også lige uvæsentlige. Dermed nedsættes/besværliggøres ens mulighed for at afklare sig i forhold til rammerne, og tilbøjeligheden til simpel overtagelse af gængs måde at handle på styrkes - upåagtet om det skuer mod ens teoretiske opfattelse af hvad der er adækvat, hvis man over hovedet får de tanker. Kort: Giver der ikke fra første færd af mulighed for - på en eller anden led - at bruge sine egne erfaringer, så bliver det let en dårlig plægiat af stedet, der kommer ud af det i sidste instans.

Da man så endelig havde fået overstået "indkøringsperioden" stod man alligevel med en usikkerhed omkring, om man kunne leve op til alle de krav, der ville melde sig, når man nu selv skulle være med på en sag. Til den almindelige usikkerhed, der bunder i ikke at kunne gennemskue de krav man er stillet over for, var så lagt lidt ekstra omkring forholdet passiv-aktiv.

Og da dette ligesom var gennemgået via deltagelse i et par sager, så lakkede praktiktiden mod enden. Og så var det for sent at få nye sager.

Praktikantproblemet.

Jeg har forsøgt at trække en praktikants møde med centret op i relation til den måde som centret internt fungerer på ud fra min opfattelse. I forhold til nye praktikanter - forhåbentlig mere

aktive - møde med centret vil meget være nået, hvis der tages en reel kollektiv debat om centrets brug af praktikanter og omvendt ud fra at det er et fælles problem.

Hvis debatten ikke bevæger sig igennem/udover det beskrevne om "diffus konsensus" - som vel også omkring praktikantfænomenet dækker over reelle uenigheder - så kommer man næppe uden om, at det eneste ansvarlige overfor nye praktikanter vil være at formidle, at centret ingen fælles holdning har omkring dette, og at dette sandsynligvis skyldes ikke afklarede uenigheder.

Hvorfor er det så farligt at arbejde med modsigelser, når det er det arbejdsmaterialet eksisterer i kraft af ??

Kalle

FORSLAG A.FORSLAG TIL STUDENTERPOLITISK LINIE FOR EFTERÅRETS ARBEJDE PÅ PSYKOLOGI.

Udgangspunktet for forslaget kvalificeret vejledning er det banale, at vi (heller) ikke fremover kan acceptere de studievilkår vi bydes. Kvantitativt er der alt for få ressourcer, kvalitativt er udbudet for skævt, og skævt i den forstand, at det især er den samfundsorienterede og kritisk-psykologiske indfaldsvinkel til psykologien der er sparsomt repræsenteret.

Nedskæringerne på de videregående uddannelser har stået på i årevis, men er med 80-erne trådt ind i en ny fase, idet de struktureres og legitimeres af U90, som kort og godt går ud på effektivisering og snæver tilknytning til erhvervslivets kortsigtede kapitalinteresser.

Når vores studiebetingelser relateres til vores generelle levevilkår, hvor lille SU, asocial låneordning, meget erhvervsarbejde, dårlige boforhold osv dominerer på en næsten umenneskelig måde, så tegner der sig et billede af nogle livsbetingelser, som næsten kun kan tækles gennem bevidstløs tilpasning, hvor de af "natur" stærkeste overlever. Mulighederne for kritisk studiepraksis - opgør med borgerlige teorier og indlæringsmetoder, opgør med repressive momenter i vores erhvervsfunktion og udviklingen af emancipatoriske teorier og praksisstrukturer - er dels få, dels er der heller ikke rigtig nogen materialiseret subjectiv kraft, som kan bære udviklingen fremad gennem et generelt opgør med (også) vores fremmedbestemte livsbetingelser. Et spøgelse fra 70-erne - den politiske disciplinering - er i dag bastant dagligdag.

Vi er kort sagt på røven i forhold til en frembusende og offensiv kapitalistisk statsmagt, der kun har brug for os i den grad, der kan presses bytteværdi ud af os.

En nærliggende konklusion ud fra ovennævnte styrkeforholdsbetragtning er, at vi må opgive al modstand foreløbigt, indføre tynd vejledning og ellers hutle os individuelt igennem på bedste beskub. En sådan konklusion er imidlertid lige netop, hvad det kapitalistiske system og dets forskelligartede håndlangere arbejder for, at vi skal realisere, så systemet kan reproducere sin egen umenneskelighed på et højere niveau. En konklusion gående ud på accept af urimelige og fremmedbestemte livsvilkår kan derfor aldrig være en handlemulighed - allerhøjst en konsekvens af fraværet af kollektive handlealternativer, hvor fælles begrænsninger har sat sig igennem og er blevet gjort til individuelle begrænsninger, hvor livsbetingelserne så får karakter af naturlove.

Hvilke kollektive handlemuligheder vi har vi så egentlig?

Hvis vi leger med tanken om, at alle 15-2000 psykologistuderende pludselig aktivt sluttede op om kravet "Nej til nedskæringerne" så er det nok stadig et åbent spørgsmål om nedskæringerne kunne slås af bordet; der ligger ikke nogle penge og flyder i systemet, som vi kan tilkæmpe os på bekostning af an-

dre institutter, og der er ikke nogen nævneværdige modsætninger inden for borgerskabet at spille på (to momenter, der tidligere har været centrale, når studenterbevægelsen gik på barikaderne). Selv med en massemobilisering på vores institut er perspektiverne her og nu begrænsede. På den ene side ville vi tabe et studieår, og det er omkostningsfuldt for de fleste - på den anden side ville vi få nogle kollektive kamperfaringer, som vi efterhånden mangler så meget, men det er nok begrænset, hvilke perspektiver der bundfæller sig i disse kamperfaringer, når kampen på forhånd foregribes tabt. Men ud over dette ville det nok være muligt at få skabt røre omkring U90 - og få afsløret de reaktionære politiske perspektiver som den indeholder, men som idag tilsløres i og med at dens gennemsætning er gjort til et administrativt problem. Magistrene forsøger bl.a. at få rejst denne problematik lige nu, og vi ville nok gennem vores aktiviteter kunne presse det videre frem i offentligheden. Man kan/skal udvide perspektivet til en massemobilisering til andre institutter og andre kriseramte grupper, men som aktivitetsniveauet ser ud de fleste steder og hos os, så er det problematisk at tro på "løbeildseffekten" - i hvert fald i den først kommende tid.

For at foregribe eventuelle misforståelser, så skal mobiliseringsgraden selvfølgelig ikke opfattes som værende ligegyldig, men den skal heller ikke opfattes mekanisk gennem sloganet "jo flere vi er jo bedre". Det væsentligste er, hvilket perspektiv, vi kan udvikle for vores fælles praksis. Mangler et perspektiv, der peger ud over os selv som gruppe/enkeltpersoner, så bliver vi lynhurtigt færre helt automatisk, og så bliver det endnu sværere på lang sigt at overskride vores fælles begrænsninger. Og situationer i dag er, at vi må opbygge os selv fra bunden af gennem det lange seje basisarbejdet, men hvor perspektivet er altafgørende for om det kan lykkes/bruges til noget konstruktivt.

Vores handlemuligheder begrænser sig med andre ord til niveauet for defensive/offensive forsvarsaktiviteter: det defensive omkring den realistiske umulighed (flere kroner her i efteråret, til foråret?), det offensive omkring det, at de aktiviteter som vi sætter igang skal have et perspektiv, der peger ud over instituttets rammer, og også skal sikre at vi alle for mulighed for noget meningsfyldt arbejde. Kort sagt: På den ene side må vi tilpasse os til de ressourcemæssige rammer, som eksisterer - på den anden side må vi tilpasse os på en sådan måde, at det på længere sigt dels bliver muligt at presse statsmagten til indrømmelser, dels bliver muligt at realisere et solidarisk og aktivt fagpolitisk institut.

Centralt bliver her, hvor dan vi presser statsmagten. Nu findes der mange forskellige revolutionsstrategier, som man kan skændes om gyldigheden af, og hol-

de op mod hinanden til gensidig skræk og advarsel, men et væsentlig fælles-træk er dog, at det ikke er saglige argumenter, der tæller/presser i et klas-sesamfund, men nærmere magten bag og omkostningerne derved.

Vores magt i dag er yderst begrænset, og strækker sig lige nu ikke til meget mere end "grus i maskineriet", så de omkostninger vi kan påføre og presse statsmagten med er få - og det kan let bliver nogle omkostninger, der rammer os selv (i den grad vi fejlvurderer styrkeforholdet og mobiliseringsgraden/mulighederne). fx. gennem endnu større demobilisering, kammerater der falder fra studiet, øget konkurrence osv; ^{og det} i den grad vi ingen indrømmelser og krøbrer får, øget intern styrke m.v. omkring meningsfulde aktiviteter.

Eet sted, hvor der ligger nogle omkostninger er på SU-siden, og det forstået på den måde, at hvis ikke det er muligt for os som enkeltpersoner og grupper at få kvalificeret vejledning, så skal vi også holdes skadesløs mht. SU-grænser, dvs. krav om ekstra SU. (det skal bemærkes her, at bare det at flere bliver længere i uddannelsessystemet er omkostningsforøgene, og det er også sådanne overvejelser, der ligger bag kollektive orlovsaktioner mv, som vi vel også må diskutere relevansen af).

Sættes disse omkostnings-overvejelser i relation til, hvordan vi skal tilpasse os aktivt til forhåndenværende undervisnings- og vejledningsressourcer, så bliver det spørgsmålet om at fordele vejledningsressourcerne, så der kommer kvalificerede projecter ud af det. Dette får som konsekvens at kun få får mulighed for at gå til eksamen, og det må endvidere følges op med den kollektive holdning - eventuelt realiseret gennem blød og moralsk blokade - at ingen går til eksamen uden vejledning (I følge studieforordningen har vi ikke krav på vejledning, så det er os selv, der må kæmpe dette totalt indlysende krav igennem - nemlig at det ikke er muligt at kvalificere os uden vejledning).

Ovennævnte forslag kan siges at være karakteriseret ved pression udadtil, (kvalificeret) kvalifikation indadtil. Men hvad med restgruppen, som bliver stor, hvis blot rimelige kriterier for tildeling af antal vejledningstimer stilles op, og det endvidere skal være muligt at undslå sig tildeling af en vejleder, som man af faglige grunde ikke kan bruge. Her bliver det et spørgsmål om at realisere en intern tema- og smågruppeorganisering, hvor vores produktive ressourcer kan bruges målrettet, dels fagligt skolende, dels offensivt i forhold til aktioner og offentlighedsarbejde, som skal tvinge vores yderst rimelige SU-krav igennem, men hvordan dette kan tænkes realiseret er et yderst åbent spørgsmål, idet temagrupperstrukturen er en struktur, der tilgodeser de i forvejen stærke i den grad, den ikke bæres oppe af og er en integreret del af vores studieplan/struktur, hvad den ikke gør i dag.

Dette rejser problemet om studieændringer - fx. hen imod vores tidligere tanker om at gøre studie projectorienteret, altså hvor temagrupperstrukturen kan integreres i studieplanen.

I foråret afstod vi fra at presse studieændringer igennem, dels ud fra at vi ikke var nået langt nok, men også ud fra, at vores nuværende studieplan med dens systematiske usammenhæng mellem discipliner, støttefag og hjælpefag skønnedes at være et bedre bolværk mod gennemslæbningen af nedskæringerne. Dette sidste argument er nu blevet overhalet af historien, fx. er videnskabsteori forsvundet og opnåelsen af de krævede point lagt over i lablærernes hænder. Projective test eksisterer heller ikke længere, mens pædagogik eksisterer i god gammeldags forelæsningsform.

Forårets studieplansdiskussioner (studiekonferencerne) var præget af en grundlæggende ambivalens over for forholdet mellem nedskæringerne og studieændringer. På den ene side er vores nuværende studieplan røv og nøgler - der findes næppe én fagbeskrivelse, der ikke kan siges at være begrundet gennem overfladiske faglige argumenter, og gennem pseudoargumenter, der skal legitimere, at disciplinen har en eksistensberettigelse i forhold til den størrelse, som ingen er enige om, hvad indeholder - psykologien. At vi kommer kvalificeret ud som kandidater, hvis bare vi havde penge nok, er altså en halv sandhed. På den anden side vil en ny studieplan - opbygget på grundlag af psykologiens udvikling de senere år, og udviklingstendenserne i vores erhvervsfunktion - der skal sikre en "bedre" kvalificering (hvad dette så egentlig indeholder/indebærer) næppe/ikke kunne realiseres med de forhåndenværende ressourcer. Allerede nu ved vi, hvilke ressourcer vi har til rådighed i 82 - det bliver som i 81, ca. 20.000 timer - hvor vi i 81 havde brug for ca. 30.000 timer. Vi slæber altså - uafhængig af studieplansændringer (som under ingen omstændigheder kan nås i dette semester), og uafhængig af hvilken studenterpolitisk ^{linje} vi vedtager for efterårets arbejde - et restbehov fra 81 med, nemlig praktikken, som vil vokse til det dobbelte i begyndelsen af 82.

Set i dette perspektiv er der ikke længere er modsætning mellem nedskæringer og studieplansændringer. Vi vil simpelt hen ikke kunne ændre/tilpasse studieplanen, så vi tilpasser os nedskæringerne, hvis vi blot fastholder så fundamentale krav som evaluering gennem afløsningsopgaver med tilknyttet vejledning m.v. Så hvorfor ikke nu gå igang med at udvikle en studieplan, som vi kan bruge (i stedet for at have den hængene som en tung klods om benet!), og som integrerer tema/smågrupperstrukturen i sig - fx. med centrum i projectarbejdstanken. Vi vil under alle omstændigheder komme til at stå med en stor restgruppe, som pressionsmoment, idet vi ikke kan få afleveret opgaver på ri-

melig vis - MED MINDRE vi generelt indfører forelæsninger og skriftlige eksamener som evalueringsform - og så hellere være en del af en aktiv projectgruppe, der af og til kommer til eksamen eller måske tager orlov og bliver arbejdsløs hvert andet semester end denne form for tilpasning af studieplan og nedskæringer.

Slutbemærkninger. Ovennævnte forslag er et dårligt forslag. Det er ufuldstændigt udviklet, der er mange løse ender, argumentationen er ikke alle steder lige gennemført, der er/kan være ubehagelige konsekvenser forbundet med det. Og hvorfor egentlig vælge en linie, der går ind for skabelsen af en restgruppe, der har brug for alt andet end det ingen_ting som SU-kompensation betyder (hvis det overhovedet er muligt at tilkæmpe sig). Tja - det ved jeg heller ikke selv, men en handlemulighed er forsøgt forfulgt, og der ligger det i den, at vi fastholder det faglige niveau hist og pist (restgruppen får vi alligevel, så hvorfor ikke systematisere det - og bruge den til noget fornuftigt); vi tydeliggør vores problemer og vender dem udad; vi fastholder afløsningsopgaven og dertil hørende vejledning; som evalueringsform; vi modsætter os en faglig dequalificering her i efteråret, og med projectarbejdstankerne også fremover; vi undgår at gøre tema- og smågruppe organiseringen til et mål i sig selv, idet de så kun bliver de i forvejen stærkes redning; vi, og så er der mindst 1000 ulemper, som dog er kraftigt betinget af vores faglige og politiske aktivitet på faget, i forhold til andre fag og andre kriserammede grupper.

Det er dog klart - vi kommer til til at vælge mellem forskellige dårlige kvaliteter af handlemuligheder - og man får næsten lyst til at pjække fra studentermødet !

Vel mødt alligevel Kalle.

Præcisering og opsummering af første øvelsesgang d.15.9.81.

Jeg skal være den første til at indrømme, at programmet og den valgte indfaldsvinkel til forholdet børn-voksne var for omfattende i forhold til den tid, som var til rådighed, hvilket har resulteret i, at mange af jer gik mere frustrerede end afklarede hjem. Jeg tror ikke, at det skyldes at det kvantitativt var for omfattende. Godt nok bestod det af to dele - præsentation af begreber, udmøntning af disse på et bestemt genstandsområde - men disse må hænge sammen også tidsligt, da der ellers er en fare for adskillelse af teori fra virkelighed, samt tendens til motivationstab, hvis introducerede begreber ikke følges op gennem konkret udmøntning af dem (det skal tilføjes, at disse pædagogiske overvejelser ikke er alment gyldige, men nærmere at de er knyttet til det faktum, at vi ikke selv har valgt vores arbejdstema).

Problemet ser jeg mere i, at oplægget inddrog (og faktisk kun kan forstås fuldt ud på basis af) forskellige opfattelser af de menneskelige behovs natur udenat disse opfattelser blev klart formuleret. Dette kom bl.a. til udtryk gennem spørgsmål af typen: "Vil du mene at mennesket kun stræber efter selvbestemmelse, altså at mennesket i bund og grund er egoistisk?"

Jeg havde faktisk bevidst nedprioriteret at snakke om behov, men det kan jeg godt se nu ikke var så smart. Jeg skal derfor også prøve at rode bod på dette i denne opsummering.

Oplæggets første del: Præsentation af begreber.

Udgangspunktet var den banale kendsgerning, at mennesker ikke bare er sammen, men at de er sammen om noget, og at dette "noget" altid i en eller anden forstand altid er relateret til den samfundsmæssige produktion og til produktionen og reproduktionen af den enkeltes livsopretholdelse (kvaliteten af denne livsopretholdelse upåagtet!)

Dette førte til, at interpersonelle relationer (det at være sammen, sociale relationer) nødvendigvis må ses i forhold til den sag/ det mål, som de eksisterer i kraft af og sammen med.

Herefter indførtes en skelnen mellem forskellige typer af sager/mål - almene fælles mål, fælles mål og delinteresser/-mål - og mellem forskellige typer af interpersonelle relationer - subjectrelationer og instrumentelle relationer - så virkelighedens mangfoldighed kunne disseskes nærmere.

Subjectrelationer blev defineret gennem eksistensen af almene fælles mål, og man kan derfor tale om en 'reciprok' forbundenhed hvor "jeg ikke kun ved, at andre forfølger mine og sine interesser, men hvor jeg også ved, at andre ved, at jeg forfølger mine og andres interesser". Sådanne relationer er karakteriseret ved frihed, åbenhed, entydighed m.v, og der er

ikke modsigelser/uenighed om målet, men højst om vejene dertil. Forbundetheden er først og fremmest saglig, evt. gående mod også følelsesmæssig forbundethed.

Instrumentelle relationer defineres gennem eksistensen af individuelle og/eller delinteresser, som står i modsætning til andre delinteresser, og hvor eventuelle sammenslutninger kun tjener til at bruge andre som instrument til realisering af egne interesser. Sammenslutninger/eksistensen af enkeltindivider eller grupper er således ikke præget af en egentlig forbundenhed og solidaritet, men er holdt sammen af ydre (og indre) kræfter og fordi det giver fordele for gennemførelsen af egne interesser. Reguleringen af instrumentelle relationer er bestemt af indre eller ydre tvang (af afhængighed, tryk eller undertrykkelse) og kan antage forskellige former, fx. kompromis eller kompensation.

Kompromis i magtsituationer med åbent tryk eller undertrykkelse, hvor begge parter giver sig et stykke i forhold til eget mål, dvs. giver delvis (midlertidig) afkald på total opnåelse af egne mål på grund af styrkeforholdet eller fordele derved.

Kompensation defineres som bytteforhold og kan både være materielle og/eller rent følelsesmæssige. Undertiden kan disse relationer være af ren følelsesmæssig karakter, som bytte af følelser, opmærksomhed, kærlighed ect., og disse defineres så som emotionelle instrumentelle relationer. Grundtræk ved disse er usikkerhed, angst, flertydighed, fordækthed, skyldfølelser, mistænksomhed, løserevet indføling, at disse (kan) bruges som straf/belønning under bestemte forhold, at man må kalkulere med risici, fordele og tænke i baner som, hvordan man kan forbedre sin egen position, og må kunne indleve sig i andre med dette for øje.

Det skal præciseres at definitioner er ideelle (og kun meget alment beskrevet gennem ovennævnte), og at der på det konkrete plan oftest eksisterer såvel aspekter af subjectforhold som instrumentelle ved de fleste menneskelige relationer, men at udbredelsen/styrkeforholdet mellem dem primært er bestemt af de generelle og specifikke samfundsmæssige betingelser, dvs. at udbredelsen varierer.

Og så holdt vi pause!

Oplæggets anden del: forholdet forældre-børn (små børn!)

Udgangspunkt blev taget i det forhold, at alle have oplevet skyldfølelse og aggressioner mod (egne) børn, hvad jeg faktisk også havde forventet, at alle havde oplevet!

Gennem en kort diskussion blev der opstillet nogle aspekter, som man umiddelbart mente havde betydning for ovennævnte emotionelle stemning af skyld og vrede, Jeg kan ikke helt huske dem, men det var aspekter som økonomi, tid, boligforhold ect, men hvad der var væsentlig/uvæsentlig svævede lidt, (og hvordan egentlig afgøre det?)

Herefter gik vi så over til at se på forskellige teoriers forklaring på, hvad der var årsag til eller betinger skyld og vrede i forhold til børn. Dette startede med konstateringen af, at det at få børn på den ene side betyder glæde og livsberigelse for forældrene, men på den anden side også betyder en graverende begrænsning i deres livsrum mht. opfyldelse af egne behov, såsom forholdet til andre mennesker, til arbejdet, fritid til sig selv ect. Endvidere betyder børn også ekstra husarbejde m.v.

Dette at burde kunne fungere optimalt selv samt overkomme barnets totale pasning/udvikling kommer bl.a. til udtryk i fx. modermyten, hvor der skøjtes totalt henover eventuelle modsætninger mellem barnets og forældrenes livsinteresser/-mål, samt henover historiske og individuelle forskelligheder mht. betingelser for børns opvækst og funktion.

Opståelsen af divergens mellem barnets livsinteresser og forældrenes ditto må derfor forklares gennem afvig fra det normale. Modermyten kan endda findes i ren form i forskellige "videnskabelige" teorier, hvor man postulerer en "primær moderlig interesse". En normal moder er da en moder, der kun har interesse for sit barn (barnet er hendes livsmål!), hvilket som konsekvens får, at en moder med besværligheder (og bare hendes oplevelse af utilstrækkelighed!) stemples som unormal og sygelig. Eksistensen af denne unormale moder forklares så som følge af en i hendes barndom udviklet neurotisk forstyrrelse. Kohut, Mahler m.fl. er af ovennævnte opfattelse, som må siges at være uholdbar af mindst 1000 grunde. Dels bliver alle neurotikere, dels gøres de konkret livsbetingelser, hvorunder man har børn - og de problemer som udspringer af dette - totalt betydningsløse.

En anden udbredt opfattelse er, at især moderen ^{fungerer} gennem afkald på sine egne interesser til fordel for en eller anden form for seksuelle vips, fx kropskontakten. Moderens behov - og generelt menneskers behov - forstås udelukkende som sanselige, som blot organiske, og det styrende for mennesker er individuel behovstilfredsstillelse. Udvikling ses som et produkt af behovsfrustration-behovstilfredsstillelse, og det kan der være noget om, hvis blot ikke behov opfattedes snævert som organiske, og fra sit udgangspunkt som usamfundsmæssige (Spitz, Lorenzer m.fl. står for denne opfattelse).

Det som faktisk kommer til udtryk gennem ovennævnte opfattelse er, at det grundlæggende ved interpersonelle relationer er bytte, svarende til de tidligere definerede instrumentelle relationer i deres kompensatoriske form. Den fælles sag, det fælles mål som de igennem deres eksistens er knyttet sammen igennem og bidrager til på forskellig måde, eksisterer ikke. Til gengæld eksisterer to sager/mål, der er reduceret til at være af ren organisk karakter: moderens behov og barnets behov. Skyld og aggression fra moderens side vil blive opfattet som et produkt af en manglende overensstemmelsesproces, dvs. en prangerproces, hvor den ene eller den

anden snydes. De konkrete livsbetingelser for mor-barn forholdet kommer højst til at spille en justerende rolle, hvilket betyder en yderliggørelse (gøres uvæsentlig) af samfundets mest grundlæggende træk for menneskelige relationer - den kooperative produktionsproces - og dette er uholdbart da behovstilfredsstillelse (konsumtion) forudsætter produktion af livsforholdene overhovedet.

Det som nu kan opsummeres er, at en behovsopfattelse - hvor behov opfattes snævert organiske - kun åbner op for interpersonelle relationer som instrumentelle relationer (i deres kompensatoriske form), hvilket betyder at subjectrelationer ikke eksisterer. Dette sidste kan selvfølgelig hævdes, men så bliver det umuligt at forklare, hvordan samfundet nogen sinde er opstået, og det vil heller ikke være muligt at forklare hvad drivkraften i samfundsprocessen er (eksempelvis vil vi kun arbejde for at leve ved siden af!)

Der er altså brug for en anden og mere omfattende behovsopfattelse, som overhovedet kan sandsynliggøre, at der kan eksistere almene/fælles mål - og dermed også individuelle emotionelle forhold som tryghed, glæde, enlydighed ect - og som det enkelte individ har interesse i at realisere med andre tanker i baghovedet end den individuelle kortsigtede og organiske behovstilfredsstillelse gennem prangerprocesser med (de nærmeste) andre.

Der er mange bud her. Kun et skal nævnes - og nævnes kort (klokken er mange. Det vil blive uddybet næste øvelsesgang).

Menneskets behov opfattes som værende af natur samfundsmæssige, og som værende fordoblet i to behovssystemer - produktive behov og sanseligt-vitale behov - hvor de produktive behov er rettet mod kontrol over de samfundsmæssige og dermed de individuelle livsbetingelser, hvilket kun kan ske gennem deltagelse i den planlagte ændring af naturen som følge af de samfundsmæssige livsnødvendigheder. Sanseligt-vitale behov er individuelle mangel- og spændingstilstande, og de er underordnet de produktive, i det de kun kan sikres gennem bevidst livsførelse via deltagelse i den samfundsmæssige produktion. Det bestemmende for menneskets udvikling placeres her i den bevidste omsorg for den sanseligt-vitale behovstilfredsstillelse. En subjectiv nød- og mangeltilstand for mennesker er dermed den oplevede mangel af samfundsformidlet kontrol over livsbetingelser, og derved også over midlerne til den individuelle livstilfredsstillelse.

Ud fra denne opfattelse - som er Berlinerskolens - vil der altså eksistere almene fælles mål/sager - nemlig dem, der bidrager til opretholdelsen af det samfundsmæssige og dermed det individuelle liv - men om de er af betydning for det enkelte individs livsopretholdelse afhænger af (og nu kommer de tre momenter, som blev skrevet op på tavlen til aller sidst!):

- a - om de betyder en udvidelse af kontrollen over egne livsbetingelser, og om individet kan erkende dette.
- b - om de evner, som opnåelsen af målet nødvendiggør, enten på forhånd er til stede eller der eksisterer mulighed for at udvikle dem.
- c - en relativ social sikring, så behovsstrukturen er entydig, dvs. at forskellige behov ikke just trækker i hver sin retning

Hvis alle tre momenter er til stede for individet i forhold til en sag/mål betyder det at individet kan realisere sagen motiveret - ellers kun gennem indre eller ydre tvang, hvis det ikke kan trække sig væk fra sagen. Da indre eller ydre tvang altid betyder dårlige vips samt udviklingshæmning (evt regression) bliver det af fundamental betydning, at der i forældrenes og barnets virkelighed eksisterer sager, der kan realiseres motiveret af alle parter, hvilket vil sige sager/mål der føder subject-relationer. Skyld (vrede m.m.) er fx. konsekvensen af fravær af almene fælles mål, hvor kooperationen om sagen ikke sikrer alle en udvidet kontrol over egne livsbetingelser.

Med barndommens næsten totale adskillelse fra voksenverdenen, og reproduktionen/adskillelse fra produktionslivet - funktionstømningen af familien - er det begrænset hvilke almene fælles mål forældre og børn kan have. Nogle vil der altid være, og det kunne nu være spændende fx gennem filmen "SKRALD" at finde de specielt væsentlige, og dem der kan være med til at vende udviklingen, så der bliver flere og flere - det kan næppe være i nogens gavn at alle på en eller anden måde, mere eller mindre dybtgående sidder inde med oplevelsen af, dels skyld og vrede, men nok især at man kunne egentlig godt støtte sine børns udvikling mere end man af og til orker.

På grundlag af ovennævnte vil jeg foreslå at næste øvelsesgang koncentrerer sig om

- denne opsummering
- "SKRALDS" bud på problemet, og bud på almene fælles mål
- gruppernes bud på -- " --- (hvis I ellers har haft tid til at mødes).

Hvis der så bliver tid til det kan vi fortsætte med familien.

I må finde jer i stavfejl, jeg orker ikke at læse det igennem. K.H.Kalle

OM

"ET BEDRE LIV"

- referat fra Fremtidsværkstedet på 7.Krit.Psyk.Seminar

OG

- tanker om og til diskussion af organiseringen fremover.

VEDLAGT: en perspektiverende opsummering af Fremtidsværkstedet

- o - indledning.
 - 1 - Hvad kom frem på Fremtidsværkstedet.
 - 2 - efter fremtidsværkstedet: det permanente fremtidsværksted - og tanker om videre frem; Fabrikaftenen
 - 3 - Afrunding: hvor er vi på vej hen? Hvor skal vi hen? Struktureel hegemoni!
- Bilag: brev til kontaktgruppen.

INDKALDELSE: til Kritisk Psykologisk OrganiseringsmødeMAN D. 4. JAN 1988, KL 19¹⁵

i Studenterhuset, Købmagergade 52, 1.sal

Vedlagte materiale danner udgangspunkt for mødet; og eneste punkt på dagsordenen er, hvad mødet skal arbejde med, og hvordan det skal videreføres

Pernille og Kalle

Kære deltager,

På et par sider har vi, i stikord, forsøgt at samle fremtidsværkstedet op. Modsat de tidligere krit. psyk. seminarer åbnede fremtidsværkstedet muligheden for at arbejde videre med de tanker og projekter, som kommer frem i løbet af en arbejdsweekend.

Vi håber at stikordene kan støtte dig/jer i det videre arbejde med de påbegyndte projekter.

Fremtidsværkstedets styrke er, at det adskiller kritik, fantasi og realitetsorientering. De fleste af os er mestre i at være kritiske og realistiske i et omfang, der kan være dræbende for fantasien, eller som censurerer fantasien bort, inden den kommer til orde.

Meningen med de tre dage, vi havde sammen, var at give fantasien plads. Men realiteten kræver også sit. Virkeliggørelsen af det utopiske er den store udfordring, især når man må indse at det kun kan ske i en proces, at man bevæger sig i et eksperimenterende område, der gør op med omgivelsernes normer, holdninger og måske også med ens egne grænser.

Det nye og eksperimenterende bliver ikke altid en succes i begyndelsen, måske når man heller ikke præcist det først definerede mål - men nok en succes i den forstand at man altid vil kunne lære af det, og nogle gange forandre.

Fremtidsværkstedet har - for at kunne fungere godt - brug for at blive taget alvorligt, for at ideerne kan bringes ud i livet, og at man ikke opgiver håbet ved at møde forhindringer.

Det kræves nok også, at man er vedholdende og tålmodig i arbejdet på at nå de mål man har sat sig og at man tænker langsigtet og i større perspektiver.

Held og lykke med projekterne

Hilsen den "gamle" forberedelsesgruppe.

1 - HVAD KOM FREM PÅ FREMTIDSVÆRKSTEDET.

Da vi skulle i gang med selve Fremtidsværkstedet havde vi allerede nogle "kritikgenstande og glade smådrømme", der var samlet op fra de tidligere oplæg på seminaret. Disse "kritikgenstande og glade smådrømme" bestod af:

- politisk stilstand/resignation, manglende formulering af fælles krav, mål og perspektiver
- sympatirelationer: hvor bliver det politiske perspektiv af?
- politisk tilsløring (uafklarede tilhørsforhold)
- vi mangler perspektiv på den "gode" psykologiuddannelse (fagkritik?)
- hvor er visionerne for et bedre liv - i fællesskab om ændring af opsplitningen af det politiske og det "private" liv?

Det var ikke "glade smådrømme", som ovenstående domineres af. Men stemningen var god, og vi gik i gang med Kritikfasen i hver af de to storgrupper, som vi havde delt os op i.

KRITIK:
↓

KRITIKFASEN: (tallene i parentes refererer til det antal stemmer, som kritikgenstanden fik i den efterfølgende afstemning).

Gruppe A: - manglende tværfaglighed (6); - ingen interesser i fælles arbejde (5); - manglende koordinering (4), formulering/formidling/fremtid (3), livsstil og politisk tilhørsforhold (3), studentermiljø (2); - isolation og indbyrdes splittelse (2), dræbende undervisningsformer (2); - minus fællesskaber/kollektiver (1), udviklingsrettet job (1), muligheder for handling efter teori (1), Marx-læsning (1); - ingen kritik af lønarbejdet (1), offensiv mobilisering (1); - utilfredshed og usikkerhed (1); - manglende kritik af kritik, studerende/lærer-forhold, følelser på studiet; - papirkurvsopgaver, professionalismisme, kedelige fysiske rammer, bange for at sige sin mening, svært tilgængelige opgaver/litteratur, arbejdsløshed, for mange barrierer; - minus muligheder for psykologiens udvikling, vedvarende arbejdsgrupper, kendskab til hinanden, respekt fra lærerne, sjov, studiedisciplin, bekendelse; - dårlige leve-, studie- og boligvilkår; - politisk udnyttelse og desillusion, kommer for sent, UNI som begrænsning fysisk og psykisk, opsplittet livspraksis.

Gruppe B: - opsplitning og isolation (11); - et bedre liv // (dvs i modsætning til) lønarbejde og fritid (7); - skæve former og strukturer, og hvor bliver fantasien af → livsfylde og mer' kvindelighed (5);

- manglende kritik som udvikling (5), kontakt til virkeligheden (5); - konfliktskyhed og kravløshed (5), er vi selv vores egen klods om benet (egoisme) (2), gi'r køb på visioner eller undlader at formulere dem (2), fokusering på materielle behov/andre (2), magiske forventninger til psykologstanden (2); - mangel på sammenhæng mellem KP-teori og egen praksis, på opgør med det hierarkiske, på solidarisk kritik/selvkritik, på duelig klassenanalyse (ingen?), på duelig kønsanalyse; - hvordan kommer man ud over sin egen næse, hvad skal man med sin hjerne, hvad skal man med sit liv (selvmord?), splittelse i egen gruppe, politisk inaktivitet, fagchauvinisme, misbrug af rusmidler, kritisk psykologisk forum for snævert, øget opsplittning livet igennem; - for få alternative sammenhænge, for lidt focus på, hvordan vi reproducerer det hierarkiske udenfor og i os; - at betragte os selv som andenrangs-mennesker, forfinelse af det private, personliggørelse af fælles forhindringer, angst og bluf og spil for galleriet (angst for at vise sin usikkerhed), hæger for meget om det kendte og eksperimenterer for lidt; - for lidt brug af hinanden, for mange umulige valg, for mange tøsedrenge/machomænd, for lidt gøren op med dogmatik og ideologi.

Kritikfasen blev afrundet gennem samling af kritikgenstandene i kritiktemakredse, hvilket var forsøg på at samle de kritikgenstande, som der havde været mest focus på, op gennem nogle mere almene kategorier. Håbet var her også, at de mindre fremtrædende kritikgenstande ville være indeholdt heri.

Kritiktemakredse gruppe A (to stk):

1 - manglende koordinering/tilsyneladende manglende interesse i fællesskabet

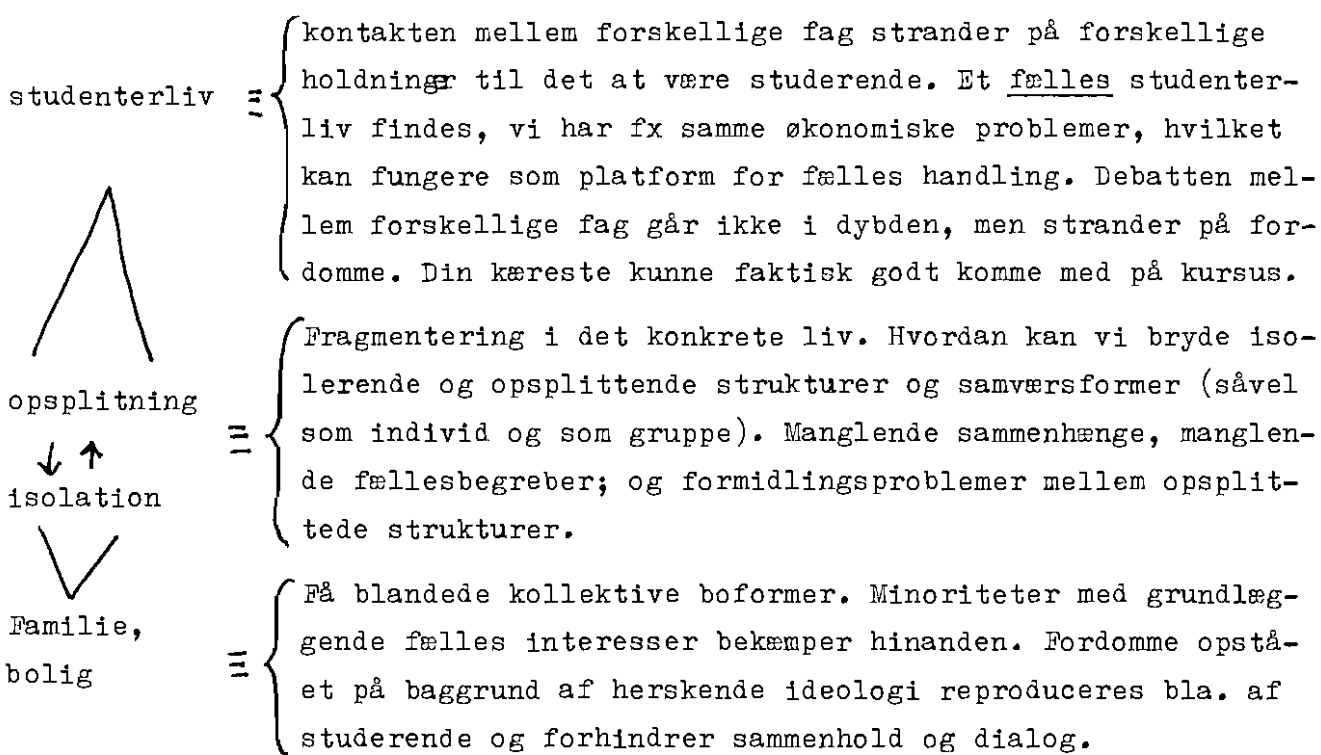
- a - manglende koordinering indenfor de eksisterende psyk.aktiviteter; - ny studieplan/uddannelsesprogram; - hvordan sikrer vi udviklingen af den kritiske psykologi i og på tværs af uddannelsesprogrammet; - studerende og færdige psykologer; - på tværs af studier/fag; - mellem fagråd/bogskab/dræber/studienævn/indput;
- b -passivitet, polarisering mellem studerende // generelt blandt studerende; - studentermiljø // blandt kritiske psyk og færdige; - splittede interesser // manglende analyse og handleperspektiver af/for passiviteten; - manglende stillingtagen, overblik, prioritering // for lidt brok over studiet; - minus sammenhæng i uddannelsesforløbet // for lidt klager over eksamen (tid, overskud, energi, interesser?)

2 - fagkritik.

- a - hvordan anvender vi fagkritik i vores eget liv? : - forholdet teori/praksis; - uigennemskuelige sammenhænge; - grundlagsproblemer (blandt andet at gå uden for vores eget fag for at kunne definere psykologien); - formidlingsproblemer; - generel opsplittning af fagkritikken;
- b - foreløbige kritikpunkter: -fagkritikken er helt løsrevet fra studiet - i stedet hænger den sammen med en personlig kvalificering; - som ny studerende er det svært at opbygge dette potentiale - det er faktisk uhyre vanskeligt at kvalificere sig til fagkritik; - man skal ligefrem forsvare et fagkritisk standpunkt - hvor er dens plads forsvundet hen?

Kritiktemakredse gruppe B (tre stk):

1 - opsplittning → isolation:

2 - retningsløshed:

Manglende mening med livet, manglende perspektiver. Man handler for at overleve - hvorfor? man overlever for at videreføre arten - hvorfor? => man lever i nu'et - hvad vil morgendagen bringe? ELLER: håbløshed, overgivelse og uvished overfor ændringer (hvad vil det medføre?); truslen fra naturkatastrofer/atomkrig forstærker håbløsheden. Forankring i det konkrete, det synlige, det målelige er lig det materielle, det prestigegivende. Det er nødvendigt at løsrive tanken fra det konkrete - og nødvendigt at konkretisere tankeespindet!

3 - begrænsende/ikke-udviklende former og strukturer:

- dobbeltdkvalificering: modsætningsfyldte og for store krav (fx både at skulle udvikle KP-teori og skole sig i traditionel psykologi). Hertil også at vi endnu ikke har en struktur på vores kritiske kvalificering - det overlades til den enkelte selv! - for lidt focus på, hvordan vi reproducerer det hierarkiske udenfor og i os; manglende opgør med det hierarkiske og for lidt solidarisk kritik og selvkritik. Her overfor tendens til forfinelse af det private, og personliggørelse af fælles forhindringer. Vi bruger hinanden for lidt, og stilles tit overfor for mange umulige valg. For megen bluf og spil for galeriet. Manglende klasseanalyse og ditto kønsanalyse; for mange tøsedrenge/machomænd - og for lidt gøren op med dogmatik og ideo-

Til slut i Kritikfasen blev alle kritiktemakredse søgt vendt om, til en positiv formulering af det samme sagsindhold. Gruppe A fik ikke rigtigt gjort dette, men i gruppe B blev

- 1 om "opsplitning → isolation" til "et selvbestemt sammenhængende liv i fællesskab";
- 2 om "meningsløshed" blev til både "rum for forandring → nye rammer",
"rum for fælles målrettet forandring",
og "rum for refleksion"; og
- 3 om "begrænsende/ikke-udviklende former og strukturer" blev til
både "klassekamp og kærlighed"
og "kampen for det rigtige liv".

Herefter til fantasifasen.

FANTASI

FANTASIFASEN.

Først til fantasiens rejser i hver storgruppe.

Gruppe A: - mulighed for fysisk udfoldelse på UNI; - gratis kollegier ved siden af UNI; - lærerne med i studenterpolitisk arbejde; - hele UNI samlet på eet sted; - mulighed for selv at sammensætte sit studie; - studenterløn; - at bo i et kæmpekollektiv med mange fællesrum; - flere fede fora; - studerende mere indflydelse på tilrettelæggelse af undervisningen; - at flere og flere går ad Købmagergade; - fabrikken; - mange poser guld; - studenterløn; - gratis bøger; - traditionel eksamen afskaffes som evalueringsform; - praktikere på UNI; - fagkritik uden angst; - gode lånemuligheder til nye projekter; - de studerende ansætter selv lærerne og fyrer dem igen; - kritisk Forum modtager penge fra UNI ♥ uden indflydelse på indhold - kæmpeseminariehus på landet nær ved skov og strand; - ubegrænsede legatmuligheder til udlandsrejser; - mere praktik; - undergrav

demokratiet; - overdæk haven ved kanindrøberen; - styrk fløjene; - opgavebiblioteket op at stå; - gratis transport til studerende eller bil; - ny verdensorientering; - muliggørelse af det umulige, gennem/tænkning; - I let you be in my dream, if I can be in yours; - krit.psyk. rum, cafe, mødestæl, diskussionsaftener; - flere bedre lærere på UNI; - kult(ur)sted; - ideologi, kunst, undervisning, artikkelproduktion, kurser; - fremtidsproduktion; - sanselighed og væren på UNI; - studie og arbejde som eet; - tid til samvær; - deltagelse i forskningsprojekter; - et varieret liv, lykkeligt og indholdsrigt i fælleskab, - sammenhæng mellem krop og psyke; - alle støtter hinanden; - også kvinder kan udfolde sig frit; - sang, dans og socialisme; - nedbryd barrieren mellem lærere og studerende; - transformation af kampen mod noget/andre til kamp med andre; - den totale ophævelse af grænser, faglige, personlige og globale; - engagement blandt studerende; - inspirerende undervisning; - lærerkritik; - studerende dyrker fælleskab og fælles interesser i udviklingen af psykologien; - ven og medstuderende på een gang; - sjovt at være på studiet; - alle er politisk aktive, - bevægelsen omfatter alle; - krit.psyk. arbejdsgrupper om konkrete mål som vedrører os som hele personer; - alle er aktive for at formidle den psykologiske viden; - ophævelse af alle modsætninger; - ingen opvaskevogne i kantinen; - tværfaglige projekt-aktions-studier.

Og fra

gruppe B: --differentierede kollektive boformer/kollektiv (11); - afskaffelse af den private ejendomsret (7); - frem med åbne og entydige krav til hinanden - det er også kærlighed og omsorg (9); - fælles børn (5); - til til at elske og bolle (2) - og bage boller; - nyd andres nydelse (2); - kommunisme (2); - omsorg uden opofrelse (2); - ingen fængsler (1); - bekæmp det borgerlige UNI (2); - fri adgang til alle uddannelser (1); - ret til en følsom fornuft (1); - anarki (1); - vi er kærlighedens børn (1); - ingen jalousi og misundelse (1); - mere sport i TV og i Inf (1); - al idiotarbejde til maskinerne (1); - ingen sakse (1); - gi' naturen udfoldelse (1); - afskaffelse af alle trapper (1); - flere rygepauser; - flere våde og følsomme kusser; - gratis blomster til alle - hver dag; - åben ZOO - ikke flere bure; - fri hastighed for kørestole; - flere børn på kurserne; - frit kulturliv; - ingen etiketter/stempler; - fri sex; - tillid til alle; - ferie hele året; - afskaffelse af penge; - et meningsfyldt arbejde til alle; - plads til individuel udfoldelse indenfor fælleskabet; - ret til selv at bestemme sin uddannelse; - ikke-ødelæggende prævention - slå knude på pikken; - af-

skaf nøjsomheden; - flere supervisionshold; - rehabiliter Trotsky; - flere rene trip; - afskaf positivismen; - ikke flere overgangsordninger; - flere solskinstimer i Danmark; - flere vegetarer; - afskaffelse af alle psykiatriske hospitaler, - mere distriktpsychologi; - op med pikkene; - død er OK; - ingen forurening; - ned med janteloven; - morgenmad på sengen hele dagen; - flere blomster på KUA; - nedlæg KUA og DVU; - luk UNI - befri bevidstheden; - flere og bedre vitser - for en ordentlig mund; - slot til kæmpekollektiv.

Som i kritikfasen blev fantasigenstandene søgt samlet op gennem dannelse af fantasitemakredse. For gruppe A - hvor der ikke først blev stemt - blev følgende prioriteret i fællesskab:

1 - Et sted for fælles aktiviteter, fagligt, personligt, tværfagligt og kulturelt.

- sikring af Kritisk Psykologi; - fysiske udfoldelsesmuligheder, bomuligheder i samme kompleks, aktionssted; - politisk → ny verdensanskuel-
se; fortsættelse af fremtidsværkstedet; - videreudvikling og koordinering; - ven og medstuderende på een gang; - formidling → fremtid.

2 - Studiemuligheder.

- uden konkurrence, eksamen, autoriteter; - total samarbejde, studie og arbejde som eet; - universitetsmiljøet bedres; - studiemuligheder uden konkurrence; - afskaffelse af traditionelle evalueringsformer, bedre undervisningsmuligheder og perspektiv, kreativ undervisning, alternative tankegange; - åbenhed, at arbejde for hinanden, fri informationsudveksling; - bedre lærere ansat af studerende; - inspirerende undervisning.

3 - Fri for økonomiske problemer.

-studieløn; - alternative boformer; - muligheder for at eksperimentere; og støtte til udlandsture.

Fra gruppe B fremkom følgende fantasitemakredse:

1 - udvikling af kollektiv livspraksis.

2 - fælles kærlighed.

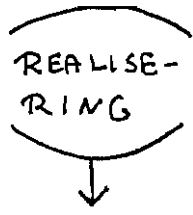
3 - frit begær/begærlighed.

4 - et sted for fælles aktiviteter.

5 - studiemuligheder.

6 - fri for økonomiske problemer.

7 - et samfund der bygger på menneskenes, ikke kapitalens præmisser.

REALISERINGSFASEN.

De to storgrupper blev nu opløst og vi samledes alle i plenum til den videre diskussion af, hvordan og hvorledes fantasitemakredsene kunne bringes ud i verden, praktisk. Der var ikke megen tid - frustrerende!

Det fælles tema/perspektiv for arbejdet frem blev:

KOLLEKTIV LIVSPRAKSIS,

som fik følgende underpunkter at blive udviklet igennem

- 1 - seminarerne
- 2 - aktivitetsrum omkring
 - studie
 - politik
 - bo
 - arbejde
- 3 - koordinering og fælles prioritering
 - alle
 - alle psyk
 - alle krit.psyk.
- 4 - samværs/samværsformer
- 5 - Fulda
- 6 - etablering af forskningsgrupper
- 7 - livsfylde

Til slut nedsatte vi arbejdsgrupper (og fandt kontaktpersoner for eksisterende arbejdsgrupper):

Opsættelse af koordineringstavler og vedligeholdelse heraf:

- formidling af alle former for kontakt /Susie
- formidling af forskningsprojekter /Jens

Introduktion af krit.psyk. på andre fag, andre universiteter: NN

Samværsgruppe: NN

Krit.psyk.seminariegruppe: Karen, Susie, Lilian, Inge og Alice

Hjernegruppe: Jesper

Forum bladgruppe: Pernille

Regnbuen: Kalle

Koordineringgruppen/Krit.psyk.råd: Kalle

Koordinering mellem eksisterende organer (Kanin, fag og hus): Fagrådet

Nærmiljø og mødeforner: John

Fagkritikgruppen: Henning

Økonomigruppe: Karen

Biblioteksgruppe: Torben og Inge

Mobiliseringsgruppe: Jørn Bo

Aktionsformsgruppe: Torben

Fabrikken: Inge, Pernille og Torben

2 - EFTER FREMTIDSVÆRKSTEDET: DET PERMANENTE FREMTIDSVÆRKSTED - OG TANKER OM VIDERE FREM.

Hvad Fremtidsværkstedet egentlig gav os, er det nok primært op til praksis' bagefter at afsløre. Men dermed er det også afhængig af, hvordan vi selv griber denne praksis.

De fleste gav umiddelbart udtryk for, at de havde været glade for at prøve Fremtidsværkstedet som arbejdsmetode - omend der også var kritiske røster ift, at Kritisk Psykologi syntes at være blevet udvasket/underprioriteret i sin profil på selve seminaret: altså at kritik, fantasøren og tænkelig realisering af seminarets tema om "Et bedre liv - som studerende, som psykolog og i/for psykologiens fremtidige udviklingsmuligheder" var sket på bekostning af det specifikt fagligt-indholdsmæssige.

Dette modsætningsforhold kan dog også hænge sammen med, at FV's tema var for bredt, for akonkret - hvad der også var kritik af på selve seminaret.

Rent indholdsmæssigt er det dog slående, hvordan en bestemt tilgang til verden - her den marxistiske og den kritisk psykologiske specifikt - åbnede vores tema: det kom ikke til at dreje sig om fremskaffelse af simple hjælpemidler, om teknikker til gennemsætning af egen sær/privatinteresse, eller om udfindelse af private rum til at leve, bo og arbejde under for resten af livet. Samlige problemer - og deres løsning - blev tvært imod grebet i deres proceskarakter og i deres kapitalistiske formbestemmelse, hvor denne form dels skaber problemer/konflikter, konkurrence og slagsmål, og dels æder rum op for duelig udvikling af liv. En ren psykoanalytisk, adfærdsteoretisk eller systemorienteret indfaldsvinkel ville næppe have funderet temaet og dets udvikling deri, hvor det endte op med at blive: kollektiv livs-praksis.

Kan man da sige, at FV da blot reproducerer den indfaldsvinkel, der allerede personligt er til stede hos de involverede deltagere? Næppe helt! Men der ligger en sådan fare, især hvis fantasifasen ikke åbner/gennembryder de fantasispørringer - af arten indre undertrykkelse - som det kapitalistiske menneske tilstadighed står overfor at handle sig ind i. Den samme fare må gøre sig gældende i realiseringsfasen, hvis ikke de utopiske udkast bliver præciseret, så der umiddelbart også kan handles på dem. Hvis dette ikke er muligt, så bliver det let resignation - og dermed tilpasning og indordning under allerede eksisterende begrænsninger - der almengører sig: "Nu prøvede jeg at kritisere og fantasere frit, men hvad hjalp det; det jeg har, det jeg kan, er åbenbart det, der kan være, og det må jeg åbenbart prøve at få det bedste ud af".

Ovenstående farer ved FV må dog også ses i forhold til selve processen og til viderebringelsen af de utopiske produkter af os som gruppe.

Selve processen muliggør en afprivatisering, afindividualisering og afpersonalisering af det og den problemløsning, som de involverede allerede har gjort til alene deres eget problem. Her igennem muliggør processen også udviklingen af andre personlige standpunkter på eget liv; standpunkter der i sit perspektiv måske virkelig kan frigøre egne ressourcer, og gi' een et skub til at træde i skranken for egne interesser - sammen med andre.

Denne proces af individuel og social omstrukturering og udvikling vil i længden stille krav om interesse og målaflklaring med de berørte andre - måske drejer det sig om fremskaffelse af helt andre rum/rammer/fæller end de eksisterende for realiseringen af ens personlige perspektiver, eller det kommer til at dreje sig om en generel omstrukturering & udvidelse af de rum, der allerede leves i, men her må der så påregnes en slags modstand fra de andre til at starte med - grundet usikkerhed mm.

Her kommer problemet om, hvordan vi som gruppe - som kritisk kraft - viderebringer de enkeltes utopiske udkast og deres første præcisering gjort på seminaret.

Fabriksaftenen i Studenterhuset tors.d.29.okt.

Inden vi skiltes på seminarer blev der aftalt en opfølgningsdag: en 'fabriksaften', hvor også et fagligt indlæg om "anorexia nervosa" ville blive holdt. *Dette oplæg bliver optrykt i "Forum" senere.*

Vi var lidt over lo, der mødte op; og en enkelt ny var der også.

Vi startede med at forsøge at samle lidt op om, hvordan Fremtidsværkstedet havde været, set her bagefter.

Generelt i denne opsummering kom til at stå, hvordan videreføre alle de tanker og ideer, der var blevet fôstret på seminaret; også at seminaret sluttede brat, sluttede med adskillelser og grupperinger, hvortil forbindelsen til det samlende tredje om "kollektiv livspraksis" flød. Spørgsmålet om den bedre koordinering af vores kræfter var også fremme, og det var her noget lort, at referatet af FV endnu ikke var blevet lavet, da dette lidt umuliggjorde kontakt til de enkelte grupper.

Det er for meget at sige, at der var en generel kritik af seminaret/fremtidsværkstedet - omend der var enighed om, at opsamlingen/evalueringen på selve weekenden var en katastrofe. Snarere var der en vis afventenhed, en tænkksomhed omkring "hvad nu".

Da vi videre gennemgik de enkelte arbejdsgrupper vendte dette billede imidlertid meget i positiv retning: de allerfleste grupper var kommet i gang, og syntes at arbejde ret effektivt. Hertil kom også, at flere gav udtryk for, at de i deres arbejde stod med mange spørgsmål, som de havde brug for at diskutere med den samlede gruppe.

Fremtidsværkstedet er altså lykkedes i en vis/stor grad. Problemet, der nu syntes at rejse sig med stadig større styrke, er, hvordan alle de igangsatte/værende arbejdsprojekter kan finde nogle funktioner i forhold til hinanden, så der dels ikke fares vild i eget arbejde, dels ikke laves dobbeltarbejde, og dels hvordan vi kan støtte og styrke hinandens arbejde videre frem. Til dette kommer også en nærmere afklaring af, hvad det konkret er for en politisk-økonomisk kontekst, som vi aktuelt er stillet overfor at informere os under; og da det ikke er de store uenigheder om det langsigtede mål, der synes at præge os, men nærmere hvordan vi kommer tættere og tættere på dets realisering, så må det også være muligt at påbegynde en afklaring af nødvendige som mulige samfundsmæssiggørelsesprojekter for os som gruppe som for helheden.

Dette sidste aspekt om den sociale kontekst - og dennes opgaver - for os som specifikt defineret gruppe var såvel oppe på seminaret i relation til psykologiuddannelsen, til den psykologiske profession, til studenterbevægelsen og til fagforeningssammenhænge generelt; og på Fabrikraften specifikt også i relation til Studenterhuset og andre fagpolitiske krafter som "Forum for Sociologisk debat og analyse" og "Kritisk Initiativ".

3 - AFRUNDING: HVOR ER VI PÅ VEJ HEN? HVOR SKAL VI HEN? STRUKTUREL HEGEMONI!

Med ovenstående udvidelse og reformulering af feltet for Kritisk Psykologisk Forum er der - for os at se - lagt op til en artikulation af os som et samfundsmæssigt subjekt.

Vi synes at være på vej til at forlade en snæver grundskolingspraksis i Kritisk Psykologi, altså væk fra vakuumagtig tilegnelse af krit.psyk.byggestene; og dette til fordel for en mere udadvendt og aktiv beskæftigelse med de opgaver og problemer, der er vores fag og livssituation til dels, enten via indgåelse i allerede eksisterende sammenhænge eller gennem skabelse af selvdefinerede rum for praksis- og teoriudvikling.

Denne drejning/udvidelse af arbejdet kan dog ikke siges at være ny for Forum-aktivister; men nyt er, at dette og problemer hermed trænger sig ind i Kritisk Psykologisk Forum som en kollektiv udviklingsopgave at gribe konkret, idet dette tidligere mere har været "programforslag" udsprunget af KP's paradigme.

Vi står derfor i en helt ny situation med spørgsmålet om, hvordan vi kan/skal organisere os såvel indadtil som udadtil.

Her er det i første omgang vigtigt at fastholde, at vi kun har eksistensberettigelse i samme grad som vores almene perspektiver også reelt er samfundsmæssige, dvs det klasseløse/ikke-klasse-mæssige, det herskabsfrie, det socialistiske oa samfund som perspektiv - eller mao: at disse så at sige er perspektivet, hvor igennem vi studerer og griber statskapitalismens modsigelser.

I anden omgang er det dog også lige så vigtigt at fastholde, at vi har nogle særlige delinteresser i kraft af vores fag (den genstand vi studerer) og vores aktuelle situation og position, som ikke kun kan artikuleres gennem parti-, fagforenings- og/eller bevægelsessammenhænge (i hvert fald ikke som disse aktuelt strukturer sig).

Til spørgsmålet om, hvordan vi organiserer os som gruppe, kan ovenstående sammenfattes i det forhold, at vi må strukturere os på en sådan måde, at vi såvel sikrer vores egne behov for teori-praksis-udvikling i et krit. psyk. perspektiv som et målrettet arbejde med den sociale kontekst, vi handler indenfor, ud fra de udviklingsopgaver, som den er stillet overfor.

Disse to opgaver - det faglige og det politisk-økonomiske - må også - hvis ikke vores arbejde skal falde fra hinanden i en yder og i en inderside - artikuleres som niveauer indenfor en enhed. Hvor er denne enhed at finde? på det kulturelle område! Og her har vi allerede fra seminaret/fremtidsværkstedet det centrale aktiveringsdispositiv, nemlig begrebet om kollektiv livspraksis. Det må her gælde, at et sådant begreb kun 'duer', når den praktiske omgang hermed frisætter yderligere handlemuligheder for den organiserede gruppe (W.F.Haug 81: "Strukturel Hegemonie", Das Argument 129).

Sammenfattende kan det nu siges, at vi skal prøve at udvikle en fagpolitisk kultur omkring kollektiv livspraksis. Som fag på universitetet og som profession på arbejdsmarkedet har vi særlige interesser i den psykologiske side heraf; den sociologiske og den naturvidenskabelige fagvidenskab ligeledes deres særlige interesser heri; som studerende, som lønarbejder og som intellektuel specifikke interesser; og som kvinde og som mand enkeltstående interesser heri.

Organiseringsformen må være autonome grupper - ikke bare "relativt" autonome, men autonome uden omsvøm. - for kun hvis den reale handleevne er større indenfor end udenfor kan den kollektive livspraksis udvikle sig. Med Haugs ord er dette at søge "hegemoni uden hegemon", og at hegemoni frem for at være defineret gennem et magtcentrum (:den hierarkiske opbygning med særskilt personkompetence) må være en effekt af strukturen.

Med ovenstående er feltet for vores praksis søgt indkredset, men ubesvaret er stadig spørgsmålet om vores koordinering af vores arbejde som kritiske psykologer. Vi har ikke bare nogle særlige delinteresser ift helheden, men nogle særinteresser i kraft af den måde, vi søger at koncipere vores genstand på. Dette er - med flotte ord - videnskabeliggørelse af den psykologiske genstand, et teoretisk som praktisk problem, hvilket i sig selv - langsigtet - er en almen samfundsmæssighed, men aktuelt et slags nichearbejde;

men hertil kommer^{også}, at den aktuelle struktur ikke tilgodeser vores personlige som kollektive udviklingsopgaver. Ethvert forum, enhver praksissammenhæng synes for tiden at være overbelastet - der skal tages stilling til det hele alle steder, sådan virker det i hvert fald; ligesom flere fora har spørgsmål til deres eget arbejde, der opleves som et gruppeproblem at tage stilling til, løse.

Det er koordineringen indadtil, der her er på tale: det drejer sig om udveksling af "interne" informationer, om hurtigt at kunne få diskuteret aktuelle spørgsmål bredt; men mere generelt er det også det at kunne bruge hinandens erfaringer på tværs af praksisfelter; ligeså kan der være nødvendige opgaver at løse, som ellers spærrer eller isolerer grupper fra hinanden; og overhovedet drejer det sig også om, at nye studerende - eller gamle, der er isoleret i deres felt - kan gå med i arbejdet på præmisser, der også er deres, hvilket også omvendt drejer sig om, at vi som organisering kan stille ressourcer til rådighed for andre.

I "færdigorganiseringen" er der stillet forslag om etableringen af et "Kritisk Psykologisk Råd" (se bilag); men der var ikke opbakning herom. Argumentet imod var, at "færdiggruppen" har nogle særlige behov, hvis varetagelse let tabes indenfor en "paraplyorganisering", og endvidere at det er svært at finde ressourcer til at indgå heri. Der var dog en forholdsvis stor interesse i at søge et nærmere samarbejde med "studerterorganiseringen". Hvordan og hvorledes skal nu diskuteres nærmere på et næste "kontaktgruppemøde".

Hvad det end ender med indenfor "færdigorganiseringen", så synes vi, at der er argumenter nok i ovenstående til, at vi - med de grupper der er på tale fra seminaret - allerede nu påbegynder en koordinering af vores arbejde - måske kan dette så også kaste kraft af sig til "færdigorganiseringen". Derfor har vi indkaldt til kritisk psykologisk organiseringsmøde mandag d.4.januar 1988 kl 19¹⁵ i Studenterhuset. Eneste punkt på dagsordenen er, om det er et Kritisk Psykologisk Rådsmøde^{og hvordan}/eller andet - og videreførelsen af dette møde kan vel kun afhænge af to ting: for det første om der er ressourcer og interesser i at koordinere vores generelle arbejde, og for det andet om disse ressourcer og interesser formår at bruge sig selv som strukturel effekt for kollektiv livspraksis.

Til Kontaktgruppen.

Selv om jeg er forhindret i at komme til næste - afgørende! - kontaktgruppemøde, vil jeg alligevel godt stille følgende strukturfor-
slag til den fremtidige oragnisering af Kritiske Psykologer. Det er
ikke meget andet end en videreførelse og præcisering af de gamle
tanker, om een organisering for både færdige og studerende.

Ideen.

Ideen går ud på at skabe et Kritiske Psykologisk Råd (KPR) som en
overordnet koordinerende instans for såvel færdige som studerende.
Kritiske Psykologer er i princippet alle, der arbejder for en sam-
fundsmæssig psykologi, der i sin praktiske udvikling gør undertrykkel-
se, udbygning og fornedrelse til fortid.

Der afholdes møde i Rådet en gang om måneden (første mandag kl 19),
hvor alle er velkomne; men herudover prioriterer vi, hvem der over
en periode ($\frac{1}{2}$ til et helt år) kontinuerligt skal arbejde på dette
organiseringniveau (en 4-5 stykker) som mødeledere, referanter, ini-
tiativtagere/-opfølgere.

Ligeledes skal der omvendt arbejdes på,
at alle arbejdsgrupper sikres at være repræsenteret på Rådets måned-
lige møder (arbejdsgrupperne kan evt udpege en fast deltager over
tid, men det må grupperne selv afgøre, da det ikke er afgørende for
strukturens overlevering, men måske nok for dens demokrati).

Der udsendes referater fra hvert møde til alle medlemmer. Og man
bliver medlem af organiseringen ved at indbetale omkring 100,-
pr år til dækning af referat-mv. Heri er indbefattet abo på bladet
FORUM - men der skal også særskilt kunne abonerer på bladet.

Det gamle forslag/udkast til vedtægter - med de nødvendige ændrin-
ger, givet ud fra ovenstående - vil det ligeledes være en fordel at
få eksekveret i denne forbindelse. Om det gamle udkast til vedtægter
overhovedet kan bruges som en skabelon til nogle nye, må dog være et
åbent spørgsmål, idet der ud fra ovenstående ikke bliver brug for
fastsættelse af en højeste myndighed: Rådet træffer suverænt sine
afgørelser på sit kompetenceområde. Rådet er nok at se som en slags
daglig ledelse af organiseringen, men det har ikke anden kompetence

end, hvad der ellers ligger i en selvbestemmende arbejdsgruppe: koordinering af arbejdet indad- og udadtil, og initiativtagen til dets stadige udvikling og almengørelse.

Til slut vil jeg opfordre kontakgruppen til at fastsætte en dato for og afvikle det første Rådsmøde. Dette kunne samtidig være det første egentlige medlemsmøde for alle interesserede. I forlængelse heraf kunne man forestille sig den tradition, at hvert 6. eller 12. Rådsmøde særskilt blev lagt op til at være en samlingsdag for alle medlemmer.

Nu er det nok begrænset, hvor meget strukturændringer kan afhjælpe organiseringsproblemer. Men jeg synes det er vigtigt at være opmærksom på, at organiseringsproblemet primært har med færdigorganiseringen at gøre. Sættes dette i forhold til, at den nuværende implicite struktur forfordeler færdigorganiseringen og i sin intention delegerer studenterorganiseringen til et ingemandsland, må det også blive et åbent spørgsmål, hvor længe studenterorganiseringen vedblivende kan opfatte færdigorganiseringen som en forbundsfælle i udviklingen af den samfundsmæssige psykologi.

Ovenstående strukturforslag har også primært haft til hensigt at fjerne aktuelle forhindringer for udviklingen af en sådan.

Mange hilsener *Kalle*

Kære Information/"Nye Bøger".

Vi er en gruppe psykologer/psykologistuderende, der har lavet et nyt tidsskrift. Det sendes hermed til jer.

Selv vil vi gerne, hvis følgende kunne bringes under rubrikken "Nye bøger":

"FORUM nr.1, 1987. 68s.20,00. Abb. 3 numre 50,00. Eget forlag:
Morbærhaven 21-58, 2620 Albertslund. Giro: 7504144. Tidsskrift
for Kritisk Psykologi Teori & Praksis."

Mange hilsener FORUM v/

Kalle Birck-Madsen
Kalle Birck-Madsen
Bragesgade 18¹th

2200 København N

01-813788

NÆSTE MØDE TIRS 0.1. DECEMBER KL 19 /
SAMME STED

Referat fra "Selvtillidsgruppen", tirs d. 17.11.87 / 9.gang.

Vi kom lidt senere igang end aftalt; der var skiftet lokale - lang vej - og flere kom for sent. Til stede var: J,M,O,L,N, H og K&I.

Men igang med "afspænding og komme til stede". Flere havde det godt, andre var spædt i underben, ryg eller bryst, og en enkelt havde "kasket på" (praktisk uoverskueligheder).

Programmet for aftenen blev: -fra sidst; - kommentarer/diskussion af referaterne; - videreførelse af temaet "mig/de andre" især for de, der ikke var der sidst, samt en "tjekker" for de, der sidst var med i det; - fortsættelse af referat-snak med henblik på gruppens ve&vel og fremover; - kritik/selv-kritik.

Fra sidst var der et brev fra Ole, der blev læst op. Han glæder sig til at komme tilbage.

Kommentarer til referaterne blev til en længere snak, der også rejste problemet om at tage stilling, når der var uenigheder. *

Nogen havde ønske om at navne blev skrevet helt ud, ud fra at "områder ikke er så følsomme". Andre var tilfreds med forbogstaver, og talte imod, at referatet skulle skrives gennem "man'er", "nogle/nogen" mv, da det hele så sløres til ukendelighed, og "man så let glemmer sig selv". Mange var glade for referaterne - "sætter struktur på møderne/gruppens arbejde", "det gør det muligt at følge med, selv om man har været forhindret i at komme", "det gør det muligt at fastholde sin egen problemstilling, når man ser den på tryk" - og alle gav udtryk for, at referaterne støtter gruppens arbejde. Hertil var der den pointe, at det gælder om ikke at privatisere problemstillingerne. Men! en enkelt - to ? - ønskede ikke (at være i) referaterne.

Da vi begyndte at "køre i ring" - der kom ikke flere nye synspunkter/argumenter frem, og en fælles afklaring var stadig ikke i syne - så stoppede vi - for så senere at tage det op igen.

Videreførelse af temaet mig/de andre, hvor J startede. De andre er: "søde, onde, egocentrerede, søgende, dejlige, nysgerrige og produktive, samt sociale". Selv er han "forandret, afklaret, OK! og fuld af fejl". Hvad

- o -

* Den måde, det var blevet taget imod på, var for nogen "en lille dukken sig, man skulle stramme sig op, lidt modstand mod at læse det, at se tingene på tryk er ubehagelig - men hvorfor!?"

der bandt dem sammen var i første omgang "harmoni", men da vi senere vendte tilbage til det, blev det ændret til "respekt" - en selvrepekt/accept opnået gennem snak med andre, gode venner; har hertil også fået nyt job, og arbejder med at afklare sine mål og sætte krav. Vil også gerne kunne gi' slip på enhver selvkontrol (vel "ødelæggende selvkontrol" /K&I). Har en brugbar strategi, der går ud på at trække sig et skridt tilbage fra nogle pressende sammenhænge og relatere sine følelser/spændinger hertil.

N fortsatte med sig i temaet, hvor de andre er "krævende, moraliserende, autoriteter". Selv er H "bidragyder og stiller modkrav" og kan af og til føle isolation. Og hvad der binder det sammen er "ligevægt, skjult trods (skjuler aggressioner)". I den senere omvending blev dette til, at det er vigtigt at søge en afklaring af præmisserne for ens samvær/arbejde med andre, samt at kravene hertil offentliggøres; så må man se hvad dette fører til - også af ændringer til præmisser og krav. Generelt en god idé at stå at stå åbent frem, og tage de evt. konfrontationer, dette måtte indebære.

De "gamle fra sidst" fik et par sekunder til deres.

M lagde for. Da hun så sine ord på tryk, virkede det forkert. Andre er dog stadig dominerende osv, men det går ikke så meget ind mere, oplever det derfor mere som et irritationsmoment end som et problem, og gider nu heller ikke rigtig spille tid på det. Tier nu - lider under det - men søger også at finde andre/fællesinteresser. Har fundet strategien - temaet mig/de andre eller referatet ? - brugbar i de forløbne 14 dage.

H fortsatte. Har gået og spekuleret så meget over, hvor hans aggressivitet bli'r af, at han er blevet helt rundtosset over det. Fundet den? Nix - men det hænger også sammen med gruppen: for lidt tid. Har prøvet at finde nogle fortrolige at diskutere med og også vise sin vrede/utilfredshed. Dette mislykkedes/faldt ikke særlig heldig ud. Er kommet frem til, at han er meget uklar på sine mål - og på sig selv - kan ikke få mål og selvopfattelse til at hænge sammen, og er stadig meget sårbar, når han står åbent frem. K indskyder, at et skridt på vejen - der er betrådt - faktisk er at stille krav, det er også at se (på de) andre, som de er: hvilke interesser udtrykker henh. skjuler de andre.

H forstsatte med, at det mere var blevet til negativitet end til aggressivitet. Fik her en hånd fra gruppen for at vise styrke og vise sin vrede. Samtidig også en opfordring til at fastholde det relevante i sine følelser, og til ikke at lade sig presse til at fortryde og ændre holdning. Også en feedback: fedt at du overhovedet turde tænke det - svigt, det at de ikke var der, når du havde brug for dem, og herud fra

at blev sur - for dette er overhovedet forudsætningen for at kunne ændre på noget.

L har været aktiv ift at få et job, hvad hun ikke har gjort i lang tid. Ved endnu ikke om hun får det. Svinger stadig overfor studiet. Mht "anderledesheden" har hun søgt at forbedre/opbygge forhold til andre - bla nabo - for ligesom her igennem at skabe et bagland for studiet. Det er i øvrigt faldet ud af referatet fra sidst, at L er aktiv med at gribe fat i verden. Pt er der en sløv periode ift studiet - motivationsprob - men hun kommer der. Vi snakkede også om at tage nogle fagmæssige ting op til debat i gruppen - og L skulle tænke videre om dette kunne være en idé for hende. Dette kunne også være/blive til en generel snak om studieteknik.

Den sidste af "de gamle" fortsatte med, at vi forfejlede jo problemstillingen fra sidst: det handlede mere om lukkethed/sårbarhed og humørsvingninger end, hvad der kom på tavlen sidste gang. Er inde i en opgangsperiode nu, har fx arbejdet sig ud af at skulle hævde sig i større forsamlinger, og har fået nye venner mm. Prøver ikke at tænke så meget over livet, men simpelt hen leve det. Føler sig dog styret af sine humørsvingninger, som han mener hænger sammen med sårbarheden. Vil gerne arbejde med det. Der var her flere forslag, bla at han skulle prøve at kredse de situationer ind, som kunne binde - de ellers fritsvævende/endnu uforståelige - følelser til dagligdagen: hvad er de begrundet i? Også enkelt-ting, som kan få een helt ned i kælderens, må ha' en grund.

En hurtig og stressende pause - der var soda og pils i luften.

Fortsættelse af referatsnak → gruppen. Tråden fra tidligere blev taget op.

Nogen var glade for det, men var også villig til at droppe. Måske kunne det sløres, men så kan det også let blive ubrugeligt. Andre var helst fri for et referat. Og det blev også konstateret, at der så at sige (in)direkte blev lagt pres på tvivlerne. Bla var der standpunktet, "at hvis bare een ikke ville ha' det, så skulle vi ikke ha' det".

Det blev til, - godt hjulpet til af tiden - at referanterne (pt K&I) ville prøve at skrive næste referat, så det tilgodeså alles interesser. Og det må hver enkelt så vurdere, om det gør.

Vigtigt for gruppens liv&levned må dog være, at i tilfælde af uenighed, at det så bliver de respektive standpunkter og deres begrundelser, der trækkes frem - i stedet for focus på falske/slørende/bremsende kompromisser, da disse altid senere vil vise sig som "lig i lasten" pga deres ikke problemløsende karakter.

Gruppe indstik - forslag om, at de, der har lyst/behov, kan støvne hinanden i Studenterhuset de oversprungne tirsdage; - kontakt til den i dag fraværende, og K&I overvejer også, om de særskilt skal kontakte; - forslag om noget mere temaarbejde i smågrupper de næste gange - hvad der er stemning for. I forlængelse heraf også - efter falderebet hvor nogle havde måttet gå - at gruppens eksistens får lov at hvile nogle gange, og at vi først herefter tager stilling til hvad så.

Omkring det at stille temaer op, er der allerede følgende:

Individuelle krav/behov:

- ligevægt/skjult trods → afklare præmisser og off.krav
- respekt → ?
- fremmedhed → fællesskab
- underlæggelse → egne krav/behov
- anderledeshed → fællesskabet
- ? → ?

Kritik/selvkritik: (på en "slavepiskers" bekendelse) - OK med en slavepisker, bli'r irriteret, hvis det hele flyder; godt med aftenen og gruppesnakken. Centralt tema; - god aften, men søgende ift andre, temaet meget uafklaret; - udmærket aften, der sætter noget igang. Godt med rererettet til at fastholde de ting, der foregår i gruppen. Mangler dog stadig en afklaring ift gruppen, hvordan skal det køre fremover? Kritik? ikke udover den manglende afklaring overfor, om det er en terapi-gruppe, og omkring det at få lukket problemer, så man selv kan arbejde videre med dem; - en noget rodet gang idag. Sidder også med det omkring gruppen: kan vi komme videre? Og hvordan?; - der er så mange ting der skal tages op, det er til tider noget svært at overskue, er ikke tilfreds med egen forvaltning af på den ene side at samle op og på den anden side at gi' arbejdsdueligt tilbage til gruppens midte; - spørgsmålstegn til Selvhjælpsgrupper overhovedet, grupper har brug for nogen der styrer/samler op - hvilket blev imødegået på forskellig vis fra andre; - oplever/føler at pisker er blevet svunget for meget. Det ville være bedre, hvis vi gik til bunds med enkelte problemstillinger; - forslag om at lade gruppeformålssnakken ligge foreløbig - og prioriterer at lære hinanden at kende først; - tror det vil være brugbart at arbejde med temaer, der er mange lighedspunkter, ellers udmærket aften, hej-hej.

5

Næste gang: Vi vil til næste gang komme med nogle forslag til gruppetema-
snakke. Men det vil være godt, hvis hver enkelt selv tænker/mærker ef-
ter, hvad der vil være vigtigt at tage frem, og hvordan man forestiller
sig bedst at kunne bruge andre hertil. Så megen forberedelse, som lysten,
væsentligheden og tiden tillader.

Mange hilsener Kalle & Inge

Kære Information/"Rådgivning".

Vi har stadig lidt knas med vores rådgivningsannonce. Den ser således ud nu:

Og vi vil gerne have, at den får følgende udseende:

"StudenterHUSrådgivningen, Studenterhuset,
Købmagergade 50, 1.sal. Rådgivning for stu-
derende af studerende. Regnbuen: alternativ
psykologisk rådgivning. Ons.kl.19-21. Telf.-
tid: 01-136592 (ons.kl.19-21), 01-717777 og
01-813788.(andre dage, bedst aften)".

Mange hilsener

Studenterhuset & Regnbuen/

Kalle Birck-Madsen

Bragesgade 18^I Th

2200 Kbh N

01-813788

Kære Dig. Hermed lidt småting,
der er gået ud fra Regnbuen, SA og mv.

Kbh 10.9.87

Kære Studenterhus.

Vi er en gruppe psykologistuderende, der godt vil lave en aktivitetsgruppe omkring studenterlitteratur. Vi kunne godt tænke os noget "læsestof" i huset, samtidig med at vi oplever et behov for større formidling mellem de studerende af de studerendes egne projekter.

Vi er allerede gået i gang med at indsamle fagkritiske og fagpolitiske opgaver & projekter på eget fag. Og vi tænker, at dette kunne være en start til, at der på lang sigt kunne komme en egentlig læsesal & studenterbevægelsesbibliotek i Studenterhuset. Andre fag vil i hvert fald lettere kunne lade sig inspirere og gå med i arbejdet, hvis der allerede bare er lidt i forvejen.

Vi vil derfor godt anmode om at kunne bruge et af rummene i huset til opbevaring/brug af det - forhåbentligt stadigt voksende - materiale.

I første omgang forestiller vi os - i samarbejde med Regnbuen, som nogen af os allerede sidder i - at sætte en hængelås på døren til et af rummene. Og så ha' åbent en enkelt dag eller aften om ugen. Lokalet vil selvfølgelig kunne bruges af andre også - bare de tager ansvaret for materialet.

Vi regner med, at vores mand i bestyrelsen - Henning R - argumenterer for det selvfølgelig i ovenstående brette anmodning.

Mange hilsener

Kalle, Torben, Jesper, Inge
og Pernille \ 01-81.27.98
01-62.76.71